

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARKEOLOJİ BİLİM DALI**

**BURSA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDE YER ALAN
HAYVAN FİĞÜRLÜ SİKKELER**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

İbrahim TAN

BURSA – 2023

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARKEOLOJİ BİLİM DALI**

**BURSA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDE YER ALAN HAYVAN FİGÜRLÜ
SİKKELER**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

İbrahim TAN

**Danışman
Prof. Dr. Derya ŞAHİN**

BURSA – 2023

TEZ ONAY SAYFASI

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Arkeoloji Anabilim Dalı, Arkeoloji Bilim Dalı'nda 702047001 numaralı İbrahim TAN'ın hazırladığı "Bursa Arkeoloji Müzesi'nde Yer Alan Hayvan Figürlü Sikkeler" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 02/05/2023 günü 10.00 - 12.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin (başarılı / başarısız) olduğuna (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Prof. Dr. Derya ŞAHİN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğretim Üyesi Serkan GÜNDÜZ

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Yusuf ALBAYRAK

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

02/05/2023

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 10/04/2023

Tez Başlığı / Konusu: Bursa Arkeoloji Müzesi'nde Yer Alan Hayvan Figürlü Sikkeler

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 292 sayfalık kısmına ilişkin, 10/04/2023 tarihinde şahsım tarafından *TURNİTİN* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 4 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İbrahim Tan

10.04.2023

Adı Soyadı:	İbrahim Tan
Öğrenci No:	702047001
Anabilim Dalı:	Arkeoloji
Programı:	Arkeoloji
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Derya ŞAHİN
10.04.2023

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Bursa Arkeoloji Müzesi’nde Yer Alan Hayvan Figürlü Sikkeler” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Adı Soyadı: İbrahim TAN

Öğrenci No: 702047001

Anabilim Dalı: Arkeoloji

Programı: Arkeoloji

Tezin Türü: Yüksek Lisans / ☒ **Doktora /** ☐

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : İbrahim TAN
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitüsü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim/Anasanat Dalı : Arkeoloji
Bilim Dalı : Arkeoloji
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Mezuniyet Tarihi : ../../2023
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Derya Şahin

BURSA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDE YER ALAN HAYVAN FİGÜRLÜ

SİKKELER

Çalışmanın konusunu Bursa Arkeoloji Müzesinde yer alan Arkaik, Klasik ve Helenistik Dönemlere tarihlenen hayvan ve mitolojik yaratık betimli sikkeler oluşturmaktadır. Bu yönüyle müzeden seçilen eserler; zamansal olarak sınırlı, ancak mekânsal olarak geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Sikkelerin ön ve arka yüzlerine ait fotoğraflar profesyonel makine yardımıyla makro çekim yapılarak elde edilmiştir. Çekimi yapılan bu fotoğrafların arka fonları temizlenerek kataloga dahil edilmiştir. Sikkelerin ön ve arka yüzlerine ait vektörel temalı çizimler İllüstratör programıyla oluşturulmuştur. Bu çizimler katalog kısmında fotoğrafların altına eklenmiştir. Böylece fotoğraflar ve çizimlerle katalog üzerinde bir bütünlük sağlanmıştır.

Sikkeler üzerinde yer alan hayvan ve mitolojik yaratıklar, tipolojik ve ikonografik olarak ayrı ayrı sınıflandırılmıştır. Ortak kullanılan betimin birbiriyle olan benzerlik ve farklılıklarına dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Böylece stil farklılıkları da sorgulanmıştır. Sikkeler üzerindeki betimlerin kentler tarafından olası seçilme sebepleri çalışmanın en çok üzerinde durduğu problemdir. Bu olgu irdelenmeye başladıkça bu olası sebeplerin kentlerin tarihçeleri, mitoloji ve inanış sistemleri, siyasi, ticari ve günlük hayatlarıyla bağlantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani sikkelerin ön veya arka yüzünde yer alan hayvan betimlerinin görsellik kaygısından ziyade arka planında yatan derin bir sembolizmi olduğu görülmüştür.

Çalışma kapsamında hazırlanan grafik ve tablolardan hareketle hayvan ve mitolojik yaratıkların nicelik olarak sınıflamaları yapılmıştır. Bu sayısal veriler yardımıyla Antik Dönemdeki hayvan ve mitolojik yaratık imgelerinin kullanım yoğunluğu hakkında fikir sahibi olunabilecektir. Farklı bölge ve zaman dilimine ait sikkelerin seçilmesi sebebiyle bu tablo ve grafikler yardımıyla okuyucuların konuyu daha kolay takip edebilmeleri sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Bursa Arkeoloji Müzesi, Sikke, Nümismatik, Hayvan Figürü, Mitolojik Yaratık Figürü, Arkaik Sikke, Klasik Sikke, Helenistik Sikke

ABSTRACT

Name and Surname : İbrahim TAN
University : Bursa Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Archaeology
Branch : Archaeology
Degree Awarded : Master
Degree Date : .././2023
Supervisor : Prof. Dr. Derya Şahin

ANIMAL FIGURES COINS IN BURSA ARCHAEOLOGY MUSEUM

The subject matter of the study comprises the coins with animal and mythological creature depictions dated to the Archaic, Classical and Hellenistic Periods in Bursa Archaeology Museum.

With this aspect of them, the artifacts selected from the museum are limited in terms of time, but spread over a wide geography spatially.

The photographs belonging to the front and back sides of the coins were obtained by taking macro shots with the help of a professional camera. The backgrounds of the photographs were cleaned and included in the catalog. Vector themed drawings of the front and back sides of the coins were created via the Illustrator program. These drawings were added under the photographs in the catalog section. In this way, an integrity in the catalog with photographs and drawings was provided.

The animals and mythological creatures on the coins were classified separately as typological and iconographic. It was tried to invite attention to the similarities and differences between the commonly used depictions. Accordingly, stylistic differences were also questioned. The possible reasons for the selection of the depictions on the coins by the cities is the issue that the study focuses on the most. As this phenomenon started to be scrutinized, it was concluded that these possible reasons were related to the history, mythology and belief systems, and political, commercial, and daily lives of the cities. That is to say, it was seen that the animal depictions on the front or back of the coins have a deep symbolism lying in the background rather than a visual concern.

In view of the graphics and tables drawn up within the scope of the study, the quantitative classification of animals and mythological creatures was made. With the help of these numerical data, it will be possible to have an idea about the intensity of use of animal and mythological creature images in the Ancient Period. Because of the selection of coins belonging to different regions and time periods, it was ensured that the readers could follow the subject more easily with the help of the said tables and graphics.

Keywords:

Bursa Archaeology Museum, Coin, Numismatics, Animal Figure, Mythological Creature Figure, Archaic Coin, Classic Coin, Hellenistic Coin

ÖNSÖZ

Sikkeler, bizlere geçmiş ile ilgili tarihsel kayıtlar sunması açısından oldukça önemli kültür varlıklarındandır. Müzelerin koleksiyonlarında farklı nitelikte kültür varlıkları bulunmaktadır. Tüm bu varlıklar içerisinde sikkeler en çok koleksiyonlarda bulunan eserlerdir. Bu yönüyle müzelerde çalışan uzmanların en çok karşılaşacağı eserlerin sikke olması, bu alanda çalışmalar yapmasını ve kendilerini yetiştirmelerini zorunlu kılmıştır. Tarih ve Klasik Arkeoloji bölümleri mezunu olarak Bursa Arkeoloji Müzesi'nde Uzman kadrosunda Gayri İslami Sikke zimmet sorumlusu olarak görev yapmaktayım. Sikke alanında okuma ve araştırmalar yaparak müzede bulunan sikkelerle ilgili yüksek lisans düzeyinde müze katalog çalışmasının tamamlanması en büyük sevinçlerimden birisi olmuştur.

“Bursa Arkeoloji Müzesi'nde Yer Alan Hayvan Figürlü Sikkeler” isimli Yüksek Lisans Tezimin hazırlanması sürecinde büyük emekleri geçen Danışman hocam Prof. Dr. Derya ŞAHİN'e, Anabilim Dalı Başkanımız sayın Prof. Dr. Mustafa Şahin hocama ve Sayın Recep OKÇU'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bursa Müze Müdürümüz Sayın S. Çiğdem DURAKOĞLU'na, değerli fikirleri ve tecrübeleriyle tez sürecinde yardımlarını esirgemeyen Arkeolog İbrahim ARCAGÖK ve Müze Araştırmacısı Ahmet SANCAKTAR'a ve değerli mesai arkadaşlarıma da desteklerinden ötürü ayrıca teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak sevgili eşim Sinem SOYSAL TAN'a, oğullarım Alptuğ ve Atlas TAN'a ve maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli abim Öğr. Gör. Dr. Tuncay TAN'a da destek ve sabırlarından dolayı teşekkür ederim.

İbrahim TAN

BURSA - 2023

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
I. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	2
II. ÇALIŞMANIN KAPSAMI.....	2
III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

BURSA MÜZESİ TARİHÇESİ VE MÜZELERE ESER KAZANDIRMA YÖNTEMLERİ	4
1.BURSA MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ.....	4
1.1. Müzelere Eser Kazandırma Yöntemleri	6
1.1.1. Kazı, Sondaj ve Araştırma Yolu ile Müzeye Gelenler.....	7
1.1.2. Satın Alma Yolu ile Gelenler	7
1.1.3. Bağış Yoluyla Gelenler:	8
1.1.4. Zorunlu Yöntemiyle Gelenler	8
1.1.5. Devir Yoluyla Gelenler	9
2. ESKİ ÇAĞLARDA SİKKE VE SİKKE BASMA YÖNTEMLERİ	9

İKİNCİ BÖLÜM

BURSA ARKEOLOJİ MÜZESİNDE YER ALAN HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER	12
--	----

1. ARKAİK DÖNEM HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER .	12
1.1. <i>Arkaik Dönem, Kentler ve Sikkeler</i>	12
1.1.1. Chios (İonia - Sakız Adası)	12
1.1.2. Phokaia (İonia)	13
1.1.3. Lesbos (Midilli Adası)	14
2. KLASİK DÖNEM HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER..	14
2.1. <i>Klasik Dönem, Kentler ve Sikkeler</i>	14
2.1.1. Elaea (Aeolis)	15
2.1.2. Larissa (Aeolis)	15
2.1.3. Atina / Attika	15
2.1.4. Calchedon (Bithynia)	16
2.1.5. Tarsos (Cilicia)	17
2.1.6. Klazomenai (İonia)	17
2.1.7. Colophon (İonia)	18
2.1.8. Ephesos (İonia)	18
2.1.9. Magnesia (İonia)	19
2.1.10. Miletos (İonia)	19
2.1.11. Phokaia (İonia)	20
2.1.12. Phygela (İonia)	20
2.1.13. Samos (İonia)	20
2.1.14. Teos (İonia)	21
2.1.15. Caria Satrabı Hecatomnus	21
2.1.16. Histiaia (Euboea)	22
2.1.17. Adramytteion (Mysia)	22
2.1.18. Atarnaeus (Mysia)	22
2.1.19. Gambirion (Mysia)	23
2.1.20. Iolla (Mysia)	23
2.1.21. Astyra (Mysia)	23
2.1.22. Kyzikos (Mysia)	24
2.1.23. Miletropolis (Mysia)	25
2.1.24. Parion (Mysia)	25
2.1.25. Pitane (Mysia)	26
2.1.26. Placia (Mysia)	26
2.1.27. Proconnesus (Mysia)	27
2.1.27. Aspendos (Pamphylia)	27
2.1.29. Amisos (Pontus)	27
2.1.30. Abdera (Thrakia)	28
2.1.31. Aegospotami (Thrakia)	28
2.1.32. Ainos (Thrakia)	29
2.1.33. Apollonia Pontica (Thrakia)	29
2.1.34. Byzantion (Thrakia)	30
2.1.35. Istros (Thrakia)	30

2.1.36. Madytos (Thrakia).....	31
2.1.37. Maranoëia (Thrakia).....	31
2.1.38. Perinthus (Thrakia)	31
2.1.39. Tauric / Ponticapaeum	32
2.1.40. Antandros (Troas)	32
2.1.41. Assos (Troas)	33
2.1.42. Cebren (Troas)	33
2.1.43. Dardanos (Troas).....	34
2.1.44. Gargara (Troas)	34
2.1.45. Gentinus (Troas).....	35
2.1.46. Gergis (Troas)	35
2.1.47. Lampsakos (Troas).....	35
2.1.48. Neandrea (Troas).....	36
2.1.49. Scepsis (Troas)	36
2.1.50. Zeleia (Troas).....	37
3. HELENİSTİK DÖNEM HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER.....	37
3.1. <i>Helenistik Dönem, Kentler ve Sikkeler</i>	38
3.1.1. Aigai (Aeolis).....	38
3.1.2. Elaea (Aeolis).....	38
3.1.3. Boione (Aeolis)	39
3.1.4. Cyme (Aeolis)	39
3.1.5. Atina/ Attika.....	39
3.1.6. Chios (İonia)	40
3.1.7. Herakleia Pontika (Bithynia).....	40
3.1.8. Aigeai (Cilicia).....	40
3.1.9. Adana (Cilicia)	41
3.1.10. Antiocheia ad Orantum (Cilicia).....	41
3.1.11. Tarsos (Cilicia).....	42
3.1.12. Clazomenae (İonia)	42
3.1.13. Colophon (İonia)	42
3.1.14. Ephesos (İonia).....	42
3.1.15. Magnesia (İonia)	43
3.1.16. Miletos (İonia).....	44
3.1.17. Phokaia (İonia)	44
3.1.18. Halikarnasos (Karia)	44
3.1.19. Sinope (Paphlogonia)	45
3.1.20. Perge (Pamphilia).....	45
3.1.21. Side (Pamphilia).....	45
3.1.22. Arados (Phoenicia).....	46
3.1.23. Apameia (Phrygia)	46
3.1.24. Acmonëia (Phrygia)	47

3.1.25. Synnada (Phrygia).....	47
3.1.26. Amisos (Pontus).....	47
3.1.27. Dia (Pontus)	48
3.1.28. Etanna (Psidia)	48
3.1.29. Isında (Psidia)	49
3.1.30. Selge (Psidia)	49
3.1.31. Philadelphia (Lydia).....	50
3.1.32. Tralles (Lydia).....	50
3.1.33. Adramyteum (Mysia).....	51
3.1.34. Kyzikos (Mysia).....	51
3.1.35. Miletopolis (Mysia).....	51
3.1.36. Poimaneion (Mysia).....	52
3.1.37. Parion (Mysia).....	52
3.1.38. Pergamon (Mysia).....	53
3.1.39. Priapos (Mysia)	54
3.1.40. Lysimakhia (Thrakia)	54
3.1.41. Odessus (Thrakia)	55
3.1.42. Abydos (Troas).....	55
3.1.43. Alexandria Troas (Troas)	55
3.2. <i>Helenistik Dönem, Krallıklar ve Sikkeler</i>	56
3.2.1. Makedon Krallığı	56
3.2.2. Diadohlar – Lysimachos Krallığı.....	57
3.2.3. Diadohlar - Seleukos Krallığı.....	58
3.2.4 Diadohlar – Ptolemaios Krallığı.....	58
3.2.5. Bithynia Krallığı	59
3.2.6. Pergamon Krallığı	59
3.2.7. Pontus Krallığı	60
3.2.8. Commagene Krallığı	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA KAPSAMINDAKİ SİKKELER ÜZERİNDE YER ALAN

HAYVANLARA AİT TİPOLOJİ VE İKONOĞRAFİ	62
1. AĞUSTOS BÖCEĞİ	62
2. AKREP	63
3. ARI	63
4. ASLAN.....	65
5. AT.....	69
6. BALIK	75
7. BALIK (TON BALIĞI)	76
8. BALIK (YUNUS BALIĞI)	76

9. BAYKUŞ.....	78
10. BOĞA.....	81
11. DOMUZ.....	87
12. FİL	88
13. GEYİK.....	88
14. HOROZ	91
15. ISTAKOZ	92
16. İNEK.....	92
17. KARTAL	93
18. KEÇİ.....	100
19. KEREVİT	102
20. KOÇ.....	102
21. KÖPEK.....	104
22. KURT	104
23. YILAN.....	105

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA KAPSAMINDAKİ SİKKELER ÜZERİNDE YER ALAN	
MİTOLOJİK YARATIKLARA AİT TİPOLOJİ VE İKONOĞRAFI	109
1. GRİFON	109
2. KENTAUR	112
3. PEGASUS	112
4. SFENKS	114
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	116
KAYNAKÇA	120
KATALOG	128
HARİTA LİSTESİ	279
HARİTALAR	280
GRAFİK VE TABLO LİSTESİ.....	284
GRAFİKLER VE TABLOLAR	285
SÖZLÜK.....	304

KISALTMALAR

Metin içerisinde yer alan kısaltmaların açıklaması aşağıdaki gibidir. Antik kaynakların kısaltmalarında Der Kleine Pauly'e ait Yunan ve Latin yazarlar kısaltma Listelerine uygun olarak oluşturulmuştur.

Envanter No: Müze Envanter Numarası

AV	: Altın
AR	: Gümüş
AE	: Bakır/Bronz
bkz.	: bakınız
EL	: Elektron
gr.	: Gram
Hdt.	: Herodotos
Hes. Erg.	: Hesiodos theogonia
mm.	: Milimetre
Plin. Nat.	Gaius Plinius Secundus
Strab.	: Strabon
Thyky.	: Thykydides

GİRİŞ

Antik Dönemde sikkenin keşfedilmesiyle birlikte sosyal, siyasi ve ekonomik anlamda önemli gelişmeler görülmüştür. Sikkeleri basan kentler, kendi kültürlerine ait olan değerleri sembolleştirerek sikkeler üzerine yansıtmıştır. Yansıtılan bu motifler, toplumlarca benimsenmiştir. Böylece bu motifler uzun süre değiştirilmeden sikkeler üzerinde tercih edilmiş ve kentlerle özdeşleşmiştir. Bu büyük keşiften itibaren basılan tüm sikkeler üzerinde simgeler yerlerini almıştır. Bazen kral isimlerinin yazıldığı harfler olabileceği gibi bazen de kenti temsil eden hayvan, mitolojik yaratık, tanrı - tanrıça veya bitkiler de olabilirdi. Savaşlar, ticaret ve toplumsal ilişkilerin artmasıyla birlikte kültürel zenginlikler geniş coğrafyalara ulaşmıştır. Bu yönüyle sikkelerden; ait oldukları dönemlerdeki kültürler, gerçek ya da efsanevi kişiler hakkında bilgiler elde ederiz. Bu yönleriyle sikkelerin belge ve kanıt rolü oynadıklarına şahit oluruz.

Arkaik, Klasik ve Helenistik Dönemlere ait sikkeler üzerinde hayvan ve mitolojik yaratıkların incelendiği bu çalışmada, öncelik olarak sikkelerin seçildiği Bursa Arkeoloji Müzesi'nin tarihçesinin verilmesi önemli olacaktır. 118 yıllık bir geçmişe sahip olan Bursa Müzesi, günümüzde 65 binin üzerinde esere sahiptir. Bu yönüyle de zengin bir koleksiyona sahip müzeler arasındadır. Çalışılan konunun müzeden seçilen eserlerden olması sebebiyle müzelere eser kazandırma yöntemlerinin de ayrı bir bölüm olarak verilmesi, okuyucular açısından konunun anlaşılmasını ve değerlendirilme sürecini kolaylaştıracaktır.

Çalışmanın konusunu Bursa Arkeoloji Müzesi'nde bulunan ve üzerinde hayvan ve mitolojik yaratıkların yer aldığı sikkeler oluşturmaktadır. Zamansal olarak çalışma kapsamına Arkaik, Klasik ve Helenistik Döneme ait 151 adet sikke dâhil edilmiştir. Konunun araştırılmasının ilk aşamalarında envanter taramaları sırasında görülen Roma sikkeleri üzerinde yer alan hayvan betimlerinin söz konusu bu çalışma kapsamına dahil edilmesi planlanmıştır. Ancak konunun zamansal diliminin çok geniş bir aralığa oturacağı, Roma'daki hayvan betimlerinin bu çalışmanın zaman dilimlerindeki amaçlarından farklı kullanılması gibi sebeplerden dolayı vazgeçilmiştir.

Çalışmanın dipnot ve kaynakçasında da yer alan S. Atlan, I. Carradice, M. Price, N. Davis, C. Eagleton, J. Williams, S. W. Grose, S. Gür, G. K. Jenkis, S. Karwiese, R.

Plant, D. R. Sear, O. Tekin ve A. S. Tulay'ın çalışmaları Arkaik, Klasik ve Helenistik Dönem nümismatiğinin dünyasını anlamamıza olanak tanımışlardır.

I. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Farklı hayvan ve mitolojik yaratıklara ait betimlemelerin mümkün olduğunca bir araya getirilerek kataloglama yapılması amaçlarımız arasındadır. Son yıllarda yapılan sikke çalışmalarında betim eksenli çalışmaların çok az görülmesi, yapılan çalışmaların daha çok dönem, bölge ya da kazılardan elde edilen sikkeleri kapsamı incelenen bu çalışmanın ana temasının oluşturulmasını sağlamıştır. Ayrıca Bursa Arkeoloji Müzesi'nin uzman personeli olarak müzeye yeni bir katalog kazandırma isteğim bu çalışmanın en büyük motivasyon kaynağı olmuştur.

Çalışma kapsamında seçilecek olan sikkelerin üzerinde betimlenen hayvanların; ilgili kentlerin kurulma aşamalarında, kentlerin tarihsel süreçlerinde, coğrafi konum ve özellikleri ya da mitoloji, dinsel inanış ve ticaretlerinde önemli rol oynaması gibi sebeplerden dolayı tercih edildikleri hipotezi bu çalışmanın ana unsuru olacaktır. Çalışma kapsamında aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaya çalışılacaktır:

1. Bursa Arkeoloji Müzesi'nde yer alan ve tarafımızca kondisyon durumlarına göre seçilen Arkaik, Klasik ve Helenistik Dönem sikkelerinde hangi hayvanlar yer almaktadır?
2. Söz konusu bu hayvanların farklı dönemlerdeki stilistik gelişimleri nasıl olmuştur?
3. İlgili dönemlere ait hayvan faunası gerçeği yansıtmakta mıdır?
4. Söz konusu sikkelerde yer alan hayvan betimlemelerinin kentler tarafından seçilme sebepleri nelerdir?
5. Söz konusu sikkeler üzerinde yer alan hayvan betimlemelerinin ikonografik ve ikonolojik olarak değerlendirilmesi nasıldır?

II. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bursa Arkeoloji Müzesi koleksiyonunda yer alan ve tarafımızca kondisyon durumlarına göre seçilen Arkaik, Klasik ve Helenistik Dönem sikkeleri konumuzun zamansal olarak sınırlarını çizecektir. Roma dönemindeki hayvan betimli sikkeler zamansal olarak geniş bir coğrafyayı kapsayacağı ve ilgili dönemlerdeki kullanım amaçlarından farklılık göstereceği gibi sebeplerden dolayı konunun işleniş aşamalarını bozacağı için bu

çalışmaya dahil edilmemiştir. Roma Dönemi'ndeki sikkeler üzerindeki hayvan betimleri, ayrı bir çalışmanın konusu olmalıdır.

III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamıza Bursa Arkeoloji Müzesi; Müze teşhiri, Müze Envanter Dolabı ve Müze Etütlük sikke dolabından ilgili dönemlere ait sikkeler seçilerek başlanmıştır. Bu kapsamda Müze depolarında yer alan 75.000 sikke ve 109 adet envanter defteri incelenmiştir. Öncelikle sikkelere ilişkin envanter kayıtları elde edilmiştir. Envanter kayıtlarının basılmış ya da dijital kataloglarla tutarlı olup olmadığı sorgulanmıştır. Konuyla ilgili antik kaynaklar ve araştırma eserleri, tezler ve ilgili sikke katalogları incelenerek seçilen sikkelerin karşılaştırılmaları yapılmıştır. Sikkelerin envanter kayıtlarındaki ölçüleri; hassas terazi, dijital ve manuel kumpaslarla kontrol edilmiştir. Seçilen sikkelerin katalogu oluşturulmuştur. Sikkelerin ön ve arka yüzlerine ait fotoğraflar profesyonel makine yardımıyla makro çekim yapılarak elde edilmiştir. Çekimi yapılan bu fotoğrafların vektörel temalı çizimleri İllüstratör programıyla oluşturulmuştur. Bu çizimler katalog kısmında fotoğrafların altına eklenmiştir. Böylece fotoğraflar ve çizimlerle katalog üzerinde bir bütünlük sağlanmıştır. Bursa Müzesi'nin kuruluş ve gelişim tarihi, müzelere eser geliş yöntemleri araştırılmıştır. Sikkeleri basan kentler ve krallıkların coğrafyasının görsel olarak gösterilmesi konunun anlatımında önemli bir rol olacağından 3DS Max programıyla modellenmiş Arkaik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası, Klasik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası, Helenistik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası ve Helenistik Dönem Krallıklar Haritası modellenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BURSA MÜZESİ TARİHÇESİ VE MÜZELERE ESER KAZANDIRMA YÖNTEMLERİ

1.BURSA MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ

Bursa Müzesi, imparatorluk müzesi olarak nitelendirilen Müze-i Hümayun Umum Müdürlüğü'nün taşra teşkilatı olarak kurulmuştur¹. Müzenin kuruluş tarihi 1 Eylül 1904 olup Konya Müzesi'nden sonra İmparatorluğun ikinci müzesi statüsündedir²

Müzenin kuruluş aşamasında dönemin Milli Eğitim Müdürü Azmi Bey'in çalışmaları önemlidir. Müzenin tercih edildiği yer, Bursa Erkek Lisesinin içerisinde yer almaktadır. Lise binasının içerisinde kimyahane olarak adlandırılan bölüm içerisinde kurulmuştur³. Bursa Müzesi'nin bu ilk yıllarında İslami Dönem, Yunan, Roma ve Bizans devirlerine ait eserler bir arada yer almaktadır.

Resim 1: Bursa Erkek Lisesinin içerisinde yer alan Müze-i Humayun'un Bursa Şubesi (Yaşayanlar bila tarih: 20.)

¹ Uçankuş 1973: 998-999.

² Yaşayanlar 2018: 573.

³ Bursa'nın Geçmişi 115 Yıldır Müzede Broşürü.

Müzenin kuruluşundan itibaren kısa bir süre sonra Mendel tarafından müzeye ait eserlerin kataloglama çalışması yapılmıştır⁴.

Milli Mücadele yıllarında Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgal edilmesiyle birlikte müzede yer alan eserler yağmalanmıştır. Savaşın devam ettiği süreçte bu eserler Yunanistan'a götürülmek üzere Mudanya'da bir depoda tutulmuştur. Bu süreçte eserlerin üzerlerinde yer alan envanter numaraları silinmiştir. İşgal sonrası Bursa'nın geri alınmasıyla birlikte eserler yeniden Bursa Erkek Lisesi içerisinde yer alan müze binasına geri getirilmiştir⁵.

Bursa Müzesinin statüsü kuruluş yılı olan 1904 tarihinden 1930 yılına kadar değişmemiş olup, İstanbul'da yer alan Müze-i Hümayunun alt birimi olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. 1930 yılında Bursa müzesi müdürlük statüsü kazanarak Çelebi Sultan Mehmet tarafından yaptırılan Yeşil Medrese'ye taşınmıştır. Bu yeni binada da İslami dönem ve Yunan, Roma ve Bizans Dönemlerine ait eserler bir arada yer almıştır.

1972 yılında bugünkü Reşat Oyal Kültürpark içerisinde müzecilik anlamında yeni bir bina inşa edilmiştir. Böylece müzenin arkeoloji seksiyonu Yeşil Medrese'den ayrılmıştır. Bu yeni binada Arkeoloji Müzesi kurulmuş olup Bursa'daki kültür varlıklarının iş ve işlemleri yürütülmektedir.

Zaman içerisinde yeni teşhirlere ihtiyaç duyulduğundan müze binasında onarım ve yeni düzenlemeler yapılmış olup müze 2013 yılında yeniden ziyarete açılmıştır⁶. Bursa Arkeoloji Müzesi, 15 Milyon yıl öncesine ait fosil kalıntılarından Bizans Döneminin sonuna kadar zaman dilimine ait 65 bin eser sayısı ile Türkiye'nin önemli müzeleri arasında yer almaktadır⁷.

Müzenin ünik eserleri arasında gösterilen ve 1975 yılı kurtarma kazılarında bulunmuş olan bronz Athena büstü ve Apollon heykeli Taş Eserler Salonunda sergilenmektedir⁸.

⁴ Mendel 1908.

⁵ Corsten 1991: 1-3.

⁶ <https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=BAR01&DistId=MRK> (04.10.2022)

⁷ Bursa'nın Geçmişi 115 Yıldır Müzede Broşürü.

⁸ Şahin 2007: 48.

Müze binası içerisinde yer alan asma katta; Mysia ve Bithynia Bölgelerine ait kent sikkeleri ile Arkaik Dönemden Bizans Dönemine ait sikkeler kronolojik olarak sergilenmektedir. Toplamda 334 adet sikkenin sergilendiği teşhir alanında 47 adet sikke üzerinde hayvan ve mitolojik yaratık betimi yer almaktadır. Çalışmamız kapsamında sikke teşhirinden 16 adet sikke çalışmamızın kapsamına dahil edilmiştir. Bu 16 sikkeden 13'ü hayvan betimi, 3'ü de mitolojik yaratık betimidir.

Resim 2: Bursa Arkeoloji Müzesi Gayri İslami Sikke Teşhiri (Foto: Yazar)

Bursa Arkeoloji Müzesi Türkiye'deki zengin sikke koleksiyonuna sahip müzeler arasında yer almaktadır. Müze koleksiyonunda yer alan bu sikkeler, 5 ayrı yöntemle müzeye kazandırılmaktadır. Bu yöntemler; Bursa ve çevresinde yapılan bilimsel kazı çalışmaları, satın alma yöntemi, bağış, zor alım ve devirdir. Müzelere eser kazandırma yöntemleri detaylı olarak bir sonraki bölümde incelenecektir.

1.1. Müzelere Eser Kazandırma Yöntemleri

Bursa Arkeoloji Müzesi koleksiyonundan çalışma konusu kapsamında 151 adet sikkenin kullanılması, müzelere kültür varlıklarının geliş aşamalarının işlenmesi konusunu ön plana çıkarmıştır.

Kültür varlıklarının iş ve işlemlerini düzenleyen mevzuat kapsamında devletin mülkiyetinde olan taşınmazlar, kamuya ait taşınmazlar, diğer hukuk kaidelerine tabi

gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmazlar ile varlığı bilinen ya da sonradan ortaya çıkan varlıklar devlet malı niteliğindedir⁹. İlgili hükümden anlaşılacağı üzere kamu ya da tüzel kişiliklerin günümüz veya ileriki zamanlarda kesinleşen delillerle sahip olacağı tüm taşınmazlar da yine devlet malı kabul edilir.

Diğer bir mevzuatta; müzelere araştırılmaları için getirilen varlıkların komisyon kararı sonrası müzelere alınabileceği belirtilmektedir¹⁰. Bu iki mevzuata göre müzecilik usullerine göre hareket edilmektedir.

Kültür varlıkların müzeye giriş şekilleri 5 şekilde olmaktadır: Araştırma, sondaj ve kazı yolu ile gelenler, satın alma yolu ile gelenler, bağış yolu ile gelenler, zorunlu yolu ile gelenler ve devir yolu ile gelenler.

1.1.1. Kazı, Sondaj ve Araştırma Yolu ile Müzeye Gelenler

Bu yöntemlerle bulunan eserler teslim edilirken, kültür varlıklarıyla ilgili yönetmeliklere göre işlem yapılır. Söz konusu eser değerlendirme komisyonlarınca müzeye alınmasına karar verilirse varlıkların değer takdimleri oluşturulur. Bu eserlere ayniyat makbuzu oluşturulur. Envantere alınmasına karar verilmeyenlerden etütlük olarak ayrılanlar etütlük defterine kayıtları yapılır¹¹.

Bu yöntemle ortaya çıkan varlıklar, kazı yapan heyet tarafından her yıl sezon sonunda Müzelere nakledilir. Kazı çalışmaları bulunan insan ve hayvana ait iskeletler ile fosiller, ilgili diğer müzeler ile üniversite veya Türk bilim kurumlarına verilebilir. Bunda Bakanlığın uygun görüşü alınmaktadır. Askeri tarihle ilgili her türlü bulunan eser, Bakanlıkça askeri müzelere devredilir¹². Yani kazılardan elde edilen varlıklar Bakanlığın onayı ile ilgili müzelere nakledilir.

1.1.2. Satın Alma Yolu ile Gelenler

Müzeye incelenmek üzere getirilen unsurlar, müzede oluşturulan komisyonlarla durumları tespit edilir. Eser olanlar ilgili kayıtları tutularak listeleri hazırlanır. Görevlendirilen uzmana imza karşılığı teslim edilir. Yapılan incelemede eser olarak değerlendirilmezlerse imza karşılığı geri verilir.

⁹ 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Madde 5.

¹⁰ Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tasnifi, Tescili ve Müzelere Alınmaları Hakkında Yönetmelik Madde 11.

¹¹ Müzecilik Hizmetleri Kılavuzu.

¹² 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Madde 41.

Varlıklar, ilgili yönetmeliğe göre değerlendirilmesi yapılır. Etütlük olanlar etütlük defterine kaydedilir. Bu aşamalardan sonra kültür varlıklarının müzelere alınma süreci tamamlanır. Etütlük nitelikte olanlar raporda ayrıca belirtilir¹³. Örneğin taşınır bir kültür varlığı bulanlar bunu müzeye satabilmektedirler. Müze idaresi kuracağı komisyonla gelen eserin kültür varlığı olup olmadığına karar verir. Yapılan incelemede yasa kapsamına giren taşınmaz kültür varlığı kabul edilirse müze müdürlüğünce ikinci komisyon kurulur ve değer takdir komisyonunun belirleyeceği bedelle eser satın alınmış olur.

1.1.3. Bağış Yoluyla Gelenler:

Özel müzelerde bulunan eserler, koleksiyoncuların elinde bulunanlar müzelere bağışlanabilir. Bağışlanan bu eserler envantere alınır. Bu aşamadan sonra müzede oluşturulan komisyonca değerlendirilmesi yapılır. Ayniyat makbuzu kesilir. Eserden sorumlu zimmeti personele teslim edilir. Eserin bilimsel değerlendirmesi yapılır. Son aşamada envanter defterine kaydedilir ve varlığın tescili yapılmış olur.

Müze müdürlüğünce bağışta bulunan kişiye teşekkür yazısı yazılır. Diğer bir eser kazandırma yöntemi de budur.

1.1.4. Zorallım Yöntemiyle Gelenler

Kaçak kazı, ihbar gibi nedenlerle elde edilen eserler öncelikle müze müdürlüğüne getirilir. Müzede yediemin deposu ismi verilen depoya alınırlar. Getirilen bu kültür varlıklarına geçici alındı belgesi düzenlenir. Müzenin yediemin defterine kaydedilir. Bu eserlere ilişkin bilirkişi incelemesi eserin saklandığı yerde yapılır. Mahkeme başka yerde incelenmesine karar verirse mahkemenin göstereceği yere imza karşılığı ve bağlı torba içinde eser götürülür. Mahkeme sonucu kesinleştikten sonra müsadereye karar verilen varlıkların değerlendirme komisyonunca tasnifi yapılır. Ardından değeri belirlenir. İlgili memur tarafından ayniyat tesellüm makbuzu oluşturulur. Uzman personele imza karşılığında verilir. Tüm aşamalardan sonra kültür varlığına ait bilimsel araştırma yapılır. Kültür varlığı envantere alınarak kaydı yapılır. Etütlük nitelikte ise kaydı bu şekilde yapılır¹⁴.

¹³ Müzecilik Hizmetleri Kılavuzu.

¹⁴ Müzecilik Hizmetleri Kılavuzu.

Müze Müdürlüklerine bu yöntemle oldukça fazla eser gelmektedir. Bu da bize Türkiye gibi eser yönünden oldukça zengin ülkemizin kaçakçılığın fazla olduğunu göstermektedir. Bu sebeple de eser kaçakçılığına karşı eğitim ve farkındalık faaliyetlerine önem verilmelidirler.

1.1.5. Devir Yoluyla Gelenler

İlgili kanun gereğince kamu kuruluşları ellerinde bulunan kültür varlıklarını müzelere devredebilirler. Bu kuruluşlar, belediyeler ve koleksiyoncular olabilir. Müzelere devir olunan varlıklar ilgili yönetmeliklere göre işlem tesis edilir¹⁵.

Bu yöntemle müzeye kazandırılan eserler de diğer aynı yöntemler gibi işlemlere tabi tutulmaktadır. Müzeye gelen eserler envanter defterine kaydı yapılır. Bu esere ait envanter fişleri oluşturulur. Envanter defterleri müzede saklanır¹⁶.

2. ESKİ ÇAĞLARDA SİKKE VE SİKKE BASMA YÖNTEMLERİ

Arapça kökenli bir sözcük olan (السِّكَّة) sikke kelimesi, nakış ya da damga basmak için demirden hazırlanmış kalıp anlamında kullanılmaktadır. Bu sözcüğün Arapça çoğul hali olan (مَسْكُوكَات) meskûkât sözcüğü ise damga ile damgalanmış anlamlarını içermektedir¹⁷.

Bu sözcüğün Grekçe'deki karşılığı ise “nomos” kanun anlamını ve bu sözcükten türetilmiş “nomisma” ise gelenek, ölçü ve sikke bilimi anlamlarına gelmektedir¹⁸. Bu sözcüklerden hareketle günümüzde sikke bilimine nümismatik, bu bilimle uğraşan uzman kişilere ise nümismat ismi verilmektedir¹⁹.

Günlük yaşamın bir parçası olan sikke, alışverişte, ticarete ve kamu ödemelerinde değişim aracı olarak kullanılmıştır. Bu metal parçaları devlet tarafından üzerindeki betim ve lejantlarla garanti altına alınmış olup ayrıca metali ve şekli de yine sikkeyi basan siyasi erkler tarafından belirlenmektedir²⁰. Sikkenin keşfinden önce ise hayvanlar, bitkiler, metal çubuk şeklindeki ingotlar, çapalar, çeşitli silahlar ve süs eşyaları değişim aracı olarak kullanılmıştır. Latince büyükbaş hayvan anlamındaki Pecus kelimesinden

¹⁵ Müzecilik Hizmetleri Kılavuzu.

¹⁶ Müzecilik Hizmetleri Kılavuzu.

¹⁷ Tekin 2009b: 179.

¹⁸ Karwiese 1995: 12.

¹⁹ Okçu tarihsiz: 9.

²⁰ Okçu tarihsiz: 9.

türemiş olan Pecunia sözcüğünün para anlamında kullanılması hayvanların takas için kullanıldıklarını göstermektedir²¹. Sikkenin tarihsel olarak ilk ne zaman basıldığı konusu kesin olarak bilinmemekle birlikte MÖ VII. yüzyılın sonlarında basıldığı düşünülmektedir²². MÖ 7. ve 6. yüzyılda geniş bir coğrafyaya yayılan ve İonia ile ilişkileri bulunan Anadolu uygarlıklarından olan Lydialılar, altın ve gümüş alaşımı olan elektron sikkeleri basmıştır²³. Gümüş karışım oranı % 40 ile % 70 arasındadır²⁴. Antik Yunan'da elektrona beyaz altın denilmektedir²⁵. Elektron sikkelerin basımının ardından gümüş ve altın sikkeler basılmıştır²⁶. Antik kaynaklardan Herodotos da ilk sikkeyi basanların Lidyalılar olduğunu eserinde bahsetmiştir²⁷. Böylece yeni bir ödeme aracı keşfedilmiş olup medeniyetler tarafından yaygın olarak kullanılacaktır²⁸.

Antik Dönemde sikkelerin basıldığı darphaneler, siyasi otoritelerin belirlediği şehirlerde kurulmuşlardır. Bu darphaneler oldukça basit bir düzen içerisinde oluşturulmuştur. Bu atölyelerin içerisinde ise ocak, örs, çekiç, sikke pulları, maşa, terazi ve sikke üzerinde betim basmak için oluşturulmuş kalıplar yer almaktadır. Sikke darbında kullanılacak pul, önceden ilgili madenlerin eritilmesi ile temiz bir yüzey oluşturularak hazırlanmaktadır²⁹.

Sikke basım tekniği ise önceden hazırlanmış ve üzerinde betim ya da lejantların yer aldığı iki kalıp arasına çeşitli madenlerden oluşturulmuş sikke pulunun yerleştirilmesi ve üst kalıba çekiç ile vurulması ile gerçekleştirilmektedir³⁰.

²¹ Tekin 1994, 23.

²² Tekin 2009b: 179.

²³ Okçu tarihsiz: 9-11.

²⁴ Atlan 1993: 19.

²⁵ Şentürk - Paksoy - Tekin 2004: 42-43.

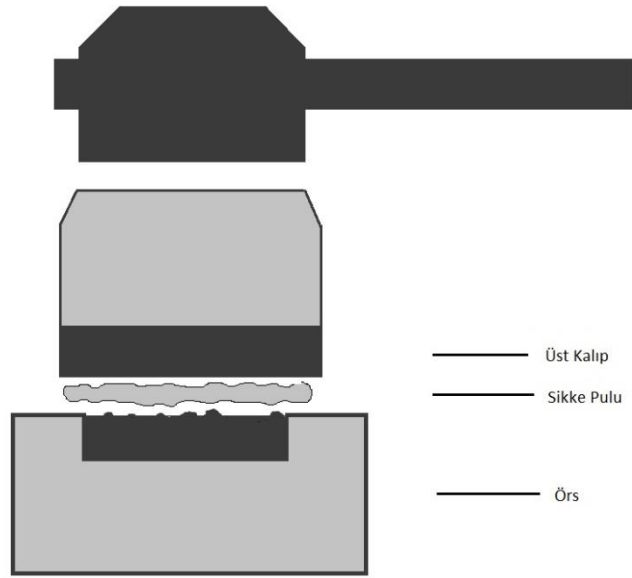
²⁶ Eagleton – Williams 2008: 16-17.

²⁷ Hdt. 2006: I, 94.

²⁸ Tekin 2021: 280.

²⁹ Tekin 2009b: 179-180.

³⁰ Tekin 2009b: 179-180.

Resim 3: Antik Dönemde sikke darbı çizimi (Çizim: Yazar)

Sikkenin basılmasıyla birlikte Antik Dönemde sosyal ve ekonomik yapı önemli ölçüde gelişme göstermiştir. Kentler sikkeler üzerinde kullandıkları motifleri uzun süre değiştirmemiştir. Bu durum kullanılan betimlemeleri zaman içerisinde kentlerin sembolü haline gelmesini sağlamıştır³¹. Ticaret ve toplumsal ilişkilerin artmasıyla birlikte kültürel zenginlikler geniş coğrafyalara ulaşmıştır. Bu yönüyle sikkelerden; ait oldukları dönemlerdeki kültürler, gerçek ya da efsanevi kişiler hakkında bilgiler ediniriz³². Sikkelerin aynı zamanda tarihi vesikalar olduklarını düşünürsek üzerindeki betimleme ve yazılardan siyasi hayat ile de ilgili bilgiler elde ederiz³³.

Sikkenin keşfinden itibaren basılan tüm sikkeler üzerinde simgeler kullanılmaktadır. Bu simgeler, bazen kral isimlerinin yazıldığı harfler olabileceği gibi bazen de kenti temsil eden hayvan, mitolojik yaratık veya bitkiler de olabilirdi. Aslında bu simgeleşen betimlerin amacı somut olanın araçları ile anlatılmasıdır³⁴.

³¹ Tekin 2000: 9.

³² Tekin 1994: 22.

³³ Tekin 2008: 21.

³⁴ Tekin 2009a: 13.

İKİNCİ BÖLÜM

BURSA ARKEOLOJİ MÜZESİNDE YER ALAN HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER

1. ARKAİK DÖNEM HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER

1.1. Arkaik Dönem, Kentler ve Sikkeler

Arkaik Dönem sikkeleri genel olarak tek taraflı basım görmüştür. Sikkelerin ön yüzlerinde sikkeyi basan kenti simgeleyen armalar, kent halkı tarafından kutsallık atfedilen bitki ve hayvan motifleri yer alır³⁵. Sikke üzerinde yer alan motiflerde çizgisellik hakimdir. Arkaik Döneme ait heykel ve seramik resimlerindeki gibi tanrı başları profilden verildiği halde gözler cepheden işlenmiş gibi gösterilir. Sikke kalıplarını hazırlayan sanatçı seçeceği motifleri kullanacağı pula göre ayarlamaktadır. Bu yüzden hayvan ve mitolojik yaratıklar genellikle protom şeklinde verilmektedir. Sikkenin arka yüzü ise quadratum incusum denilen ve ilk halleri şekilsiz olan çukurlardan oluşmaktadır. Arkaik devrin sonlarına doğru bu çukurların içerisine tanrı başları eklenmiştir³⁶.

Arkaik Döneme ait hayvan ve mitolojik yaratık formlu sikke sayımız 3'tür. Bu döneme ait sikkeler ekler kısmında yer alan Arkaik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosunda gösterilmiştir (**Tablo 1**). Bu imgelere sahip sikkeleri basan 3 farklı kent, Arkaik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası üzerinde işaretlenerek gösterilmiştir (**Harita 1**).

1.1.1. Chios (İonia - Sakız Adası)

Chios, Yunanistan sınırları içerisinde Ege denizinin doğusunda yer almakta olup, Sakız Adası ismiyle bilinmektedir. Bu ada Akdeniz'de coğrafi olarak beşinci büyük ada statüsündedir. Sakız adası İonia Bölgesi arasında bulunmakta olup ayrıca İonia birliği içerisinde yer alan on iki birlik üyesinden de birisidir³⁷. İonia birliği içerisinde kaldığını Herodotos'un eserinden öğreniriz³⁸. Chios halkı, tarihte coğrafi konumundan dolayı

³⁵ Atlan 1993: 18. - Tekin 1994: 28 - Okçu tarihsiz: 62.

³⁶ Gür 1976: 9. - Tekin 1994: 25 - 28

³⁷ Texier 2002:122.

³⁸ Hdt. I: 142.

ticaretle uğraşmaktaydı³⁹. MÖ 6. yüzyılda ilk sikke darp etmeye başlayan Chios'ta ticaretin vermiş olduğu imkanlar neticesinde uzun yıllar refah seviye yaşanmıştır⁴⁰. Çalışma kapsamında bu kente ait Arkaik Döneme tarihlenen sfenks figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 1: Sikke üzerinde mitolojik yaratık olan sfenks imgesi sola doğru oturmuş olarak tasarlanmıştır. Bu sikkeyi karşılaştırdığımız örnekte ise sfenksin ön kısmında amphora yer almaktadır⁴¹. Söz konusu Kat. 1'deki sikkede darp kayıklığından dolayı amphora gözükmemektedir. Sfenks, genel hatlarıyla verilmiş olup detaylar gösterilmemiştir. Bu şehir, sikke üzerinde bu kompozisyonu MS 3. yüzyıla kadar kullanmıştır⁴². Sikkenin arka yüzünde ise dörde bölünmüş incus yer almaktadır. Sikkenin tarihi MÖ 500-480'dir⁴³.

1.1.2. Phokaia (İonia)

Phokaia, Ege denizinde kurulmuş bir şehirdir. 12 İon kentinden birisi olan Phokaia, adını da bölgede yaşayan bir fok balığından almıştır⁴⁴. Denizcilikle uğraşan Phokaia, kendi sınırlarından uzakta koloni kentleri de kurmuştur⁴⁵. MÖ 6. yüzyılda kent Anadolu kentleri arasında büyüklük yönüyle ön plana çıkmıştır. Kentte sürekli yerleşim görülmekte olup Prehistorik Dönemlerden Osmanlı'nın sonuna kadar iskan izlerine raslanmaktadır⁴⁶. Çalışma kapsamında bu kente ait Arkaik Döneme tarihlenen grifon figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 2: Sikkenin ön yüzünde sola dönük grifon başı bulunmaktadır. Grifon başında kulak kısımları dik olarak gösterilmiştir. Arka yüzde ise düzensiz olarak nitelendirilecek incus bulunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre bu sikkenin tarihi MÖ 600 - 522'dir⁴⁷. Bu kente ait sikkelerde, kullanılan fok balığı ile birlikte grifon başı bu kentin simgelerini oluşturur. Tarihsel süreçte oldukça sevilerek kullanılmıştır.

³⁹ Mavrogordato 1918: 6.

⁴⁰ Sear 1979b: 420.

⁴¹ Plant 1979: 85, Kat. 1407. – Seaby 1966: 135, Kat.1716. – Hill 1964: 257, Kat. 1, 16.

⁴² Davis 1967: 107. - Sear 1979b: 325, Kat. 3486.

⁴³ Plant 1979: 85, Kat. 1407. – Seaby 1966: 135, Kat.1716. – Hill 1964: 257, Kat. 1, 16.

⁴⁴ Sevin 2016: 87.

⁴⁵ Sevin 2016: 88.

⁴⁶ Taşcı – Levi 2018: 31.

⁴⁷ Sear 1979b, 326: Kat. 3500A. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phokaia/Bodenstedt_012.jpg (15.09.2022)

1.1.3. Lesbos (Midilli Adası)

Lesbos, Ege denizinin üç büyük adasından birisidir. Midilli adası olarak bilinmektedir. Lesbos adası tarihin ilk devirlerinde Girit adasından oldukça çok etkilenmiştir. Bünyesinde benzer yapılar barındırmaktadır⁴⁸. Arkaik Dönemden itibaren de uzun yıllar iskan görmüştür. Lesbos'ta Pyrrha, Antissa, Eresus, Methymna ve Mytilene gibi 5 önemli kenti vardır. Çalışma kapsamında bu kente ait Arkaik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 3: Çalışmada yer alan Arkaik Döneme ait tek hayvan temalı sikke örneğidir. Sikkenin ön yüzünde karşılıklı olarak birbirine bakan iki boğa başı formu vardır. Boğa başı detaylı gösterilmemiş olup çizgisel olarak işlenmiştir. Arka yüzünde ise dörde bölünmüş incus vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre bu sikkenin tarihi MÖ 550 - 440'tır⁴⁹.

2. KLASİK DÖNEM HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER

2.1. Klasik Dönem, Kentler ve Sikkeler

Klasik Dönemden itibaren sikke basan kent sayısı, Arkaik Döneme göre artmıştır. Böylece sikke darbı geniş bir coğrafyaya yayılmıştır⁵⁰. Bu dönem sikkelerinde genel olarak tanrı, tanrıça ve yarı tanrı gibi tasarımlar ön plana çıkmaktadır. Sikkeler üzerinde mücadele sahneleri ve ata binme gibi hareketli sahneler işlenmiştir. Quadratum incusumlar bu dönemde de görülmekte olup Helenistik Döneme kadar azalarak da olsa kullanılmaya devam etmiştir⁵¹. Söz konusu darp çukurları çizgilerle sınırlandırılarak bordür görünümü verilmeye çalışılmıştır. Artık bu dönemin sikke tasarımcısı, aklındaki motifi daire şeklindeki pula istediği gibi ekleyebilme yeteneğine sahiptir. Bu dönem sikkelerinde heykelde de görülen perspektif özellikleri uygulanmaya çalışılır. Böylece sikke kompozisyonları kabartma tekniği ile oluşturulmaya başlar. Ayrıca Klasik Dönem sikkeleri üzerinde ilk defa sikkeyi basanların isimleri de yer alır⁵².

Klasik Döneme ait hayvan ve mitolojik yaratık kompozisyonuna sahip sikke sayımız 66'dır. Bu döneme ait sikkeler ekler kısmında yer alan Klasik Dönem Sikkeleri Genel

⁴⁸ Mansel 2014: 25.

⁴⁹ Plant 1979: 86, Kat. 1441.

⁵⁰ Tekin 1994: 25 - 28 - Okçu tarihsiz: 67.

⁵¹ Gür 1976: 9-10.

⁵² Gür 1976: 9-10.

Bilgiler Tablosunda gösterilmiştir (**Tablo 2**). Bu sikkeleri basan 50 farklı kent, Klasik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası üzerinde işaretlenerek gösterilmiştir (**Harita 2**).

2.1.1. Elaea (Aeolis)

Liman kenti olan Elaea, İzmir, Bergama'ya bağlı Zeytinbağı'nda yer almaktadır. Bu kent, Batı Anadolu'da kurulan ilk Helen kenti olma özelliğini gösterir⁵³. Aeolis'in on iki kenti arasında gösterilmemiştir⁵⁴. Kuruluşundan Bizans'ın sonuna kadar iskan izleri bulunmaktadır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen baykuş figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 4: Sikkenin ön yüzünde sol profilden miğferli Athena başı bulunmaktadır. Arka yüzünde ise ΕΛΑΙ yazısı altında zeytin dalı üzerinde baykuş durmaktadır. Baykuş, dörtte üç cepheden duruş sergilerken baş kısmı ise cepheden verilmiştir. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre bu sikkenin tarihi MÖ 550 - 440'tır⁵⁵.

2.1.2. Larissa (Aeolis)

Larissa kenti, İzmir Limantepe'de yer almakta olup Aeolis'in önemli kentleri arasında sayılmaktadır⁵⁶. Bu kent Aeol birliğinin üyelerindendir. Helenistik Dönemden sonra önemini yitirmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 5: Sikkenin ön yüzünde Nehir tanrısının boynuzlu başı üç bölü dört cepheden tasarlanmıştır. Arka yüzünde sağa doğru boğa protomu bulunmaktadır. Boğanın boynuz kısımlarındaki sivrilik detaylı olarak verilmiştir. Yüz kısmı ise kabaca gösterilmiştir. Üstte ΑΑ şehir adı kısaltması vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre bu sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır⁵⁷.

2.1.3. Atina / Attika

Klasik Dönemin güçlü kentlerinden birisidir. Akropolis alanındaki yapılarla ön plana çıkmıştır. Atina, MÖ 5. yüzyılda deniz ticaretinde çok önemli rol oynamıştır⁵⁸. Atina

⁵³ Toramanoğlu 2006: 47.

⁵⁴ Sevin 2016: 89.

⁵⁵ Head 1911: 555.

⁵⁶ Sevin 2016: 80.

⁵⁷ Plant 1979: 67, Kat. 1018. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/larissa_phrikonis/Traite_2067.jpg (13.09.2022)

⁵⁸ Mansel 2014: 97.

şehri Sparta ile uzun yıllar mücadele halinde olmuştur. Perslerle de mücadele etmişlerdir⁵⁹. Klasik Döneminden sonra Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı devirlerinde de Atina şehri iskan edilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik döneme tarihlenen baykuş figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır. Atina'nın baykuş tipli sikkesi MÖ 6. yüzyıldan MÖ 1. yüzyıla kadar kullanılmıştır⁶⁰.

Kat. 6: Sikkenin ön yüzünde Arkaik sitilde Athena başı vardır. Athena başı sağa bakmaktadır. Miğferin üzeri bitkisel motifle dekore edilmiştir. Alında ve şakak üzerinde saç iki kıvrım yapmaktadır. Kulağında yuvarlak küpesi vardır. Miğferin alt ucunda küpeye bağlanan dört inci dizisi görülmektedir. Arka yüzünde ise düzleştirilmiş kareye yakın alan içinde başı cepheden, vücut sağ profilden baykuş motifi görülür. Arkasında iki yapraklı zeytin dalı ve hilal bulunur. Baykuşun önünde yukardan aşağı AΘE lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve Katalog taramalarına göre bu sikkenin tarihi MÖ 490 - 430'dur⁶¹.

Kat. 7: Sikkenin ön yüzünde Arkaik sitilde Athena başı vardır. Athena başı sağa bakmaktadır. Ancak sikkenin ön yüzü oksitlendiği için suret net olarak gözükmemektedir. Arka yüzünde ise düzleştirilmiş kareye yakın alan içinde başı cepheden, vücut sağ profilden baykuş motifi görülür. Arkasında iki yapraklı zeytin dalı bulunur. Kat. 6'daki zeytin dalının önündeki hilal bu sikkede bulunmaz. Baykuşun önünde yukardan aşağı AΘE lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve Katalog taramalarına göre bu sikkenin tarihi MÖ 490 - 430'dur⁶².

2.1.4. Calchedon (Bithynia)

Calchedon, MÖ 7. yüzyılın başlarında kurulan bir Megara koloni kentidir⁶³. Byzantion'un karşısında kurulmuştur⁶⁴. Ticaretle uğraşan kentte uzun yıllar iskan görmüştür. Kent Klasik çağdan MS 3. yüzyıla kadar sikke basmıştır⁶⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen 2 adet boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

⁵⁹ Karaman 2019: 1-5.

⁶⁰ Eagleton – Williams 2008: 24.

⁶¹ Plant 1979: 95: Kat. 1642.

⁶² Plant 1979: 95: Kat. 1642.

⁶³ Thyky. IV.75.

⁶⁴ Sear 1979b: 349.

⁶⁵ Okçu tarihsiz: 24.

Kat. 8: Sikkenin ön yüzünde KAA monogram altında soldan mısır başağı üzerinde ayakta duran boğa vardır. Arka yüzünde ise Kazıma kare içinde noktalarla kaplı incus vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 400 - 350 olarak tespit edilmiştir⁶⁶.

Kat. 9: Sikkenin ön yüzünde mısır başağı üzerinde sağdan yarı boğa vücudu, üstte KA.A lejantı, önde A monogramı vardır. Arka yüzünde ise yan yana üç mısır başağı, altta birleşmiştir. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 350 - 280 olarak tespit edilmiştir⁶⁷.

2.1.5. Tarsos (Cilicia)

Tarsus, Mersin'in bir ilçesidir. Cilicia Bölgesinde yer almaktadır. İskender'in bölgeyi fethine kadar Pers egemenliği altında kalan şehir Roma döneminde Cilicia eyaletinin başkenti olmuştur⁶⁸. Roma imparatorluk döneminde içerisinde Tarsos'un da bulunduğu az sayıdaki kente sikke basma yetkisi verilmiştir⁶⁹. Köklü bir tarihe sahip olan Tarsus kenti, tarihin bir çok aşamasında iskan görmüştür. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen kurt figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 10: Sikkenin ön yüzünde Baltarlar sola dönük tahtta oturmuş, asa tutuyor. Elinde mısır başağı ve üzüm salkımı tutuyor. Sikkenin ön yüzü aşınmış olduğu için imgeler net olarak gözükmemektedir. Arka yüzünde ise kurt protomu, sol tarafa doğru koşmaktadır Üstte; hilal formu vardır. Monogramı. Katalog taramasına göre sikkenin tarihi MÖ 360 - 334'tür⁷⁰. Ancak bu sikkenin Tarsos'a ait olmadığı, Laranda'ya ait olduğu görüşleri de vardır⁷¹.

2.1.6. Klazomenai (İonia)

Klazomenai, İonia Bölgesinde yer almaktadır. İzmir'e bağlı Urla ilçesinde yer alır. Klazomenai, 12 İon kenti arasındadır⁷². Kentte yapılan arkeolojik çalışmalarda MS 5.

⁶⁶ Sear 1979b, 619, Kat. 3744. - Plant 1979, 66, Kat. 1008.

⁶⁷ Head 1911: 512. - Plant 1979, 102, Kat. 1791.

⁶⁸ Sear 1979b: 512.

⁶⁹ Erhan - Girginer - Tekin 2008: 140.

⁷⁰ Plant 1979: 70, Kat. 1082. -https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/tarsos/BMC_086.jpg (10.19.2022)

⁷¹ Abay 2019: 87 – 96.

⁷² Sevin 2016: 106.

yüzyıla kadar iskan edildiği görülmektedir⁷³. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen koç figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 11: Sikkenin ön yüzünde miğferli Athena başı olup sola dönüktür. Arka yüzünde ise NYM...ΠΟΣ lejantı arasında sola doğru oturur durumda koç figürü vardır. Koç figürü detaylandırılmış olup boynuz, ağız ve boyun kısımları özenle işlenmiştir. Kesimde ΣΟΔ lejantı vardır. Müze kayıtlarına göre MÖ 4. ve 3. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 400 - 300 olarak tespit edilmiştir⁷⁴.

2.1.7. Colophon (İonia)

Bu şehir, İonia Bölgesinin en eski şehirleri arasındadır. İzmir'in Menderes ilçesine bağlı Değirmendere'de yer alır. Arkaik, Klasik ve Helenistik Dönemde iskan edilmiştir⁷⁵. MÖ 5. ve 4. yüzyıllarda sikke basmıştır⁷⁶. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 12: Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Apollon tasvirinde defne çelengi bulunmaktadır. Arka yüzünde koşar vaziyette at protomu verilmiştir. Atın baş kısmı, vücudunun yarısı ve ön ayaklar detaylıca gösterilmiştir.. Altta ΚΟΛ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır⁷⁷.

2.1.8. Ephesos (İonia)

Ephesos, İzmir ili Selçuk ilçesinde bulunmaktadır. Şehrin oldukça kadim tarihi vardır. Tarih öncesi buluntuları ve Artemis tapınağı, Celcus kütüphanesi gibi yapılarıyla tanınmıştır. Bu şehirde ayrıca Artemis kültü de vardır⁷⁸. Kent yoğun bir ticaret ile de uğraşmaktadır⁷⁹. Helenistik ve Roma dönemlerinde şehir önemini korumuştur. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen arı ve geyik figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 13: Sikkenin ön yüzünde kanatları açık arı vardır. Arı sureti sikkenin merkezinde yer almakta olup sikke pulunun tamamını kapsamaktadır. Çevresinde de inci bordür kullanılmıştır. Arka yüzünde ise karşılıklı 2 geyik tasarımı vardır. Geyikler protom

⁷³ Erginer 2019: 7.

⁷⁴ https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/klazomenai/Klein_393.jpg (15.09.2022)

⁷⁵ Sevin 2016: 110.

⁷⁶ Okçu tarihsiz: 70.

⁷⁷ Head 1911: 569. - Plant 1979, 70, Kat. 1240.

⁷⁸ Mansel 2014: 132.

⁷⁹ Mansel 2014: 518.

olarak verilmiştir. Üst kısımda E- Φ lejantı vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 390-330'dur⁸⁰.

2.1.9. Magnesia (İonia)

Magnesia, Aydın'a bağlı Germencik ilçesinin Tekin köy sınırları içerisinde kalmaktadır. Helenistik Dönemde inşa edilmiş olan pseudo dipteros planlı tapınağıyla bilinmektedir. Bulunduğu konum itibarıyla deniz kenarından uzakta olmasından dolayı Delos birliğine dahil olmamıştır⁸¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at ve boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 14: Sikkenin ön yüzünde atlı süvari sağa doğru ilerlemektedir. Üzerinde mızrak taşımaktadır. Süvarinin pelerin kısımları işlenmiştir. Arka yüzde, sola doğru hamle durumunda boğa imgesi vardır. Ön ayakları kendisine doğru çekmektedir. Üst boşlukta; ΜΑΓΝ., Alt kısımda Meander motifi vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 350 - 190 olarak tespit edilmiştir⁸².

2.1.10. Miletos (İonia)

Miletos, Aydın iline bağlı Didim ilçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Tarihsel süreçte koloni kentleri kurarak refah seviyesini arttırmaktadır. MÖ 7 - 6. yüzyıllarda İonia'nın en önemli şehirlerindendir. MÖ 494'te Persler tarafından yıkıma uğramıştır⁸³. Sikke basan en eski kentler arasında gösterilmektedir⁸⁴. Bu kent, sikkelerinde Miletos - Lydia ölçü sistemini kullanmıştır⁸⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen aslan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 15: Sikkenin ön yüzünde sola dönük aslan işlenmiştir. Söz konusu imge protom olarak verilmiştir. Aslan başı detaylı olarak işlenmiştir. Arka yüzünde kare incus

⁸⁰ Sear 1979b: 401, Kat. 4375. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/SNGKayhan_196.jpg (15.09.2022)

⁸¹ Toramanoğlu 2006: 72.

⁸² Plant 1979, 65, Kat. 973. - BMC Ionia, PL. XVIII. 1 – 4.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/magnesia/BMC_19.jpg (12.08.2022)

⁸³ Toramanoğlu 2006: 89.

⁸⁴ Okçu tarihsiz: 71.

⁸⁵ Atlan 1993, 20.

üzerinde süslü yıldız vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 5. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 478 - 390 olarak tespit edilmiştir⁸⁶.

2.1.11. Phokaia (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Arkaik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen inek figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 16: Sikkenin ön yüzünde sola dönmüş inek protomu vardır. İnek boynunda yer alan tasma gösterilmiştir. Arka yüzünde dörde bölünmüş incus vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 521 - 478 olarak tespit edilmiştir⁸⁷.

2.1.12. Phygela (İonia)

Phygela, Kuşadası körfezinde kurulmuş küçük bir kenttir. İonia Bölgesinde kalan kent Delos birliğine de dahil olmuştur. Kentte Artemis'e ait bir de tapınak bulunmaktadır⁸⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 17: Sikkenin ön yüzünde sağa dönük stephaneli Artemis başı vardır. Arka yüzünde boğa, sağa doğru hamle halindedir. Boğanın baş kısmı ise cepheden verilmiştir. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 350 - 300 olarak tespit edilmiştir⁸⁹.

2.1.13. Samos (İonia)

Yunanistan'a bağlı Ege'de yer alan bir adadır. Diğer bir ismi Sisam adasıdır⁹⁰. Aydın Kuşadası Dilek yarım adasına da oldukça yakın konumdadır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen aslan ve boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 18: Sikkenin ön yüzünde cepheden protom olarak gösterilmiş aslan başı vardır. Arka yüzünde incus içerisinde boğa vücudunun ön kısmı, sağa doğru dönmüştür. Boğa

⁸⁶ Plant 1979: 65, Kat. 2705x. -

<https://www.coinarchives.com/0498565c1bc9eccc809e54abef23a7c8/img/artcoinsroma/e236/image00315.jpg> (14.09.2022)

⁸⁷ <https://www.coinarchives.com/318f09c7fe335922d098427ad21de245/img/cng/121/image00359.jpg> (16.09.2022)

⁸⁸ Strab. 2000: XIV, 195.

⁸⁹ https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phygela/DelaHaye_281-3.jpg (15.09.2022)

⁹⁰ Mansel 2014: 96.

ön sağ ayağını hafif kırmış. Önünde ΣA lejantı vardır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 394 - 315 olarak tespit edilmiştir⁹¹.

2.1.14. Teos (İonia)

Teos, İzmir iline bağlı Seferihisar sınırları içerisinde Sığacık mahallesinde kalmaktadır. Teos, antik bir liman kenti olup 12 İon kenti arasında gösterilmektedir⁹². Bu kentte Dionysos Tapınağı bulunmaktadır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen grifon figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 19: Sikkenin ön yüzünde grifon sağa doğru ilerlemektedir. Sol ayağını kaldırmış pozisyonudadır. Arka yüzünde dörde bölünmüş kare incus vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 394 - 300 olarak tespit edilmiştir⁹³.

Kat. 20: Sikkenin ön sağdan, oturan bir grifon vardır. Sol ayağını kaldırmış pozisyonudadır. Arka yüzünde kazıma kare motif içerisinde dört kareye ayrılmıştır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 394 - 300 olarak tespit edilmiştir⁹⁴.

2.1.15. Caria Satrabı Hecatomnus

Pers imparatorluğu, Anadolu'yu ele geçirdikten sonra bölgelere, kendisine bağlı valiler(satrap) atayıp, bu yerlerin yönetimini sağlamıştır. Hecatomnus Caria Satrabı olarak görev yapmıştır⁹⁵. Çalışma kapsamında bu satraba ait Klasik Döneme tarihlenen aslan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 21: Sikkenin ön yüzünde sola dönük halde bulunan aslan protomu vardır. Aslana ait yel el kısmı işlenmiştir. Arka yüzünde kazıma incus alan içinde dört süslü yıldız motifi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 395 - 377'dir⁹⁶.

⁹¹ Plant 1979: 66, Kat. 1014. - Sear 1979b: 424, Kat. 4643. -

<https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=1994201&AucID=4722&Lot=357&Val=a83e7e8f6a457ae100f861ada97530ed> (03.06.2022)

⁹² Mansel 2014: 97.

⁹³ Plant 1979: 84, Kat. 1396.

⁹⁴ Plant 197: 84, Kat. 1396.

⁹⁵ Sear 1979b: 450.

⁹⁶ Head 1911: 628. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/carria/satrap/hecatomnos/BMC_Miletus_42.jpg (18.08.2022).

2.1.16. Histiaia (Euboea)

Histiaia, Yunanistan'ın doğusunda, Euboea Bölgesinin de kuzeyinde yer almaktadır⁹⁷. Şehir Delos birliğine katılmıştır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa ve koç figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 22: Sikkenin ön yüzünde genç erkek başı sağa dönüktür. Arka yüzünde boğa ve onun üzerinde koç kafası bulunmaktadır. Boğanın yüzü cepheden gösterilmiştir. Alta; I- ΣΤΙ lejantı bulunmaktadır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 435 - 400'dür. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 369 - 336 olarak tespit edilmiştir⁹⁸.

2.1.17. Adramytteion (Mysia)

Adramytteion, Balıkesir'in Ören ilçesinde yer almaktadır. Kent, Kalkolitik çağlardan Klasik, Helenistik ve Roma Dönemlerinde varlığını sürdürmüştür⁹⁹. Atinalılar tarafından kolonize edilmiştir¹⁰⁰. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 23: Sikkenin ön yüzünde üç bölü iki cepheden Zeus başı vardır. Arka yüzünde Sola doğru altar üzerinde kartal formu bulunmaktadır. Kartalın kuyruk kısımları gözükmemektedir. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 350 olarak tespit edilmiştir¹⁰¹.

2.1.18. Atarnaeus (Mysia)

Atarnaeus, İzmir Dikili'ye bağlı Ağıltepe'de yer almaktadır. İon adalarından olan Chios tarafından koloni kenti olarak kurulduğu düşünülmektedir¹⁰². Bu ken, zengin su kaynakları ve topraklarıyla MÖ 4. yüzyılda ön plana çıkmıştır¹⁰³. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen yılan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 24: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden baş bulunmaktadır. Arka yüzünde kendi etrafında dönmüş, başı yukarda yılan bulunmaktadır. Yılan kompozisyonu çizgisel

⁹⁷ Sear 1979a: 233.

⁹⁸ Plant 1979: 96, Kat. 987b. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/euboeia/histiaia/BMC_09.jpg (16.09.2022)

⁹⁹ Okçu tarihsiz: 39.

¹⁰⁰ Strab. 2000: XIII, 135.

¹⁰¹ https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/adramytteion/VonFritze_4.jpg (23.09.2022)

¹⁰² Okçu tarihsiz: 40.

¹⁰³ Ateş 2011: 326.

olarak işlenmiştir. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 400 - 350 olarak tespit edilmiştir¹⁰⁴.

2.1.19. Gambrion (Mysia)

Gambrion Mysia Bölgesinde yer almaktadır. İzmir ili Kınık ilçesinde Hisarlık Tepesinin üzerinde kurulmuştur. Kent, MÖ 5. yüzyıl sonlarında kurulmuş olup, Helenistik Dönemde de varlığını sürdürmüştür¹⁰⁵. Antik kente ait yapı kalıntısı bulunmazken şehrin darphanesinin bulunduğu bilinmektedir. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 25: Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Arka yüzündeki lejant sikkenin aşınmış olmasından dolayı okunmuyor. Boğa, sola doğru yatar pozisyonundadır. Söz konusu bu imgenin vücudunun ön yarısı gösterilmiştir. Baş kısmı ise geriye doğru bakmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹⁰⁶.

2.1.20. Iolla (Mysia)

Iolla kenti, Mysia Bölgesi içerisinde yer almaktadır. Kentin lokasyonu kesin olarak bilinmemekle birlikte Balıkesir Edremit civarında yer aldığı düşünülmektedir¹⁰⁷. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen pegasus figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 26: Sikkenin ön yüzünde sağdan kadın başı vardır. Arka yüzünde sağdan pegasus vücudunu ön kısmı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹⁰⁸.

2.1.21. Astyra (Mysia)

Astyra, Mysia Bölgesi içerisinde kalmaktadır. Balıkesir Edremit ilçesi Güre mevkiinde yer almaktadır¹⁰⁹. Şehirde tapınak yapısı bulunmaktadır¹¹⁰. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

¹⁰⁴ Head 1911: 521. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/atarnesos/Fritze_317.jpg (18.09.2022)

¹⁰⁵ Okçu tarihsiz: 41.

¹⁰⁶ Head 1911: 528.

¹⁰⁷ Okçu tarihsiz: 42.

¹⁰⁸ Head 1911: 528.

¹⁰⁹ Yaraş 2011: 68.

Kat. 27: Sikkenin ön yüzünde miğferli Athena başı vardır. Arka yüzünde atlı süvari bulunmaktadır. Süvari sağa doğru dörtlünelere koşmaktadır Sağ elinde mızrak tutar. Solda ΤΙΣ. (şehir adı kısaltması) vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 400 - 395 olarak tespit edilmiştir¹¹¹.

2.1.22. Kyzikos (Mysia)

Kyzikos kenti, Balıkesir ilinde Bandırma Erdek kara yolu üzerinde yer almaktadır. Bu kent Kapıdağ yarım adasında kalmaktadır. Strabon Coğrafya isimli eserine Kyzikos'u ada olarak nitelendirir¹¹². Ancak Kapıdağ'ın ilk önceleri Strabon'un dediği gibi ada olduğu, MS 2. yüzyıl ortalarından sonra anakara ile birleşerek Doğu Roma zamanlarında yarımada haline geldiği kabul edilir¹¹³. Hadrian adına yapılmış bir tapınak kalıntısı bulunmakta olup, sikke darphanesine sahiptir. Bu kent Arkaik Dönemden itibaren Roma zamanına kadar kesintisiz sikke basan ender kentlerdendir¹¹⁴. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen aslan, domuz ve ton balığı figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 28: Sikkenin ön yüzünde incus içerisinde aslan başı vardır ve sola dönüktür. Aslanın ağız kısmı açık olarak işlenmiş olup, kükrer pozisyonundadır. Arka yüzünde yaban domuzu protomu ve arkasında ton balığı yer alır. Domuz simgesinin ön iki ayağı öne doğru kıvrılmıştır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 450 - 400'dir¹¹⁵.

Kat. 29: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden Kore Soteira başı vardır. Arka yüzünde ton balığı üzerinde tripot, iki yanında KYII yazar. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400-280'dir¹¹⁶.

¹¹⁰ Strab. 2000: XIII, 135.

¹¹¹ https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/astyra/Klein_255.jpg (15.09.2022) - <https://www.coinarchives.com/e861f449fa11cbcdf2600555d990c2c5/img/nomos/obolos23/image00406.jpg> (15.09.2022)

¹¹² Strab. 2000: XII, 60.

¹¹³ Koçhan – Meral 2014: 229 -230.

¹¹⁴ Okçu tarihsiz: 43.

¹¹⁵ Plant 1979: 86, Kat. 1434.

¹¹⁶ Head 1911: 526. - Plant 1979, 86, Kat. 2460. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/Agora_91_17.jpg (15.09.2022)

Kyzikos kentini sembolize eden ton balıklı, domuz protomlu sikkelerin tedavül sahası oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmış olup, uzun yıllar bu temalar sikkeler üzerinde sevilerek kullanılmıştır.

2.1.23. Miletopolis (Mysia)

Miletopolis kenti, Bursa Mustafakemalpaşa sınırları içerisinde kalmaktadır. MÖ 4. yüzyılda kurulmuştur¹¹⁷. Bu şehir, Attika - Delos Birliği'ne üye olmuştur¹¹⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen 2 adet boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 30: Sikkenin ön yüzünde sağa dönük Apollon başı vardır. Arka yüzünde MI lejantı bulunmaktadır. Sikkenin merkezinde sola dönük ayakta duran boğa formu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹¹⁹.

Kat. 31: Sikkenin ön yüzünde defneli Apollon başı sağa dönüktür. Arka yüzünde MI-H-Λ lejantı vardır. Sikkenin merkezinde sola doğru ilerleyen boğa imgesi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹²⁰.

2.1.24. Parion (Mysia)

Parion Antik kenti Çanakkale'nin Biga ilçesinde yer almaktadır. Strabon, Parion kentini Miletoslular'ın kurduğunu ve büyük bir limana sahip olduğunu eserinde bahsetmektedir¹²¹. Klasik Dönem, Helenistik Dönemde ve Roma zamanında yerleşim izlerine rastlanmaktadır¹²². Aslında Parion kenti MÖ 8. yüzyılda kurulmuş olmasına rağmen mimari kalıntı bakımından en çok Roma Dönemi eserleri bulunmaktadır¹²³. Bu kent ilk sikkelerini Geç Arkaik ve Klasik Dönemde basmıştır¹²⁴. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 32: Sikkenin ön yüzünde cepheden gösterilmiş Gorgo başı vardır. Arka yüzünde Soldan ayakta duran boğa, başını arkaya çevirmiş durumdadır. Üstte ve altta şehir

¹¹⁷ Okçu tarihsiz: 45.

¹¹⁸ Malatya 2015: 15.

¹¹⁹ Head 1911: 531. - Okçu tarihsiz: Kat. 12198. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_03.jpg (15.09.2022)

¹²⁰ Head 1911: 531. - Okçu tarihsiz: Kat. 12198. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/SNGFr_1301.jpg (14.09.2022)

¹²¹ Strab. 2000: XIII, 105 - 106.

¹²² Toramanoğlu 2006: 112.

¹²³ Çelikbaş 2016: 1.

¹²⁴ Okçu tarihsiz: 45.

monogramı; “TA” - “PI” yazılıdır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 300’dür¹²⁵.

2.1.25. Pitane (Mysia)

Pitane şehri, İzmir ili Dikili ilçesinde Çandarlı köyünde kalmaktadır. Kent MÖ 5. yüzyılda kurulmuş olup MÖ 4. ve 3. yüzyıllarda varlığını sürdürmüştür¹²⁶. Kent Roma’nın eline geçince de sikke basmaya devam etmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen yılan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 33: Sikkenin ön yüzünde hafif sağa dönük Zeus Amon başı vardır. Sikkedeki basım hatasından dolayı Zeus’un çene kısmı gözükmemektedir. Arka yüzünde III T lejantı bulunmaktadır. Sikkenin merkezinde kendi etrafında sarılı yılan vardır. Yılan suretinin baş kısmı yukarıya bakmaktadır. Sikkenin tarihi MÖ 400 - 200 olarak tespit edilmiştir¹²⁷.

2.1.26. Placia (Mysia)

Placia kenti, Bursa ili Karacabey ilçesi Yeniköy civarında bulunmaktadır. Şehir Klasik ve Helenistik Dönemde varlığını sürdürmüştür¹²⁸. Kentin kesin yeri bilinmediği için lokalizasyonu yapılamamıştır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen aslan figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 34: Sikkenin ön yüzünde sağdan kule çelenk taçlı Kybele başı vardır. Arka yüzünde sağdan aslan formu bulunmaktadır. Aslan sağa doğru hamle yapar şekilde işlenmiştir. Sikke üzerinde ΠΑΑ... lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹²⁹.

Kat. 35: Sikkenin ön yüzünde sağdan kule çelenk taçlı Kybele başı vardır. Arka yüzünde sağdan aslan figürü bulunmaktadır. Aslan sağa doğru hamle yapar şekilde gösterilmiştir. Sikke üzerinde ΠΑΑΚΙΑ okunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹³⁰.

¹²⁵ Head 1911: 53. - Sear 1979b: 365, Kat. 3919. - Plant 1979: 65, Kat. 977.

¹²⁶ Okçu tarihsiz: 48.

¹²⁷ Head 1911: 537. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pitane/SNGvA_1430.jpg (16.09.2022)

¹²⁸ Okçu tarihsiz: 48.

¹²⁹ Head 1911: 537. - Plant 1979: 81, Kat. 1326.

¹³⁰ Head 1911: 537. - Plant 1979: 81, Kat. 1326.

2.1.27. Proconnesus (Mysia)

Proconnesus bugünkü Marmara Adası üzerinde yer almaktadır. Adanın halk arasındaki adı Ceylan adasıdır¹³¹. Kent antik dönemde ünlü mermeriyle bilinmektedir. Klasik ve Helenistik Dönemlerde sikke basmış olup bu dönemde iskan edilmiştir. Kent İon ayaklanmasına katıldığı için Persler tarafından işgale uğramıştır¹³². Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 36: Sikkenin ön yüzünde at protomu vardır. At protomu sola dönük olarak yer almıştır. Ön ayak kısımları öne doğru kıvrılmıştır. Gövdesi üzerinde A lejantı vardır. Arka yüzünde Oinokhoe, Π monogramı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 350'dir¹³³.

2.1.27. Aspendos (Pamphylia)

Antalya Serik ilçesine bağlı Belkıs köyünde yer almaktadır. Kuruluş aşamaları çok eki devirlere dayanmakla birlikte antik tiyatrosuyla ünlüdür¹³⁴. MÖ 5. ve 4. yüzyıl sikkelerinde Estfedys olarak geçmektedir¹³⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen pegasus figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 37: Sikkenin ön yüzünde sağa doğru pegasus vardır. Ön ayakları öne doğru kıvrılmıştır. Arka yüzünde Ortada sapan, yanlarda Θ-O lejantı var. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır¹³⁶.

2.1.29. Amisos (Pontus)

Amisos antik kenti, Samsun'da bulunmaktadır. Bu kenti Miletos, MÖ 6. yüzyılda koloni olarak kurmuştur¹³⁷. Amisos kendi bölgesi içerisinde en çok sikke basan kentler arasındadır¹³⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen baykuş figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 38: Sikkenin ön yüzünde sol profilden kule taçlı şehir Tychesi vardır. Arka yüzünde cepheden ve kalkan üzerinde duran baykuş motifi vardır. Baykuşun kanatları

¹³¹ Okçu tarihsiz: 49.

¹³² Ful 2008: 39-40.

¹³³ Plant 1979: 77, Kat. 1244.

¹³⁴ Can 1999: 1-2.

¹³⁵ Tulay 2001: 32.

¹³⁶ Sear 1979b: 492. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/pamphylia/aspendos/SNGvA_4579.jpg (13.09.2022)

¹³⁷ Mansel 2014: 177.

¹³⁸ Tulay 2001: 19.

açıktır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarında söz konusu sikkenin tarihi MÖ 400 - 360'dır¹³⁹.

Kat. 39: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden kule taçlı şehir Tychesi vardır. Arka yüzünde cepheden kanatları yana açık baykuş motifi vardır. Kanatları arasında ΛΓ ΙΣ lejantı net olmamakla birlikte okunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarında söz konusu sikkenin tarihi MÖ 4 - 3. yüzyıldır¹⁴⁰.

2.1.30. Abdera (Thrakia)

Abdera kenti, Batı Trakya'da İskeçe sınırları içerisinde yer almaktadır. Antik bir Yunan kenti olma özelliğini gösterir. Bu kent Yunanlıların Trakya'da kurdukları koloni kentlerindendir¹⁴¹. Teos'un uzun yıllar koloni kenti olarak varlığını sürdürmüştür¹⁴². Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen grifon ve ağustos böceği figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 40: Sikkenin ön yüzünde ΕΠΙΦΙΑΙ - .ΟΣ lejantı vardır. Herakles çıplak biçimde sola dönük kaya üzerine örtülmüş aslan postu üzerinde oturmaktadır. Sağ elinde sopasını tutmaktadır. Abdera kentinin kurucusunun Herakles olduğuna inanılmasından dolayı sikkenin ön yüzünde Herakles tasviri tercih edilmiştir. Arka yüzünde grifon sola dönük oturmaktadır. Grifonun vücut hatlarına dair detaylar gösterilmiştir. Grifonun ön kısmında Ağustos böceği imgesi yer almaktadır. Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 395 - 360'tır¹⁴³.

2.1.31. Aegospotami (Thrakia)

Aegospotami kenti Thrakia Bölgesinde yer almaktadır. Çanakkale Gelibolu'da Sütluçe köyünde bulunmaktadır. Kent adını eski bir nehir olan Keçideresi'nden alır¹⁴⁴. Peloponnesos Savaşının son sahaları bu kentte yaşanmıştır¹⁴⁵. Bu kent Klasik Dönemde

¹³⁹ Plant 1979: 96, Kat. 1657. - Sear 1979b: 339, Kat. 3634 - Grose 1929: 7349, 4.

<https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=2058557&AucID=4895&Lot=150&Val=dc4c9b6b7ada8158c1f23987351fa48d> (08.08.2022)

¹⁴⁰ Sear 1979a: 339, Kat. 3635. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/pontos/amisos/SNGBMC_1113.jpg (13.09.2022)

¹⁴¹ Mansel 2014: 175.

¹⁴² Tulay 2001: 9.

¹⁴³ <https://www.coinarchives.com/ba8eaddc3b22abd91cec54fb1417c85e/img/kunker/376/image04010.jpg> (14.09.2022)

¹⁴⁴ Sear 1979a, 157.

¹⁴⁵ Yacı 2013: 56.

sikke basmıştır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen keçi figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 41: Sikkenin ön yüzünde sol profilden stephanoslu Demeter başı vardır. Arka yüzünde soldan ayakta duran keçi formu vardır. Üstte: ΑΙΓΟΣ - OU lejantı vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin MÖ 4. yüzyıla tarihlendiği tespit edilmiştir¹⁴⁶.

2.1.32. Ainos (Thrakia)

Ainos kenti, Edirne'nin Enez ilçesinde yer almaktadır. Kent Attik - Delos birliğine katılmıştır. Bu kent önemli bir ticaret merkeziydi¹⁴⁷. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen keçi figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 42: Ön yüzünde cepheden Hermes başı vardır. Hermes başına petesos takmış biçimde işlenmiştir. Arka yüzünde ..ION lejantı okunmaktadır. Merkezde sağa doğru keçi ve önünde amphora yer alır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 405 - 350'dir¹⁴⁸.

2.1.33. Apollonia Pontica (Thrakia)

Apollonia Pontica kenti, Karadeniz batı kıyı kesiminde yer almaktadır. Günümüzde Süzebolu yerleşiminde yer alır. Thrakia Bölgesinde yer alan bu kent koloni kent statüsünde olup MÖ 7. yüzyılda kurulmuştur¹⁴⁹. Klasik ve Helenistik Dönemlerde sikke basmıştır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen kerevit figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 43: Sikkenin ön yüzünde Gorgon başı cepheden gösterilmiştir. Arka yüzünde merkezde yukarı doğru çapa tasviri vardır. Sağda kerevit, solda A harfi kullanılmıştır. Krevit formu çizgisel olarak gösterilmiştir. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıl sonudur. Katalog çalışmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 450 - 400 olduğu tespit edilmiştir¹⁵⁰.

¹⁴⁶ Plant 1979: 70, Kat. 1097.

¹⁴⁷ Okçu tarihsiz: 68.

¹⁴⁸ Sear 1979a: 158, Kat. 1569. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/ainos/AMNG_317.jpg (15.09.2022)

¹⁴⁹ Okçu tarihsiz: 69.

¹⁵⁰ Plant 1979: 125, Kat. 2293.

2.1.34. Byzantion (Thrakia)

Byzantion kenti bugünkü İstanbul'da yer almaktadır. Bugünkü Topkapı Sarayının olduğu mevkidedir. Byzantion, Konstantinopolis'ten önceki ismidir. Megaralılar tarafından MÖ 7. yüzyılda kurulmuştur¹⁵¹. Kent MÖ 5. ve 4. yüzyıllarda sikke basmıştır. Boğazın iki yakasında yer alan Byzantion ve Kalkhedon tip bakımından benzer sikkeler üretmişlerdir¹⁵². Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa ve yunus balığı figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 44: Sikkenin ön yüzünde Noktalı bordür içerisinde yunus balığı imgesi vardır. Yunus balığının üzerinde boğa bulunmaktadır. Boğa, sola yürür durumda olup sağ ön ayağını kaldırmış pozisyonundadır. Üst boşlukta IIY. Arka yüzde yel değirmeni kolları şeklinde incus vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 340 - 320'dir. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 416 - 340 olarak tespit edilmiştir¹⁵³.

2.1.35. Istros (Thrakia)

Istros kenti, bugünkü Romanya sınırları içerisinde kalmaktadır. Karadeniz kıyısında İstria şehrinde yer alan antik bir liman kentidir. Milet şehrinin koloni kenti olarak kurulmuştur¹⁵⁴. Kuzeydoğu Trakya, Tuna ve Dobruca civarında oldukça çok kullanılmışlardır. Özellikle bu kente ait gümüş sikkeler Karadeniz'deki köle ticaretinde kullanılmaktaydı¹⁵⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen kartal ve yunus balığı figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 45: Sikkenin ön yüzünde iki genç erkek yüzü (biri ters, biri düz duruyor) var. Birbirleri karşı ters duran iki genç erkek yüzü güneşin doğuşu ve batışını simgelediği ve bu yüzden güneş tanrısını temsil ettiği ileri sürülmüştür¹⁵⁶. Arka yüzde ΙΣΤΡΙΑ Yunus balığı avlayan kartal kompozisyonu vardır. Altta ise monogram vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 350'dir¹⁵⁷.

¹⁵¹ Mansel 2014: 175.

¹⁵² Carradice – Price 2001: 92.

¹⁵³ Plant 1979: 66, Kat. 1007.

¹⁵⁴ Okçu tarihsiz: 70.

¹⁵⁵ Soy 2016: 24.

¹⁵⁶ Norman 1967: 92.

¹⁵⁷ Plant 1979: 52, Kat. 729. – Jenkis 1972: 125, Kat. 280-281.

2.1.36. Madytos (Thrakia)

Madytos kenti, Çanakkale ilinin Eceabat ilçesinde bulunmaktadır. Eski bir Yunan kolonisi kenti olan Madytos, bir liman şehridir¹⁵⁸. MÖ 4. yüzyıldan itibaren bu kent sikke basmaya başlamıştır¹⁵⁹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa, balık ve köpek figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 46: Sikkenin ön yüzünde sola doğru hamle halinde olan boğa figürü bulunmaktadır. Boğanın baş kısmı aşağıya doğru eğik olup sol ayağı kendine doğru kıvrılmıştır. Boğa figürünün üzerinde balık protomu vardır. Balığın ana hatlarıyla sadece baş kısmı gösterilmiştir. Arka yüzde ΜΙΔΥ lejantı arasında sola doğru koşmakta olan köpek figürü vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350'dir¹⁶⁰.

2.1.37. Maranoeia (Thrakia)

Maranoeia kenti, Doğu Makedonya Bölgesindeki Rodop kısmında kalmaktadır. Dionysos kutsal alanıyla bilinmektedir. Bu kent Yunanlıların Trakya'da kurdukları koloni kentlerindendir¹⁶¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 47: Sikkenin ön yüzünde sağa doğru koşar durumda olan at figürü görülmektedir. Ön ayak kısmı koşar pozisyondan dolayı havadadır. Sikke üzerinde monogram da vardır. Arka yüzde ΜΑΡΩΝ lejantı bulunmaktadır. Kare çerçeve içerisinde asma vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 350'dir¹⁶².

2.1.38. Perinthus (Thrakia)

Perinthus kenti, Tekirdağ'ın Marmara Ereğlisi ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır. Samos tarafından koloni kenti olarak kurulmuştur¹⁶³. Liman kenti görünümündedir. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

¹⁵⁸ Mansel 2014: 175.

¹⁵⁹ Yacı 2013: 136.

¹⁶⁰ Plant 1979: 64, Kat. 972.

¹⁶¹ Mansel 2014: 175.

¹⁶² Plant 1979: 163, Kat. 1636.

¹⁶³ Erdek 2014: 61-62.

Kat. 48: Sikkenin ön yüzünde sağdan yan yana Serapis ve İsis başı bulunmaktadır. Arka yüzde ΠΕΡΙΝ ΟΙΩΝ lejantı bulunmaktadır. Sola doğru yürüyen boğa tasviri vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 350 olarak tespit edilmiştir¹⁶⁴.

2.1.39. Tauric / Ponticapaeum

Tauric kenti Kırım'ın doğu kısmında yer almakta olup eski bir Yunan kenti olma özelliğini gösterir. Miletliiler tarafından kurulduğu düşünülmektedir¹⁶⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen grifon figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 49: Sikkenin ön yüzünde sarmaşıkla taçlandırılmış sola dönük sakallı Pan başı vardır. Pan başı İskit tipi olarak işlenmiştir¹⁶⁶. Pan, ayrıca yarı insan ve yarı hayvan olarak tasviri yapılan nadir tanrılardan birisidir. Ayakları keçi bacaklı olarak Yunan mitolojisinde işlenmiştir¹⁶⁷. Arka yüzde sola dönük grifon imgesi bulunmaktadır. Soldan kanatlı, insan başlı, boynuzları olan, aslan gövdeli mitolojik yaratıktır. Ayakları arasında başak demeti vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmaları sonucu sikkenin MÖ 350 yılına tarihlendiği anlaşılmıştır¹⁶⁸.

2.1.40. Antandros (Troas)

Antandros kenti, Troas Bölgesinde yer almakta olup, Troas ile Mysia arasında geçiş noktası üzerindedir. Balıkesir'in Edremit ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu yönüyle Troas Bölgesinin Çanakkale sınırları dışındaki tek kenttir¹⁶⁹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen aslan ve keçi figürlü 3 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 50: Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Arka yüzde sağdan aslan tasviri yer almaktadır. Aslan protom olarak verilmiş olup sadece baş kısmı işlenmiştir. Aslanın ağzı açık dili dışarıdadır. Sağda; A.TAN lejantı bulunmaktadır. Müze kayıtlarında ve katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 350 olarak tespit edilmiştir¹⁷⁰.

¹⁶⁴ Head 1911: 270. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/perinthos/Moushmov_4398.jpg (14.09.2022)

¹⁶⁵ Sear 1979a: 163.

¹⁶⁶ Jenkis 1972: 112, Kat. 231.

¹⁶⁷ Powel 2018: 219.

¹⁶⁸ Plant 1979: 84, Kat. 972. – Seaby 1966: 76, Kat.729.

¹⁶⁹ Körpe 2008: 359.

¹⁷⁰ Sear 1979b: 375, Kat. 4040.

Kat. 51: Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Arka yüzde sağdan aslan sureti yer almaktadır. Aslan protom olarak verilmiş olup sadece baş kısmı gösterilmiştir. Aslanın ağzı açık dili dışarıdadır. Sağda; ANTA. lejantı bulunmaktadır. Müze kayıtlarında ve katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 350 olarak tespit edilmiştir¹⁷¹.

Kat. 52: Sikkenin ön yüzünde sağdan Artemis Astyreme başı vardır. Arka yüzde lejant okunmuyor. Ortada keçi motifi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır¹⁷².

2.1.41. Assos (Troas)

Assos kenti, Çanakkale ilinin Ayvacık ilçesi sınırları içerisinde Behramkale'de kalmaktadır. Kentte Dor tarzında yapılmış olan Athena tapınağı, önemli mimari kalıntılarındadır¹⁷³. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen grifon figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 53: Sikkenin ön yüzünde sağdan korint miğferli Athena başı vardır. Arka yüzde sola doğru oturur pozisyonda grifon formu vardır. Sikke üzerinde ..ΣΙ lejantı bulunmaktadır. Altta buğday başağı bulunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır¹⁷⁴.

Kat. 54: Sikkenin ön yüzünde sağdan korint miğferli Athena başı vardır. Arka yüzde sola doğru grifon imgesi kullanılmıştır. Sikke üzerinde ΑΣΣ lejantı bulunmaktadır. Altta buğday başağı işlenmiştir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır¹⁷⁵.

2.1.42. Cebren (Troas)

Cebren Antik kenti, Çanakkale ilinin Bayramiç ilçesine bağlı Çaldağ ve Akpınar köylerinde bulunmaktadır. Bu kent Troas Bölgesinin en yüksek konumundaki yerleşim

¹⁷¹ Sear 1979b: 375, Kat. 4040.

¹⁷² Head 1911: 541. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/antandros/BMC_02.jpg (17.09.2022)

¹⁷³ Toramanoğlu 2006: 113-114.

¹⁷⁴ Sear 1979b: 375, Kat. 4053.

¹⁷⁵ Sear 1979b: 375, Kat. 4053.

yeri olma özelliğini göstermektedir¹⁷⁶. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen koç figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 55: Sikkenin ön yüzünde sağdan diademli Apollon başı vardır. Arka yüzde sağdan koç figürü bulunmaktadır. Koç protom olarak gösterilmiştir. Sadece baş kısmı bulunmaktadır. Koç protomun önünde kısaltılmış şehir adı K monogramı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur¹⁷⁷.

Kat. 56: Sikkenin ön yüzünde sağdan diademli Apollon başı vardır. Apollon'un ön ve arkasında K-E şehir adı kısaltması vardır. Arka yüzde sağdan koç figürü bulunmaktadır. Koç protom olarak gösterilmiştir. Sadece baş kısmı bulunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur¹⁷⁸.

2.1.43. Dardanos (Troas)

Dardanos kenti, Çanakkale kent merkezinin güneyinde yer almaktadır. Coğrafi bakımından doğal bir liman kenti görünümünde olan Dardanos, refah bir kent görünümündedir¹⁷⁹. Klasik Dönemde horoz tasvirli sikkeler basmıştır. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at ve horoz formlu sikke kullanılmıştır.

Kat. 57: Sikkenin ön yüzünde sağa doğru hareketli atlı süvari sureti vardır. Arka yüzde başını sağa doğru arkasına çevirmiş horoz imgesi bulunmaktadır. Sikke üzerinde ΔAP kısaltılmış şehir adı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur¹⁸⁰.

2.1.44. Gargara (Troas)

Gargara kenti, Çanakkale ilinin Ayvacık ilçesinde bulunmaktadır. Bu kent Troas Bölgesinin güney kıyısında bulunan antik Yunan kentidir¹⁸¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

¹⁷⁶ Körpe 2008: 378-379.

¹⁷⁷ Plant 1979: 87, Kat. 1462. - Sear 1979b: 376, Kat. 4069.

¹⁷⁸ Plant 1979: 87, Kat. 1462. - Sear 1979b: 376, Kat. 4069.

¹⁷⁹ Körpe 2008: 368-369.

¹⁸⁰ Sear 1979b: 377, Kat. 4081.

¹⁸¹ Körpe 2008: 370-371.

Kat. 58: Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Arka yüzde sağa doğru at kullanılmıştır. At imgesinin üzerinde ΓΑΡ. şehir adı kısaltması vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 284'tür¹⁸².

2.1.45. Gentinus (Troas)

Gentinus kenti, Çanakkale iline bağlı Ballıdağ tepesinde bulunmaktadır. Bu şehir dağlık bir coğrafyaya sahiptir¹⁸³. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen arı figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 59: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden kule taçlı kadın büstü (Artemis?) vardır. Arka yüzde kare alan içinde arı motifi bulunmaktadır. Arının iki yanında ΓΕ –Ν-Τ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹⁸⁴.

2.1.46. Gergis (Troas)

Gergis kenti, Çanakkale iline bağlı Bayramiç ilçesinin Karıncalı köyünde olduğu ve bu kente ait surlar ve Athena Tapınağı olduğu düşünülmektedir¹⁸⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen sfenks figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 60: Sikkenin ön yüzünde cepheden Sibyl başı vardır. Arka yüzde ΓΕΡ lejantı bulunmaktadır. Merkezde sağa doğru oturan bir sfenks formu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹⁸⁶.

Kat. 61: Sikkenin ön yüzünde üç bölü iki cepheden Sibyl Herophile başı vardır. Arka yüzde sağa doğru sfenks vardır. Sağda Γ.Ρ şehir adı kısaltması vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır¹⁸⁷.

2.1.47. Lampsakos (Troas)

Lampsakos kenti, Çanakkale iline bağlı Lapseki ilçesinde yer almaktadır. MÖ 7. yüzyılda Phokaia tarafından kurulmuştur. Strabon, Lampsakos için korunaklı bir limana sahip olduğunu söyler¹⁸⁸. Kent Attika - Delos birliğine katılmıştır. Roma zamanına

¹⁸² Plant 1979: 76, Kat.1206.

¹⁸³ Körpe 2008: 372.

¹⁸⁴ Head 1911: 545.

¹⁸⁵ Körpe 2008: 373.

¹⁸⁶ Head 1911: 546.

¹⁸⁷ Sear 1979b: 378, Kat. 4098.

¹⁸⁸ Strab. 2000: XIII, 1, 103-104.

kadar farklı dönemlerde sikke basmıştır¹⁸⁹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen pegasus figürlü 3 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 62: Sikkenin ön yüzünde sağdan taçlı ve sakallı Zeus başı vardır. Arka yüzde sağdan pegasus vücudunun ön kısmı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır¹⁹⁰.

Kat. 63: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden kabarık saçlı, Apollon başı vardır. Arka yüzde sağa doğru pegasus protomu vardır. Lejant okunmuyor. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır¹⁹¹.

Kat. 64: Sikkenin ön yüzünde Sakallı satrap başı (Satrap Orontas) vardır. Arka yüzde pegasus protomu vardır. Sağa dönmüş olarak işlenmiştir. Altta PO. lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 362'dir¹⁹².

2.1.48. Neandrea (Troas)

Neandrea kenti, Çanakkale iline bağlı Ezine'de yer alan Kayacık'ta bulunmaktadır. Konum itibariyle dağlık bir alanda bulunmaktadır. Kente ait kalıntıların günümüze sağlam bir şekilde ulaşmasında kentin konumunun önemi büyüktür¹⁹³. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 65: Sikkenin ön yüzünde defneli Apollon başı sağa dönüktür. Arka yüzde Otlanan at sağa dönüktür. Üst boşlukta .EAN lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur¹⁹⁴.

2.1.49. Scepsis (Troas)

Scepsis kenti, Çanakkale iline bağlı Bayramiç ilçesi Kurşunlu Tepe kısmında bulunmaktadır. Şehir, Miletoslular tarafından koloni kenti olarak kurulmuştur¹⁹⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen pegasus figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

¹⁸⁹ Okçu tarihsiz: 44.

¹⁹⁰ Head 1911: 528-530.

¹⁹¹ Head 1911: 528-530.

¹⁹² Head 1911: 528-530. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/lampsakos/SNGCop_199.jpg (14.09.2022)

¹⁹³ Toramanoğlu 2006: 116.

¹⁹⁴ Plant 1979: 76, Kat. 1207.

¹⁹⁵ Okçu tarihsiz: 72.

Kat. 66: Sikkenin ön yüzünde pegasus protomu vardır. Söz konusu Pegasus sola dönük olarak işlenmiştir. Arka yüzde köknar ağacı, Σ - KH lejanti vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350'dir¹⁹⁶.

Kat. 67: Sikkenin ön yüzünde pegasus protomu sağa dönüktür. Arka yüzde Sınırlanmış alan içerisinde palmiye ağacı, sağ boşlukta Σ, sol boşlukta K harfi vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 460 - 400 olarak tespit edilmiştir¹⁹⁷.

2.1.50. Zeleia (Troas)

Zealeia kenti, Balıkesir iline bağlı Gönen ilçesi Sarıköy yerleşiminde bulunmaktadır¹⁹⁸. Kent Attika – Delos birliğine katılmıştır. Zealeia kentine ait günümüzde büyük çaplı mimari kalıntıları bulunmamaktadır¹⁹⁹. Çalışma kapsamında bu kente ait Klasik Döneme tarihlenen geyik figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 68: Sikkenin ön yüzünde sağdan Artemis başı vardır. Arka yüzde sağdan geyik motifi ve IEAE yazısı tam olarak okunamamaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür²⁰⁰.

Kat. 69: Sikkenin ön yüzünde sağdan Artemis başı vardır. Arka yüzde IEAE okunan yazısı arasında sağa dönük geyik motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür²⁰¹.

3. HELENİSTİK DÖNEM HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLİ SİKKELER

Helenistik Dönem sikkelerinde ön yüzde portre kompozisyonları yer almaktadır. Klasik Dönemde ön yüzde yer alan imgeler bu dönemde arka yüze alınmıştır. Quadratum incusum bu dönemde birkaç istisna dışında kaybolmuştur²⁰². Helenistik Dönem sikkeleri Klasik Döneme göre resimlerin konturları daha fazla sertleşmiş olup kabartma

¹⁹⁶ Sear 1979b: 326, Kat. 3500A.

¹⁹⁷ Plant 1979: 80, Kat. 1306.

¹⁹⁸ Okçu tarihsiz: 50.

¹⁹⁹ Ful 2008: 37.

²⁰⁰ Head 1911: 550. - Plant 1979: 88, Kat. 1470. - Sear 1979b: 371, Kat. 4001b. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/zeleia/SNGCop_501.jpg (14.09.2022)

²⁰¹ Head 1911: 550. - Plant 1979: 88, Kat. 1470. - Sear 1979b: 371, Kat. 4001b. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/zeleia/SNGCop_501.jpg (14.09.2022)

²⁰² Gür 1976: 10.

kısımları ise azalmıştır²⁰³. Bu dönemde basılan sikke sayısı ve bu sikkeleri basan kent sayısı artmıştır. Ayrıca ekonomik gerekçelerle cistophorik sikke örneklerinde olduğu gibi kentler arasında ortak tipte sikke basılması görülmektedir²⁰⁴.

Helenistik Döneme ait hayvan ve mitolojik yaratık tasvirli sikke sayımız 65'tir. Bu döneme ait sikkeler ekler kısmında yer alan Helenistik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosunda gösterilmiştir (**Tablo 3, 1 – 65 arası**). Bu temalı sikkeleri basan 43 farklı kent, Helenistik Dönem Krallıkları Haritası üzerinde işaretlenerek gösterilmiştir (**Harita 3**). Helenistik Dönemde sikke basan kent sayısı önceki dönemlere göre artmış olup kullanılan tipler de çoğalmıştır²⁰⁵.

3.1. Helenistik Dönem, Kentler ve Sikkeler

3.1.1. Aigai (Aeolis)

Aigai kenti, Aeolis Bölgesinde olup 12 Aiol şehri arasında gösterilmektedir²⁰⁶. Bu kent Manisa'nın Yunus Emre ilçesinde Yunt Dağında yer almaktadır. Attika - Delos birliğine üye olmamıştır²⁰⁷. Helenistik Dönemde ticaret merkezi konumundadır. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen keçi figürlü sikke kullanılmıştır. Kat. 70: Sikkenin ön yüzünde Defne çelenkli Apollon başı, sağa dönüktür. Arka yüzde keçi figürü bulunmaktadır. Keçi, protom şeklinde gösterilmiş olup, sağa dönmüştür. Solda; ΑΙΓΑΕ vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. - 2. yüzyıldır²⁰⁸.

3.1.2. Elaea (Aeolis)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır. Kat. 71: Sikkenin ön yüzünde miğferli Athena başı vardır ve sağa dönüktür. Arka yüzde atlı süvari kullanılmıştır. Sağa doğru hareket halinde gösterilmiş olup, bir elini yukarı doğru kaldırmıştır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır²⁰⁹.

²⁰³ Okçu tarihsiz: 78-79.

²⁰⁴ Tekin 1994: 30. - Okçu tarihsiz: 78-79.

²⁰⁵ Tekin 2000: 10.

²⁰⁶ Sevin 2016: 86.

²⁰⁷ Sevin 2016: 91.

²⁰⁸ Plant 1979: 71, Kat. 1117.

²⁰⁹ Sear 1979b: 386, Kat. 4203.

3.1.3. Boione (Aeolis)

Boione kentinin nerede olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte Aeolis Bölgesinde olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden şehrin lokalizasyonu yapılamamıştır. MÖ 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen sikkeler üzerinde boğa figürlü sikkeler üzerinde şehrin adı geçmektedir²¹⁰. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 72: Sikkenin ön kolye ve küpe takmış olan kadın başı sağ profilden verilmiştir. Arka yüzde BOINITI. lejantı vardır. Boğa imgesi sağa dönüktür. Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 300 olduğu tespit edilmiştir²¹¹.

3.1.4. Cyme (Aeolis)

Cyme kenti, Aeolis Bölgesinde bulunmakta olup, İzmir ili Aliaga ilçesinde yer almaktadır. Bu kent Attika - Delos birliğine üye olmuştur²¹². Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at ve kartal figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 73: Sikkenin ön yüzünde sağa doğru yönelmiş olan kartal figürü görülmektedir. Arka yüzde tek kulplu kap vardır. Lejantı okunamamaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 320 - 250'dir²¹³.

Kat. 74: Sikkenin ön yüzünde A lejantı. Sağdan at protomu, altta ATIK görülmektedir. Arka yüzde Tek kulplu kap ve monogram var. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır²¹⁴.

3.1.5. Atina/ Attika

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen baykuş ve kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

²¹⁰ Sear 1979b: 384.

²¹¹ Sear 1979b: 384, Kat. 4173. - BMC Aiolis, PL XIX 1-2.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/boione/SNGCop_29.txt (25.08.2022)

²¹² Sevin 2016: 90-91.

²¹³ Head 1911, 553. - BMC Aiolis PL. XX 11-12.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/kyme/BMC_16.jpg (14.09.2022)

²¹⁴ Head 1911: 553. - Sear 1979b: 386, Kat. 4188. -

<https://www.coinarchives.com/995734ec3b22cf287f46a9e98b3e05f2/img/agora/105/image00026.jpg> (14.09.2022)

Kat. 75: Sikkenin ön yüzünde miğferli Athena başı sağa dönmüş olarak gösterilmiştir. Arka yüzde çelenk içerisinde amphoranın üzerine basan baykuş imgesi vardır. Baykuşun başı cepheden, gövdesi dörtte üç pozisyonda işlenmiştir. Baykuşun solunda şimşek demetinin üzerinde duran kartal figürü vardır. Solda, AMA yazısı vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 229 - 83 olarak tespit edilmiştir²¹⁵.

3.1.6. Chios (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Arkaik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen sfenks figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 76: Sikkenin ön yüzünde sfenks sağa doğru oturmaktadır. Sikkenin arka yüzünde amphora vardır. Sikkenin aşınmışlığından dolayı lejant okunamıyor. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²¹⁶.

3.1.7. Herakleia Pontika (Bithynia)

Herakleia Pontika kenti Karadeniz Ereğli’de bulunmaktadır. MÖ 6. yüzyılda Megaralılar tarafından koloni kenti olarak kurulmuştur²¹⁷. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen aslan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 77: Sikkenin ön yüzünde aslan postlu genç Herakles başı vardır. Lejant silik okunamıyor. Arka yüzde çukur içinde aslan ve onun altında Herakles sopası vardır. Üzerinde ..PAKA / ΩTAN yazısı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 2. yüzyıldır²¹⁸.

3.1.8. Aigeai (Cilicia)

Aigeai kenti Cilicia Bölgesinde olup, bugünkü Adana Yumurtalık ilçe merkezinde yer almaktadır. Bölgenin kuzey batı kıyılarında yer almaktadır²¹⁹. Kentte Helenistik Dönem ve Roma İmparatorluğunun izleri görülmektedir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

²¹⁵ Plant 1979: 95, Kat. 1643.

²¹⁶ Plant 1979: 85, Kat. 1405.

²¹⁷ Plin. Nat. VI.4.

²¹⁸ Sear 1979b: 354, Kat. 3788.

²¹⁹ Sear 1979b: 501.

Kat. 78: Sikkenin ön yüzünde inci bordür içerisinde sağdan kule taçlı, Tyche başı bulunmaktadır. Arka yüzde ..EAION - . ΠΑΥ monogramı vardır. Sola doğru at protomu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 160 - 120'dir²²⁰.

3.1.9 Adana (Cilicia)

Adana kenti, Cilicia Bölgesinde yer almaktadır. Günümüzde de aynı isimle anılan kent, Akdeniz'in kuzey doğusunda yer almaktadır. Tarsus kentinin de doğusunda yer almaktadır²²¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 79: Sikkenin ön yüzünde diademli Demeter başı, sağa dönüktür. Arka yüzde ΑΔΑΝΕΩΝ lejantı vardır. Sola dönük at tasviri vardır. At, sağ ön ayağını kaldırmış olarak işlenmiştir. Önünde Σ monogramı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 200 - 25'tir²²².

3.1.10. Antiocheia ad Orantum (Cilicia)

Antiocheia ad Orantum kenti, Cilicia Bölgesinde yer almaktadır. Bugünkü Antakya olup Asi nehrinin kıyısında yer almaktadır²²³. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen koç figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 80: Sikkenin ön yüzünde Zeus başı sağa dönüktür. Arka yüzde ANTIOXERN MHT.. ΑΡΩΕ lejantı vardır. Sikkenin merkezinde koşar durumda koç figürü, başını geriye çevirmiş, solda yıldız, sağda AP monogram vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır²²⁴.

Kat. 81: Sikkenin ön yüzünde Zeus başı sağa dönüktür. Arka yüzde lejant okunamamaktadır. Sikkenin merkezinde koşar durumda koç figürü, başını geriye çevirmiştir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır²²⁵.

²²⁰ Plant 1979: 78, Kat. 1250. - Levante 1986: 1636.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/aigeai/SNGLev_1633.jpg (15.09.2022)

²²¹ Sear 1979b: 500.

²²² Plant 1979: 75, Kat. 1193. - Levante 1986: 1208.

²²³ Toramanoglu 2006: 82.

²²⁴ Plant 1979: 87, Kat. 1449.

²²⁵ Plant 1979: 87, Kat. 1449.

3.1.11. Tarsos (Cilicia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 82: Sikkenin ön yüzünde sağdan Tyche büstü vardır. Arka yüzde .ΑΡΣΕΩΝ - ΚΑΜΑ yazıları arasında altar üzerinde piramidal bir yapı vardır. Yapının üst kısmında kartal figürü vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır²²⁶.

3.1.12. Clazomenae (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 83: Sikkenin ön yüzünde baskısı yana kaymıştır. Boğa protomu sağa dönmüş olup yüz cepheden gösterilmiştir. Arka yüzde kareye yakın hafif çukurlaştırılmış alan içinde yaprak motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 300'dür²²⁷.

3.1.13. Colophon (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 84: Sikkenin ön yüzünde sağdan defne çelenkli Apollon başı vardır. Arka yüzde sağdan at vücudunun ön kısmı vardır. Solda yukarıdan aşağıya doğru magistrat ismi ΔΙΟΝΥΣ.Ο, altta ise ΚΟ yazar. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür²²⁸.

3.1.14. Ephesos (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen geyik, arı ve yılan figürlü 4 adet sikke kullanılmıştır.

²²⁶ Plant 1979: 110, Kat. 1967. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/tarsos/Lafaille_541.jpg (15.09.2022)

²²⁷ Sear 1979a:131, Kat. 1631.

²²⁸ Head 1911: 569. - Plant 1979: 770, Kat. 1240.

Kat. 85: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde arı formu vardır. Sağ boşlukta E, sol boşlukta Φ vardır. Arka yüzde sağa doğru geyik protomu vardır. Başı geriye dönüktür. Geyiğin arkasında palmye ağacı vardır. Geyiğin önünde ΦΥΡΤΛΕ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 340 - 325'tir²²⁹.

Kat. 86: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden Artemis başı vardır. Arka yüzde sağdan ön yarısı mevcut geyik, önde palmye ağacı vardır. ΕΦ yazısı başın iki yanında yer almaktadır. Sağ yanda yukarıdan aşağıya: ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ bazı harfleri okunan magistrat bilgisi yer almaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 280 - 258'dir²³⁰.

Kat. 87: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden Artemis başı vardır. Arka yüzde başını arkaya çevirmiş geyik protomu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 280 - 258'dir²³¹.

Kat. 88: Sikkenin ön yüzünde sarmaşık çelengi üzerinde ağzı yarı açık ve içinden bir yılan çıkan cista mystica vardır. Arka yüzde başları seçilebilen birbiri içine girmiş iki yılan görülmüştür. Solda şehir monogramı E, sağda bir meşale bulunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 133 - 67 yıllarına tarihlenmektedir²³².

3.1.15. Magnesia (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at ve boğa figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 89: Sikkenin ön yüzünde mızrak tutan atlı süvari kompozisyonu, sola dönmüş olarak işlenmiştir. Arka yüzde boğa sola doğru hamle halindedir. Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 350 - 190'dır²³³.

²²⁹ Plant 1979: 88, Kat. 1484. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_42.jpg (15.09.2022)

²³⁰ Plant 1979: 88, Kat. 1482. - Head 1911: 574.

²³¹ Plant 1979: 88, Kat. 1482. - Head 1911: 574.

²³² Head 1911: 536-574. - Sear 1979a: 132, Kat. 1645. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_170.jpg (14.09.2022)

²³³ Plant 1979, 65, Kat. 973. - BMC Ionia, PL. XVIII. 1 – 4. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/magnesia/BMC_19.jpg (12.08.2022)

3.1.16. Miletos (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen geyik ve aslan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 90: Sikkenin ön yüzünde sağa dönük ayakta tanrı Apollon vardır. Elllerinde yay ve geyik tutmaktadır. Baş ve ellerindekiler siliktir. Arka MIAHCIWN lejant üzerinde sağa dönük, ayakları üzerinde oturan aslan, başını arkaya çevirmiştir. Arkada yıldız şekli vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 1. yüzyıl arasındadır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 190 ve öncesi olarak tespit edilmiştir²³⁴.

3.1.17. Phokaia (İonia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Arkaik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen grifon figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 91: Sikkenin ön yüzünde Nymphe başı, sola dönüktür. Arka yüzde grifon başı, sola dönüktür. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür²³⁵.

3.1.18. Halikarnasos (Karia)

Halikarnasos kenti, Muğla iline bağlı Bodrum ilçesinde yer almaktadır. Kent Pers satraplığı zamanında Karia Bölgesinin başkenti konumuna gelmiştir. Liman kenti olma özelliği gösteren kentte ticaret oldukça yaygındır²³⁶. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 92: Sikkenin ön yüzünde Apollon başı, sola dönüktür. Arka yüzde hafif sola dönük kartal imgesi vardır. Sol boşlukta lir var. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²³⁷.

²³⁴ Plant 1979: 65, Kat. 228.

²³⁵ Plant 1979: 65, Kat. 1399. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phokaia/BMC_91.jpg (15.09.2022)

²³⁶ Toramanoğlu 2006: 78-79.

²³⁷ Plant 1979: 93, Kat. 1581.

3.1.19. Sinope (Paphlogonia)

Sinope şehri, Paphlogonia Bölgesinde yer almakta olup, bugünkü Sinop şehrinin tarihteki adıdır. Koloni kenti statüsünde MÖ 7. yüzyılda kurulmuştur²³⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen yunus balığı ve kartal figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 93: Sikkenin ön yüzünde sol profilden başında taç olan Sinope vardır. Arka yüzde yunus balığı ve üzerinde duran kartal görülmektedir. Üzerinde yer alan lejantlar silinmiş olup okunamamaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 322 - 320'dir²³⁹.

Kat. 94: Sikkenin ön yüzünde üç bölü dört cepheden kolyeli ve küpeli Nymphe Sinope başı vardır. Arka yüzde ΣΙ-ΝΩ lejantı arasında cepheden kanatları açık kartal bulunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 322 - 220'dir²⁴⁰.

3.1.20. Perge (Pamphilia)

Perge kenti, Pamphilia Bölgesinde yer almakta olup, bugünkü Antalya ilinin Aksu ilçesinde yer almaktadır. Kent, Helenistik ve Roma devrinde varlığını sürdürmüştür²⁴¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen geyik figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 95: Sikkenin ön yüzünde sağdan defne çelenk taçlı Artemis başı vardır. Arka yüzde ΠΕΡΓ lejantı vardır. Başı sağa dönük, cepheden ayakta duran Artemis betimi vardır. Sol elinde mızrak, sağ elinde çelenk tutuyor. Sağ yanında geyik var. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁴².

3.1.21. Side (Pamphylia)

Side kenti, Pamphilia Bölgesinde yer almakta olup, bugünkü Antalya ilinin Side ilçesinde yer almaktadır. Kent, bölgenin en önemli liman kenti olma özelliğini göstermektedir²⁴³. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen arı figürlü sikke kullanılmıştır.

²³⁸ Okçu tarihsiz: 72.

²³⁹ Head 1911: 508. - Sear 1979b: 344, Kat. 3698. - Plant 1979: 89, Kat. 1497.

²⁴⁰ Sear 1979b: 345, Kat. 3695. - Plant 1979: 93, Kat. 1590.

²⁴¹ Toramanoğlu 2006: 98-99.

²⁴² Head 1911: 702. - Plant 1979: 29, Kat. 235.

²⁴³ Toramanoğlu 2006: 101.

Kat. 96: Sikkenin ön yüzünde sağdan korint miğferli Athena başı vardır. Miğferde kanatları açık bir arı vardır. Arka yüzde sola giden Nike, çelenk tutuyor. Arada nar var. .ΙΔΗ. lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 190 - 36'dır²⁴⁴.

3.1.22. Arados (Phoenicia)

Arados şehri Suriye'de bulunan Arvad adası üzerinde kurulmuştur. Kuzey Fenike şehirlerindendir²⁴⁵. Helenistik geyik ve arı formlarının yer aldığı sikke darp etmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen arı ve geyik figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 97: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde kanatları açık arı imgesi vardır. Arı sikkenin merkezinde yer almaktadır. Sağda N, Solda HY monogramı vardır. Arka yüzde ΑΡΑΔΙ ΩΝΑ lejantı vardır. Ayakta duran geyik sağa dönük olarak işlenmiştir. Arkasında da palmiye ağacı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 174 - 118'dir²⁴⁶.

3.1.23. Apameia (Phrygia)

Apameia kenti Phrygia Bölgesinde yer almakta olup, Afyonkarahisar ilinin Dinar ilçesinde yer almaktadır. Antiochos I tarafından kurulmuş olan şehir, bu kralın annesinden ismin almaktadır²⁴⁷. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 98: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden miğferli Athena başı vardır. Arka yüzde meander motifi üzerinde duran, kanatlarını açmış ve uçar pozisyonda kartal imgesi vardır. İki yanlarda ve üst kısmında yıldız, meanderin iki yanında Dioscurların şapkaları ve üstte ΑΠΑΜΕΩ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 133 - 48'dir²⁴⁸.

²⁴⁴ Head 1911: 704. - Plant 1979: 21, Kat. 61.

²⁴⁵ Sear 1979b: 548.

²⁴⁶ Sear 1979b: 549, 5989. - Plant 1979: 97, Kat. 1693.

²⁴⁷ Sear 1979b: 465.

²⁴⁸ Plant 1979: 91, Kat. 1529.

3.1.24. Acmonia (Phrygia)

Acmonia kenti Phrygia Bölgesinde yer almakta olup, Uşak ilinin Banaz ilçesinde yer almaktadır. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır²⁴⁹.

Kat. 99: Sikkenin ön yüzünde sağdan korint miğferli Athena başı vardır. Arka yüzde şimşek demeti üzerinde sağa doğru kanatları açık kartal figürü bulunmaktadır. Yanlarda rozet, üst kısımda AKMON yazısı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 1. yüzyıldır²⁵⁰.

3.1.25. Synnada (Phrygia)

Synnada kenti Phrygia Bölgesinde yer almakta olup, Afyonkarahisar ilinin Şuhut ilçesinde yer almaktadır²⁵¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen baykuş figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 100: Sikkenin ön yüzünde sağdan miğferli tanrıça büstü vardır. Arka yüzde ΣYNN ΛAM lejanti arasında yere yatık durumda amphora ve üzerinde bir baykuş imgesi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 1. yüzyıldır²⁵².

3.1.26. Amisos (Pontus)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal ve baykuş figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 101: Sikkenin ön yüzünde sağdan defne çelenk taçlı, sakallı Zeus başı vardır. Arka yüzde AMI ΣOY şehir monogramı üzerinde gök gürültüsü demeti vardır. Üzerinde kanatları açık, başı sola dönmüş kartal bulunmaktadır. Solda monogram bulunur. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁵³.

²⁴⁹ Sevin 2016: 303.

²⁵⁰ Plant 1979: 91, Kat. 1528.

²⁵¹ Sevin 2016: 330.

²⁵² Head 1911: 586. - Plant 1979: 96, Kat. 1658.

²⁵³ Head 1911: 497. - Plant 1979: 92, Kat. 1561.

Kat. 102: Sikkenin ön yüzünde soldan kule taçlı kadın başı vardır. Arka yüzde cepheden kanatları açık baykuş motifi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. yüzyıldır²⁵⁴.

3.1.27. Dia (Pontus)

Dia kenti, Düzce iline bağlı Akçakoca ilçesinde yer almaktadır. Şehrin Helenistik Dönemde kurulduğu düşünülmektedir. Şehir ismi Zeus ile ilişkilendirildiği için bu kent sikkelerinde kartal kompozisyonları kullanmıştır²⁵⁵. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 103: Sikkenin ön yüzünde Zeus'un sağdan diademli ve sakallı büstü vardır. Arka yüzde şimşek üzerinde cepheden kartal figürü vardır. Kartalın kanatları açıktır. Başını sağa çevirmiştir. Altta ..AI lejantı, sağ ve solda monogramlar vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 120 - 63'tir²⁵⁶.

Kat. 104: Sikkenin ön yüzünde Zeus'un sağdan diademli ve sakallı büstü vardır. Arka yüzde şimşek üzerinde cepheden kartal imgesi vardır. Kartalın kanatları açıktır. Başını sağa çevirmiştir. Altta ..AI lejantı, sağ ve solda monogramlar vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 120 - 63'tür²⁵⁷.

3.1.28. Etanna (Psidia)

Etanna kenti, Antalya'ya bağlı Manavgat ilçesinde yer alan Sırtköy'de bulunmaktadır. Kenti çevreleyen şehir surları bulunmaktadır²⁵⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen yılan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 105: Sikkenin ön yüzünde yan yana koşan iki insan figürü vardır. Elllerinde kanca şeklindeki bıçakları savurmaktadır. Arka yüzde ET-EN İnci dizili bordür içerisinde yılanlı kadın figürü bulunmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 1. yüzyıldır²⁵⁹.

²⁵⁴ Plant 1979: 96, Kat. 1657. -

<https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=2058557&AucID=4895&Lot=150&Val=dc4c9b6b7ada8158c1f23987351fa48d> (08.08.2022)

²⁵⁵ Okçu tarihsiz: 22-23.

²⁵⁶ Sear 1979a: 119, Kat. 1473.

²⁵⁷ Sear 1979a: 119, Kat. 1473.

²⁵⁸ Sevin 2016: 311.

²⁵⁹ Plant 1979: 20, Kat. 42.

3.1.29. Isında (Psidia)

Isında kenti, Antalya'ya bağlı Kaş ilçesinde yer alan Belenli'de bulunmaktadır. Kenti çevreleyen şehir surları bulunmaktadır²⁶⁰. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 106: Sikkenin ön yüzünde Zeus başı sola dönüktür. Arka yüzde sağa giden atlı süvari, sağa yönelmiştir. Kesimde ΣIN.. lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁶¹.

Kat. 107: Sikkenin ön yüzünde Zeus başı sola dönüktür. Arka yüzde sağa giden atlı süvari sağa doğru ilerlemektedir. Kesimde Σ IN.. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁶².

3.1.30. Selge (Psidia)

Selge kenti, Psidia Bölgesinin dağ yerleşim alanlarına kurulmuştur. Bugünkü Antalya - Alanya karayolu üzerinde Altınkaya köyünde yer almaktadır²⁶³. Helenistik ve Roma Dönemlerinde kent oldukça zengin konumdadır. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen geyik figürlü 3 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 108: Sikkenin ön yüzünde cepheden sakallı erkek başı vardır. Sikke aşınmış olup, üzerindeki işlemler seçilememektedir. Arka yüzde sağdan koşar pozisyonda geyik motifi vardır. Başını geriye çevirmiştir. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁶⁴.

Kat. 109: Sikkenin ön yüzünde cepheden sakallı erkek başı vardır. Sikke aşınmış olup, figürler seçilememektedir. Arka yüzde ΣE – Λ - K lejantı. Bu harfler arasında sağa doğru uzanmış ve başını arkaya çevirmiş geyik var. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁶⁵.

Kat. 110: Sikkenin ön yüzünde cepheden sakallı Herakles başı vardır. Arka yüzde Sağdan gövdenin ön yarısı bulunan geyik motifi vardır. İki yanında CEA lejantı vardır.

²⁶⁰ Sevin 2016: 314.

²⁶¹ Plant 1979: 73, Kat. 1153.

²⁶² Plant 1979: 73, Kat. 1153.

²⁶³ Sevin 2016: 328.

²⁶⁴ Head 1911: 712. - Plant 1979: 88, Kat. 1481.

²⁶⁵ Head 1911:712. - Plant 1979: 88, Kat. 1481.

Başı geriye dönüktür. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıl olarak tespit edilmiştir²⁶⁶.

3.1.31. Philadelphia (Lydia)

Philadelphia kenti, Lydia Bölgesinde yer almakta olup, bugünkü Manisa'nın Alaşehir ilçesi sınırları içerisinde²⁶⁷. Modern yerleşim yerlerinin altında kalmıştır. Bu kent, sikke basmaya Helenistik Dönemin sonlarında başlamıştır²⁶⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen baykuş figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 111: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde sağdan Artemis başı vardır. Omuzunda yay ve ok kılıfı vardır. Arka yüzde; ..ΛΑΔΕΛΦΕΩ. - ΕΡΜΙΠΠ... yazıları arasında Apollon; sola doğru oturmuş, sol dirseğini lyre üzerine dayamış, sağ elinde patera tutmaktadır. Yanında asa üzerinde baykuş vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. yüzyıldır²⁶⁹.

3.1.32. Tralles (Lydia)

Tralles kenti, Aydın ilindeki Kestane dağlarındaki plato üzerine kurulmuştur²⁷⁰. Helenistik ve Roma Dönemlerinde kent iskan edilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen yılan ve boğa figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 112: Sikkenin ön yüzünde ağzı yarı açık cista mystica (sır kutusu) vardır. İçerisinden bir yılan çıkmaktadır. Bunların tamamı sarmaşık çelengi içerisinde. Arka yüzde; bir biri içerisine geçmiş, başları belirgin iki yılan, arada oktanlık, solda şehir monogramı ΤΡΑΛ, sağda Asklepion sopası vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 200 - 133'tür²⁷¹.

Kat. 113: Sikkenin ön yüzünde .ΠΑΛΙ..ΝΩ. yazısı içinde ön ayakları üzerine diz çöken boğa motifi, sağdan gösterilmiştir. Arka yüzde; .ΠΑΛ. ΑΝΩΝ yazısı arasında soldan ön ayakları üzerine çöken boğa motifi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. yüzyıldır²⁷².

²⁶⁶ https://www.wildwinds.com/coins/greece/pisidia/selge/SNGCop_259.jpg (02.01.2023)

²⁶⁷ Sevin 2016: 325.

²⁶⁸ Arslan 2003: 259 - 295.

²⁶⁹ Plant 1979: 40, Kat. 678.

²⁷⁰ Sevin 2016: 332.

²⁷¹ Sear 1979b: 433, Kat. 4746. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/lydia/tralleis/BMC_006.jpg (14.09.2022)

²⁷² Head 1911: 660. -

3.1.33. Adramyteum (Mysia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 114: Sikkenin ön yüzünde soldan defne çelenkli taçlı, sakallı Zeus başı vardır. Arka yüzde; ΑΔΡΑΜΥΘΗΝΩΝ lejantı. Sağa giden atlı figürü vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. yüzyıldır²⁷³.

3.1.34. Kyzikos (Mysia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen boğa figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 115: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde tos vurur durumda boğa, sağa dönüktür. Arka yüzde; ΚΥΙΙ ΚΗΝΩΝ lejantı içinde meşale motifi. Altta monogram. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 200 - 100'dür²⁷⁴.

Kat. 116: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde tos vurur durumda boğa, sağa dönüktür. Arka yüzde; ΚΥΙΙ ΚΗΝΩΝ lejantı içinde meşale motifi. Altta monogram. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 200 - 100'dür²⁷⁵.

3.1.35. Miletopolis (Mysia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen boğa ve baykuş figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 117: Sikkenin ön yüzünde sağdan diademli Apollon başı vardır. Arka yüzde; ...Λ. Sola doğru boğa formu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 3. ve 1. yüzyıl arasına tarihlenmektedir²⁷⁶.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/lydia/tralleis/BMC_068.jpg (14.09.2022)

²⁷³ Head 1911: 521. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/adramyteion/VonFritze_21_add.jpg (14.09.2022)

²⁷⁴Head 1911: 527. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/BMC_163.jpg (15.09.2022)

²⁷⁵ Head 1911: 527. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/BMC_163.jpg (15.09.2022)

²⁷⁶ Sear 1979b: 364, Kat. 3919. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_03.txt (25.08.2022)

Kat. 118: Sikkenin ön yüzünde miğferli Athena başı, sağa dönüktür. Arka yüzde; çift gövdeli baykuş vardır. Etrafında ΜΙ..Η.Π lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁷⁷.

Kat. 119: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden Athena başı vardır. Arka yüzde; lejant aşınmış okunamamaktadır. Yan yana iki baykuş motifi yer almaktadır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 1. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıl olarak tespit edilmiştir²⁷⁸.

3.1.36. Poimanenon (Mysia)

Poimanenon kenti, Balıkesir ili, Manyas ilçesindeki Eski Manyas Köyü'nde kurulmuştur. Kyzikos'a bağlı otonom sikkelerini MÖ 2. yüzyılda basmıştır²⁷⁹. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 120: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde sağdan diademli Zeus başı vardır. Arka yüzde; şimşek demeti üzerinde cepheden kartal, başını geriye çevirmiş durumdadır. Altta ΜΗΝ ΩΝ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 1. yüzyıldır²⁸⁰.

3.1.37. Parion (Mysia)

Bu şehre ait tanımlama, 2. Bölüm, Klasik Dönem kısmında verilmiştir. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 121: Sikkenin ön yüzünde cepheden Gorgo başı. (Silik) Arka yüzde; ΠΑ-ΓΙ... şehir monogramı arasında sağa dönük ayakta duran kartal imgesi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 2. yüzyıldır²⁸¹.

²⁷⁷ Plant 1979: 95, Kat. 1650. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_01.jpg (15.09.2022)

²⁷⁸ Head 1911: 531. - Plant 1979: 95, Kat. 1650.

²⁷⁹ Okçu tarihsiz: 49.

²⁸⁰ Sear 1979a: 125, Kat. 1545A.

²⁸¹ Head 1911: 531. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/parion/BMC_69.jpg (14.09.2022)

3.1.38. Pergamon (Mysia)

Pergamon kenti, Mysia Bölgesinde yer almaktadır. Bu kent İzmir ili Bergama ilçesinde kurulmuştur. Kent MÖ 5. yüzyılda kurulmuş olmakla birlikte Helenistik Dönemde ön plana çıkmıştır²⁸². Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen boğa, yılan, kartal ve baykuş 4 adet figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 122: Sikkenin ön yüzünde soldan Athena başı vardır. Arka yüzde; Birbirine bakan iki boğa başı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 300 - 284'tür²⁸³.

Kat. 123: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden Asklepios başı vardır. Arka yüzde; ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ lejantının bazı harfleri aşınmış okunamamaktadır. Lejantın arasında sopaya sarılı yılan motifi yer almaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 200 - 133'tür²⁸⁴.

Kat. 124: Sikkenin ön yüzünde; sağ profilden Apollon başı vardır. Arka yüzde; ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ lejantının bazı harfleri okunabilmektedir. Ortada kıvrılmış yılan motifi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre MÖ 158 - 138'dir²⁸⁵.

Kat. 125: Sikkenin ön yüzünde defne çelenkli Asklepios başı sağa dönüktür. ΣΕΛΕΥΚΟΥ lejantı vardır. Arka yüzde; ΠΕΡΓΑ - ΜΗΝΩΝ / Γ-A şimşek demeti üzerine basan kartal, başı sağa dönüktür. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 133 - 27'dir. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 200 – 133 olarak tespit edilmiştir²⁸⁶.

Kat. 126: Sikkenin ön yüzünde Korint miğferli Athena başı, sağa dönüktür. Arka yüzde; Α...ΝΑ - ΙΚΗΤΟΡ lejantı arasında palmye dalı üstüne tünemiş baykuş, cepheden gösterilmiştir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır²⁸⁷.

²⁸² Okçu tarihsiz: 46.

²⁸³ Head 1911:532. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/SNGParis_1586.jpg (15.09.2022)

²⁸⁴ Head 1911, 536. - BMC Mysia, PL. XXVII. 2 – 4. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/BMC_151-152.jpg (15.09.2022)

²⁸⁵ Head 1911: 534. - Plant 1979: 98, Kat. 1702.

²⁸⁶ Plant 1979: 92, Kat. 1565. - BMC Mysia, PL. XXVII. 2 https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/SNGCop_379.jpg (14.09.2022)

²⁸⁷ Sear 1979b: 369, Kat. 3962.

3.1.39. Priapos (Mysia)

Priapos kenti, Mysia Bölgesinde yer almakta olup, bugünkü Çanakkale iline bağlı Karabiga ilçesinde kurulmuştur. Kentte bereket tanrısına tapınım görüldüğü için ismi Priaposla ilişkilendirilmiştir²⁸⁸. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen ıstakoz figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 127: Sikkenin ön yüzünde sağdan çelenkli Apollon başı vardır. Arka yüzde; ΠΙΠΙΑΠΗΝΩΝ lejantı vardır. Istakos motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır²⁸⁹.

Kat. 128: Sikkenin ön yüzünde sağdan çelenkli Apollon başı vardır. Arka yüzde; ΠΙΠΙΑ lejantı vardır. Istakos motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır²⁹⁰.

3.1.40. Lysimakheia (Thrakia)

Aleksandros III'ün generallerinden Lysimakhos tarafından kurulmuş Helenistik Dönem kentlerindendir. Çanakkale ili Gelibolu ilçesinde Kavakköy'de yer almaktadır²⁹¹. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen aslan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 129: Sikkenin ön yüzünde Lysimakhos'un diademli başı, sağa dönüktür. Arka yüzde; Oturan aslan, sağa. Önünde ΛΥΣΙΜ....., sol üstte ve ayakları arasında monogramlar var. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 309 - 281'dir²⁹².

²⁸⁸ Okçu tarihsiz: 49.

²⁸⁹ Head 1911: 537. - Sear 1979b: 370, Kat. 3987. - Plant 1979: 100, Kat. 1747. -

<https://www.coinarchives.com/ddd522ef96a53040786d8f03d12ee956/img/roma/elive5/image00398.jpg> (15.09.2022)

²⁹⁰ Head 1911: 537. - Sear 1979b: 370, Kat. 3987. - Plant 1979: 100, Kat. 1747. -

<https://www.coinarchives.com/ddd522ef96a53040786d8f03d12ee956/img/roma/elive5/image00398.jpg> (15.09.2022)

²⁹¹ Sevin 2016: 320.

²⁹² Plant 1979: 83, Kat. 1372.

3.1.41. Odessus (Thrakia)

Odessus kenti, Bulgaristan'ın Karadeniz kıyısındaki bugünkü Varna şehrinde yer almaktadır. Odessus kenti Miletos kolonisidir²⁹³. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 130: Sikkenin ön yüzünde diademli, sakallı büst, sağa dönüktür. Arka yüzde; Atlı süvari, sağa. Altta I - OΔ - HEΣITON lejantı vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 138 -117 olarak tespit edilmiştir²⁹⁴.

3.1.42. Abydos (Troas)

Abydos kenti, Çanakkale boğazında bulunan Nara burnunda yer almaktadır. Miletos tarafından koloni kenti olarak kurulmuştur²⁹⁵. Bu kent MÖ 5. yüzyıldan MS 3. yüzyıla kadar sikke basmıştır²⁹⁶. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen kartal figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 131: Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Arka yüzde; ABY lejantı ve ayakta duran kartal imgesi vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 320 - 280'dir²⁹⁷.

Kat. 132: Sikkenin ön yüzünde cepheden büst vardır. Arka yüzde; ABY lejantı ve sağdan kanadı açık kartal figürü vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 320 - 280'dir²⁹⁸.

3.1.43. Alexandria Troas (Troas)

Alexandria Troas, Troas Bölgesinin kentlerinden birisidir. Çanakkale ilinin Ezine ilçesine bağlı Dalyanköy'de bulunmaktadır. Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı Dönemlerinde iskân edilmiştir²⁹⁹. Çalışma kapsamında bu kente ait Helenistik Döneme tarihlenen at figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

²⁹³ Sear 1979a: 167.

²⁹⁴ Plant 1979: 73, Kat.1161. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/odessos/AMNG_2200.jpg (14.09.2022)

²⁹⁵ Körpe 2008: 350-351.

²⁹⁶ Tulay 2001: 10.

²⁹⁷ Plant 1979: 93, Kat. 1580. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/abydos/BMC_12.jpg (14.09.2022)

²⁹⁸ Head 1911: 539. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/abydos/BMC_41.jpg 14.09.2022)

²⁹⁹ Körpe 2008: 356-357.

Kat. 133: Sikkenin ön yüzünde sağdan defne çelenkli, taçlı Apollon başı vardır. Arka yüzde; ΑΛΕΞΑΝ lejantı, ot yiyen at kompozisyonu işlenmiştir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 2. yüzyıldır³⁰⁰.

Kat. 134: Sikkenin ön yüzünde sağdan diademli Apollon başı vardır. Arka yüzde; Α...ΑΝ lejantı, otlayan at figürü ve altta şimşek demeti vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 2. yüzyıldır³⁰¹.

3.2. Helenistik Dönem, Krallıklar ve Sikkeler

Helenistik Krallıklara ait hayvan ve mitolojik yaratık betimli sikke sayımız 17'dir. Bu döneme ait sikkeler ekler kısmında yer alan Helenistik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosunda gösterilmiştir (**Tablo 3, 66 – 82 arası**). Bu figürlü sikkeleri basan 8 farklı krallık Helenistik Dönem Krallıkları Haritası üzerinde işaretlenerek gösterilmiştir (**Harita 4**).

3.2.1. Makedon Krallığı

Makedonya Krallığı, Yunan Klasik Döneminde varlığını sürdürmüştür. Helenistik Dönemle birlikte diğer krallıklar üzerinde hâkimiyet kuran bir devlet statüsüne ulaşmıştır. II. Philip ve Aleksandros III zamanında krallık en güçlü zamanlarını yaşamıştır³⁰². Aleksandros III'ün ölümünden sonra ise geniş topraklar komutanları tarafından bölüştü.

Çalışma kapsamında Philip II'in atlı süvarili sikkeleri, Aleksandros III'ün kartal ve Kassander'in aslan figürü olan sikkeleri kullanılmıştır.

Kat. 135: (Philip II Dönemi) Sikkenin ön yüzünde sağa dönük diademli kral başı vardır. Arka yüzde; ΒΑΙΑΕ..Σ Makedon atlı süvarisi sağa doğru ilerlemektedir. Sol boşlukta çifte balta. Altta, .ΑΛΛΑ... lejantı vardır. Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 359 - 320 olarak tespit edilmiştir³⁰³.

Kat. 136: (Philip II Dönemi) Sikkenin ön yüzünde aslan postlu sağa dönük Herakles başı vardır. Arka yüzde; ΦΙΛΙΠΠΟΥ lejantı ve atlı süvari sağa doğru dörtlüye

³⁰⁰ Plant 1979: 76, Kat. 1205. - Sear 1979b: 374, Kat. 4028. - BMC Troas, PL. III. 9 – 14.

³⁰¹ Plant 1979: 76, Kat. 1205. - Sear 1979b: 374, Kat. 4028. - BMC Troas, PL. III. 9 – 14.

³⁰² Freeman 2005: 295-318.

³⁰³ https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/philip_II/Mueller_091.jpg (14.09.2022)

ilerlemektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 359 - 336'dır³⁰⁴.

Kat. 137: (Aleksandros III Dönemi) Sikkenin ön yüzünde sağa dönük Aleksandros III'ün aslan postlu başı vardır. Arka yüzde; ΑΛΕΝΑΡ lejantı vardır. Tahtta oturan Zeus, sola. Sol elinde mızrak, sağ elinde kartal tutmaktadır. Sol tarafta grifon durmaktadır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 336 - 323'tür³⁰⁵.

Kat. 138: (Kassander Dönemi) Sikkenin ön yüzünde sağa dönük aslan postlu ve giyimli genç Herakles başı vardır. Arka yüzde; ΚΑΣΣΑΝ ΔΡΟΥ lejantı vardır. Ortada oturan aslan, sağa. Sağ tarafta Α lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 336 - 323'tür³⁰⁶.

3.2.2. Diadohlar – Lysimachos Krallığı

Aleksandros III'ün ölümünden sonra kendisine bağlı komutanlarından Lysimachos, Makedonya kısmında hüküm sürmüştür. MÖ 281'de Korupedyon savaşında I. Seleukos'a yenilmiştir³⁰⁷.

Çalışma kapsamında aslan ve atlı süvari temalı Lysimachos'a ait 2 sikke kullanılmıştır.

Kat. 139: Sikkenin ön yüzünde sağdan miğferli Ares başı vardır. Arka yüzde; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ yukarı ve aşağıda yazı, arada sağa giden aslan, altta ok ucu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 323 - 281'dir³⁰⁸.

Kat. 140: Sikkenin ön yüzünde sağdan defne çelenkli Apollon başı vardır. Arka yüzde; ΛΥ - ΑΛΕΞΑΝΔ.ΟΥ sağa doğru ilerleyen atlı süvari vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 311 - 306'dır³⁰⁹

³⁰⁴ Sear 1979b: 619, Kat. 6686 -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/philip_II/LeRider_314.jpg (24.09.2022)

³⁰⁵ Sear 1979b: 622, Kat. 6713. -

<https://www.coinarchives.com/32d830c974da9a5953ff1be1d9e6faef/img/savoca/153/image00022.jpg> (15.09.2022)

³⁰⁶ Plant 1979: 81, Kat. 1331. - Sear 1979b: 627, Kat. 6753. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/kassander/AMNG_01.jpg (14.09.2022)

³⁰⁷ Yılmaz 2017: 368.

³⁰⁸ Head 1911: 285. - Sear 1979b: 635, Kat. 6825. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kings/lysismachos/Mueller_061.1.jpg (14.09.2022)

³⁰⁹ Head 1911: 284. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kings/lysismachos/ACA_3737.jpg (16.09.2022)

3.2.3. Diadohlar - Seleukos Krallığı

Aleksander III'ün ölümünden sonra kendisine bağlı komutanlarından Seleukos I, Suriye kısmında hüküm sürmüştür. Suriye, İran, Irak, Doğu Akdeniz ve Hindistan'ın batı bölgelerinde etkili olmuştur³¹⁰.

Çalışma kapsamında Lysimachos Krallığı, Antiochos III'e ait fil temalı sikke ile Achaeus'a ait kartal temalı sikke kullanılmıştır.

Kat. 141: Antiochos III Dönemi'ne tarihlenmektedir. Sikkenin ön yüzünde sağdan Antiochos diademli başı vardır. Arka yüzde; Sola giden fil ve ANTI.X.Y lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 222 - 187'dir³¹¹.

Kat. 142: Antiochos III Dönemi'ne tarihlenmektedir. Sikkenin ön yüzünde sağdan Apollon başı vardır. Arka yüzde; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΧΑΙΟΥ lejantı arasında kartal motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 221 - 214'tür³¹².

3.2.4 Diadohlar – Ptolemaios Krallığı

Ptolemaios Krallığı, Mısır'da kurulmuş olan Helenistik Dönem krallığıdır. Ptolemaios I tarafından kurulmuştur³¹³. Çalışma kapsamında Ptolemaios Krallığı, Ptolemaios I'e ait kartal figürlü 2 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 143: (Ptolemy I Dönemi) Sikkenin ön yüzünde sağdan Zeus başı vardır. Arka yüzde; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ aşınmış lejantı içinde Ptolemy I'in sitilinde soldan kartal motifi görülmektedir. Kartalın kanatları açıktır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 305 - 285'tir³¹⁴.

Kat. 144: (Ptolemy I Dönemi). Sikkenin ön yüzünde sağ profilden Ptolemy I detaylandırılmıştır. Kabarık alev şeklindeki saç modeli bantla süslenmiştir. Arka yüzde; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ bazı harfleri okunabilen çevre yazısı içinde soldan kartal

³¹⁰ Yılmaz 2017: 367.

³¹¹ https://www.wildwinds.com/coins/greece/seleucia/antiochos_III/SC_0979.jpg (15.09.2022)

³¹² Head 1911: 762. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/seleucia/achaios/SNGIs_835.jpg (14.09.2022)

³¹³ Yılmaz 2017: 365.

³¹⁴ Head 1911: 850. - Sear 1979b: 733, 7763. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/egypt/ptolemy_I/Svoronos_171.jpg (15.09.2022)

motifi görülmektedir. KA monogramı seçilebilmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 305 - 285'tir³¹⁵.

3.2.5. Bithynia Krallığı

Helenistik döneme ait krallıklarından olan Bithynia krallığı, bugünkü İzmit, İstanbul, Sakarya, Düzce ve Bursa arasındaki bölgede hüküm sürmüştür. Kuzeyde Karadeniz, batıda Marmara denizi ve güneyde Sakarya nehri arasında kurulmuştur³¹⁶. Çalışma kapsamında Bithynia Krallığı, Prusias II'ye ait Kentaur kompozisyonlu 3 adet sikke kullanılmıştır.

Kat. 145 - 146 -147'ye kayıtlı sikkeler, Bithynia Krallığı - Prusias II dönemine aittirler.

Kat. 145: Ön yüzünde sağ profilden Dionysos başı vardır. Arka yüzde; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΙΠΟΥΣΙΟΥ okunabilen yazısı arasında sağdan, elinde lir tutan kentaur motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 183 - 149'dur³¹⁷.

Kat. 146: Ön yüzünde sağ profilden Dionysos başı yer almıştır. Arka yüzde; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΙΠΟΥΣΙΟΥ okunabilen yazısı arasında kentaur motifi görülmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 183 - 149'dur³¹⁸.

Kat. 147: Ön yüzünde sağ profilden sarmaşık çelenkli Dionysos başı teması işlenmiştir. Arka yüzde; sağdan elinde lyre tutan kentaur bulunmaktadır. Yanlarda ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΙΠΟΥΣΙΟΥ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 183 - 149'dur³¹⁹.

3.2.6. Pergamon Krallığı

Pergamon krallığı Pergamon başkenti olarak kurulmuş Helenistik Dönem krallıklarındandır. Kurucusu Attalos I'dir. Helenistik diodohlarından Lysimakhos'un

³¹⁵ Head 1911: 550, Kat. 382. - Sear 1979b: 733, 7759.

³¹⁶ Doğancı 2003: 74.

³¹⁷ Head 1911: 519. - Sear 1979b: 683, Kat. 7266. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg
(15.09.2022)

³¹⁸ Head 1911: 519. - Sear 1979b: 683, Kat. 7266. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg
(15.09.2022)

³¹⁹ Head 1911: 519. - Sear 1979b: 683, Kat. 7266. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg
(15.09.2022)

mali işlerinden sorumlu Philetairos zamanında bağımsız bir krallığa dönüşmüştür³²⁰. Daha sonra Roma'ya bağlanmıştır. Böylece Roma'nın Asia Eyaletinin başkenti olmuştur. Çalışma kapsamında Pergamon Krallığı, Attalos II'ye ait yılan figürlü sikke ile Philetarios'a ait bir adet yılan figürlü sikke kullanılmıştır.

Kat. 148: (Attalos II) Sikkenin ön yüzünde sağdan miğferli Athena başı vardır. Arka yüzde; sağa kıvrılmış yılan vardır. Sol boşlukta; M, sağ boşlukta .ATAI... lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 159 - 138'dir³²¹.

Kat. 149: (Philetairos) Sikkenin ön yüzünde sağ profilden miğferli Athena başı vardır. Arka yüzde; oturan Asklepios, sağ eliyle yılanı pateradan beslemektedir. Sol eliyle mızrak tutmaktadır. Arkasında ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ yazısının bazı harfleri okunabilmektedir. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 282 - 263'tür³²².

3.2.7. Pontus Krallığı

Pontus krallığı, Karadeniz'in güneyinde kurulan Helenistik Dönem krallıklarından birisidir. Batıda Pafloganya ve Galatya, güneyde Kapadokya, doğuda da Ermenistan bölgeleri arasında kalmaktadır³²³. Bu krallık daha sonradan Roma'ya bağlanmıştır. Çalışma kapsamında Pontus krallığı Mithradates Eupator'a ait kartallı sikke kullanılmıştır.

Kat. 150: (Mithradates Eupator) Sikkenin ön yüzünde sağa dönük defne çelenkli Zeus başı vardır. Arka yüzde; şimşek demeti üzerinde cepheden, başı sağa dönük kartal imgesi vardır. Solda monogram. Sağda yıldız. Altta ΦΑΡΝΑΚ lejantı vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 120 - 63'tür³²⁴. Mithradates'in dönemi içerisinde yoğun bir sikke basımı görülmüştür³²⁵.

3.2.8. Commagene Krallığı

Commagene krallığı, MÖ 163 - MS 72 yıllarında hüküm sürmüş Helenistik dönem krallıklarındandır. Başkentleri Samosata olup, Romalılar, Parthlar ve Ermenilere ait

³²⁰ Okçu tarihsiz: 46.

³²¹ Head 1911: 534. - Plant 1979: 98, Kat. 1702.

³²² Head 1911: 534. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/philetairos/SNGCop_340.jpg (15.09.2022)

³²³ Acun 1999: 23.

³²⁴ Plant 1979: 92, Kat. 1561.

³²⁵ Tekin 1999: 14.

toprakların hemen yanı başında kurulmuştur³²⁶. Çalışma kapsamında Commagene krallığı Antiochos IV'E ait akrep temalı sikke kullanılmıştır.

Kat. 151: (Antiochos IV) Sikkenin ön yüzünde sağdan kral Antiochos IV'ün büstü. Sağda; ΒΑΣΙΛΕΥΣΜΕΙ lejantı vardır. Arka yüzde; çelenk içerisinde akrep figürü ve KOMM.ΓΗNON lejantı vardır. Üzerinde bereket boynuzu vardır. Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 38 - MS 72'dir³²⁷.

³²⁶ Özcan 2015: 97-99.

³²⁷ Plant 1979: 98, Kat. 1709. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/commagene/kings/antiochos_IV/RPC_3857.jpg (15.09.2022)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA KAPSAMINDAKİ SİKKELER ÜZERİNDE YER ALAN HAYVANLARA AİT TİPOLOJİ VE İKONOĞRAFI

Çalışma kapsamında 23 farklı hayvan betimi kullanılmıştır. Konunun anlaşılabilirliği ve takibi açısından bu betimlere ait tablo oluşturulmuştur. Hayvanlar alfabetik olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflama içerisinde sikkenin katalog numarası, envanter numarası, sikkenin tarihi, kent, bölge, kral ve krallık bilgileri gösterilmiştir (**Tablo 6**).

1. AĞUSTOS BÖCEĞİ

Ağustos böceği teması mitolojide Apollon'un anlatılarında geçmektedir. Kadın kahin olan Sibylle'yi oldukça beğenen Apollon, ona sahip olabilmek için bir plan hazırlar. Ona dileğini yapacağını söyler. Sibylle, tanrılar gibi ölümsüzlüğü istemiştir. Sibylle'nin unuttuğu şey ise bunu isterken sürekli genç kalmayı dilemekti. Sibylle sürekli yaşlanır ve bu duruma çok üzülmemektedir. Apollon'un beklediği an da aslında gelmiştir. Sibylle'ye gençliğini geri vermesi karşılığında ondan bekaretini ister. Bu teklifi geri çeviren Sibylle, yaşlandıkça yaşlanır ama ölemez. En sonunda vücudu kurur ve ağustos böceğine dönüşür³²⁸. Ağustos böceği ile ilgili başka bir anlatı da, Apollon'un Delphiye gittiğinde kendisine bülbüller ile birlikte ağustos böceklerinin şarkılar söylemesidir³²⁹. Ağustos böceği formunun yer aldığı sikke Kat. 40'daki örnekte temsil edilmektedir. Bu sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Abdera şehrine aittir. Sikkenin arka yüzünde yer alan ağustos böceği, sola doğru yönelmiş olan grifonun ön kısmında yer almaktadır. Ağustos böceği ince ve uzun olarak işlenmiş olup doğal yaşamdaki görüntüsüyle uyumludur. Merkezde ana tema olan grifonun önünde yan tasvir olarak kullanılmıştır. Ağustos böceği formu, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³³⁰. Bu böceğin sikke üzerinde tercih edilme sebebinin tam olarak anlaşılamaması ile birlikte, ağustos böceklerinin Sibylle anlatısında geçtiği gibi ölümsüzlük anlamı barındırmasından dolayı tercih sebebi olmalıdır. Ağustos böcekleri doğal yaşamlarında yumurtadan çıktıktan sonra on yedi yıla varan bir süre yerin altında

³²⁸ Powell 2018: 196. - Gezgin 2014: 12.

³²⁹ Karaosmanoğlu 2005: 55.

³³⁰ <https://www.coinarchives.com/ba8eaddc3b22abd91cec54fb1417c85e/img/kunker/376/image04010.jpg> (14.09.2022)

yaşamaları ve kabuk değiştirip yeryüzüne çıkmaları ile bilinmektedir. Bu yönüyle ölümsüzlüğü çağrıştırmaktadırlar³³¹. Bizce bu temanın diğer bir tercih edilme sebebi de dönemin doğal faunasından unsurların sikkenin üzerinde doldurucu bezek olarak verilmek istenmesidir.

2. AKREP

Akrep imgesi, mitolojide Artemis'e ait hikayede geçmektedir. Poseidon'un oğlu olan avcı Orion, tanrıça Artemis'e tecavüz etmeye kalkışır. Artemis de Orion'un başının üzerine bir akrep yerleştirir. Akrep, avcı Orion'u ısırarak öldürür. Artemis, akrebi bu başarısı karşısında ödüllendirir ve onu Scorpio denilen takımyıldızına dönüştürerek anlatısı son bulur³³². Betimlemesi akrep olan sikke Kat. 151 numaralı örnekte yer almaktadır. Bu sikke Commagene Krallığı Antiochos IV dönemine aittir. Akrep sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Çelenk içerisinde gösterilen akrep temasının etrafında KOMM.ΓΗNON lejantı vardır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³³³. Akrep, sikkenin merkezinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Akrebin sikke üzerinde tercih edilme sebebi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak çevresinde yer alan bereket boynuzundan hareketle şans, bolluk ve bereket kavramları ekseninde tercih edilme sebebi aranmalıdır. Akrebin, krallar ve tanrılar ile onların zenginliklerini koruyan unsurlar olarak görülmesi de sikke üzerinde tercih sebebi olabilmektedir³³⁴. Bu hayvanın sıcak iklimleri sevmesi sebebiyle Commagene Krallığı'na ait doğal coğrafyanın sikke sanatına yansıtıldığı da değerlendirilebilir³³⁵.

3. ARI

Arı, geyik ile birlikte Artemis'in en bilinen kutsal hayvanıdır³³⁶. Artemis'in rahibelerine arı anlamındaki Melissai ismi verilmesi de arının Artemis kültü ile ilgili bağıni güçlendirmektedir³³⁷. Tanrıçanın ilk rahibeleri sayılan Amazonlar ile arı imgesinin bu

³³¹ Gezgin 2014: 10.

³³² Powell 2018: 246.

³³³ Plant 1979: 98, Kat. 1709.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/commagene/kings/antiochos_IV/RPC_3857.jpg (15.09.2022)

³³⁴ Gezgin 2014: 15.

³³⁵ Gezgin 2014: 15.

³³⁶ Uğuz 2021: 19.

³³⁷ Tekin 2009a: 15.

kült içine girdiği düşünülmektedir³³⁸. Artemis Tapınağındaki rahibelere “Kral Arılar” denilmektedir³³⁹.

Arı figürünün kullanıldığı sikkeler Kat. 13, 59, 85, 96 ve 97’ye kayıtlıdır. Kat. 13 ve Kat. 85’te yer alan bu figürlü sikkeler İonia Bölgesinde yer alan Ephesos kentine aittir. Arılı tipli sikkeler Lydia - Miletos ölçü sistemleri temel alınarak darpedilmişlerdir³⁴⁰. Kat. 13’teki arı figürü, sikkenin ön yüzünde yer almakta olup sikkenin merkezinde ana tema olarak işlenmiştir. Arı teması noktalı bordür içerisine alınmış olup sikke yüzeyinin tamamına yakınına kapsamaktadır. Arının vücut hatlarına ilişkin detaylar ustalıkla işlenmiştir. Kuyruk kısmı sikkenin kesimine denk gelmesinden dolayı gözükmemektedir. Arı figürü, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁴¹. Yine aynı kente ait Kat. 85’te yer alan arı sureti ise, sikkenin ön yüzünde işlenmiştir. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılması, figürün noktalı çerçeveye alınması ve sikke yüzeyinin tamamına yakınına kapsaması yönüyle Kat. 13’teki sikkeyle benzer özellikler göstermektedir. Arıya ait tip naturel olarak işlenmiştir. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁴². Bu sikkeler üzerinde arı ikonunun sikke üzerinde kullanılması kentte var olan Artemis kültü ile açıklanabilir. Bu kültürün kentte var olduğunu gösteren en büyük delil ise Artemis Tapınağıdır. Ayrıca mitolojide Ephesos’u kolonize etmek isteyen Atinalılara ilham perilerinin arı kılığında önderlik etmesi de bu simgenin tercih edilme sebeplerinden olmalıdır³⁴³.

Troas Bölgesinde yer alan Gentinus kentine ait arılı sikke Kat. 59’da kayıtlıdır. Arı figürü, sikkenin arka yüzünde kare bir alan içerisinde ana tema olarak kullanılmıştır. Arıya ait bezeme detaya girilmeden genel hatları ile işlenmiştir. Arı figürü, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁴⁴. Arının sikke

³³⁸ Güven 2001: 227. - Albayrak 2008: 17.

³³⁹ Norman 1967: 112.

³⁴⁰ Atlan 1993: 19.

³⁴¹ Sear 1979b: 401, Kat. 4375.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/SNGKayhan_196.jpg (15.09.2022)

³⁴² Plant 1979: 88, Kat. 1484.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_42.jpg (15.09.2022)

³⁴³ Tekin 2009a: 14-15.

³⁴⁴ Head 1911: 545.

üzerinde kullanılması Artemis kültü ile ilgilidir. Sikkenin ön yüzünde Artemisin kule taçlı başı da bulunmaktadır.

Kat. 96'te yer alan bir başka arılı sikke ise Pamphylia Bölgesinde yer alan Side kentine aittir. Arı, sikkenin ön yüzünde işlenmiş olup kompozisyon olarak yan tema amacı taşımaktadır. Miğferli Athena başının miğfer kısmında yer almıştır. Ariya ait tasarım genel hatlarıyla gösterilmiş olup detaylandırılmamıştır. Sikke üzerindeki betimleme, karşılaştırma örnekleri ile genel olarak uyum göstermektedir. Ancak Plant'a ait katalogda arı figürü miğfere eklenmemiştir³⁴⁵. Arının sikke üzerinde kullanılması Artemis kültüne bir işaret olmalıdır.

Çalışmanın son arılı sikkesi ise Kat. 97'ye kayıtlı Phoenicia Bölgesinde yer alan Arados kentine aittir. Bu kente ait sikke üzerindeki arı formu sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Arı, noktalı bordür içerisine alınmış olup sikke yüzeyinin tamamına yakınına kapsamaktadır. Figüre ait betimlemeler naturel olarak işlenmiştir. Arı figürü, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁴⁶. Kat. 85'te yer alan Ephesos sikkesindeki arı temasıyla oldukça benzerlik göstermektedir. Bu yönüyle Ephesos kenti ile Arados arasında bir etkileşimin olduğuna işaret edilmektedir³⁴⁷. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Artemis kültüyle bağlantılı olup, insanların inanç dünyalarıyla ilgilidir. Figürlerden Kat. 13, 85, 59 ve 97'ye kayıtlı olanlar ana betim olarak kullanılmışken Kat. 96'da Athena figürünün miğferinin süsleme unsuru olarak kullanılmıştır.

4. ASLAN

Aslan mitolojik anlatılarda sevilerek kullanılan tasvirlerdendir. Herakles'in on iki görevi arasında Nemea aslanını öldürmesi vardır. Nemea aslanını Herakles, boynunu kırarak öldürür ve derisini aslanın kendi pençesiyle çıkartır³⁴⁸. Bu aslan postu, onun simgesi haline dönüşmüştür. Herakles kendisinin insan dışı gücünün olduğunu bu başarısı ile kanıtlamıştır³⁴⁹. Phrygia'nın ana tanrıçası olan Kybele'ye ait tasvirlerde

³⁴⁵ Head 1911: 704. - Plant 1979: 21, Kat. 61.

³⁴⁶ Sear, 1979b: 549, 5989. - Plant 1979: 97, Kat. 1693.

³⁴⁷ Karwiese 1995: 60.

³⁴⁸ Powell 2018: 408. - Cömert 2014: 78.

³⁴⁹ Powell 2018: 409.

aslan tipleri tanrıçayla beraber gösterilmiştir³⁵⁰. Aslan imgesi, Kybele'nin yaban yaşamın temsilcisi olduğunu vurguluyordu³⁵¹. Apollon kış mevsimi geldiğinde Hyperboreoi'ye gider ve kışın geçmesini beklerdi. Bahar gelince de Delos'a dönerdi. Bu dönüşünde onu karşılamak için yollara aslan ve sfenks heykelleri konurdu³⁵². Ayrıca aslan Hera'yı da simgelemektedir³⁵³. Çünkü Herakles'in öldürerek gücünü kanıtladığı Nemea aslanını Hera büyötmüştür³⁵⁴. Aslan imgesi, tarihsel süreçte güç ve egemenliğin sembolü olarak algılanmıştır³⁵⁵. Aslanın sikkeler üzerinde kentler veya krallıklar tarafından tercih edilmesi dini yönüyle Apollon kültüyle, devlet ya da krallık otoritesini göstermek için de güç sembolü ile ilgilidir.

Çalışma kapsamında aslana ait kayıtlar Kat. 15, 18, 21, 28, 34, 35, 50, 51, 77, 90, 129, 138 ve 139'da yer almaktadır.

İonia Bölgesinde bulunan Miletos kentine ait aslan temalı sikkeler, Kat. 15 ve 90'da yer almaktadır. Kat. 15'te yer alan aslan figürü, sikkenin ön yüzünde yer almakta olup ana tema olarak kullanılmıştır. Aslan, protom şeklinde işlenmiş olup aslanın başı ve yeleleri detaylı olarak gösterilmiştir. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁵⁶. Kat. 90'da yer alan aslan figürü ise, sikkenin arka yüzünde ana tasvir olarak kullanılmıştır. Aslan, sağa doğru hamle halinde gösterilmiş olup başını geriye doğru çevirmiştir. Bu tema genel hatlarıyla verilmiş olup detaylandırılmamıştır. Bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁵⁷. Bu tasvirin sikkeler üzerinde kullanılması, Miletos kentinde var olan Apollon kültüyle açıklanabilir. Bu yönüyle dini bir amaç taşımaktadır³⁵⁸. Bu kent, sikkeler üzerinde aslan unsuru uzun süre kullanmıştır.

Kat. 18'de yer alan aslanlı sikke ise, İonia Bölgesinde yer alan Samos kentine aittir. Aslan, sikkenin ön yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Betim detaylı olarak

³⁵⁰ Powell 2018: 243.

³⁵¹ Powell 2018: 283.

³⁵² Bilici 2002:4.

³⁵³ Simon 1998: 52.

³⁵⁴ Simon 1998: 53.

³⁵⁵ Simon 1998: 52. - Tulay 2001: 32.

³⁵⁶ Plant 1979: 65, Kat. 2705x.

<https://www.coinarchives.com/0498565c1bc9eccc809e54abef23a7c8/img/artcoinsroma/e236/image00315.jpg> (14.09.2022)

³⁵⁷ Plant 1979: 65, Kat. 228.

³⁵⁸ Greaves 2003:128.

verilmiştir. Aslan, protom olarak gösterilmiş olup cepheden işlenmiştir. Aslanın yeri detali olarak verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁵⁹. Bu sikke üzerindeki aslan figürü, Hera'yı temsil etmektedir³⁶⁰.

Kat. 21'de kayıtlı aslanlı sikke Caria Satrabı Hecatomnus'a aittir. Aslan figürü sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Yeleli aslan, başını geriye çevirmiş şekilde tasarlanmış olup ön ayağı görülmektedir. Bu figür sikke tasarımında ana unsur olarak kullanılmıştır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁶¹. Aslan figürünün gücü temsil etmesinden dolayı tercih edilmesi, söz konusu Caria satrabının otoritesine vurgu yapılmak istenmiş olmalıdır.

Mysia Bölgesinde yer alan Kyzikos kentine ait aslan teması ise Kat. 28'de temsil edilmektedir. Söz konusu aslan, sikkenin ön yüzünde ana unsur olarak yer almıştır. Aslan, protom şeklinde işlenmiş olup, sola dönük figürün başı ve yeleleri ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁶². Bu sikke üzerinde tercih edilme sebebi aslanın, ton balığı ile birlikte Kyzikos kenti için simge olmasıdır. Aslan temasının sikke üzerinde kullanılması bu kentin propaganda aracı olarak güç ve kuvvetini göstermek istemesi de ihtimaller arasındadır³⁶³. Kent ayrıca Miletos kentinin kolonisi olduğu için ana kentteki Apollon kültünün etkisiyle bu temayı sikkelerinde kullanmıştır³⁶⁴.

Mysia Bölgesinde yer alan Placia kentine ait alan aslan temalı sikkeler Kat. 34 ve Kat. 35'de kayıtlıdır. Söz konusu aslan, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Figür, ana tema olarak kullanılmıştır. Aslan, sağa doğru hamle halinde ayrıntılı olarak işlenmiştir. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁶⁵. Bu figürün sikkeler üzerinde muhtemel tercih sebepleri;

³⁵⁹ Plant 1979: 66, Kat. 1014. - Sear 1979b: 424, Kat. 4643.

<https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=1994201&AucID=4722&Lot=357&Val=a83e7e8f6a457ae100f861ada97530ed> (03.06.2022)

³⁶⁰ Simon 1998: 52.

³⁶¹ Head 1911: 628.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/caria/satrap/hekatomnos/BMC_Miletus_42.jpg (18.08.2022).

³⁶² Plant 1979: 86, Kat. 1434.

³⁶³ Tulay 2001: 32.

³⁶⁴ Motor 2010: 98.

³⁶⁵ Head 1911: 537. - Plant 1979: 81, Kat. 1326.

aslan figürünün gücü temsil etmesi sebebiyle kentin gücüne vurgu yapılmak istenmesidir.

Kat. 50 ve Kat. 51’de yer alan aslan figürlü sikkeler, Troas Bölgesinde yer alan Antandros kentine aittir. Figürler, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Bu temalar ana unsur olarak kullanılmıştır. Aslan; protom şeklinde işlenmiş olup, baş kısmı detaylı olarak verilmiştir. Tasvirin ağzı açık olup dili dışarıdadır. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁶⁶. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Apollon kültü ile açıklanabilir. Söz konusu bu figür tanrının atribüleri arasında yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde yer alan Apollon başı Antandros kentinde Apollon kültürünü bize göstermektedir.

Bithynia Bölgesinde yer alan Herakleia Pontika kentine ait aslanlı sikke Kat. 77’de kayıtlıdır. Bu sikkedeki aslan figürü, sikkenin arka yüzünde ana betim olarak kullanılmıştır. Aslan, sağa doğru hamle halinde gösterilmiş olup genel hatlarıyla betimlenmiştir. Aslanın altında Herakles’e ait sopa vardır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁶⁷. Aslan temasının bu sikke üzerinde kullanılması kentin gücüne vurgu yapılmak istenmesi ve aslan ile birlikte sopa motifinin kullanılması Herakles ile ilişkilendirilmektedir³⁶⁸. Zaten sikkenin ön yüzünde de Tanrı Herakles yer almaktadır.

Kat. 129’da yer alan aslan temalı sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Lysimakheia kentine aittir. Tema, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerindeki aslan, ana tema olarak kullanılmıştır. Aslan, sağa oturur pozisyonda gösterilmiş olup başı ileriye doğru bakmaktadır. Bu figür, genel hatlarıyla işlenmiş olup, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁶⁹. Aslan figürünün tercih edilmesi, gücü temsil etmesinden dolayı söz konusu bu kentin gücüne vurgu yapılmak istenmiş olmalıdır.

Helenistik Krallıklara ait aslan aslan temalı sikkeler ise Makedon Krallığı Kassander Dönemi ve Diadohlar Dönemi Lysimachos’a aittir.

³⁶⁶ Sear 1979b: 375, Kat. 4040.

³⁶⁷ Sear 1979b: 354, Kat. 3788.

³⁶⁸ Çelik 2019: 62.

³⁶⁹ Okçu tarihsiz: 85.

Makedon Krallığı Kassander Dönemine ait aslan figürlü sikke Kat. 138'de kayıtlıdır. Figür, sikkenin arka yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. Aslan sağa oturur pozisyonda başı ileriye doğru bakarken gösterilmiştir. Aslana ait betimleme genel hatlarıyla verilmiş olup detaylandırılmamıştır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁷⁰. Bu tipin sikke üzerinde olası tercih edilme sebebi, aslan figürünün gücü temsil etmesinden dolayı propaganda amacı olarak bu krallığın gücüne vurgu yapılmak istenmesidir.

Çalışmanın son aslanlı sikkesi ise Diadohlar Dönemi Lysimachos'a aittir ve bu sikke Kat. 139'a kayıtlıdır. Aslan figürü, sikkenin arka yüzünde ana unsur olarak kullanılmıştır. Aslan, sağa doğru koşar pozisyonda gösterilmiş olup bu hayvanın başı ileriye doğru bakmaktadır. Figür genel hatlarıyla gösterilmiş olup ayrıntılara girilmemiştir. Aslanın alt kısmında ok ucu görülmektedir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁷¹. Bu betimin sikke üzerinde kullanılması aslan figürünün gücü temsil etmesinden dolayı söz konusu bu krallığın gücüne vurgu yapılmak istenmiş olmalıdır.

Söz konusu on iki adet aslan figüründen Kat. 15, 21, 28, 50, 51'de kayıtlı olanlar protom şeklinde gösterilmiştir. Kat. 34, 35, 77, 90, 129, 138 ve 139'dakiler ise vücutlarının tamamı gösterilmiştir.

Aslan figürünü genel olarak değerlendirdiğimizde sikkeler üzerinde en çok işlenen hayvanlardan birisidir. Güç ve egemenliğin sembolü olarak krallıklar ve kentler tarafından oldukça sevilerek kullanıldığını görürüz³⁷².

5. AT

At, mitolojide tanrılarla ilişkili gösterilmiştir. Bu imge, Poseidon'un kutsal hayvanı olarak kabul edilmiştir³⁷³. Tanrı, atı ve atlıları korumuştur. At yarışlarını ilk düzenleyen de Poseidon'dur³⁷⁴. Poseidon'un atlarının çıkarttığı sesler depremle ilişkilendirilmiş

³⁷⁰ Plant 1979: 81, Kat. 1331. - Sear 1979b: 627, Kat. 6753.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/kassander/AMNG_01.jpg (14.09.2022)

³⁷¹ Head 1911: 285. - Sear 1979b: 635, Kat. 6825.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kings/lysimachos/Mueller_061.1.jpg (14.09.2022)

³⁷² Tulay 2001: 32. - Gezin 2014: 25.

³⁷³ Simon 1998: 42. - Cömert 2014: 46-47.

³⁷⁴ Karaosmanoğlu 2005: 40.

olup, kendisine depremlere hükmeden tanrı rolü verilmiştir³⁷⁵. Ayrıca Poseidon Demeter'e sahip olmak istediğinde Demeter at kılığına girerek Tanrının elinden kurtulmuştur. Poseidon da bu hamle karşısında kendisi de at kılığına girerek Demeter'i kandırmıştır³⁷⁶. Poseidon için kurban edilen hayvanlar arasında at da bulunmaktadır. Ancak ata verilen bu önemden dolayı at kesilmez, suda boğulurdu³⁷⁷. Güneş Tanrısı olarak nitelendirilen Helios'un da kutsal hayvanları arasında at gösterilir³⁷⁸. Athena ilk arabayı yapan ve bunun için de atı kontrol altına alan tanrıçadır³⁷⁹. Binicilikte önemli gereçlerden olan gem ve dizginleri o keşfetmiştir³⁸⁰. Ayrıca at, Artemis'in önem verdiği hayvanlar arasındadır³⁸¹. Bu figürün sikkeler üzerinde olası tercih edilme sebebi, bahsedilen mitolojik hikayelerin düşünce dünyalarındaki etkileri ve atın kent tarihi, kültürü ya da dini inanışında önemli yere sahip olmasıdır.

At temalı sikkeler; Kat. 12, 14, 27, 36, 47, 57, 58, 65, 71, 74, 78, 79, 84, 89, 106, 107, 114, 130, 133, 134, 135, 136 ve 140'da yer almaktadır.

İonia Bölgesinde yer alan Colophon kentine ait at figürlü sikke, Kat. 12 ve Kat. 84'te kayıtlıdır. At figürleri, sikkelerin arka yüzlerinde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmışlardır. Bu temalar protom olarak gösterilmiş olup sağa doğru koşmaktadır. At figürleri genel hatlarıyla verilmiş olup detaylar gösterilmemiştir. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleri ile benzerlik göstermektedir³⁸².

İonia Bölgesinde yer alan Magnesia kentine ait at figürlü sikke, Kat. 14 ve Kat. 89'da kayıtlıdır. At figürleri sikkelerin ön yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. Bu figür, sikke üzerinde atlı süvari olarak gösterilmiş olup, sağa doğru koşmaktadır. Süvari üzerinde mızrak taşımaktadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁸³. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması kentin kuruluş mitolojisine atıf yapılmış olmalıdır³⁸⁴. Magnesialıların

³⁷⁵ Powel 2018: 179.

³⁷⁶ Cömert 2014: 47.

³⁷⁷ Powel 2018: 179-180.

³⁷⁸ Cömert 2014: 58.

³⁷⁹ Simon 1998: 157. - Powell 2018: 251.

³⁸⁰ Karaosmanoğlu 2005: 83

³⁸¹ Cömert 2014: 33.

³⁸² Head 1911: 569. - Plant 1979: 70, Kat. 1240.

³⁸³ Plant 1979, 65, Kat. 973. - BMC Ionia, PL. XVIII. 1 – 4.

³⁸⁴ Kökdemir 2018: 162 -170.

kurucusu olarak kahramanlaştırdığı Leukippos, atın üzerinde sağa doğru ilerlemektedir³⁸⁵.

Kat. 27'te yer alan at temalı sikke ise, Mysia Bölgesinde yer alan Astyra kentine aittir. Söz konusu at figürü, sikkelerin arka yüzünde yer almakta olup ana tema olarak işlenmiştir. Bu tema, atlı süvari olarak gösterilmiş olup, at sağa doğru ilerlemektedir. Süvari üzerinde mızrak taşımaktadır. Söz konusu bu betimlemeler genel hatlarıyla verilmiştir. Bu tema, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁸⁶. Kent yöneticisinin at üstünde gösterilmesi, askeri başarılarla ve güce vurgu yapılması ile ilgili olmalıdır.

Diğer bir at figürlü sikke, Kat. 36'da kayıtlıdır. Mysia Bölgesinde yer alan Proconnesus kentine aittir. Figür, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Ana tema olarak tercih edilmiştir. At; protom olarak işlenmiş olup, sola doğru koşmaktadır. At figürü genel hatlarıyla verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁸⁷.

Thrakia Bölgesinde yer alan Maranoëia kentine ait at figürlü sikke Kat. 47'de kayıtlıdır. Figürü, sikkenin ön yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. At, sola doğru koşar halde tasarlanmıştır. At, genel hatlarıyla verilmiş olup detaylı işlenmemiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁸⁸.

Troas Bölgesinde yer alan Dardanos kentine ait at figürlü, sikke Kat. 57'de kayıtlıdır. At figürü, sikkenin ön yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak tasarlanmıştır. Atlı süvari, sağa doğru ilerlerken gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁸⁹. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması, kentin kahraman kurucusu Dardanos'un at üzerinde

³⁸⁵ Kökdemir 2018: 162.

³⁸⁶ https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/astyra/Klein_255.jpg (15.09.2022)

<https://www.coinarchives.com/e861f449fa11cbcdf2600555d990c2c5/img/nomos/obolos23/image00406.jpg>

³⁸⁷ Plant 1979: 77, Kat. 1244.

³⁸⁸ Plant 1979: 163, Kat. 1636.

³⁸⁹ Sear 1979b: 377, Kat. 4081

gösterilmek istenmesidir³⁹⁰. Yani ktistes denilen kurucuların sikke üzerinde atın üzerinde tasvir edilmesidir.

Troas Bölgesinde yer alan diğer bir at figürlü sikke, Kat. 58'de kayıtlı Gargara kentine aittir. At, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. At figürü, sikke üzerinde atlı süvari olarak gösterilmiş olup, at sağa doğru koşmaktadır. Söz konusu bu temalar genel hatlarıyla verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁹¹.

Kat. 65'te kayıtlı at figürlü sikke ise Troas Bölgesinin Neandrea kentine aittir. At figürü, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak bu tema kullanılmıştır. At, otlanma halinde gösterilmiş olup, sağa doğru yönelmiştir. Söz konusu bu tema genel hatlarıyla verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁹².

Aeolis Bölgesinde yer alan Elaea kentine ait at figürlü sikke, Kat. 71'de kayıtlıdır. Bu sikke üzerinde yer alan at, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema kullanılmıştır. Atlı süvari, sağa doğru koşmaktadır. Söz konusu bu tema genel hatlarıyla verilmiş olup detaylandırılmamıştır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁹³.

Kat. 74'te yer alan at figürlü sikke, Aeolis Bölgesinde yer alan Cyme kentine aittir. At figürü, sikkenin ön yüzünde yer almakta olup ana tema olarak kullanılmıştır. At, protom olarak gösterilmiştir. Sağa doğru yönelen at genel hatlarıyla işlenmiştir. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁹⁴.

Cilicia Bölgesinde yer alan Aigeai kentine ait at figürlü sikke Kat. 78'de kayıtlıdır. At, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak bu tip kullanılmıştır. Protom şeklinde gösterilmiş olan at sola doğru koşmaktadır. At genel hatlarıyla işlenmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile

³⁹⁰ Kırılı 2022: 16.

³⁹¹ Plant 1979: 76, Kat. 1206.

³⁹² Plant 1979: 76, Kat. 1207.

³⁹³ Sear 1979b: 386, Kat. 4203.

³⁹⁴ Head 1911: 553. - Sear 1979b: 386, Kat. 4188.

benzerlik göstermektedir³⁹⁵. Bu betimin sikke üzerinde kullanılması atın keçi ile birlikte bu kentin simgesi olarak görülmesidir. Ayrıca Apollon ve ya Poseidon ile ilişkilendirilmektedir³⁹⁶.

Kat. 79'da yer alan at imgeli sikke, Cilicia Bölgesinde yer alan Adana kentine aittir. Ata ait figür, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak bu betim kullanılmıştır. Sağ ön ayağını kaldırmış at, sola yönelmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleriyle benzerlik göstermektedir³⁹⁷.

Psidia Bölgesinde yer alan Isinda kentine ait at temalı sikke, Kat. 106 ve Kat. 107'de kayıtlıdır. Bu sikkeler üzerinde yer alan at figürleri sikkelerin arka yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. Bu figür, sikke üzerinde atlı süvari olarak gösterilmiş olup, sağa doğru koşmaktadır. Söz konusu bu tipler genel hatlarıyla verilmiştir. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁹⁸.

Mysia Bölgesinde yer alan Adramyteum kentine ait at figürlü sikke, Kat. 114'te kayıtlıdır. At, sikkelerin arka yüzünde yer almakta olup, ana unsur olarak kullanılmıştır. Atlı süvari teması işlenen sikkede at sağa doğru koşmaktadır. Bu tema genel hatlarıyla verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir³⁹⁹. Bu betimin sikke üzerinde kullanılması, kentin kahraman kurucusunun at üzerinde gösterilmek istenmesidir⁴⁰⁰. Yani ktistes denilen kurucuların sikke üzerinde atın üzerinde tasvir edilmesidir.

Thrakia Bölgesinde yer alan Odessus kentine ait at figürlü sikke, Kat. 130'da kayıtlıdır. At, sikkenin arka yüzünde yer almakta olup ana tema olarak kullanılmıştır. Atlı süvari temasının işlendiği bu sikkede at sağa doğru koşmaktadır. Söz konusu bu imgeler genel

³⁹⁵ Plant 1979: 78, Kat. 1250. - Levante 1986: 1636.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/aigeai/SNGLev_1633.jpg (15.09.2022)

³⁹⁶ Erhan 2014: 727.

³⁹⁷ Plant 1979: 75, Kat. 1193. - Levante 1986: 1208.

³⁹⁸ Plant 1979: 73, Kat. 1153.

³⁹⁹ Head 1911: 521. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/adramyteion/VonFritze_21_add.jpg (14.09.2022)

⁴⁰⁰ Kırılı 2022: 16.

hatlarıyla verilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁰¹.

Troas Bölgesinde yer alan Alexandria Troas kentine ait at figürü Kat. 133 ve Kat. 134'e kayıtlıdır. At figürü, sikkelerin arka yüzünde bulunmakta olup ana tema olarak kullanılmıştır. At imgesi otlanma halinde gösterilmiş olup, at sağa doğru yönelmiştir. Bu yönüyle Kat. 65'te yer alan Neandrea kentine ait sikkeyle oldukça benzerlik gösterir. Söz konusu bu temalar genel hatlarıyla verilmiştir. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁰². Bu figürün sikke üzerinde kullanılması efsanevi karakter olan Tros'un babası Erikhtonios'un meşhur atını simgelemektedir⁴⁰³.

Makedon Krallığı Philip II'ye ait at figürlü sikkeler, Kat. 135 ve Kat. 136'da kayıtlıdır. Bu sikkeler üzerinde yer alan at teması, sikkelerin arka yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. Atlı süvari temasının işlendiği sikkede at sağa doğru koşmaktadır. Söz konusu bu temalar genel hatlarıyla verilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁰⁴. Atlı süvarinin sikke üzerinde kullanılması, atın askeri başarılarıdaki önemi vurgulanmış olmalıdır⁴⁰⁵. Kralın at üstünde işlenerek gücünün vurgulanması da diğer bir tercih sebebi olmalıdır⁴⁰⁶.

Lysimachos dönemine ait at figürlü sikke Kat. 140'ta kayıtlıdır. At figürü, sikkenin arka yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. At, sikke üzerinde atlı süvari olarak işlenmiş olup, sağa doğru koşmaktadır. Söz konusu bu figür genel hatlarıyla verilmiştir. Kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁰⁷.

⁴⁰¹ Plant 1979: 73, Kat. 1161.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/odessos/AMNG_2200.jpg (14.09.2022)

⁴⁰² Plant 1979: 76, Kat. 1205. - Sear 1979b: 374, Kat. 4028. - BMC Troas, PL. III. 9 – 14.

⁴⁰³ Soyal 1998: 109.

⁴⁰⁴ Kat. 135 için bkz:

https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/philip_II/Mueller_091.jpg (14.09.2022)

Katalog 136 için bkz: 1979b: 619, Kat. 6686

https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/philip_II/LeRider_314.jpg (24.09.2022)

⁴⁰⁵ Brunt 1976: 152.

⁴⁰⁶ Franke – Hirmer 1964: 115.

⁴⁰⁷ Head 1911: 284.

Bu betimlerin sikke üzerinde olası tercih sebepleri kralın gücüne ve askeri başarılarına vurgu yapılmasıdır.

Söz konusu yirmi üç adet at figürü arasında Kat. 12, 36, 74, 78 ve 84'te yer alan at figürleri protom şeklinde gösterilmiştir. Kat. 14, 89, 27, 57, 71, 106, 107, 114, 130, 135, 136 ve 140'ta yer alan ata ait tipler ise süvari yani atlı insan figürü şeklinde gösterilmiştir. Kat. 47, 58, 65, 79, 133, 134'te yer alan at betimleri ise vücutları tam gösterilmiş olup protom şeklinde ve süvari şeklinde gösterilmemiştir.

Kentler ve krallıklar sikkeler üzerinde at figürlerini farklı sebeplerle tercih etmiştir. Bu sebepler; kentlerin kuruluş efsaneleri, kent yöneticilerinin askeri başarı ve savaşçı kimliği⁴⁰⁸ ve krala ait gücün vurgulanmasıdır. Kentin tarih, kültür ve dini inanışları da bu tasvirlerle temsil edilmektedir.

6. BALIK

Mitolojide balık figürü tanrı ve tanrıça anlatılarında yer almaktadır. Poseidon denizlerin hakimi bir tanrıdır ve denizde yaşayan tüm canlılar ona hizmet etmektedir. Poseidon balıkların koruyucusudur⁴⁰⁹. Ayrıca balıkçılığın da koruyucu tanrısıdır. Denizlerde ilk yakalanan balık Poseidon'a adanır⁴¹⁰. Aphrodite'nin ise atribüleri arasında balık vardır⁴¹¹. Balık, mitolojiden başka ticari hayatla da ilgilidir. Denize ve tatlı su kaynaklarına sahip kentlerin sikkelerinde balık motifleri sevilerek kullanılmıştır. Geçim kaynaklarına, şehrin sembollerine ve özgür bir şehir olduklarına vurgular yapılmıştır⁴¹². Kat. 46'da yer alan sikkede balık imgesi kullanılmıştır. Bu örnekte değinilen balık çeşiti herhangi bir özel türe girmeyen genel hatlarıyla işlenmiş balık tipidir. Balık figürüne ait sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Madytos kentine aittir. Figür, sikkenin ön yüzünde yer almakta olup protom şeklinde işlenmiştir. Balık, sadece baş kısmı ile gösterilmiş olup sola doğru saldırır pozisyonda olan boğanın üzerinde konumlandırılmıştır⁴¹³. Kat. 46'da yer alan balık temasının sikke üzerinde kullanılması da deniz ticaretinde kent için önemli bir geçim kaynağı olduğunu göstermesindendir.

⁴⁰⁸ Gümeli 2020: 27-28.

⁴⁰⁹ Gezgin 2017: 44-45.

⁴¹⁰ Karaosmanoğlu 2005: 42.

⁴¹¹ Cooper 1987: 69.

⁴¹² Şahin 2009: 237-241.

⁴¹³ Plant 1979: 64, Kat. 972.

7. BALIK (TON BALIĞI)

Betimi ton balığı olan sikkeler, Kat. 28 ve Kat. 29'daki örneklerde temsil edilmektedir. Bu kayıtlı sikkeler Mysia Bölgesinde yer alan Kyzikos kentine aittir.

Kat. 28'de yer alan ton balığı, sikkenin arka yüzünde işlenmiş olup, domuz protomunun arkasında gösterilmiştir. Söz konusu domuz protomu sola yönelmiş halde tasvir edilmişken ton balığı betimi ise diklemesine bir duruş sergilemektedir. Doğada bulunan orkinos balıkları gibi dolgun bir yapıya sahiptir. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴¹⁴. Ton balığı figürünün sikke üzerinde kullanılması bu hayvanın kent için önemli bir geçim kaynağı olduğunu göstermektedir. Kyzikos kenti Miletoslular tarafından koloni kenti olarak kurulurken bu bölgenin mevsimlik olarak ton balığı avcılığının yapılabilirliği dikkate alınmıştır⁴¹⁵. Bu tasvir ile kentin ticaretine sikke üzerinden vurgu yapılmıştır.

Kat. 29'de yer alan ton balığı figürü ise sikkenin arka yüzünde işlenmiştir. Bu figür, sikkenin merkezinde yer alan ve ana unsur olan tripotun alt kısmında yer almaktadır. Sikke üzerinde tripotun kullanılması kentte var olan Apollon kültü ile ilgilidir⁴¹⁶. Kyzikos sikkelerinde ton balığı Kat. 28'deki örnekte olduğu gibi ana betim olarak kullanılmakla birlikte bu sikke tipinde olduğu gibi yan unsur olarak da kullanılmıştır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴¹⁷. Sikke üzerinde ton balığının kullanılması; bu balık türünün Kyzikos kenti ile özdeşleşmesi, kent için simge olarak görülmesi ve ton balığının kent ticaretinde önemli olmasıdır.

8. BALIK (YUNUS BALIĞI)

Yunus balığı, mitolojide tanrı ve tanrıçalarla ilgili olan temalardandır. Yunus balığı Dionysos'un kutsal hayvanları arasında gösterilmektedir⁴¹⁸. Dionysos gemiyle yolculuğu sırasında korsanların saldırılarında onları yunus balığına çevirmiştir⁴¹⁹.

⁴¹⁴ Plant 1979: 86, Kat. 1434.

⁴¹⁵ Motor 2010: 17.

⁴¹⁶ Motor 2010: 119.

⁴¹⁷ Head 1911: 526. - Plant 1979: 86, Kat. 2460.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/Agora_91_17.jpg (15.09.2022)

⁴¹⁸ Cooper 1987: 54.

⁴¹⁹ Simon 1998: 246. - Powell 2018: 299-301.

Apollon'un da sevdiği hayvanlar arasındadır⁴²⁰. Bu tanrı, Delphoi'deki tapınağına rahip bulmak için Girit gemisine yunus balığı şeklinde çıkararak gemideki kişileri tapınağına getirmiştir⁴²¹. Apollon yardım edeceği kişilere de yunus balığı gönderirdi⁴²². Poseidon'un önemli hayvanları arasında da sayılmaktadır⁴²³. Ayrıca Aphrodite'nin de atribülerinden birisi yunus balığıdır⁴²⁴. Hayvan figürlerinden yunus balığına ait kayıtlar Kat. 44, 45 ve 93'te gösterilmiştir.

Kat. 44'de yer alan yunus balığı temalı sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Byzantion kentine aittir. Yunus balığı, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yer alan sola doğru yürür pozisyonda olan boğa figürünün altında yer almaktadır. Tüm tipler noktalı bordür içerisinde gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴²⁵. Bu figürün sikke üzerinde kullanılması yunus balığının kent için önemli bir geçim kaynağı olduğunu göstermektedir. Kentin ticaretine sikke üzerinden vurgu yapılmıştır. Kyzikos kentine ait sikkelerde ton balığı kullanılması gibi bu kente ait sikkeler üzerinde yunus balığının kullanılması benzer özellik göstermektedir⁴²⁶. Ayrıca bu sahne, kentin sembolü olarak kullanılmak istenmiş olmalıdır⁴²⁷.

Kat. 45'de yer alan yunus balığı temalı sikke ise Thrakia Bölgesinde yer alan Istros kentine aittir. Yunus balığı, sikkenin arka yüzünde yer almakta olup, avlanan kartal figürünün altında gösterilmiştir. Kartal tarafından avlanan yunus balığı kompozisyonu işlenmiştir. Bu temalı figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴²⁸. Bu temanın sikke üzerinde tercih edilmesi yunus balığının kent için önemli bir geçim kaynağı olduğunun vurgulanmak istenmesidir. Ayrıca bu avlanma sahnesi, diğer kentlere karşı, kentin sembolü olarak gösterilmek istenmiş olmalıdır⁴²⁹. Istros'un coğrafi şartlarının sikke üzerine yansıtılmasıdır⁴³⁰.

⁴²⁰ Cömert 2014: 32.

⁴²¹ Powel 2018: 193.

⁴²² Gezgin 2017: 43.

⁴²³ Karaosmanoğlu 2005: 42.

⁴²⁴ Cömert 2014: 45. - Karaosmanoğlu 2005: 99.

⁴²⁵ Plant 1979: 66, Kat. 1007.

⁴²⁶ Motor 2010: 102.

⁴²⁷ Soy 2016: 20.

⁴²⁸ Plant 1979: 52, Kat. 729. – Jenkins 1972: 125, Kat. 280-281.

⁴²⁹ Soy 2016: 20.

⁴³⁰ Davis 1967: 92.

Çalışmanın son yunus balığı temalı örneği ise Kat. 93'e kayıtlı Paphlagonia Bölgesinde yer alan Sinope kentine aittir. Yunus balığı figürü sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Yunus balığı kartal tarafından avlanırken gösterilmiştir. Bu yönüyle Kat. 45'de yer alan Thrakia Bölgesinde yer alan Istros şehrine ait sikke ile oldukça benzerlik göstermektedir. Bu yönüyle hem Istros'un hem de Sinope'nin Miletos'un koloni şehri olması, bu benzerliğin sebebini açıklamaktadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁴³¹. Yunus balığının sikke üzerinde tercih edilmesi, bu balığın kent için önemli bir geçim kaynağı olduğunun vurgulanmak istenmesidir. Ayrıca bu avlanma sahnesi, Kat. 45'teki örnekte olduğu gibi kentin sembolü olarak kullanılmak istenmiş olmasıdır⁴³². Ayrıca yunus balığı Poseidon ile de ilişkilidir. Kentin denizcilikle uğraşması sikke üzerinde Poseidonu temsil eden yunus balığını kullanması güçlü bir ihtimaldir. Diğer bir ihtimal de Sinope kentini kuran Milet şehrindeki Apollon kültünün etkisidir. Apollon'un atribülerinden birisi de yunus balığıdır⁴³³. Yunus balığı imgesinin sikkeler üzerinde kullanılması ticaretlerindeki önemiyle birlikte yunus balığının tanrı ve tanrıça atribüleri arasında yer alması ve korktukları denizlerden de kendilerini korumaları amacını gütmektedir⁴³⁴.

9. BAYKUŞ

Baykuş, mitolojide Athena ile özdeşleşmiş bir imgedir. Glaukopos sözcüğü Athena'ya verilmiş ünvanlardandır ve "baykuş gözlü" anlamını içermektedir⁴³⁵. Çalışmanın ana konusunu oluşturan hayvan figürlerinden olan baykuş, Kat. 4, 6, 7, 75, 38, 39, 100, 102, 111, 118, 119 ve 126'da verilmiştir.

Aeolis Bölgesinde yer alan Elaea kentine ait baykuş figürlü sikke Kat. 4'te kayıtlıdır. Baykuş, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Baykuş tipi dörtte üç cepheden gösterilmiştir. Bir zeytin dalı üzerinde duran baykuşun yüzü cephedendir. Baykuş, ana hatlarıyla gösterilmiş olup detaylara yer verilmemiştir. Baykuş, Atina sikkelerinde yer alan baykuş tipine oldukça benzemektedir. Bu durumun sebebini kentin Atina ile olan siyasi ilişkilerinde

⁴³¹ Head 1911: 508. - Sear 1979b: 344, Kat. 3698. - Plant 1979: 89, Kat. 1497.

⁴³² Soy 2016: 20.

⁴³³ Cömert 2014: 32.

⁴³⁴ Şahin 2009: 10.

⁴³⁵ Powell 2018: 250.

arayabiliriz⁴³⁶. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴³⁷. Sikkenin ön yüzünde baykuş simgesinin temsil ettiği Athena Pallas kullanılmıştır. Baykuşun sikke üzerinde kullanılması kentte var olan Athena kültü ve siyasi yönden Atina şehri ile olan bağlantılarıdır. Athena'nın simgesi olması sebebiyle sikke üzerinde sevilerek kullanılmıştır.

Attika Bölgesinde yer alan Atina kentine ait baykuş figürlü sikke Kat. 6, 7 ve Kat. 75'te kayıtlıdır. Kat. 6 ve Kat. 7'de yer alan baykuş, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Ana tema olarak kullanılmıştır. Baykuş, sağa doğru yönelmiş olup baş kısmı cephedendir. Baykuşun sol tarafında zeytin dalı bulunmaktadır. Detaylı olarak işlenmiştir. Kat. 6'da zeytin dalının üzerinde hilal sembolü var iken Kat. 7'de bu tercih edilmemiştir. Bu hilal sembolü ile sikke üzerinden Salamis Deniz Savaşına bir gönderme yapılmıştır⁴³⁸. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴³⁹. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması tanrıça Athena ile ilgilidir. Atina kentinin koruyucusu tanrıça Athena olarak kabul edilmektedir⁴⁴⁰. Baykuş Athena'nın atribülerinden olup Athena'yı sikke üzerinde simgelemektedir⁴⁴¹. Baykuş'un solunda yer alan zeytin dalı da mitolojide bu kente hediye edilmiş olan zeytin ile ilgilidir⁴⁴². Bu kentteki sarayın çatı aralıklarında oldukça fazla baykuşa rastlanması da baykuşun kent için simgeleşmesinde önemli yer tutmuştur⁴⁴³. Kat. 75'te yer alan sikkede ise baykuş amphoranın üzerinde yer almaktadır. Baykuşun başı cepheden, gövdesi dörtte üç pozisyonda tasvir edilmiştir. Baykuşun solunda şimşek demetinin üzerinde duran ve sola dönük kartal figürü vardır. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁴⁴. Athena başlı ve baykuş figürlü sikkeler Antik dünyanın en bilinen sikkeleri arasında olup, hemen hemen bütün sikke birimlerinde basılmıştır⁴⁴⁵. Kat. 75 üzerinde bu figürün tercih edilmesi yine Athena kültü ile ilgilidir.

⁴³⁶ Yacı 2013: 78.

⁴³⁷ Head 1911: 555.

⁴³⁸ Davis 1967: 33.

⁴³⁹ Plant 1979: 95, Kat. 1642.

⁴⁴⁰ Powell 2018: 250.

⁴⁴¹ Davis 1967: 33.

⁴⁴² Davis 1967: 33. - Powell 2018: 250.

⁴⁴³ Powell 2018: 250.

⁴⁴⁴ Plant 1979: 95, Kat. 1643.

⁴⁴⁵ Carradice – Price 2001: 79.

Pontus Bölgesinde yer alan Amisos kentine ait baykuşlu sikke Kat. 38, 39 ve 102’de kayıtlıdır. Baykuş, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Ana unsur olarak bu tema kullanılmıştır. Baykuş tipleri sikkenin tamamını kapsayacak şekilde cepheden gösterilmiş olup söz konusu bu imgeler detaylı olarak verilmiştir. Baykuşun kanadı açık olarak gösterilmiştir. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁴⁶. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Athena kültü ile ilgili olmalıdır.

Phrygia Bölgesinde yer alan Synnada kentine ait baykuş figürlü sikke Kat. 100’de kayıtlıdır. Baykuş, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak bu unsur kullanılmıştır. Baykuş, amphoranın üzerinde yer almaktadır. Baykuşun başı cepheden, gövdesi dörtte üç pozisyonda detaylandırılmıştır. Baykuş, ana hatlarıyla gösterilmiş olup detaylara yer verilmemiştir. Bu yönüyle Kat. 75’te yer alan ve Atina kentine ait olan sikkeyle oldukça benzerlik göstermektedir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁴⁷. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Athena kültü ile ilgili olmalıdır.

Lydia Bölgesinde yer alan Philadelphia kentine ait baykuşlu sikke Kat. 111’de kayıtlıdır. Söz konusu baykuş figürü, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yan unsur olarak kullanılmıştır. Apollon sola doğru oturmuş, sol dirseğini lyre üzerine dayamış ve sağ elinde patera tutmaktadır. Yanında asa üzerinde baykuş vardır. Baykuş, ana hatlarıyla gösterilmiş olup detaylara yer verilmemiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁴⁸. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Athena kültürüne işaret edilebileceği gibi sikke kompozisyonunda tamamlayıcı unsur olarak da tercih edilmiş olabilir.

⁴⁴⁶ Katalog 38 için bkz. Plant 1979: 96, Kat. 1657. - Sear 1979b: 339, Kat. 3634 - Grose 1929: 7349, 4. <https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=2058557&AucID=4895&Lot=150&Val=dc4c9b6b7ada8158c1f23987351fa48d> (08.08.2022)

Kat. 39 için bkz. Sear 1979a: 339, Kat. 3635.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/pontos/amisos/SNGBMC_1113.jpg (13.09.2022)

Kat.102 için bkz. Plant 1979: 96, Kat. 1657.

<https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=2058557&AucID=4895&Lot=150&Val=dc4c9b6b7ada8158c1f23987351fa48d> (08.08.2022)

⁴⁴⁷ Head 1911: 586. - Plant 1979: 96, Kat. 1658.

⁴⁴⁸ Plant 1979:, 40, Kat. 678.

Mysia Bölgesinde yer alan Miletopolis kentine ait baykuş figürlü sikkeler Kat. 118 ve Kat. 119'da kayıtlıdır. Baykuş, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak bu tip kullanılmıştır. Baykuş çift gövdeli olarak tasarlanmış olup tek bir kafayla birleştirilmiştir. Baykuş, detaylı gösterilmiş olup yüz kısmı cepheden verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁴⁹. Kat. 119'da yer alan baykuş, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. İki adet baykuş kafalarını birbirine yaslamaktadır. Baykuş detaylı gösterilmiştir olup yüz kısmı cepheden verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁵⁰. Baykuş temasının bu iki sikke üzerinde kullanılması Athena kültü ile açıklanabilir. Özellikle Atina sikkelerindeki betimlerle benzerliği Miletopolis kentinin Atina kurduğu ilişkide aranmalıdır⁴⁵¹.

Mysia Bölgesinde yer alan Pergamon kentine ait baykuş figürlü sikke Kat. 126'da yer almaktadır. Baykuş, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Baykuş cepheden işlenmiş olup kanatları açık olarak bir dal üzerinde gösterilmiştir. Baykuş, detaylı olarak tasarlanmıştır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁵². Bu figür sikke üzerinde Athena'nın atribüsü olması sebebiyle tercih edilmiş olmalıdır.

Baykuş tiplerini genel olarak değerlendirdiğimizde Athena kültüyle alakalı olduğunu görmekteyiz. Kat. 4, 6, 7, 75, 100, 119'da yer alan baykuş tipleri vücutları dörtte üç cepheden gösterilmiştir. Kat. 38, 39, 102, 118 ve 126'da yer alan baykuş tipleri ise vücutları cepheden gösterilmiştir. Kat. 111'de yer alan baykuş ise Apollon'un yanında bir asa üzerinde sağa dönmüş olarak profilden gösterilmiştir.

10. BOĞA

Boğa teması, Yunan mitolojisinde tanrılarla etkileşim halinde gösterilmiştir. Mitolojide Zeus, Aphrodite ve Dionysos için de kutsal bir varlık olarak görülmüştür⁴⁵³. Poseidon da

⁴⁴⁹ Plant 1979: 95, Kat. 1650.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_01.jpg (15.09.2022)

⁴⁵⁰ Plant 1979: 95, Kat. 1650. - Head 1911: 531.

⁴⁵¹ Kırılı 2022: 68.

⁴⁵² Sear 1979b: 369, Kat. 3962.

⁴⁵³ Turak 2018: 41.

boğaya önem verirdi⁴⁵⁴. Zeus, Fenike kralının kızı Europe'yi kaçırabilmek için boğa kılığına girmiştir. Boğa kılığına girerek Europe'yi kandıran Zeus'un Europe'den Rhadamanthys isminde çocuğu olur⁴⁵⁵. Zeus ile ilgili başka bir anlatıda Prometheus, Zeus için kurban edilen boğanın taksimatında hile yapması ve bu olay sonucu Zeus'un kininin artması hikayesidir⁴⁵⁶. Dionysos'un kutsal hayvanları arasında boğa yer alır⁴⁵⁷.

Boğa figürü mitoloji dışında halk inanışında doğadaki bolluk ve üreme gücünün de temsilcisidir⁴⁵⁸.

Sikkeler üzerinde boğa sureti Kat. 3, 5, 8, 9, 14, 17, 18, 22, 25, 32, 44, 46, 48, 72, 83, 89, 113, 115, 116, 117, 30, 31 ve 122'de işlenmiştir.

Midilli Adası'nda yer alan Lesbos kentine ait boğa figürlü sikke Kat. 3'te incelenmiştir. Bu sikke üzerinde yer alan boğa figürü, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tip olarak bu betim kullanılmıştır. Karşılıklı birbirine bakan 2 adet boğa başı vardır. Boğalar başlarını birbirine yapıştırmıştır. Söz konusu bu tipler protom olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁵⁹.

Aeolis Bölgesinde yer alan Larissa kentine ait boğa figürlü sikke, Kat. 5'te yer almaktadır. Boğa teması, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Boğa protom olarak gösterilmiştir. Bu tema işlenirken baş ve boyun kısmı gösterilmiştir. Boğa, sağa doğru dönük olup, boğanın yüzü cephedendir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁰.

Bithynia Bölgesinde yer alan Calchedon kentine ait boğa figürlü sikkeler, Kat. 8 ve Kat. 9'da kayıtlıdır. Kat. 8'de yer alan boğa, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak bu betim kullanılmıştır. Boğa, ayakta gösterilmiş olup sola dönük durmaktadır. Figür detaylı olarak gösterilmiş olup, bilimsel kataloglarda yer alan

⁴⁵⁴ Simon 1998: 42.

⁴⁵⁵ Cömert 2014: 24. - Gezgin 2017: 58-59.

⁴⁵⁶ Karaosmanoğlu 2005:19.

⁴⁵⁷ Cömert 2014: 74-75.

⁴⁵⁸ Gezgin 2007: 53.

⁴⁵⁹ Plant 1979: 86, Kat. 1441. - Sear 1979b: 325, Kat. 3486.

⁴⁶⁰ Plant 1979: 67, Kat. 1018. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/larissa_phrikonis/Traite_2067.jpg (13.09.2022)

karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶¹. Kat. 9 üzerinde yer alan boğa figürü, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Boğa figürü, ana betim olarak kullanılmıştır. Protom olarak işlenen boğa, sola dönük durmaktadır. Boğanın sadece ön ayakları ve vücudunun yarısı görünmektedir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶².

İonia Bölgesinde yer alan Magnesia kentine ait boğa figürünün işlendiği sikkeler Kat. 14 ve 89'da kayıtlıdır. Kat. 14'de yer alan boğa, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Sola doğru hamle durumunda olan boğa teması vardır. Söz konusu bu tema detaylı incelenmiştir. Boynuz kısımları kuyruk ve sırt kısmı oldukça belirgindir. Boğanın ön ayakları kendine doğru çekmiştir. Bu figürün sırtında hörgüç ayrıca işlenmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶³. Kat. 89'te yer alan boğa ise; sikkenin arka yüzünde ana figür olarak kullanılmıştır. Söz konusu bu tema genel hatlarıyla verilmiştir. Boğa, sola dönüktür ve sola doğru hamle yapmaktadır. Baş kısmı ise cepheden gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁴.

Kat. 17'de yer alan boğa temalı sikke, İonia Bölgesinde yer alan Phygela kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan boğa, sikkenin arka yüzünde ana unsur olarak kullanılmıştır. Sağa doğru hamle durumunda olan boğa figürü vardır. Bu figür ana hatlarıyla işlenmiştir. Boğa ön ayaklarını kendine doğru çekmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁵.

Kat. 18'de yer alan boğalı sikke ise, İonia Bölgesinde yer alan Samos kentine aittir. Boğa, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Betim detaylı olarak verilmiştir. Boğa, protom olarak gösterilmiş olup sağa dönük durmaktadır. Boğanın ön

⁴⁶¹ Sear 1979b: 619, Kat. 3744. - Plant 1979: 66, Kat. 1008.

⁴⁶² Head 1911: 512. - Plant 1979: 102, Kat. 1791.

⁴⁶³ Plant 1979: 65, Kat. 973. - BMC Ionia, PL. XVIII. 1 - 4.

⁴⁶⁴ https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/magnesia/BMC_19.jpg (12.08.2022)

⁴⁶⁵ Plant 1979: 65, Kat. 973.

⁴⁶⁵ https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phygela/DelaHaye_281-3.jpg (15.09.2022)

ayakları kendine doğru çekmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁶.

Euboea Bölgesinde yer alan Histiaia kentine ait boğa imgeli sikke Kat. 22'de yer alır. Bu sikke üzerinde yer alan boğa, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Betim detaylı olarak verilmiştir. Boğa, protom olarak gösterilmiş olup sağa dönük durmaktadır. Baş kısmı ise cepheden verilmiştir. Boğanın ön ayakları ve vücudunun yarısı gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁷.

Mysia Bölgesinde yer alan Gambrion kentine ait boğalı sikke Kat. 25'de yer alır. Bu sikke üzerinde yer alan boğa, sikkenin arka yüzünde yer alır. Figür, ana tema olarak kullanılmış olup genel hatlarıyla işlenmiştir. Boğa, protom olarak tasarlanmıştır. Boğa, oturur pozisyonudadır ve baş kısmı ise geriye dönük olarak verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁸.

Kat. 32'de yer alan boğalı sikke, Mysia Bölgesinde yer alan Parion kentine aittir. Boğa teması, sikkenin arka yüzünde bulunur. Ana tema olarak tercih edilen boğa ana hatlarıyla işlenmiştir. Figür ayakta sola dönük durmaktadır. Baş kısmı ise geriye dönük olarak verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁶⁹.

Thrakia Bölgesinde yer alan Byzantion kentine ait boğalı sikke Kat. 44'te yer alır. Boğa, sikkenin ön yüzünde ana unsur olarak kullanılmıştır. Betim detaylı olarak verilmiştir. Boğa, ayakta sola dönük durmaktadır ve sağ ön ayağını havaya kaldırmıştır. Yunus balığının üzerinde gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁰.

⁴⁶⁶ Plant 1979: 66, Kat. 1014. - Sear 1979b: 424, Kat. 4643.

<https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=1994201&AucID=4722&Lot=357&Val=a83e7e8f6a457ae100f861ada97530ed> (03.06.2022)

⁴⁶⁷ Plant 1979: 96, Kat. 987b.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/euboea/histiaia/BMC_09.jpg (16.09.2022)

⁴⁶⁸ Head 1911: 528.

⁴⁶⁹ Head 1911: 53. - Sear 1979b: 365, Kat. 3919. - Plant 1979: 65, Kat. 977.

⁴⁷⁰ Plant 1979: 66, Kat. 1007.

Kat. 46'ta yer alan boğa figürlü sikke, Thrakia Bölgesinde yer alan Madytos kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan boğa figürü, sikkenin ön ve arka yüzünde yer alıp toplamda bu sikke üzerinde iki adet boğa figürü bulunmaktadır. Sikkenin her iki yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Detaylı olarak işlenmiştir. Sikkenin ön yüzündeki boğa, ayakta ve sola dönük durmaktadır. Sol ön ayağını havaya kaldırmıştır. Üzerinde balık imgesi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzündeki boğa figürü de ayakta ve sola dönük durmaktadır. Sol ön ayağını havaya kaldırmış, koşar pozisyonundadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷¹. Sağ yöne doğru saldıran boğanın kullanılması bereket ve verimliliğin vurgulanmak istenmiş olmalıdır⁴⁷².

Kat. 48'te yer alan boğalı sikke, Thrakia Bölgesinde yer alan Perinthus kentine aittir. Boğa, sikkenin arka yüzünde ana unsur olarak işlenmiştir. Boğa ana hatlarıyla gösterilmiş olup sola dönük durmaktadır. Boğa, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷³.

Aeolis Bölgesinde yer alan Boione kentine ait boğa temalı sikke, Kat. 72'te yer almaktadır. Bu sikke üzerinde yer alan boğa, sikkenin arka yüzünde ana betim olarak kullanılmıştır. Bu betim ana hatlarıyla verilmiştir. Boğa, ayakta sağa dönük olarak durmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁴.

İonia Bölgesinde yer alan Clazomenae kentine ait boğa figürlü sikke Kat. 83'te yer alır. Boğa, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Boğa ana hatlarıyla verilmiş olup protom olarak işlenmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁵.

⁴⁷¹ Plant 1979: 64, Kat. 972.

⁴⁷² Millingen 1831: 44.

⁴⁷³ Head 1911: 270. https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/perinthos/Moushmov_4398.jpg (14.09.2022)

⁴⁷⁴ Sear 1979b: 384, Kat. 4173. - BMC Aiolis, PL XIX 1-2.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/boione/SNGCop_29.txt (25.08.2022)

⁴⁷⁵ Sear 1979a: 131, Kat. 1631.

Lydia Bölgesinde yer alan Tralles kentine ait boğalı sikke Kat. 113'te yer almaktadır. Boğa, sikkenin ön ve arka yüzünde yer alıp toplamda bu sikke üzerinde iki adet boğa figürü kullanılmıştır. Sikkenin her iki yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Detaylı olarak işlenmişlerdir. Sikkenin ön yüzündeki boğa, ayakta ve sağa dönük hamle durumundadır. Sikkenin arka yüzündeki boğa figürü de ayakta ve sola dönük durmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁶.

Mysia Bölgesinde yer alan Kyzikos kentine ait boğa figürlü sikkeler Kat. 115 ve 116'da temsil edilmektedir. Bu iki sikke üzerinde yer alan boğa figürleri, sikkenin ön yüzlerinde yer almaktadır. Sikkeler üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Betimler, ana hatlarıyla verilmiştir. Boğa, ayakta sola dönük durmaktadır. Ön bacağını kırmıştır. Figürler, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁷.

Kat. 30, 31 ve 117'de yer alan boğa figürlü sikkeler ise, Mysia Bölgesinde yer alan Miletopolis kentine aittir. Kat. 30 ve Kat. 31 üzerinde yer alan boğalı figürler, sikkelerin arka yüzlerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Söz konusu bu temalar ana hatlarıyla verilmiştir. Boğa, ayakta sola dönük durmaktadır. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁸. Katalog 117 üzerinde yer alan boğa figürü ise, sikkenin arka yüzünde ana betim olarak kullanılmıştır. Söz konusu bu tema ana hatlarıyla verilmiştir. Boğa, ayakta sola dönük durmaktadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁷⁹.

Kat. 122'te yer alan boğa figürlü sikke ise, Mysia Bölgesinde yer alan Pergamon kentine aittir. Boğa, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Karşılıklı birbirine bakan 2 adet boğa başı tipi vardır. Bu yönüyle Kat. 3'te yer alan Lesbos

⁴⁷⁶ Head 1911: 660.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/lydia/tralleis/BMC_068.jpg (14.09.2022)

⁴⁷⁷ Head 1911: 527. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/BMC_163.jpg (15.09.2022)

⁴⁷⁸ Head 1911: 531. - Okçu tarihsiz: Kat. 12198.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/SNGFr_1301.jpg (14.09.2022)

⁴⁷⁹ Sear 1979b: 364, Kat. 3919.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_03.txt (25.08.2022)

kentine ait sikke üzerindeki betimle uyum göstermektedir. Söz konusu bunlar protom olarak gösterilmiştir ve genel hatlarıyla verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figürler, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁸⁰.

Boğa figürlerini genel olarak değerlendirecek olursak Kat. 3, 5, 9, 18, 22, 25 ve 83'te yer alan figürler protom olarak işlenmiştir. Kat. 8, 14, 17, 32, 44, 46, 48, 72 ve 89'da yer alan boğa betimleri ise vücutları tam olarak gösterilmiştir. Ayrıca Kat. 5 - 17, 22, 25, 32, 83, 89 yer alan boğa betimlerinde boğaların baş kısımlarını öne ya da yana çevirmeleri de sikke üzerinde perspektif kazandırmıştır.

26 adet sikke üzerinde boğa imgesinin kullanılması, yukarıda yer alan ve mitolojilerde geçen hikâyelerdeki önemlerinden dolayı değil de boğanın üretkenliğin simgesi haline gelmesinden kaynaklıdır.

11. DOMUZ

Domuz teması, Demeter kültüründe önemli bir yeri olan imgelerdendir⁴⁸¹. Özellikle dişi domuzun Demeter'in kutsal hayvanı olarak görülmesi ve doğal yaşamda domuzun çok fazla üremesi sebebiyle tanrıçanın bereketini simgelediğine inanılmaktadır⁴⁸². Tanrıça kendisine domuz kurban edilmesinden büyük keyif alırdı⁴⁸³. Eleusis törenlerinde de domuz kurban töreni gerçekleştirilirdi⁴⁸⁴.

Domuz formunun yer aldığı sikke Kat. 28'deki örnekte temsil edilmektedir. Bu forma ait sikke Mysia Bölgesinde yer alan Kyzikos şehrine aittir. Klasik Döneme tarihlenen bu sikke üzerinde üç hayvan imgesi bir arada kullanılmıştır. Domuz, aslan ve ton balığı figürleriyle birlikte kullanılmıştır. Sikkenin arka yüzeyinde yer alan domuz, protom biçiminde işlenmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁸⁵. Domuzun ince uzun kafası, sırt tüylerinin uzunluğu, yürüyüş pozisyonlarındaki ön bacaklarını öne kırması gibi doğal yaşamdaki halleriyle

⁴⁸⁰ Head 1911: 532.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/SNGParis_1586.jpg (15.09.2022)

⁴⁸¹ Karaosmanoğlu 2005: 44.

⁴⁸² Motor 2010: 139-140.

⁴⁸³ Karaosmanoğlu 2005: 44.

⁴⁸⁴ Motor 2010: 140.

⁴⁸⁵ Plant 1979: 86, Kat. 1434.

işlenmiştir. Kyzikos sikkeleri üzerinde yer alan domuz temasının sevilerek kullanılmasının sebebi Demeter kültünün Kyzikos'ta kutsal kabul edilmesidir⁴⁸⁶.

12. FİL

Fil temasının işlendiği sikke Kat. 141'de verilmiştir. Bu sikke Seleukos Krallığı Antiochos III dönemine tarihlenmektedir. Fil teması sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Fil, sola doğru hamle yapmaktadır. Çevresinde ANTI.X.Y lejantı vardır. Sikke karşılaştırma örneği ile uyum göstermekle birlikte sikkenin aşınmış olmasından dolayı ΒΑΣΙΛΕΩΣ lejantı okunamamaktadır⁴⁸⁷. Seleukos Krallığı zamanında basılan sikkeler üzerinde fil imgesinin tercih edilme sebebi doğu seferlerindeki başarılarıdır. Savaş fili figürü üzerinden askeri başarıları atıfta bulunulur.⁴⁸⁸ Savaş fili Antiochos III'ün hükümdarlık arması olarak kabul edilmektedir⁴⁸⁹.

13. GEYİK

Geyik, mitolojide Artemis'in anlatılarında yerini almaktadır. Avcı olan Aktaion, bekaretine düşkün olan Artemis'i yıkanırken seyretmiştir. Buna oldukça çok öfkelenen tanrıça, Aktaion'u geyiğe çevirmiştir. Aktaion'un kendi köpekleri onu tanımayarak öldürmüşlerdir⁴⁹⁰. Böylece tanrıça intikamını almıştır⁴⁹¹. Ayrıca Troia Savaşıyla ilgili anlatılarda ise Agamemnon'un Artemis'e ait geyiği vurduğu ve affedilmek için de öz kızını Artemis'e kurban ettiği vurgulanmıştır⁴⁹². Başka bir anlatıda da Artemis'e ait olan altından boynuzu, tunçtan ayakları olan Kyreneia geyiğini Herakles'in okla vurması hikayesi geçmektedir⁴⁹³. Artemis, ikiz kardeşi Apollon'u Delos'ta geyikler eşliğinde karşılamıştır⁴⁹⁴. Artemis, ayrıca doğadaki yaban hayattaki üreme işlerinin de takipçisi olan tanrıçaydı⁴⁹⁵. Yabani hayvan avının koruyucusu olması sebebiyle kendisine Potnia Theron / Yaban hayvanların sahibesi ünvanı verilmiştir⁴⁹⁶. Artemis Elaphebolos deyimi de Artemis kültü içerisinde işlenmiş olup geyik avlayan Artemis anlamlarını

⁴⁸⁶ Motor 2010: 140.

⁴⁸⁷ https://www.wildwinds.com/coins/greece/seleucia/antiochos_III/SC_0979.jpg (15.09.2022)

⁴⁸⁸ Newel 1978: 218.

⁴⁸⁹ Karwiese 1995: 62.

⁴⁹⁰ Simon 1998: 134.

⁴⁹¹ Powell 2018: 247-249. - Cömert 2014: 33.

⁴⁹² Powell 2018: 249.

⁴⁹³ Powell 2018: 411. - Cömert 2014: 79.

⁴⁹⁴ Karaosmanoğlu 2005: 53.

⁴⁹⁵ Powell 2018: 255.

⁴⁹⁶ Powell 2018: 71.

içermektedir⁴⁹⁷. Geyik görüldüğü üzere Artemis'in en bilinen atribütlerinden birisidir⁴⁹⁸. Sikkeler üzerinde Artemis kültünün etkisiyle tercih edilmişlerdir. Betimi geyik olan sikkeler Kat. 13, 68, 69, 85, 86, 87, 90, 95, 97, 108, 109 ve 110'daki örneklerde temsil edilmektedir.

İonia Bölgesinde yer alan Ephesos kentine ait geyik figürlü sikkeler Kat. 13, 85, 86 ve 87'de temsil edilmektedir. Kat. 13'te yer alan geyik, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Birbirine doğru bakan iki geyik protomu teması işlenmiştir. Sikkeler üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Geyik figürü genel hatlarıyla verilmiş olup detaylandırılmamıştır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁴⁹⁹. Bu kente ait Kat. 85, 86 ve 87'de yer alan geyik betimleri ise, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Sikkeler üzerinde ana unsur olarak tercih edilmişlerdir. Figürler oluşturulurken detaylı olarak işlenmiştir. Protom tarzında gösterilmiştir. Geyiğin ön ayakları öne doğru kıvrılmış olup, sağa doğru koşar pozisyonda ele alınmıştır. Baş kısmı ise geriye dönüktür. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁰⁰. Geyiğin bu sikkeler üzerinde kullanılması kentte var olan Artemis kültü ile açıklanabilir. Antik kaynaklardan Pausanis'ta İonların bu coğrafyaya daha gelmeden önce Artemis kültünün var olduğunu söylemektedir⁵⁰¹. Bu kültün kentte var olduğunu gösteren en büyük kanıt da Artemis Tapınağıdır⁵⁰². Geyik, arı ile birlikte Artemis'in en bilinen kutsal hayvanıdır⁵⁰³. Ayrıca Artemis, Ephesos kentinin koruyucu tanrıçasıdır. Kısacası geyik Ephesos kentinin simgesi olmuştur⁵⁰⁴.

Troas Bölgesinde yer alan Zeleia kentine ait geyik figür sikkeler Kat. 68 ve Kat. 69'da temsil edilmektedir. Bu sikkeler üzerinde yer alan geyik, sikkenin arka yüzünde gösterilmiştir. Ana unsur olarak tasarlanan bu figür sağa doğru ayakta durmaktadır. Söz konusu bu tipler genel hatlarıyla verilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel

⁴⁹⁷ West 1995: 60.

⁴⁹⁸ Albayrak 2008:169.

⁴⁹⁹ Sear 1979b, 401, Kat. 4375.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/SNGKayhan_196.jpg (15.09.2022)

⁵⁰⁰ Katalog 85 için bkz: Plant 1979: 88, Kat. 1484. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_42.jpg (15.09.2022)

Katalog 86 ve 87 için bkz: Plant 1979: 88, Kat. 1482. - Head 1911: 574.

⁵⁰¹ Paus. VII.1.7.

⁵⁰² Albayrak 2008: 96.

⁵⁰³ Uğuz 2021: 19.

⁵⁰⁴ Tekin 2009a: 15.

kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁰⁵. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması geyik figürünün Artemis'in en bilinen atribülerinden olmasıdır. Bu sebeple tercih sebebi Artemis kültü ile ilgilidir. Sikkelerin ön yüzünde de Artemis, kuleli tacıyla gösterilmiştir

İonia Bölgesinde yer alan Miletos kentine ait geyik figürlü sikke, Kat. 90'da verilmiştir. Bu sikke üzerinde yer alan figür, sikkenin ön yüzünde Apollon'nun elinde yan unsur olarak kullanılmıştır. Apollon ayakta durmaktadır ve elinde yay ve geyik tutmaktadır. Geyik, sola doğru ayakta durmaktadır. Genel hatlarıyla işlenmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁰⁶. Bu betimin sikke üzerinde kullanılması İonia Bölgesinde görülen Artemis kültü ile ilgilidir.

Pamphilia Bölgesinde yer alan Perge kentine ait geyik imgeli sikke, Kat. 95'te yer alır. Geyik, sikkenin arka yüzünde yan unsur olarak kullanılmıştır. Artemis ayakta durmaktadır ve elinde mızrak ve çelenk tutmaktadır. Geyik, Artemis'in önünde sola doğru ayakta durmaktadır. Söz konusu bu betim genel hatlarıyla verilmiştir. Bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁰⁷. Geyik tipinin sikke üzerinde kullanılması kentte var olan Artemis kültü ile açıklanabilir⁵⁰⁸. Artemis'in en bilinen atribülerinden olması sebebiyle geyik figürü sikke üzerinde kullanılmıştır. Sikkenin ön yüzünde de Artemis başı kullanılmıştır.

Phoenicia Bölgesinde yer alan Arados kentine ait geyik figürlü sikke, Kat. 97'de yer alır. Bu sikke üzerinde yer alan geyik, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikkeler üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Geyik detaylı olarak işlenmiş olup, sağa dönük olarak ayakta durmaktadır. Geyik figürünün arkasında palmye ağacı vardır. Kat. 85'te yer alan Ephesos sikkesindeki tiple oldukça benzerlik göstermektedir. Ephesos ile bu şehrin arasında bir etkileşimin olduğunu göstermektedir⁵⁰⁹. Sikke üzerindeki bu figür,

⁵⁰⁵ Head 1911: 550. - Plant 1979: 88, Kat. 1470. - Sear 1979b: 371, Kat.4001b.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/zeleia/SNGCop_501.jpg (14.09.2022)

⁵⁰⁶ Plant 1979: 65, Kat. 228.

⁵⁰⁷ Head 1911: 702. - Plant 1979: 29, Kat. 235.

⁵⁰⁸ Uğuz 2021: 56.

⁵⁰⁹ Karwiese 1995: 60.

bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁵¹⁰. Bu betimin sikke üzerinde kullanılması Artemis kültü ile açıklanabilir. Artemis'in en bilinen atribülerinden olması sebebiyle geyik imgesi sikke üzerinde kullanılmıştır.

Psidia Bölgesinde yer alan Selge kentine ait geyik figürlü sikkeler Kat. 108, 109 ve 110'da kayıtlıdır. Kat. 108 ve 109'da yer alan geyik figürleri, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Bu motifler sikkeler üzerinde ana unsur olarak işlenmiştir. Betimler genel hatlarıyla verilmiştir. Geyik, sağa doğru koşmaktadır ve başı da sola doğru bakmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵¹¹. Kat. 110'da yer alan geyik figürü ise sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Bu motif, sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Genel hatlarıyla işlenmiştir. Kat. 108 ve 109'dan farklı olarak geyik, protom olarak tasarlanmış olup sağa doğru koşmaktadır. Başı da sola doğru bakmaktadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵¹². Bu sikkelerde geyik motifinin kullanılması üzerinde kullanılması Artemis kültü ile açıklanabilir. Artemis'in en bilinen atribülerinden olması sebebiyle geyik simgesi sikke üzerinde kullanılmıştır.

Geyik betimlerine genel olarak bakacak olursak Kat. 13, 85, 86, 87 ve 110'da yer alan geyik figürleri protom olarak işlenmiş olup vücutlarının bir kısımları gösterilmiştir. Kat. 68, 69, 90, 95, 97 - 108 ve 109'da yer alan geyik figürlerinin ise vücutları tam olarak gösterilmiştir. Kat. 90 ve 95'te yer alan geyik figürleri ise sikke üzerinde yan unsur olarak kullanılmıştır.

14. HOROZ

Horoz, mitolojide Aphrodite ve Ares arasındaki yasak aşk hikayesinde geçmektedir⁵¹³. Aphrodite'nin kocası olan Hephaistos'a yakalanmamaları için Alektryon'u gözlemci olarak dikerler. Bu kişi bu yasak aşkı Hephaistos'a duyurunca Ares onu ceza olarak horoz kılığına sokmuştur⁵¹⁴. Alektryon'a her sabah insanları uyandırma görevi verilmiş

⁵¹⁰ Sear,1979b: 549, 5989. - Plant 1979: 97, Kat. 1693.

⁵¹¹ Head 1911: 712. - Plant 1979: 88, Kat. 1481.

⁵¹² https://www.wildwinds.com/coins/greece/pisidia/selge/SNGCop_259.jpg (02.01.2023)

⁵¹³ Powel 2018: 223-224.

⁵¹⁴ Cömert 2014: 34. - Gezgin 2017: 100-101.

oldu⁵¹⁵. Ayrıca Zeus'un genç oğlu Ganymed'i kaçırdığında çocuğun elinde oyuncak bir horoz bulunduğu teması vardır⁵¹⁶. Horoz formunun yer aldığı sikke Kat. 57'de ki örnekte temsil edilmektedir. Bu forma ait sikke Troas Bölgesinde yer alan Dardanos kentine aittir. Horoz, sikkenin arka yüzünde ana unsur olarak kullanılmıştır. Bu figür sağa doğru yönelmiş olarak ayakta gösterilmiş olup, hayvanın kafası geriye doğru bakmaktadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵¹⁷. Sikke üzerinde tercih edilmesi bu figürün kentle özdeşleşen unsur olmasıyla ilgili olmalıdır. Horoz figürlü sikke Dardanos kentinin en karakteristik sikke tipi örneklerindendir⁵¹⁸.

15. İSTAKOZ

Istakoz imgili sikkeler Kat. 127 ve 128 numaralı örneklerde işlenmiştir. Bu sikkeler Mysia Bölgesine bağlı Priapos kentine aittirler.

Kat. 127 ve Kat 128'de yer alan istakoz figürü, sikkenin arka yüzlerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Istakoz, kısıkaçları açık bir şekilde görülebilecek şekilde işlenmiştir. Kat. 127'deki sikke Kat. 128'e göre aşınmış haldedir. Sikkelerin merkezindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵¹⁹. Istakoz temasının sikke üzerinde kullanılması, istakozun kent için ticaretteki önemiyle ilgili olmalıdır.

16. İNEK

İnek imgesi, mitolojide Hera ile ilişkilendirilmiştir. Tanrıça, büyük baş hayvanların üremesinden sorumlu tutulmuştur. İneğin Hera'nın sembol hayvanı olması da bunu doğrulamaktadır⁵²⁰. Zeus ve Hera'ya ait anlatılarda inek teması işlenmiştir. Zeus, Argos Kralının kızı ve Hera Tapınağının rahibesi olan İo'yu beyaz bir bulut görünümüne girerek kandırır ve ona sahip olur⁵²¹. Zeus'un eşi Hera yaşanan bu olay karşısında kocasına ve İo'ya dış bilememektedir. Zeus ise Hera tehlikesine karşın İo'yu beyaz bir

⁵¹⁵ Karaosmanoğlu 2015: 118.

⁵¹⁶ Karaosmanoğlu 2015: 25.

⁵¹⁷ Sear 1979b, 377, Kat. 4081.

⁵¹⁸ Tekin 2008: 93.

⁵¹⁹ Head 1911, 537. - Sear 1979b, 370, Kat. 3987. - Plant 1979, 100, Kat. 1747.

<https://www.coinarchives.com/ddd522ef96a53040786d8f03d12ee956/img/roma/elive5/image00398.jpg> (15.09.2022)

⁵²⁰ Simon 1998: 35. - Powell 2018: 173.

⁵²¹ Powel 2018: 376.

ineğe çevirir. Hera İo'nun peşine yüz gözlü Argos'u diker. Zeus'ta İo'yu bu canavarın elinden Hermes'in yardımıyla kurtarır⁵²². Hera İo'nun peşine bu sefer bir at sineği takar ve bu sinek beyaz inek görünümlü İo'yu kovalar. İo bu kaçış esnasında birçok ülke dolaşmıştır. İo'nun bu kaçışlarında ilk aştığı denize İonya, ilk aştığı boğaza da Bosporus ismi verilir⁵²³. Nil'e vardığında Zeus İo'nın inek suretini kaldırır ve onu insan suretine sokar. Burada Ephapos adında çocukları olur⁵²⁴. İnek meteforu ayrıca Hermes'in Apollon'un inek sürüsünü çalma anlatısında da geçmektedir⁵²⁵.

İnek formunun yer aldığı sikke Kat. 16'daki örnekte temsil edilmektedir. Bu sikke İonia Bölgesinde yer alan Phokaia kentine aittir. İnek formu sikkenin ön yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Söz konusu bu form tam bir inek vücudunda olmayıp protom şeklinde gösterilmiştir. İnek protomu sola dönüktür ve boğazına bağlı zincirli kolyesiyle detaylandırılmıştır. İnek figürü, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵²⁶.

Söz konu inek temasının sikkeler üzerinde kullanılması bu hayvanın ticari hayattaki önemiyle ilgili olmalıdır. Yukarıda belirtildiği gibi büyük baş hayvanların üremesinden sorumlu tutulan Hera ile ilişkilendirilebilir. İnek ayrıca tarımın sembolü olarak görülmektedir⁵²⁷. Bu yüzden inek, insanların günlük yaşamlarında geçim kaynağı arasında yer aldığı için sikkeler üzerinde tercih edilmiş olmalıdır.

17. KARTAL

Kartal tasviri mitolojide sık kullanılan öğelerden birisi olup, özellikle Zeus'a ait olan anlatılarda yerini almıştır. Ayrıca göklerin hakimi olarak nitelendirilen kartal, Zeus'un atribülerindendir⁵²⁸. Zeus'un aynı anda saldırdığı iki kartalın Delphide karşılaşmasıyla dünyanın merkezinin tayin edildiği hikayede bu tasvir yerini almıştır⁵²⁹. Attika kralı Periphas'ın insanların gözündeki dindar kişiliğine kızan Zeus onu kuşların kralı niteliğinde kartala çevirmiştir⁵³⁰. Zeus ayrıca ateşi çalan Prometheus'u da kartala

⁵²² Powel 2018: 205.

⁵²³ Powel 2018: 377.

⁵²⁴ Cömert 2014: 23-24.

⁵²⁵ Simon 1998: 256.

⁵²⁶ <https://www.coinarchives.com/318f09c7fe335922d098427ad21de245/img/cng/121/image00359.jpg> (16.09.2022)

⁵²⁷ Şahin 2009: 7.

⁵²⁸ Powell 2018: 164. - Gezin 2017: 115.

⁵²⁹ Karaosmanoğlu 2005: 55.

⁵³⁰ Gezin 2017: 115.

öldürtmüştür⁵³¹. Ayrıca Zeus'un genç oğlan sevgilisi Ganymede'yi bir kartal kaçırarak Zeus'a getirmiştir⁵³².

Kartal tasvirinin kullanıldığı sikkeler; Kat. 23, 45, 73, 75, 82, 92, 93, 94, 98, 99, 101, 103, 104, 120, 121, 125, 131, 132, 137, 142, 143, 144 ve 150'ye kayıtlıdır.

Kat. 23'te yer alan kartal figürlü sikke, Mysia Bölgesinde yer alan Adramytteion kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Altar üzerinde kartal, sola doğru durmaktadır. Söz konusu bu tema genel hatlarıyla verilmiştir. Kartal, sikkenin kesim kısmında kalmasından dolayı kuyruk kısmı görünmemektedir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵³³. Bu imgenin sikke üzerinde olası tercih edilme sebebi Zeus kültüyle ilgilidir.

Kat. 45'te yer alan kartal temalı sikke, Thrakia Bölgesinde yer alan Istros kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde bulunmaktadır. Ana unsur olarak kullanılmıştır. Kartal sola doğru dönüktür ve yunus balığını avlar biçimde temalandırılmıştır. Bu yönüyle Kat. 93'te yer alan Paphlagonia Bölgesinde yer alan Sinope şehrine ait sikke ile oldukça benzerlik göstermektedir. Bu yönüyle hem Istros'un hem de Sinope'nin Miletos'un koloni şehri olması bu benzerliğin sebebini göstermektedir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵³⁴. Bu avlanma sahnesi, kentin sembolü olarak kullanılmak istenmiş olmalıdır⁵³⁵.

Kat. 73'te yer alan kartallı sikke, Aeolis Bölgesinde yer alan Cyme kentine aittir. Kartal sikkenin ön yüzünde yer almakta olup ana unsur olarak kullanılmıştır. Figür ana hatlarıyla gösterilmiştir. Kartal, sağa doğru yönelmiş olarak gösterilmiştir. Bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵³⁶. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır.

⁵³¹ Hsd. 2018: 23. - Powell 2018: 135. - Gezin 2017: 116.

⁵³² Powell 2018: 172.

⁵³³ https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/adramytteion/VonFritze_4.jpg (23.09.2022)

⁵³⁴ Plant 1979: 52, Kat. 729. – Jenkis 1972: 125, Kat. 280-281.

⁵³⁵ Soy 2016: 20.

⁵³⁶ Head 1911, 553. - BMC Aiolis PL. XX 11-12.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/kyme/BMC_16.jpg (14.09.2022)

Kat. 75'te yer alan kartallı sikke, Attika Bölgesinde yer alan Atina kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yan unsur olarak kullanılmıştır. Kartal ana hatlarıyla gösterilmiştir. Amphora üzerinde duran baykuşun yanında şimşek demetin üzerinde küçük bir kartal kullanılmıştır. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵³⁷. Bu temanın sikke üzerinde baykuş ile birlikte kullanılması gayet şaşırtıcı olup Athena ve Zeus kültüne işaret etmiş olabilir.

Kat. 82'te yer alan kartallı sikke, Cilicia Bölgesinde yer alan Tarsos kentine aittir. Kartal, sikkenin arka yüzünde yan unsur olarak kullanılmıştır. Ana hatlarıyla gösterilen kartal, sağa yönelmiştir. Altar üzerinde pramidal yapının üst kısmında konumlandırılmıştır. Bu yapı kentin tanrısı olan Sandan'ı tasvir eder. Sikke üzerindeki Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵³⁸. Anıtın üstünde yer alan kartalın sikke üzerinde kullanılması, göğe yükselmeyi temsil etmektedir⁵³⁹.

Kat. 92'te yer alan kartallı sikke, Karia Bölgesinde yer alan Halikarnasos kentine aittir. Kartal, sikkenin arka yüzünde bulunmakta olup ana unsur olarak tasarlanmıştır. Kartal, detaylı olarak gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Kanatları açık olarak gösterilmiştir. Kartalın yanında lir vardır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁴⁰. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 93 ve 94'te yer alan kartallı sikkeler Paphlagonia Bölgesinde yer alan Sinope kentine aittir. Kat. 93'te yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana konu olarak kullanılmıştır. Figür, detaylı olarak gösterilmiş olup sola doğru yönelmiştir. Kartal yunus balığını avlar biçimde sikke üzerine konumlandırılmıştır. Bu yönüyle Kat. 45'te yer alan Thrakia Bölgesinde yer alan Istros şehrine ait sikke ile oldukça benzerlik göstermektedir. Bu yönüyle hem Istros'un hem de Sinope'nin Miletos'un koloni şehri olması bu benzerliğin sebebini göstermektedir.

⁵³⁷ Plant 1979: 95, Kat. 1643.

⁵³⁸ Plant 1979: 110, Kat. 1967.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/tarsos/Lafaille_541.jpg (15.09.2022)

⁵³⁹ Erhan 2014: 743.

⁵⁴⁰ Plant 1979: 93, Kat. 1581.

Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁴¹. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Sinope’de var olan Zeus kültüyle ilgili olmalıdır⁵⁴². Zeus’un kutsal hayvanı olarak kullanılmıştır. Kat. 94’te yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Kartal, detaylı olarak işlenmiş olup cepheden gösterilmiştir. Kartalın kanatları açıktır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁴³. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Sinope’de var olan Zeus kültüyle ilgili olmalıdır⁵⁴⁴. Zeus’un kutsal hayvanı olarak kullanılmıştır.

Kat. 98’te yer alan kartallı sikke, Phrygia Bölgesinde yer alan Apameia kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Bu figür detaylı olarak gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁴⁵. Kartal simgesinin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgilidir. Kartal Zeus’un habercisi olarak bilinmektedir⁵⁴⁶. Temanın çok benzeri aynı bölgede yer alan ve Kat. 99’da kayıtlı Acmonia sikkesinde de kullanılmıştır.

Kat. 99’da yer alan kartallı sikke, Phrygia Bölgesinde yer alan Acmonia kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Kartal, detaylı olarak gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Şimşek demeti üzerinde yer alan kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sağında ve solunda yıldız bulunmaktadır. Zeus’un gökyüzünde yanında yer alan Dioskurları temsil etmektedir⁵⁴⁷. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer

⁵⁴¹ Head 1911: 508. - Sear 1979b: 344, Kat. 3698. - Plant 1979: 89, Kat. 1497.

⁵⁴² Hind 1976: 4-5.

⁵⁴³ Sear 1979b: 345, Kat. 3695. - Plant 1979: 93, Kat. 1590.

⁵⁴⁴ Hind 1976: 4-5.

⁵⁴⁵ Plant 1979: 91, Kat. 1529.

⁵⁴⁶ Hamilton, 2003: 27.

⁵⁴⁷ Uğuz, 2021: 63.

alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁴⁸. Kartalın sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgilidir. Kartal Zeus'un habercisi olarak bilinmektedir⁵⁴⁹.

Kat. 101'de yer alan kartallı sikke, Pontus Bölgesinde yer alan Amisos kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Detaylı olarak gösterilmiş kartalın, başı sağa dönüktür. Şimşek demeti üzerinde yer alan kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵⁰. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 103 ve 104'te yer alan kartallı sikkeler, Pontus Bölgesinde yer alan Dia kentine aittir. Bu sikkeler üzerinde yer alan kartallar, sikkenin arka yüzlerinde yer almaktadır. Sikkeler üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Detaylı olarak gösterilen kartalın başı sağa dönük olup kanatları açıktır. Şimşek demeti üzerinde gösterilmiştir. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵¹. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 120'de yer alan kartal figürlü sikke, Mysia Bölgesinde yer alan Poimanenon kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Figür, detaylı olarak gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Şimşek demeti üzerinde yer alan kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵². Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 121'de yer alan kartal figürlü sikke, Mysia Bölgesinde yer alan Parion kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Figür, ana hatlarıyla gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür,

⁵⁴⁸ Plant 1979: 91, Kat. 1528.

⁵⁴⁹ Hamilton, 2003: 27.

⁵⁵⁰ Head 1911: 497. - Plant 1979: 92, Kat. 1561.

⁵⁵¹ Sear 1979a: 119, Kat. 1473.

⁵⁵² Sear 1979a: 125, Kat. 1545A.

bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵³. Kartalın sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 125'te yer alan kartal figürlü sikke, Mysia Bölgesinde yer alan Pergamon kentine aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Detaylı gösterilen kartalın başı sağa dönüktür. Kartalın kanatları açık olarak gösterilmiş olup şimşek demeti üzerine basmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵⁴. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 131 ve 132'de yer alan kartallı sikke, Troas Bölgesinde yer alan Abydos kentine aittir. Kat. 131'de üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Figür, detaylı gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Kartalın kanatları kapalı olarak gösterilmiş olup vücudu sola dönüktür. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵⁵. Kat. 132'de üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana konu olarak kullanılmıştır. Kartal figürü, detaylı gösterilmiş olup, başı sağa dönüktür. Figürün kanatları açık olarak gösterilmiş olup vücudu sola dönüktür. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵⁶. Bu imgenin sikkeler üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmüştür.

Kat. 137'de yer alan kartallı sikke, Makedon Krallığı'ndan Aleksandros III'e aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yan unsur olarak bu tema kullanılmıştır. Kartal, ana hatlarıyla gösterilmiş olup, başı sola

⁵⁵³ Head 1911: 531.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/parion/BMC_69.jpg (14.09.2022)

⁵⁵⁴ Plant 1979: 92, Kat. 1565. - BMC Mysia, PL. XXVII. 2 -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/SNGCop_379.jpg (14.09.2022)

⁵⁵⁵ Plant 1979: 93, Kat. 1580.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/abydos/BMC_12.jpg (14.09.2022)

⁵⁵⁶ Head 1911: 539.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/abydos/BMC_41.jpg 14.09.2022)

dönüktür. Tanrı Zeus'un elinde yer almaktadır. Kartalın kanatları kapalı olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵⁷. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılması kartala kutsallık atfedilmesiyle ilgilidir. Kartal Zeus ile bağlantısı bulunmakta ve onun atribülerinden sayılmaktadır⁵⁵⁸.

Kat. 142'de yer alan kartallı sikke, Seleukos Krallığı'ndan Achaeus'a aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Figür, ana hatlarıyla gösterilmiş olup, sağa dönüktür. Kartalın kanatları kapalı olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁵⁹. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır.

Kat. 143'te yer alan kartal temalı sikke, Ptolemaios Krallığı'ndan Ptolemy I'e aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Figür, detaylı olarak gösterilmiş olup, sola dönüktür. Kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁶⁰. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır.

Kat. 144'te yer alan kartal figürlü sikke, Ptolemaios Krallığı'ndan Ptolemy I'e aittir. Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Kartal, detaylı olarak gösterilmiş olup, sola dönüktür. Kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁶¹. Bu betimin sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgili olmalıdır.

⁵⁵⁷ Sear 1979b: 622, Kat. 6713. -

<https://www.coinarchives.com/32d830c974da9a5953ff1be1d9e6faef/img/savoca/153/image00022.jpg> (15.09.2022)

⁵⁵⁸ Tatar 2016: 69.

⁵⁵⁹ Head 1911: 762.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/seleucia/achaios/SNGIs_835.jpg (14.09.2022)

⁵⁶⁰ Head 1911: 850. - Sear 1979b: 733, 7763.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/egypt/ptolemy_I/Svoronos_171.jpg (15.09.2022)

⁵⁶¹ Head 1911: 550, Kat. 382. - Sear 1979b: 733, 7759.

Kat. 150’de yer alan kartallı sikke, Pontus Krallığı’ndan Mithradates Eupator’a aittir. Bu dönemde Roma ile yapılan mücadeleler sonucu çok sayıda ücretli asker bulundurmak zorunda kalındı. Bunun sonucunda bol miktarda sikke basıldı⁵⁶². Bu sikke üzerinde yer alan kartal, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana unsur olarak kullanılmıştır. Kartal, detaylı olarak gösterilmiş olup, sağa dönüktür. Kartalın kanatları açık olarak gösterilmiştir. Şimşek demeti üzerinde yer almaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁶³. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Zeus kültüyle ilgilidir. Kartal Zeus’un habercisi olarak bilinmektedir⁵⁶⁴. Zeus’un diğer bir atribüsü olan şimşek demeti de kartal ile birlikte simgelenmektedir.

Kat. 92, 94 ve 150’de yer alan kartal figürleri cepheden gösterilmiştir. Kat. 101, 103, 104, 12, 125, 143, 144 yer alan kartallar ise dörtte üç cepheden gösterilmiştir. Kat. 23, 45, 73, 75, 82, 93, 98, 99, 121, 131, 132, 137 ve 142’de yer alan kartal betimleri de sağ ya da sol profilden gösterilmiştir. Kat. 45 ve 93’te yer alan kartal betimleri av sahnesi temalı gösterilmiştir. Kat. 75, 82 ve 137’de yer alan kartal betimleri ise yan unsur olarak kullanılmıştır.

Kartal betimlerine genel olarak bakacak olursak, bunlar sikkeler üzerinde; Zeus kültü ile ilgili olması, kent amblemi olarak görülmesi ve göğe yükselmek gibi dini inanışlarla ilgili olmasından dolayı kullanılmıştır.

18. KEÇİ

Keçi imgesi, mitolojideki anlatılarda yer almaktadır. Zeus büyütülme hikayesinde keçi imgesi yer alır. Girit Adasında yer alan bir mağarada bebek Zeus, Amaltheia adında bir keçinin sütünü içerek büyüdüğü teması önemlidir⁵⁶⁵. Ayrıca kendisine Athena tarafından verilen Aegis isimli zırh, keçi derisinden yapılmıştır⁵⁶⁶. Erkek keçi yavrusu ayrıca Aphrodite’nin kutsal saydığı hayvanlar arasındadır⁵⁶⁷. Artemis’in de kutsal saydığı hayvanlar arasında keçi bulunmaktadır⁵⁶⁸. Yabani hayatın tanrıçası olan

⁵⁶² Özdemir 2018: 63.

⁵⁶³ Plant 1979: 92, Kat. 1561.

⁵⁶⁴ Hamilton, 2003: 27.

⁵⁶⁵ Karaosmanoğlu 2005: 15.

⁵⁶⁶ Karaosmanoğlu 2005: 78.

⁵⁶⁷ Karaosmanoğlu 2005: 99.

⁵⁶⁸ Albayrak 2008: 169.

Artemis’e “Artemis Agrotera” ismi verilmiştir⁵⁶⁹. Aigeira kentine yapılacak olan Artemis tapınağının yerini bir keçi belirlemiştir⁵⁷⁰.

Keçi formunun yer aldığı sikkeler Kat. 41, 42, 52 ve 70’deki örneklerde temsil edilmektedir.

Kat. 41’de temsil edilen keçi figürlü sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Aegospotami kentine aittir. Keçi figürü, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak işlenmiştir. Figür sola doğru hareket halinde gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁷¹. Bu temanın sikke üzerinde kullanılma sebebi, kent adının keçi anlamını barındırması ve keçi figürünün kentin simgesi haline gelmesidir⁵⁷².

Kat. 42’ye kayıtlı keçi formlu sikke ise Thrakia Bölgesinde yer alan Ainos kentine aittir. Keçi, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak sağa doğru yönelmiş biçimde gösterilmiştir. Keçi figürünün boynuzları abartılı biçimde uzun olarak detaylandırılmıştır. Keçinin önünde amphora bulunmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁷³. Bu figürün sikke üzerinde kullanılması ise muhtemelen yakın coğrafyada yer alan Aegospotami şehrindeki sikkelerden esinlenilmiştir⁵⁷⁴. Kat. 41’de yer alan söz konusu bu kente ait sikkelerle keçilerin yön farkı bulunmaktadır.

Kat. 52’de yer alan keçi figürlü sikke ise Troas Bölgesinde yer alan Antandros kentine aittir. Söz konusu keçii, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Keçi, sola doğru hareket halinde betimlenmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁷⁵. Bu figürün sikke üzerinde kullanılması Artemis kültüyle ilgilidir. Keçinin simgesel olarak Artemis’i temsil etmektedir⁵⁷⁶.

⁵⁶⁹ Simon 1998: 138.

⁵⁷⁰ West 1995: 60, 95.

⁵⁷¹ Plant 1979: 70, Kat. 1097.

⁵⁷² Yacı 2013: 60.

⁵⁷³ Sear 1979a: 158, Kat. 1569. - https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/ainos/AMNG_317.jpg (15.09.2022)

⁵⁷⁴ Soyal 1998: 121.

⁵⁷⁵ Head 1911: 541.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/antandros/BMC_02.jpg (17.09.2022)

⁵⁷⁶ Soyal 1998: 121.

Çalışmanın son keçi temalı sikkesi ise Kat. 70’de kayıtlıdır. Bu temalı sikke Aeolis Bölgesinde yer alan Aigai kentine aittir. Keçi, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak bu figür kullanılmıştır. Keçi, Kat. 41, 42 ve 52’de yer alan figürlerden farklı olarak protom şeklinde gösterilmiştir. Boynuzları geriye dönük işlenmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁷⁷. Bu temanın sikke üzerinde tercih edilme sebebi, keçinin kentin ana simgesi olarak görülmesidir⁵⁷⁸.

Keçi betimlerine genel olarak bakacak olursak Kat. 41, 42 ve 52’de yer alan figürler ayakta ve vücutları tam olarak gösterilmiştir. Kat. 70’deki keçi teması ise protom olarak verilmiştir. Kullanım amaçları, görüldüğü üzere kentler tarafından simge olarak seçilmesi ya da Artemis kültü ile ilişkilendirilmesidir.

19. KEREVİT

Kerevit imgeli sikke Kat. 43’de yer almaktadır. Bu sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Apollonia Pontica kentine aittir. Kerevit tasviri sikkenin arka yüzünde işlenmiştir. Sikkenin merkezinde gemi çapası motifi yer almaktadır. Kerevit teması gemi çapasının yanında yan unsur olarak tercih edilmiştir. Sikke karşılaştırma örneği ile uyum göstermekle birlikte kerevitin konumlandırıldığı kısım farklılık göstermektedir⁵⁷⁹. Bu tipin sikke üzerinde gemi çapasıyla birlikte kullanılması kerevitin deniz ticaretinde kent için önemli bir geçim kaynağı olduğunu göstermektedir. Ayrıca gemi çapası ve kerevit simgesinin sikke üzerinde bir arada kullanılması, kente ait sembolün vurgulanmak istenmesi ile de ilgilidir⁵⁸⁰.

20. KOÇ

Koç, Yunan mitolojisinde Hermes ile ilişkilendirilmektedir. Çobanların ve hayvan bereketinin tanrısı olarak Hermes gösterilmiştir⁵⁸¹. Aphrodite’nin de kutsal saydığı hayvanlar arasında koç bulunmaktadır⁵⁸². Çalışma kapsamında yer alan koç figürüne ait sikkeler Kat. 11, 22, 55, 56, 80 ve 81’e kayıtlıdır.

⁵⁷⁷ Plant 1979: 71, Kat. 1117.

⁵⁷⁸ Carradice – Price 2001: 38. – Atlan 1993: 18.

⁵⁷⁹ Plant 1979: 125, Kat. 2293.

⁵⁸⁰ Soy 2016: 20.

⁵⁸¹ Cömert 2014: 36.

⁵⁸² Karaosmanoğlu 2005: 99.

İonia Bölgesinde yer alan Klazomenai kentine ait alan koç temalı sikke Kat. 11’de kayıtlıdır. Bu tema, sikkenin arka yüzünde yer almakta olup ana tema olarak kullanılmıştır. Koçun boynuz kısmı detaylı gösterilmiştir. Koç, sola doğru bacaklarını kırmış biçimde otururken gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁸³.

Kat. 22’de yer alan koç figürlü sikke Euboea Bölgesinde yer alan Histiaia kentine aittir. Söz konusu koç figürü, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yan unsur olarak kullanılmıştır. Sikkenin arkasında yer alan boğa figürünün üzerinde sadece koçun baş kısmı yer almıştır. Boğa ve koç figürünün birlikte kullanımı söz konusudur. Betimlemede boynuz kısmının dairesel hareketi detaylı gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁸⁴.

Kat. 55 ve 56’da yer alan koç figürlü sikkeler ise Troas Bölgesinde yer alan Cebren kentine aittir. Buradaki koç figürü, bu sikkelerin sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Ana tema olarak tercih edilmiştir. Koç protom şeklinde işlenmiş olup sadece baş kısmı betimlenmiş gösterilmiştir. Koçun boynuz kısmının dairesel hareketi detaylı gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁸⁵.

Kat. 80 ve 81’de yer alan koç figürlü sikkeler Cilicia Bölgesinde yer alan Antiocheia ad Orantum kentine aittir. Söz konusu koç, bu sikkelerin sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Koç, ana tema olarak kullanılmıştır. Koç, sağa doğru koşmakta olup, baş kısmı geriye doğru bakmaktadır. Figürün üzerinde yıldız vardır. Koç figürünün boynuz kısımları detaylandırılmamıştır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁸⁶.

Koç betimlerine genel olarak bakacak olursak, Kat. 22, 55 ve 56’da yer alan figürler protom olarak gösterilmiş olup vücutlarının bir kısmı verilmiştir. Kat. 11, 80 ve 81’deki betimlemeler ise vücutları tam olarak gösterilmiştir. Sikkeler üzerinde de koç temasının tercih edilmesi, bolluk ve bereketin simgeleştirilmek istenmiş olmalıdır.

⁵⁸³ https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/klazomenai/Klein_393.jpg (15.09.2022)

⁵⁸⁴ Plant 1979: 96, Kat. 987b. -

https://www.wildwinds.com/coins/greece/euboea/histiaia/BMC_09.jpg (16.09.2022)

⁵⁸⁵ Plant 1979: 87, Kat. 1462. - Sear 1979b: 376, Kat. 4069.

⁵⁸⁶ Plant 1979: 87, Kat. 1449.

21. KÖPEK

Köpek formunun yer aldığı sikke Kat. 46'daki örnekte incelenmiştir. Bu sikke Thrakia Bölgesinde yer alan Madytos kentine aittir. Köpek, sikkenin arka yüzünde, sola doğru hamle halinde gösterilmiştir. Köpeğin kulak kısımları ise uzun olarak detaylandırılmıştır. Ön ayakları öne doğru kırılmış bir biçimde koşarken gösterilmiştir. Sikke karşılaştırma örneği ile uyum göstermekle birlikte, örnekte köpek tipi otururken, çalışma kapsamında incelenen tipte ise koşar pozisyonda gösterilmiştir⁵⁸⁷. Mitolojide köpek imgesi yer altı tanrısı olan Hades'in ölümler ülkesi anlatılarında geçmektedir. Burada bekçi rolünde üç başlı Kerberos isimli köpek bulunmaktadır⁵⁸⁸. Kentin bu simgeyi kullanım amacı Hekabe'ye ait mitolojik anlatıya işaretidir. Efsaneye göre Troya Kralı Priamos'un eşi Hekabe öldürülmekten kaçarken köpeğe dönüşmüştür⁵⁸⁹. Hekabe'nin mezarının da bu kentte olduğuna inanılır⁵⁹⁰. Ayrıca köpeğin korunma içgüdüleriyle de sikke üzerinde kullanılabileceğini düşünmekteyiz. Antik çağda bu amaç için köpek şeklindeki figürler kutsal alanlara bırakılmıştır⁵⁹¹.

22. KURT

Kurt, mitolojide Apollon'a adanmış hayvanlar içerisinde gösterilmiştir⁵⁹². Bu tanrıya ait görevler arasında çobanları kurttan koruma vazifesi bulunmaktadır⁵⁹³. Kurt formunun yer aldığı sikke Kat. 10'daki örnekte temsil edilmektedir. Bu sikke Cilicia Bölgesinde yer alan Tarsos kentine aittir. Kurt formu sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Kullanılan bu form protom şeklinde işlenmiştir. Sağa doğru hamle yapar şekilde gösterilmiştir. Üstünde; ay simgesi vardır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁵⁹⁴. Kurt imgesinin sikke üzerinde kullanılması yukarıda değinildiği üzere Apollon kültürle ilgilidir. Cilicia Bölgesindeki yöneticilerin sembolleri ya da bölgeyle ilgili yerel ve dinsel tasvirlerle de bizce bağlantılıdır.

⁵⁸⁷ Plant 1979: 64, Kat. 972.

⁵⁸⁸ Powell 2018: 107. - Cömert 2014: 14.

⁵⁸⁹ Millingen 1831: 44.

⁵⁹⁰ Grimal 2012: 237.

⁵⁹¹ Özbay 2018: 82.

⁵⁹² Cömert 2014: 32. - Gezgin 2014: 147.

⁵⁹³ Powel 2018: 184.

⁵⁹⁴ Plant 1979: 70, Kat. 1082.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/tarsos/BMC_086.jpg (10.19.2022)

23. YILAN

Yılan, Yunan mitolojisinde Asklepios kültü içerisinde yer almaktadır⁵⁹⁵. Asklepios da tıbbın ve sağlığın tanrısıdır⁵⁹⁶. Asklepios'a bildiği herşeyi de kentaur olan Khiron öğretmiştir⁵⁹⁷. Yılan, ayrıca kendi derisini değiştirip yenisi çıkarma özelliğine sahip olduğu için yenilenmenin temsilcisi olmuş, ölümsüzlük temalarını üzerinde barındırmıştır⁵⁹⁸. Mitolojide ayrıca Hekate ve Hades'in atribüleri arasında sayılmaktadır⁵⁹⁹. Bu anlamların dışında koruyuculuk anlamları da vardır⁶⁰⁰. Yılanın doğurganlık ve üremeyi de simgelediği düşünülmektedir⁶⁰¹. Sikkeler üzerinde işlenen yılan da bu amaçla kullanılmış olmalıdır.

Çalışma kapsamında yılanın kullanıldığı sikkeler Kat. 24, 33, 88, 105, 112, 123, 124, 148 ve 149'a temsil edilmektedir.

Kat. 24'de temsil edilen yılanlı sikke Mysia Bölgesinde yer alan Atarnaeus kentine aittir. Söz konusu figür, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Yılanın baş kısmı yukarıda ve kuyruğunda kıvrılma görülmektedir. Söz konusu bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁰².

Kat. 33'te yer alan yılan figürlü sikke Mysia Bölgesinde yer alan Pitane kentine aittir. Söz konusu yılan, sikkenin arka yüzünde bulunmaktadır. Ana tema olarak bu kullanılmıştır. Yılanın baş kısmı yukarıda olup aşağıya doğru kıvrılma görülmektedir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁰³.

Kat. 88'teki yılan figürlü sikke ise İonia Bölgesinde yer alan Ephesos kentine aittir. Söz konusu yılan, sikkenin ön ve arka yüzünde yer almaktadır. Sikkenin her iki yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Sikkenin ön yüzünde; cista mystica adı verilen sır sepetinin

⁵⁹⁵ Campbell 1995: 13-14.

⁵⁹⁶ Campbell 1995: 190.

⁵⁹⁷ Powel 2018: 200.

⁵⁹⁸ Sümer 2016: 276.

⁵⁹⁹ Cömert 2014: 48.

⁶⁰⁰ Gezgin 2017: 171.

⁶⁰¹ Cooper 1978: 147.

⁶⁰² Head 1911: 521.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/atarnaeos/Fritze_317.jpg (18.09.2022)

⁶⁰³ Head 1911: 537.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pitane/SNGvA_1430.jpg (16.09.2022)

içerisinden kıvrılarak aşağı doğru inerken gösterilmiştir. Yılanın ağız kısmı açık şekilde gösterilmiştir. Arka yüzünde ise dolanmış yılan figürü bulunmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁰⁴. Bu figürün sikke üzerinde cista yani Sepet ile kullanılması Dionysos kültü ile ilgilidir. Dionysos için yapılan dini törenlerde bu cista kullanılmıştır⁶⁰⁵. Bu tip sikkeler Sardes, Tralles, Pario gibi on beş kent tarafından basılmıştır⁶⁰⁶.

Kat. 105'te yer alan yılan figürlü sikke Psidia Bölgesinde yer alan Etanna kentine aittir. Söz konusu bu tema sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yan unsur olarak kullanılmıştır. Su perisi olan Nymphe, yılanı elinde tutmaktadır. Yılan genel hatlarıyla gösterilmiş olup detaylandırılmamıştır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁰⁷. Likya Bölgesinde Nympheler, Apollon ve Artemis ile gösterilir. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması da Nympheyle ilişkilendirilmelidir⁶⁰⁸.

Kat. 112'te yer alan yılan figürlü sikke Lydia Bölgesinde yer alan Tralles kentine aittir. Yılan, sikkenin ön ve arka yüzünde yer almaktadır. Sikkenin her iki yüzünde ana tema olarak bu tema kullanılmıştır. Sikkenin ön yüzünde; cista mystica adı verilen sır sepetinin içerisinden kıvrılarak aşağı doğru inerken gösterilmiştir. Yılan ana hatlarıyla gösterilmiş olup detaylandırılmamıştır. Arka yüzünde ise dolanmış yılan bulunmaktadır. Bu figürde de yılan genel hatlarıyla gösterilmiştir. Bu sikkedeki yılan betimlemeleri ve diğer betimler Kat. 88'de yer alan ve Ephesos kentine ait olan sikke ile oldukça benzerlik göstermektedir. Bu sikkeler belirli kentlerde geçerli ticari ortaklığın göstergesidir. Ephesos, Pergamon ve Tralles'e kadar olan bölgede kistophoros denilen aynı tip sikkeler kullanılmıştır⁶⁰⁹. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶¹⁰. Bu konunun sikke üzerinde

⁶⁰⁴ Head 1911: 536-574. - Sear 1979a: 132, Kat. 1645.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_170.jpg (14.09.2022)

⁶⁰⁵ Soyal 1998: 124.

⁶⁰⁶ Tulay 2001, 54.

⁶⁰⁷ Plant 1979: 20, Kat. 42.

⁶⁰⁸ Uğuz 2021: 71.

⁶⁰⁹ Okçu tarihsiz: 79.

⁶¹⁰ Sear 1979b: 433, Kat. 4746.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/lydia/tralleis/BMC_006.jpg (14.09.2022)

kullanılması Dionysos kültü ile alakalı cista mystica, Herakles kültü ile alakalı oktanlık ve birbirine sarılı yılan farklı unsurların bir arada gösterilmiş halidir⁶¹¹.

Kat. 123 ve 124'te kayıtlı yılan figürlü sikke Mysia Bölgesinde yer alan Pergamon'a aittir. Kat. 123'teki yılan, sikkenin arka yüzünde yer almakta olup ana tema olarak kullanılmıştır. Yılan figürü bir sopaya dolanmış biçimde gösterilmektedir. Baş kısmı sol tarafa doğru yönelmiştir. Yılan, ana hatlarıyla gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶¹². Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Asklepios kültüyle ilgilidir. Asklepios mitolojide Apollon'un oğlu olarak gösterilir. Sağlık Tanrısı olarak görülür ve yılanlı asa ile temsil edilir⁶¹³. Kat. 124'teki yılan, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana konu olarak bu tema kullanılmıştır. Yılan kendi etrafında dolanmış olarak betimlenmiş olup ana hatlarıyla gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶¹⁴. Yılanın sikke üzerinde kullanılması Pergamon kentinde var olan Asklepios kültüyle ilgilidir. Kentteki Asklepios Kutsal Alanı geniş bir coğrafya üzerinde yer almaktadır⁶¹⁵.

Kat. 148 ve 149'da kayıtlı yılanlı sikkeler Pergamon Krallığı'na aittir. Kat. 148'teki yılan figürlü sikke Attalos II dönemine aittir. Yılan, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Yılan, kıvrılmış olarak gösterilmektedir. Baş kısmı sağ tarafa doğru yönelmiş olan yılan ana hatlarıyla gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶¹⁶. Kat. 149'daki yılan figürlü sikke Philetairos dönemine aittir. Figür sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde yan unsur olarak kullanılmıştır. Oturan Asklepios, sağ eliyle yılanı pateradan beslemektedir. Ana hatlarıyla gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶¹⁷.

⁶¹¹ Okçu tarihsiz: 79.

⁶¹² Head 1911, 536. - BMC Mysia, PL. XXVII. 2 – 4.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/BMC_151-152.jpg (15.09.2022)

⁶¹³ Powel 2018: 200. - Tulay 2001: 33.

⁶¹⁴ Head 1911: 534. - Plant 1979: 98, Kat. 1702.

⁶¹⁵ Uğuz 202: 53.

⁶¹⁶ Head 1911: 534. - Plant 1979: 98, Kat. 1702.

⁶¹⁷ Head 1911: 534.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/philetairos/SNGCop_340.jpg (15.09.2022)

Yılan betimleri Kat. 24, 33, 88, 112, 123, 124 ve 148’de sikkenin merkezinde ana tema olarak kullanılmıştır. Kat. 105 ve 149’da ise yan tema olarak kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA KAPSAMINDAKİ SİKKELER ÜZERİNDE YER ALAN MİTOLOJİK YARATIKLARA AİT TİPOLOJİ VE İKONOĞRAFI

Çalışma kapsamında 4 adet farklı mitolojik yaratık teması kullanılmıştır. Konunun daha iyi anlaşılması için mitolojik yaratık betimlerine ait tablo oluşturulmuştur. Mitolojik yaratıklar alfabetik olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflama içerisinde mitolojik yaratığa ait olan sikkenin katalog numarası, envanter numarası, sikkenin tarihi, kent, bölge, kral ve krallık bilgileri gösterilmiştir (Tablo 7).

1. GRIFON

Grifon, mitolojide kartal başlı, aslan vücutlu yaratıklar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Vucudunda pençe ve kanat bulunur. Zeus'un kutsal hayvanı ya da Apollon'un bekçi köpekleri olarak tasvir edilmektedir⁶¹⁸. Grifon tiplerinin çıkış kaynağı doğu kültürleridir⁶¹⁹. Tarihsel örnekleri ilk Elam ve Mısır kültürlerinde görülen bu figür Mezopotamya kökenli olup Anadolu toparaklarına Asur Ticaret Kolonileri döneminde girmiştir⁶²⁰. Grifonun koruyucu özelliğinin bulunmasından dolayı⁶²¹, sikkeler üzerinde tercih edilmesi belki şehirlerin korunması için yapılan simgesel bir değer olmasıdır.

Grifon formunun yer aldığı sikkeler Kat. 2, 19, 20, 40, 49, 53, 54, 91 ve 137'deki örneklerde temsil edilmektedir.

İonia Bölgesinde yer alan Phokaia'ya ait grifon tasvirli sikke Kat. 2 ve 91'de kayıtlıdır. Kat. 2'deki grifon, sikkenin ön yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Grifon, protom olarak tasarlanmış olup sadece baş kısmı görülmektedir. Baş, sola dönüktür. Kulak kısmı dik olarak işlenmiş olup ağız kısmı ise açıktır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁶²². Kat. 91'deki grifon tasviri, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Grifon, protom olarak betimlenmiş olup sadece kafa ve boyun kısmı görülmektedir. Kafa kısmı sola dönüktür. Kulak kısmı dik olarak betimlenmiş

⁶¹⁸ Erhat 1996: 97.

⁶¹⁹ Goldman 1960: 319.

⁶²⁰ Çakır 2013: 31-32.

⁶²¹ Temür 2016: 3.

⁶²² Sear 1979b: 326, Kat. 3500A.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phokaia/Bodenstedt_012.jpg (15.09.2022)

olup ağız kısmı ise açıktır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶²³. Kat. 2 ve 91’de yer alan grifon figürün kullanılma sebebi Athena kültüyle ilgilidir⁶²⁴. İonia Bölgesinde var olan Athena kültürünün etkisiyle atribüsü olan grifon sikkeler üzerinde kullanılmıştır⁶²⁵.

İonia Bölgesinde yer alan Teos kentine ait grifon figürlü sikke Kat. 19 ve Kat. 20’de kayıtlıdır. Bu iki sikkede grifon, sikkenin ön yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Grifon, sağa dönük olarak gösterilmiş olup, sol ayağını kaldırmıştır. Ağız kısımları açık olarak betimlenmiştir. Kuyruk ve kanat kısımları net bir şekilde gösterilmiştir. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶²⁶. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması Apollon kültü ile ilgilidir⁶²⁷.

Thrakia Bölgesinde yer alan Abdera’ya ait grifon figürlü sikke Kat. 40’da temsil edilmektedir. Grifon, sikkenin arka yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Grifon, sola dönük olarak tasarlanmış olup, oturur pozisyonundadır. Kuyruk ve kanat kısımları net bir şekilde gösterilmiştir. Özellikle kanat kısmı net bir şekilde açıktır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁶²⁸. Bu temanın sikke üzerinde kullanılması ana kent olan Teos’ta var olan Apollon kültü ile yakından ilgilidir. Ana kentteki sikke geleneği devam ettirilmiştir⁶²⁹. Ancak anakent Teos’ta grifon figürü daima sağa dönük olarak gösterilirken Abdera’da sola dönük olarak işlenmiştir⁶³⁰.

Tauric Ponticapeum’a ait grifon figürlü sikke Kat. 49’da kayıtlıdır. Grifon, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Ana unsur olarak tasarlanmıştır. Grifon, sola dönük olarak işlenmiş olup, hareket halindedir. Yüz kısmı cepheden gösterilmiştir. Kanat kısımları net bir şekilde gösterilmiştir. Özellikle kanat kısmı net bir şekilde açıktır. Ayakları arasında başak demeti vardır ve mızrak tutmaktadır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel

⁶²³ Plant 1979, 65, Kat. 1399.

⁶²⁴ https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phokaia/BMC_91.jpg (15.09.2022)

⁶²⁵ Çakır, 2012: 37.

⁶²⁶ Çakır, 2012: 42.

⁶²⁷ Kat. 19 ve 20 için bkz: Plant 1979: 84, Kat. 1396.

⁶²⁸ Motor 2010: 118.

⁶²⁹ <https://www.coinarchives.com/ba8eaddc3b22abd91cec54fb1417c85e/img/kunker/376/image04010.jpg> (14.09.2022)

⁶³⁰ Motor 2010: 118.

⁶³⁰ Carradice – Price 2001: 38.

kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶³¹. Grifon, sikkenin ön yüzünde yer alan Pan ile ilişkilendirilememektedir. Grifonla birlikte gösterilen buğday başağından hareketele bereketin korunması amacıyla kullanılmış olabilir⁶³². Muhtemelen Ponticapaeum kentinin buğdayı sikke üzerinde gösterilerek kentin zenginliği vurgulanmıştır⁶³³. Bu temanın sikke üzerinde kullanımı grifonun Ural dağlarındaki altın madeninin koruyucusu olarak kabul görmesidir⁶³⁴.

Troas Bölgesinde yer alan Assos kentine ait grifon figürlü sikke Kat. 53 ve Kat. 54'te kayıtlıdır. Grifon, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Her iki sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmışlardır. Grifon, sola dönük olarak işlenmiş olup, oturur pozisyonda gösterilmiştir. Kuyruk ve kanat kısımları net bir şekilde gösterilmiştir. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶³⁵. Grifonun sikkeler üzerinde kullanılması bölgede var olan Zeus kültü⁶³⁶ ya da Athena kültüyle ilgilidir⁶³⁷.

Makedon Krallığı - Aleksandros III'e dönemine ait grifonlu sikke Kat. 137'de yer alır. Grifon, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Arka yüzde Zeus'un sağ eliyle tuttuğu kartal figürünün tam altında gösterilmiştir. Yan unsur olarak kullanılmıştır. Bilinen tipte Aleksandros III sikkesinin içerisine grifon figürünün eklenmiş halidir. Grifon, sola doğru kanatlarını açmış biçimde gösterilmiştir. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶³⁸. Bu figürün sikke üzerinde kullanılması grifonun Zeus'un kutsal hayvanı olarak görülmesidir. Ayrıca İskender'in Persler üzerindeki hakimiyeti anısına da grifon betimini sikkeye eklemişlerdir⁶³⁹.

Grifon figürüne genel olarak bakacak olursak; Kat. 2, 91 ve 137'de yer alan grifonlar protom olarak gösterilmiştir. Kat. 2'de yer alanın baş kısmı, Kat. 91'deki grifonun

⁶³¹ Plant 1979: 84, Kat. 972. – Seaby 1966: 76, Kat.729.

⁶³² Çakır 2012: 93.

⁶³³ Karwiese 1995: 54.

⁶³⁴ Atlan 1993: 34.

⁶³⁵ Kat. 53 ve 54 için bkz: Sear 1979b: 375, Kat. 4053.

⁶³⁶ Soyal 1998: 120.

⁶³⁷ Çakır, 2012: 37.

⁶³⁸ Sear 1979b: 622, Kat. 6713. -

<https://www.coinarchives.com/32d830c974da9a5953ff1be1d9e6faef/img/savoca/153/image00022.jpg>
(15.09.2022)

⁶³⁹ Çakır 2013:33.

boyun ile birlikte baş kısmı ve Helenistik Döneme ait Kat. 137’de yer alan grifon betiminin ise vücudunun hemem hemen yarısı gösterilmiştir.

Kat. 19, 20, 40, 49, 53, 54’te yer alan grifonlar ise vücutlarının tamamı gösterilmiştir.

Kat. 19, 20, 40, 49’ta yer alan grifonlar ayakta betimlenmişken Kat. 53 ve 54’tekiler oturarak betimlenmiştir.

2. KENTAUR

Kentaurlar; vücudunun baş ve göğüs kısmı insan, geri kalan kısımları at olan mitolojik yaratıklardır. At adamlar olarak isimlendirilmişlerdir. Antik Yunan mitolojisinde kentaurlar şaraba ve kadınlara düşkünlükleriyle nitelendirilmektedir⁶⁴⁰. Kentaurlar içerisinde bilge kişiliği ile bilinen Kentaur Kheiron’dur⁶⁴¹. Mitolojide, bilgili ve konuksever olarak görülmektedir. Kheiron, insani ve hayvani hayal gücünün birleşimi olarak doğayı temsil etmektedir⁶⁴². Bu figür doğudan gelen bir mitolojik unsurdur.

Kentaur sikkeler Kat. 145, 146 ve 147’de kayıtlıdır. Bu sikkeler Bithynia Krallığı’na ait olup Prusias II dönemine tarihlenmektedirler.

Kat. 145, 146 ve 147’de yer alan söz konusu Kentaur figürü, sikkelerin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak bu figür kullanılmıştır. Kentaur betimlerinin elinde lir vardır. Sikke üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁴³. Bu figürün sikke üzerinde kullanılması, mitolojide yer alan Kentaur Kheiron’un bilge kişiliğinin Prusias II tarafından temsil edilmek istenmiş olması muhtemeldir.

Kentaurlar bu üç sikke üzerinde ayakta ve sola doğru hareket halinde gösterilmiştir. Güçlü ve enerjik yapıları vurgulanmıştır.

3. PEGASUS

Pegasus, Yunan mitolojisinden daha öncesinde Doğu kültürlerinde ortaya çıkmıştır⁶⁴⁴. Poseidon ile Medusa’nın birlikteliğinden hamile kalır⁶⁴⁵. Yunan mitolojisinde Perseus,

⁶⁴⁰ Cömert 2014: 66.

⁶⁴¹ Erhat 1996: 170.

⁶⁴² Bilge 2022: 275.

⁶⁴³ Head 1911: 519. - Sear 1979b: 683, Kat. 7266.

https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg
(15.09.2022)

⁶⁴⁴ Yalouris 1987: 15.

⁶⁴⁵ Powel 2018: 180 - Gezin 2017: 29.

hamile olan yılan saçlı Medusa'nın başını vurduktan sonra akan kanından doğmuştur⁶⁴⁶. Kanatlı at olarak nitelendirilir. Zeus'a gök gürültüsü ve şimşek getirir⁶⁴⁷. Pegasus su kaynakları ve çeşme kenarlarında bulunmaktan hoşlanmaktadır⁶⁴⁸. Sikkeler üzerinde yer alan pegasus tasvirleri Kat. 26, 37, 62, 63, 64, 66 ve 67'de temsil edilmektedir.

Mysia Bölgesinde yer alan Iolla'ya ait pegasus figürlü sikke Kat. 26'da kayıtlıdır. Kat. Pegasus, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak bu tema kullanılmıştır. Pegasus, protom olarak işlenmiş olup sağa doğru yönelmiştir. Ön ayakları kendi önüne doğru kıvrılmıştır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁴⁹. Bu imgenin sikke üzerinde kullanılma sebebi kentin simgesi olarak görülmesidir⁶⁵⁰.

Pamphylia Bölgesinde yer alan Aspendos'a ait pegasuslu sikke Kat. 37'de kayıtlıdır. Figür, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Protom olarak işlenmiş pegasus, sağa doğru ilerlemektedir. Ön ayakları kendi önüne doğru kıvrılmıştır. Pegasus, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁵¹.

Troas Bölgesinde yer alan Lampsakos'a ait pegasus figürlü sikkeler Kat. 62, 63 ve 64'te kayıtlıdır. Söz konusu bu figürler, sikkelerin arka yüzlerinde ana tema olarak kullanılmışlardır. Pegasus, protom olarak işlenmiş olup sağa doğru ilerlemektedir. Ön ayakları kendi önüne doğru kıvrılmıştır. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örnekleri ile benzerlik göstermektedir⁶⁵².

Kat. 66 ve Kat. 67'de yer alan pegasus temalı sikkeler ise Troas Bölgesinde yer alan Scepsis'e aittir. Kat. 66'daki pegasus, sikkenin ön kısmında ana tema olarak kullanılmışlardır. Pegasus, protom olarak işlenmiş olup sola doğru ilerlemektedir. Ayakları kendi önüne doğru kıvrılmıştır. Sikkeler üzerindeki bu figür, bilimsel

⁶⁴⁶ Cömert 2014: 14.

⁶⁴⁷ Soyal 1998: 122.

⁶⁴⁸ Erhat 1996: 239.

⁶⁴⁹ Head 1911: 528.

⁶⁵⁰ Ertoy 2018: 81.

⁶⁵¹ Sear 1979b: 492.

⁶⁵² Kat. 62 ve 63 için bkz: Head 1911: 528-530. ,

Kat. 64 için bkz: https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/lampsakos/SNGCop_199.jpg (14.09.2022)

kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁵³. Kat. 67'daki pegasus figürü de sikkenin ön kısmında yer almaktadır. Ana tema olarak tasarlanan pegasus, protom olarak işlenmiştir. Figür sağa doğru ilerlemektedir. Ön ayakları kendi önüne doğru kıvrılmıştır. Bu figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁵⁴.

Çalışma kapsamında yer alan yedi adet pegasus figürünün hepsi protom şeklinde gösterilmiştir. Kat. 26, 37, 62, 63, 64 ve 67'de yer alan pegasus figürleri sağa doğru yönelmiş iken Kat. 66'da yer alan pegasus sola yönelmiştir.

Pegasus, Yunan mitolojisinde farklı tanrılarla ilişkilendirilmektedir. Zeus ile ilgili olarak yıldırım ve ışığa ait anlatımlarda, Apollon ile ilgili güzel sanatlarla ilgili anlatımlarda ve Athena ile ilgili de bilgelik ile ilgili anlatımlarda geçmektedir⁶⁵⁵. Bu kapsamda pegasus temalarının sikkeler üzerinde kullanılması bu bağlamda aranmalıdır.

4. SFENKS

Sfenks; Yunan mitolojisinde göğüs kısmı, bacakları ve kuyruğu aslana benzeyen kanatlı mitolojik yaratıklardır⁶⁵⁶. Mısır etkisiyle Antik Yunan ve Roma mitolojisine dahil olmuştur. Ancak Grekler, Mısır'da erkek görünümde olan sfenksi tasvirlerinde kullanırlarken ona kanat ekleyip dişileştirmişlerdir⁶⁵⁷. Sfenksler mitolojide Thebai şehrindeki insanlara bilmeceler sorup, bilmeceleri bilemeyenleri öldüren karakterler olarak karşımıza çıkmaktadırlar⁶⁵⁸. Sfenksin koruyucu özelliğinin bulunmasından dolayı Yunan kültüründe birçok alanda sevilerek bu tema kullanılmıştır⁶⁵⁹.

Sfenks formunun yer aldığı sikkeler; Kat. 1, 60, 61 ve 76'daki örneklerde temsil edilmektedir.

İonia Bölgesinde yer alan Chios'a ait sfenks tasvirli sikkeler Kat. 1 ve Kat. 76'da kayıtlıdır. Kat. 1'de yer alan sfenks, sikkenin ön yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Sfenks, kafa kısmı insan, vücut kısmı ise kanatlı bir aslan olarak tasarlanmıştır. Sikke, karşılaştırma örneği ile betimsel olarak uyum göstermekle birlikte

⁶⁵³ Sear 1979b, 326, Kat. 3500A.

⁶⁵⁴ Plant 1979, 80, Kat. 1306.

⁶⁵⁵ Temür 2016: 5.

⁶⁵⁶ Cömert 2014: 36.

⁶⁵⁷ Powell 2018: 107.

⁶⁵⁸ Erhat 1996: 226.

⁶⁵⁹ Temür 2016: 5.

örnekte yer alan amphora, sikkenin kesim kısmında kaldığı için görülememektedir⁶⁶⁰. Aynı kente ait Kat. 76'da yer alan sfenks ise, sikkenin ön yüzünde ana tema olarak kullanılmıştır. Sfenks, kafa kısmı insan, vücut kısmı ise kanatlı bir aslan olarak işlenmiştir. Bu tasvir, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁶¹.

Troas Bölgesinde yer alan Gergis kentine ait sfenksli sikke Kat. 60 ve Kat. 61'de temsil edilmektedir. Kat. 60'daki sfenks, sikkenin arka yüzünde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak işlenmiştir. Sfenks, kafa kısmı insan, vücut kısmı ise kanatlı bir aslan olarak gösterilmiştir. Sfenks sağa doğru oturur pozisyonundadır. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁶². Gergis kentine ait Kat. 61'deki diğer bir sfenks figürlü sikkede ise figür arka yüzde yer almaktadır. Sikke üzerinde ana tema olarak kullanılmıştır. Baş kısmı insan, vücut kısmı ise kanatlı bir aslan olarak işlenmiştir. Ancak sfenksin kafa kısmı sikkenin kesim kısmına geldiği için görülememektedir. Sfenks sağa doğru hamle halinde gösterilmiştir. Figür, bilimsel kataloglarda yer alan karşılaştırma örneği ile benzerlik göstermektedir⁶⁶³.

Sfenks betimlemelerine genel olarak bakacak olursak, çalışma kapsamında kullanılan dört adet sfenksin hepsi vücutları tam olarak gösterilmiştir. Kat. 1, 60 ve 76'da yer alan sfenks figürleri oturur pozisyonunda gösterilirken Kat. 61'deki sfenks sağa doğru ayakta gösterilmiştir.

Sfenksin koruyucu özelliğinin bulunmasından dolayı sikkeler üzerinde tercih edilmesi belki şehirlerin korunması için yapılan simgesel bir değer olmasıdır.

⁶⁶⁰ Plant 1979: 85, Kat. 1407. – Seaby 1966: 135, Kat.1716. – Hill 1964: 257, Kat. 1, 16.

⁶⁶¹ Plant 1979: 85, Kat. 1405.

⁶⁶² Head 1911: 546.

⁶⁶³ Sear 1979b: 378, Kat. 4098.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tarihte insanların sikkeyi keşfetmeleriyle birlikte devletlerin sosyal ve ekonomik yapılarında önemli ölçüde gelişmeler yaşanmıştır. Ticaret ve toplumsal ilişkilerin artmasıyla birlikte kültürel zenginlikler geniş coğrafyalara yayılmıştır. Bu yönüyle sikkelerden; ait oldukları dönemlerdeki kültürler, gerçek ya da efsanevi kişiler hakkında bilgiler ediniriz. Sikkenin insanlık tarihi açısından bu derece öneminden dolayı çalışma konusu sikke alanından seçilmiştir.

Yüksek lisans tez konusunun nümismatik alanından seçme sebeplerimden bir tanesi de Tarih ve Klasik Arkeoloji mezunu olarak Bursa Arkeoloji Müzesi'nde Uzman kadrosunda çalışmakta olmamdır. Müzenin Gayri İslami Sikke seksiyonunda zimmet sorumlusu olarak faaliyetlerimi sürdürmekteyim. Müze koleksiyonlarında farklı nitelikte kültür varlıkları bulunmaktadır. Tüm bu varlıklar içerisinde sikkeler en çok müzelerde bulunan eserlerdir. Bu yönüyle müzecilerin en çok karşılaşacağı varlıkların sikkeler olması sebebiyle sikke alanında eğitimler alması ve çalışmalar yapması gerekmektedir. Sikke alanında çalışan uzmanlar genellikle Oğuz Tekin gibi Eski Çağ Tarihçileri arasından çıkmaktadır. Son yıllarda Arkeologların da sikke alanına ilgi göstermeleri oldukça önemlidir.

Çalışmanın konusu, “*Bursa Arkeoloji Müzesi'nde Yer Alan Hayvan Figürlü Sikkeler*”dir. Çalışmaya öncelikle Bursa Arkeoloji Müzesi'nde yer alan sikkelerin ve envanter defterlerinin taranmasıyla başlanmıştır. Bu kapsamda Müze depolarında yer alan 75.000 sikke ve 109 adet envanter defteri incelenmiştir.

Müzeden seçilen eserler, zamansal olarak sınırlandırılmış olup Arkaik, Klasik ve Helenistik Döneme aittir. Söz konusu bu sikkeler Anadolu ve Anadolu dışını kapsamakta olup geniş bir coğrafyaya aittir. Başta Anadolu olmak üzere Ege adaları, Yunanistan, Trakya ve Balkanlar, Karadeniz'in kuzeyi, Suriye ve Mısır coğrafyasını kapsamaktadır. Sikkeleri basan kentler ve krallıkların coğrafyasının görsel olarak gösterilmesi konunun anlatımında önemli bir rol olacağından 3DS Max programıyla modellenmiş Arkaik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası, Klasik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası, Helenistik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası ve Helenistik Dönem Krallıklar Haritası modellenmiştir (**Harita 1-2-3-4**). Hazırlanan bu haritalar incelendiğinde sikke basımının çok geniş bir coğrafyaya dağılım gösterdiği sonucunu

çıkabiliriz. Çalışma içerisinde sikkeleri basan kentlerin tarihçesine de yer verilmiştir. Bu alanın genel hatlarıyla incelenmesi anlaşılması zor bir tarihçe bölümlerinden kurtarmıştır. Bu bölümde hayvan ve mitolojik yaratık betimi olan sikkelerin ana hatlarıyla tanıtımlarının yapılması da sikkeleri tanımamıza olanak tanımıştır.

Sikkelerin ön ve arka yüzlerine ait fotoğraflar profesyonel yöntemlerle çekilmiş olup ön ve arka yüzlerinin dijital yöntemlerle çizimleri de yapılmıştır. İllüstratör programında Vektörel Çizim yapılması ve profesyonel makro çekimlerin yapılması çalışmanın görselliğine büyük katkı sağlamıştır.

Antik Dönemde basılan sikkeler üzerinde yer alan betimlemeler; tanrı ve tanrıçaların atribüleri, kentler tarafından kutsanan hayvan betimlemeleri ve kentlere ait yöresel zenginliklerden seçilmekteydi⁶⁶⁴. Bu yönüyle ilgili betimlemelerin mümkün olduğunca bir araya getirilerek incelenmesi, sikke betimlemelerinden hareketle Antik dünyadaki sembolizmi anlamamızı kolaylaştıracaktır.

Çalışma kapsamında seçilen sikkelerin üzerinde betimlenen hayvan ve mitolojik yaratıkların; ilgili kentlerin kurulma aşamalarında kutsallaştırılması, askeri seferlerin hatırasının yaşatılmak istenmesi, kentlerin tarihsel süreçlerinde önemli rol oynamaları, coğrafi konum ve özellikleri ya da mitoloji, dinsel inanış ve ticaretlerinde önemli rol oynaması, doğal faunanın yansıtılmak istenmesi gibi sebeplerden dolayı tercih edildikleri sonucunu çıkarmaktayız. Bazen de ana kent ile koloni kenti arasında sikke tipleri olarak ortak betimlemelerin kullanılmak istenmesi gibi durumları bu çalışmada görmekteyiz.

Ayrıca 151 adet sikke üzerinde yapılan araştırmaya göre Antik Dönemde hangi hayvanların sikke betimlerinde yer aldığını görmüş olmaktadır. Bu hayvanların dönemin faunasıyla da örtüşmüş olduklarını görmekteyiz.

Çalışma iki farklı betim üzerinde ilerlemiştir. Bunlar hayvan betimi ve mitolojik yaratık betimleridir. Çalışma kapsamında kullanılan 151 adet sikkenin hayvan ve mitolojik yaratık kullanım oranlarına bakacak olursak; söz konusu 151 adet sikkenin 128'i hayvan betimi, 21 adeti mitolojik yaratık betimidir. Hayvan ve mitoloji yaratık betimlemesinin beraber kullanılması ise 2 adet sikke üzerinde görülmüştür (**Grafik 1**).

⁶⁶⁴ Atlan 1993: 18.

Seçilen bu sikkeler üzerinde toplam hayvan betim sayısı ise 154 adettir. Bunlardan 2 adeti Arkaik Döneme, 64 adeti Klasik Döneme, 88 adeti de Helenistik Döneme tarihlenmektedir. Seçilen bu sikkeler üzerinde toplam mitolojik yaratık betim sayısı ise 23 adettir. Bunlardan 2 adeti Arkaik Döneme, 15 adeti Klasik Döneme, 6 adeti de Helenistik Döneme tarihlenmektedir (**Tablo 4**). Bu sayılardan hareketle Antik Dönem sikkelerinin oldukça zengin bir betimlemelere sahip olduklarını düşünmekteyiz.

Oransal olarak tek bir sikke üzerinde yer alan hayvan betimi sayılarına bakacak olursak; üzerinde 1 adet hayvan betimi olan sikke sayısı 105'tir. zerinde 2 adet hayvan betimi olan sikke sayısı 19'dur. zerinde 3 adet hayvan betimi olan sikke sayısı 3'tür. Oransal olarak tek bir sikke üzerinde yer alan mitolojik yaratık betimi sayılarına bakacak olursak; üzerinde 1 adet mitolojik yaratık olan sikke sayısı 21'dir. zerinde 2 adet mitolojik yaratık betimi olan sikke sayısı 0'dır. zerinde 3 adet mitolojik yaratık betimi olan sikke sayısı 0'dır. Tek bir sikke üzerinde hayvan ve mitolojik yaratık betimin bir arada kullanıldığı sikke sayısı 2'dir (**Tablo 5**).

Sikkeler üzerinde 23 farklı hayvan betimi vardır. Bunlar alfabetik olarak řu şekilde sayabiliriz: ağıustos böceği (1), akrep (1), arı (5), aslan (13), at (23), balık (1), ton balığı (2), yunus balığı (3), baykuş (13), boğa (26), domuz (1), fil (1), geyik (13), horoz (1), ıstakoz (2), inek (1), kartal (23), keçi (4), kerevit (1), ko (6), köpek (1), kurt (1) ve yılan (11)'dir (**Grafik 2**). Çalışma kapsamındaki sayısal verilerin Antik Dönemin sembolizmini tek başına anlamamıza yeterli olmadığı gerçeği ile birlikte bu istatistiklerden hareketle en çok kullanılan hayvanlardan kartal örneğinde olduğu gibi Tanrı atriblerine, aslan ve boğa gibi devlet ve g sembollerine işaret edilmek istendiği sonucuna varırız.

Sikkeler üzerinde 4 farklı mitolojik yaratık betimi vardır. Bunlar alfabetik olarak řu şekilde sayabiliriz: grifon (9), kentaur (3), pegasus (7), sfenks (4)'tir (**Grafik 3**). Bu istatistikten hareketle de grifon ve pegasus gibi mitolojik yaratıkların sikke yüzlerinde daha fazla görülmesi bu yaratıkların tanrı ve tanrıçalarla olan ilgisine, kentleri ve hazineleri koruyucu özelliklerinin bulunmasına bağlanmış olmalıdır.

Sikkeler üzerinde yer alan hayvanların yaşamına göre dağılımına bakacak olursak; kara hayvanları 103 adet, suda yaşayan hayvanlar 9 adet ve uçan hayvanlar ise 42 adettir

(Grafik 4). Bu grafiğe göre birinci sırada karada yaşayan hayvanlar, ikinci sırada uçan hayvanlar ve üçüncü ve son sırada su hayvanları gelmektedir. Bu istatistikten de insanların karada ve havada en çok gördükleri hayvanları resmettikleri ve onlara daha fazla anlamlar yükledikleri sonucunu çıkarabiliriz.

Çalışmamızın son istatistiği ise çalışma kapsamında kullanılan sikkelerin yapım maddesi olarak sınıflandırılması kapsamındadır. 151 adet sikkenin 116'sı bakır/bronz, 34 adeti gümüş ve 1 adeti de altından oluşmaktadır. **(Grafik 5).** Çalışma kapsamında kullanılan sınırlı sayıdaki sikke istatistiğinden hareketle Antik Dönemde en çok bronz ve en az altın sikkenin kullanıldığını söyleyebiliriz. Bunu da ekonomik şartların sikkelerin basım maddesine etkisi olarak yorumlayabiliriz.

Ayrıca çalışma kapsamındaki sikkeleri basan kentlerden olan ve Kat. 34, 35'te yer alan Mysia Bölgesindeki Placia kenti ile Kat. 72'de yer alan Aeolis Bölgesindeki Boione kentinin lokasyonunun yapılamayan şehirler statüsünde olması çalışmamızı daha da anlamlı kılmıştır. Lokasyonu yapılamayan sikkelerden başka Kat. 49'da yer alan Tauric kentine ait sikke de nadir görülen sikkelerden olması sebebiyle çalışma içerisinde bulunması oldukça önemlidir.

Sikkelerin müzelere; kazı ve sondaj, satın alma, bağış, devir ve zor alım gibi yöntemlerle gelmesi sebebiyle farklı coğrafyalara ait sikkelerin ele geçmesi kentler arasındaki sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkiler hakkında yorum yapılmasını zorlaştırmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abay 2019 N. Abay, “Laranda Obolleri Üzerine Bir Değerlendirme”, TAD, 38, 66, 87 – 96 (Ankara).
- Acun 1999 F. Acun, “Tarih Boyunca Pontus”, Milli Mücadele Döneminde Giresun Sempozyumu 19-34 (Giresun).
- Arslan 2003 M. Arslan, “Lidya - Philadelphia Sikkeleri”, Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2002 Yıllığı, XVII, 259 -295 (Ankara).
- Albayrak 2008 Y. Albayrak, Anadolu’da Artemis Kültü Yayınlanmamış Doktora Tezi (Ankara).
- Atlan 1993 S. Atlan, Grek Sikkeleri (İstanbul).
- Ateş 2011 G. Ateş, “Pergamon’un Gölgesinde Bir Komşu Kent: Atarneus”, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 325 – 342 (Çorum).
- Bilge 2022 E. Bilge, “Mardin Artuklu Sikkelerine Yansıyan Hellenistik Semboller”, Ortaçağ Araştırmaları Dergisi, 5, 2, 270 – 283 (Tokat).
- Bilici 2002 H. Bilici, Anadolu’da Apollon Betimleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
- BMC Mysia 1892 W. Wroth, British Museum Catalogues, of Greek Coins, of Mysia (London).
- BMC İonia 1892 B. V. Head, British Museum Catalogues, of Greek Coins, of İonia (London).
- BMC Troas, Aeolis, Lesbos 1894 W. Wroth, British Museum Catalogues, of Greek Coins, of Troas, Aeolis and Lesbos (London).
- Brunt 1976 P. A. Brunt, “Anaximenes and King Alexander I of Macedon”, JHS 96, 1976, 151-153. (London)
- Campbell 1995 J. Campbell, İlkel Mitolojisi, Tanrı’nın Maskeleri (İstanbul).
- Can 1999 B. Can, Aspendos Tiyatrosu Bezemeleri, Atatürk Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Erzurum).
- Carradice - Price 2001 I. Carradice – M. Price, Hellen Dünyasında Sikke (İstanbul).

- Cooper 1987 J. C. Cooper, An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols (London).
- Corsten 1991 T. Corsten, Die Inschriften Von Prusa Ad Olymum, I, (Bonn).
- Cömert 2014 B. Cömert, Mitoloji ve İkonografi (Ankara).
- Çakır 2012 Ö. Çakır, Küçük Asya Sikkelerinde Grifon Tasvirleri, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
- Çakır 2013 G. Ö. Çakır, Küçük Asya Sikkeleri'nde Grifon Tipleri, Mediterranean Journal of Humanities, III/2, 31-44 (Antalya).
- Çelik 2019 A. Çelik, Hellenistik ve Roma Dönemi Heraclea Pontica Kenti ve Sikkeleri, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
- Çelikbaş 2016 E. Çelikbaş, 2005-2014 Parion Kazısı Metal (Bronz-Demir-Kurşun) Buluntuları, Atatürk Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi (Erzurum).
- Davis 1967 N. Davis, Greek Coin Cities (London).
- Doğancı 2003 K. Doğancı, "Bithynia Tarihi I Bithynia Krallığı M.Ö. 297 M.Ö. 74", Bursa Defteri, Aralık, 74 - 84 (Bursa).
- Eagleton – Williams 2008 C. Eagleton – J. Williams, Paranın Tarihi (Ankara).
- Erdek 2014 Ş. Y. Erdek, "Perinthos-Herakleia Bazilikası Taban Döşemelerinin Konservasyonu", Uludag University Journal Of Mosaic Research, 7, 61 -75 (Bursa).
- Erginer 2019 G. Erginer, Klazomenai Ağaçlı Yol Nekropolisi, Ege Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İzmir).
- Erhan 2014 F. Erhan, Antik Çağ Kılıkı Sikkelerinde Dinsel Tasvirler, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
- Erhan – Girginer – Tekin 2008 F. Erhan – K. S. Girginer – O. Tekin, "Mersin Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Antik Dönem Etüdlük Sikkelerinin

- Temizlik Ve Koruma Çalışmaları İle Tarihlendirilmesi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 2, 133-162 (Adana).
- Erhat 1996 A. Erhat, Mitoloji Sözlüğü (İstanbul).
- Ertoy 2018 Ö. Ertoy, Antik Dönemde Lampsakos Kenti ve Sikkeleri, Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Ankara).
- Franke – Hirmer 1964 P. R. Franke - A. Hirmer, Die Griechische Münze, (München).
- Freeman 2005 C. Freeman, Mısır, Yunan ve Roma (Ankara).
- Ful 2008 Ş. D. Ful, Yazıtlar Işığında Mysia Bölgesi Kültürleri, Atatürk Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi (Erzurum).
- Gezgin 2017 D. Gezgin, Hayvan Mitosları (İstanbul).
- Goldman 1960 B. Goldman, “The Development of The Lion - Griffin”, American Journal of Archaeology, 64, 319-328. (America)
- Greaves 2003 A. M. Greaves, Miletos Bir Tarih (İstanbul).
- Grimal 2012 P. Grimal, Mitoloji Sözlüğü (İstanbul).
- Grose 1929 S. W. Grose, Fitzwilliam Museum, Catalogue Of The McClean Collection Of Greek Coins, Volume III, Asia Minor, Farther Asia, Egypt, Africa (New York).
- Gümeli 2020 O. Gümeli, Stratonikeia ve Lagina’da Bulunan Mimari Bloklardaki Hayvan Betimlemeler, Pamukkale Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi (Denizli).
- Gür 1976 S. Gür, Antik Sikkeler (İstanbul).
- Güven 2001 S. Güven, “Kıbrıs’ta Artemis”, Olba, IV, 226-232 (Mersin).
- Hamilton 2003 E. Hamilton, Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes (New York)
- Head 1911 B. V. Head, Historia Numorum, a manual of Greek Numismatics (New York - Clarendon).

Hdt. 2006	Herodotos, Herotodos tarihi (İstanbul).
Hill 1964	G. F. Hill, Ancient Greek and Roman Coins (United States Of America).
Hind 1976	J. G. F. Hind, “The Eagle – Head Coins of Sinope ”, NC, CXXXVI, 1-6.
Hes. Erg. 2018	Hesiodos, Theogonia - İşler ve Günler (İstanbul).
Jenkins 1972	G. K. Jenkis, Ancient Greek Coins (London).
Karaman 2019	İ. S. Karaman, Perikles Dönemi ve Atina, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kırklareli).
Karaosmanoğlu 2005	M. Karaosmanoğlu, Mitoloji ve Ege’nin Tanrıları (Erzurum).
Karwiese 1995	S. Karwiese, Antik Nümizmatığe Giriş (İstanbul).
Kırlı 2022	İ. Kırlı, Sikkeler Işığında Troas ve Mysia’daki Kent Kurucuları ve Kuruluş Mitleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Çanakkale).
Koçhan – Meral 2014	N. Koçhan - K. Meral, “Hadrian Tapınağı Kazıları”, Anadolu’nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı, 231 - 235. (Ankara).
Kökdemir 2018	G. Kökdemir, “Yeni Değerlendirmeler Işığında Menderes Magnesiası Kuruluş Mitosu (Ktisis) ve Leukippos (Ktistes) Heykeli”, Tüba-Ar, 23, 157 – 178 (Ankara).
Körpe 2008	R. Körpe, “Troas Bölgesi Antik Kentleri”, Çanakkale Savaşları Tarihi, I, (İstanbul).
Levante 1986	E. Levante, SNG Switzerland, I, Cilicia (Berne).
Malatya 2015	G. C. Malatya, Miletopolis Tarihi ve Sikkeleri, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
Mansel 2014	A. M. Mansel, Ege ve Yunan Tarihi (Ankara).
Mavrogordato 1918	J. Mavrogordato, A Chronological Arrangement of The Coins of Chios (England).
Mendel 1908	G. Mendel, Catalogue des sculptures du Musée de Brousse.

Millingen 1831	J. Millingen, went Coins of Greek Cities and Kings (London).
Motor 2010	H. Motor, Bursa, Balıkesir ve Bandırma Müzelerindeki Kyzikos Sikkeleri, Atatürk Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi (Erzurum).
Newel 1978	E. T. Newel, The coinage of the Eastern Seleucid mints from Seleucus I to Antiochus III (New York).
Okçu (tarihsiz)	R. Okçu, Bursa Arkeoloji Müzesi Sikke Teşhir Kataloğu (Bursa).
Özbay 2018	F. Özbay, “Eski Anadolu Topraklarında Köpek”, Seleucia, VIII, 69 – 89.
Özcan 2015	K. T. Özcan, “Hellenistik Dönemin Küçük Bir Krallığı: Kommagene”, Tarih Okulu Dergisi, 8, XXIII, 97-118 (Malatya).
Özdemir 2018	M. Özdemir, “Pontus Krallığı Bronz Sikkeleri VI. Mithradates Dönemi İ.Ö. 111-63”, Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, Cilt 6, Sayı 15, 59-79 (İstanbul).
Paus. 1918	Pausanias, Periegesistes Hellados (London).
Plin. Nat. 2017	Gaius Plinius Secundus Doğa Tarihi I. ve II. Kitap, (İstanbul).
Plant 1979	R. Plant, Greek Coin Types And Their Identification (London).
Powell 2018	B. B. Powell, Klasik Mitoloji (İstanbul).
Saltuk 1997	S. Saltuk, Arkeoloji Sözlüğü (İstanbul).
Simon 1998	E. Simon, Die Götter der Griechen (Germany).
Soy 2016	H. B. Soy, Thrak Sikkeleri Üzerinde Yer Alan Dini Unsurlar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
Soyal 1998	Z. S. Soyal, Sikkelerin Işığında Troas Bölgesi Kültleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
Şahin 2007	M. Şahin , “Asar-ı Atika da, “çağdaş” olmak zorunda”, Bursa Defteri, Ocak, (Bursa).

Sear 1979a	D. R. Sear, Greek Coin And Their Values, Vulture I Europe (London).
Sear 1979b	D. R. Sear, Greek Coin And Their Values, Vulture II Asia and North Africa (London).
Sevin 2016	V. Sevin, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I, (Ankara).
Strab. 2000	Strabon, Antik Anadolu Coğrafyası, XII, XIII, XIV (Ankara).
Sümer 2016	N. Sümer, "Dinsel ve Mitolojik Bir Sembol Olarak Yılan", International Journal of Social Science, 43, 275 - 288.
Şahin 2009	F. S. Şahin, "Antik Sikkeler Üzerinde Görülen Yunus Betimleri Üzerine Bazı Gözlemler", SBArD, 13, 137 - 154.
Şentürk - Paksoy - Tekin 2004	Ş. Şentürk – G. Paksoy – O. Tekin, Altının İktidarı, İktidarın Altınları (İstanbul).
Taşcı - Levi 2018	B. Taşcı – E. A. Levi, "Kent İçi Arkeolojik Alanlarda Katmanlaşmanın Analizi ve Koruma Sorunları: Foça Örneği", Belleten, 293, 31-50 (Ankara).
Tatar 2016	Ö. Tatar, İzmir Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan III. Aleksandros Ve III. Philippos Dönemine Atfedilen Makedon Kralı Bronz Sikkeleri, Akdeniz Üniversitesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Antalya).
Tekin 1994	O. Tekin, Yapı Kredi Koleksiyonu Grek ve Roma Sikkeleri (İstanbul).
Tekin 1999	O. Tekin, Sivas Definesi, VI. Mithradates Dönemi Pontos ve Paphlagonia Kentlerinin Bronz Sikkeleri (İstanbul).
Tekin 2000	O. Tekin, Eski Çağda Para (İstanbul).
Tekin 2008	O. Tekin, Antik Nüsmatik ve Anadolu (İstanbul).
Tekin 2009a	O. Tekin, "Antik Sikkeler ve Simgeler", Sikkeler Ne Anlatır? Ortaçağ Anadolu Sikkelerinde Simgeler ve Çok Kültürlülük (İstanbul).
Tekin 2009b	O. Tekin, "Sikke", Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 37, 179-184. (Ankara).

- Tekin 2021 O. Tekin, Hellenistik Ve Roma Dönemlerinde Anadolu: Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri (İstanbul).
- Temür 2016 A. Temür, “Yunan Sanatında Karışık Yaratıklar Ve Kökenleri Işığında, Doğu Sanatları İle Batı Sanatları Arasındaki Etkileşimler”, Uluslararası Amisos Dergisi, 1, 1-15 (Samsun).
- Texier 2002 C. Texier, Küçük Asya – Coğrafya, Tarihi ve Arkeolojisi Çev. Ali Suat, (Ankara).
- Thyky. 1929 Thykydides, History, Volume IV, Book 7-8 (London).
- Toramanoğlu 2006 S. Toramanoğlu, Anadolu’da Antik Çağ Şehir Planları, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İzmir).
- Tulay 2001 A. S. Tulay, Genel Nümizmatik Sözlüğü (İstanbul).
- Uçankuş 1973 H. T. Uçankuş, “Türkiye’de Bölge Müzelerinin Kuruluşu Üzerine”, VII. Türk Tarih Kongresi, 25-29 Eylül 1970 (Ankara).
- Uğuz 2021 H. Uğuz, Konya Etnoğrafya Müzesinde Bulunan Helenistik Dönem Kent Sikkeleri, Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Konya).
- West 1995 D. R. West, D. R. West, Some Cults of Greek Goddesses and Female Daemons of Oriental Origin (Glasgow).
- Yacı 2013 A. Yacı, Büyük İskender’e Kadar Thrakia Khersonesosundaki Kentler ve Sikkeleri, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (İstanbul).
- Yalouris 1987 S. Yalouris, Pegasos Ein Mythos in der Kunst (Mainz).
- Yaraş 2011 A. Yaraş, “Güre (Astyra?)”, Aktüel Arkeoloji, Eylül - Ekim, 68.
- Yaşayanlar 2018 İ. Yaşayanlar, “Devlet, Arkeoloji ve Asar-ı Atika: Bir Vilayet Müzeciliği Olarak Müze-i Humayun Bursa Şubesi”, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19, 35 (Bursa).
- Yaşayanlar (bila tarih) İ. Yaşayanlar, Eskinin İhyası, Yeninin İnşası: 115. Yılında Bursa Müzesi (Bursa).

Yılmaz 2017

C. A. Yılmaz, “Helenizmin Gölgesinde Diadokhlar Dönemi”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 27, 2, 361-37.

MEVZUATLAR

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu.

Korunması Gerekli Taşınır Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Tasnifi, Tescili Ve Müzelere Alınmaları Hakkında Yönetmelik.

Müzecilik Hizmetleri Kılavuzu.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://muze.gov.tr/muze-detay?SectionId=BAR01&DistId=MRK> (04.10.2022)

<https://www.wildwinds.com/coins/>

<https://www.coinarchives.com/a/>

BROŞÜRLER

Bursa Arkeoloji Müzesi, Bursa'nın Geçmişi 115 Yıldır Müzede.

KATALOG

Katalog No	1
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	12933
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 9,5 mm, Ağırlık: 2 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Chios (İonia - Sakız Adası)
Korunma Durumu	Sikkenin ön yüz kenarlarında aşınma mevcuttur.
 	
 	
Ön Yüz: Sola doğru oturan <i>sphenks</i> betimi.	Arka Yüz: Dörde bölünmüş incus.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 500 - 480'dir.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 65.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 85, Kat. 1407. – Seaby 1966: 135, Kat.1716. – Hill 1964: 257, Kat. 1, 16.

Katalog No	2
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	24.1.98
Buluntu Yeri	Bağış.
Ölçüsü	Çap: 10,6 mm, Ağırlık: 1,6 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Phokaia (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: <i>Grifon</i> protomu, sola. Grifonun ağzı açık olarak betimlenmiştir. Arka Yüz: Düzensiz incus.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 600 – 522'dir.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 65.
Karşılaştırmaya Örnekleri	Sear 1979b, 326: Kat. 3500A. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phokaia/Bodenstedt_012.jpg (15.09.2022)

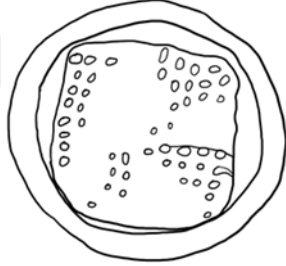
Katalog No	3
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	13044
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: - gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Lesbos (Midilli Adası)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Birbirine bakan karşılıklı iki boğa protomu vardır.	Arka Yüz: Dörde bölünmüş incus.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 550 - 440'tır.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 66.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 86, Kat. 1441. Sear 1979b: 325, Kat. 3486.

Katalog No	4
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3247
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 14 mm, Ağırlık: 3,15 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Elaea (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkede oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sol profilden miğferli Athena başı.	Arka Yüz: ΕΛΑΙ yazısı altında zeytin dalı üzerinde <i>baykuş</i> durmaktadır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 340'tır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 555.

Katalog No	5
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	48-13-97
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 0,97 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Larissa (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır
 	
 	
Ön Yüz: Nehir tanrısının boynuzlu başı. Bu betim üç bölü dört cepheden betimlenmiştir. Arka Yüz: <i>Boğa</i> protomu, sağa. Üstte ΛΑ (Şehir adı kısaltması) vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 67, Kat. 1018. https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/larissa_phrikonis/Traite_206_Z.jpg (13.09.2022)

Katalog No	6
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3530
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 25 mm, Ağırlık: 16,18 gr
Kesim Yönü	7
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Atina/ Attika
Korunma Durumu	Sikkede aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Arkaik sitilde tasarlanmış Athena başı, sağa. Miğferin üzeri bitkisel motif ile dekore edilmiştir. Alında ve şakak üzerinde saç iki kıvrım yapmaktadır. Kulağında yuvarlak küpesi vardır. Miğferin alt ucunda küpeye bağlanan dört inci dizisi görülmektedir. Arka Yüz: Düzleştirilmiş kareye yakın alan içinde başı cepheden, vücut sağdan <i>baykuş</i> motifi. Arkasında iki yapraklı zeytin dalı ve onun önünde hilal şeklinde ay betimi bulunur. Baykuşun önünde yukardan aşağı AΘE lejantı vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 490 - 430'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 95, Kat. 1642A.

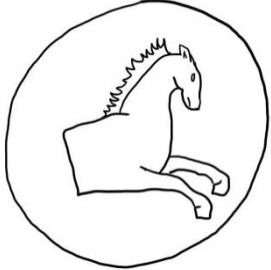
Katalog No	7
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12849
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 20,5 mm, Ağırlık: 9 gr
Kesim Yönü	7
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Atina/ Attika
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, ön yüzde oksitlenme başlamıştır.
 	
 	
Ön Yüz: Arkaik stilde Athena başı, sağa. (Ön yüz korozyondan etkilenmiştir.) Arka Yüz: Kare çukur içinde sağa doğru baykuş, başı cepheden, solunda zeytin yaprağı, sağında AΘE kısaltılmış şehir yazısı vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 490 - 430'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 95, Kat. 1642.

Katalog No	8
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4948
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 14 mm, Ağırlık: 2 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Calchedon (Bithynia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
	
	
Ön Yüz:	KAA monogram altında soldan mısır başağı üzerinde ayakta duran <i>boğa</i> .
Arka Yüz:	Kazıma kare içinde noktalarla kaplı incus.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 400 - 350 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 619, Kat. 3744. Plant 1979: 66, Kat. 1008.

Katalog No	9
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6328
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,85 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Calchedon (Bithynia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Mısır başağı üzerinde sağdan yarı boğa vücudu ve üstte KA.Λ lejanti, önde A monogramı vardır.
Arka Yüz:	Yan yana üç mısır başağı, altta birleştirilmiştir.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 350 - 280 olarak tespit edilmiştir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 512. Plant 1979: 102, Kat. 1791.

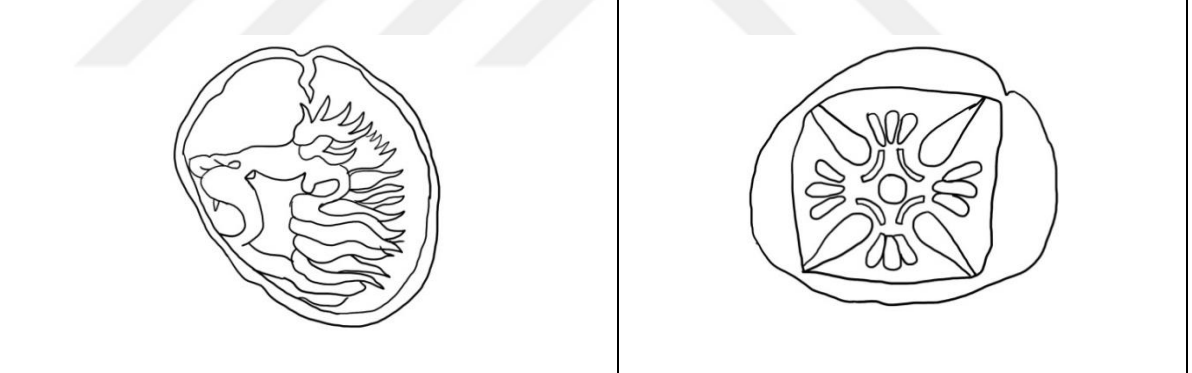
Katalog No	10
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12302
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 9,5 mm, Ağırlık: 0,530gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Tarsos (Cilicia)
Korunma Durumu	Sikke tam yuvarlak değil, sikkenin ön yüzü aşınmıştır.
 	
 	
Ön Yüz: Baltarlar sola dönük tahtta oturmuş, asa tutuyor. Elinde mısır başağı ve üzüm salkımı tutuyor. (Sikke aşınmıştır.) Arka Yüz: Kurt protomu, sağa. Üstte; hilal betimi vardır.	
Tarih	Katalog taramasına göre sikkenin tarihi MÖ 360 - 334'tür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 70, Kat. 1082. https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/tarsos/BMC_086.jpg (10.19.2022)

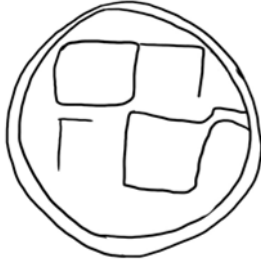
Katalog No	11
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12514
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 11.5 mm, Ağırlık: 1,15 gr
Kesim Yönü	9
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Klazomenai (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Miğferli Athena başı, sola.
Arka Yüz:	NYM...POΣ lejantı arasında sola doğru oturur durumda <i>koç</i> figürü. Kesimde ΣΟΔ
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4 - 3. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 400 - 300 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/klazomenai/Klein_393.jpg (15.09.2022)

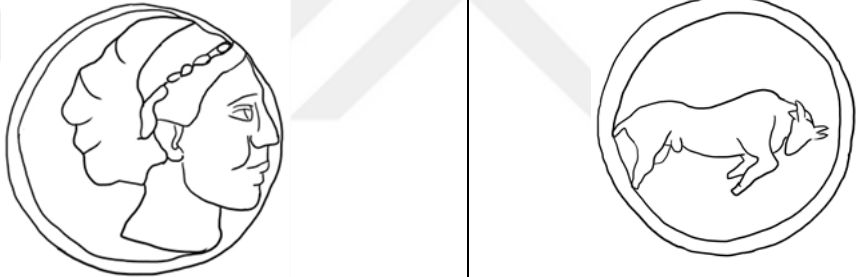
Katalog No	12
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5378
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	15 mm, Ağırlık: 1,95 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Colophon (İonia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Apollon başı, sağa.	Arka Yüz: At protomu, sağa. At koşar vaziyettedir. Altta KOΛ lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 569. Plant 1979: 70, Kat. 1240.

Katalog No	13
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	6.10.96
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,1 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Ephesos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Kanatları açık, <i>arı</i> .	Arka Yüz: Karşılıklı 2 <i>geyik</i> protomu. Üstte E - Φ lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 390 - 330'dur.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 75.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 401, Kat. 4375. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/SNGKayhan_196.jpg (15.09.2022)

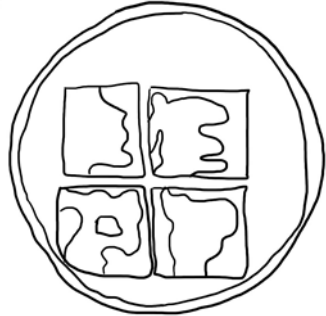
Katalog No	14
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/7
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 0,9 mm, Ağırlık: 0,6 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Magnesia (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: <i>Atlı</i> süvari sağa doğru ilerlemektedir. taşımaktadır.	Arka Yüz: Sola doğru hamle durumunda <i>boğa</i> . Üst boşlukta; MAFN., Alt kısımda Meander motifi vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 350 - 190 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 65, Kat. 973. BMC Ionia: PL. XVIII. 1 – 4. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/magnesia/BMC_19.jpg (12.08.2022)

Katalog No	15
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/40
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	11 mm, Ağırlık: 1gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Miletos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, hafif kırık bulunmaktadır.
	
	
Ön Yüz:	Aslan protomu, sola.
Arka Yüz:	İncus üzerinde süslü yıldız.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 5. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 478-390 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 65, Kat. 2705x. https://www.coinarchives.com/0498565c1bc9eccc809e54abef23a7c8/img/art_coinsroma/e236/image00315.jpg (14.09.2022)

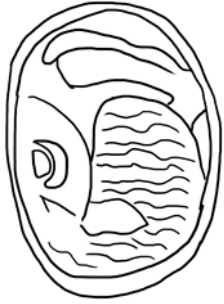
Katalog No	16
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022 / 74
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	0,9 mm, Ağırlık: 0,9 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Phokaia (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olmakla birlikte üzerinde kırık bulunmaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: <i>İnek</i> protomu, sola. Boyun kısmında zinciri betimlenmiştir.	Arka Yüz: Dörde bölünmüş incus.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 521 - 478 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.coinarchives.com/318f09c7fe335922d098427ad21de245/img/cn g/121/image00359.jpg (16.09.2022)

Katalog No	17
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2006/48
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 10,5 mm, Ağırlık: 1,62 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Phygela (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Stephaneli Artemis başı, sağa.	Arka Yüz: Boğa, sağa doğru hamle halindedir.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4 - 3 yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 350 - 300 olarak tespit edilmiştir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phygela/DelaHaye_281-3.jpg (15.09.2022)

Katalog No	18
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Adli Emanet Deposu.
Envanter No	Mahkemelik
Buluntu Yeri	-
Ölçüsü	Çap: 23 mm, Ağırlık:15,30 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Samos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Cepheden <i>aslan</i> protomu.
Arka Yüz:	İncus içerisinde <i>boğa</i> protomu, sağa. Ön sağ ayağını hafif kırmış. Önünde ΣΑ lejantı bulunmaktadır.
Tarih	Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 394 - 315 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 66, Kat. 1014. Sear 1979b: 424, Kat. 4643. https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=1994201&AucID=4722&Lot=357&Val=a83e7e8f6a457ae100f861ada97530ed (03.06.2022)

Katalog No	19
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/27
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,2 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Teos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	<i>Grifon</i> sağa doğru ilerlemektedir. Sol ayağını kaldırmış pozisyonundadır.
Arka Yüz:	Dörde bölünmüş kare incus.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 394 - 300 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 84, Kat. 1396.

Katalog No	20
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5860
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	23 mm, Ağırlık: 7,1 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Teos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağa doğru yönelmiş, oturan bir grifon betimi vardır.	Arka Yüz: Kazıma kare motif içerisinde dört kareye ayrılmıştır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 394 - 300 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 84, Kat. 1396.

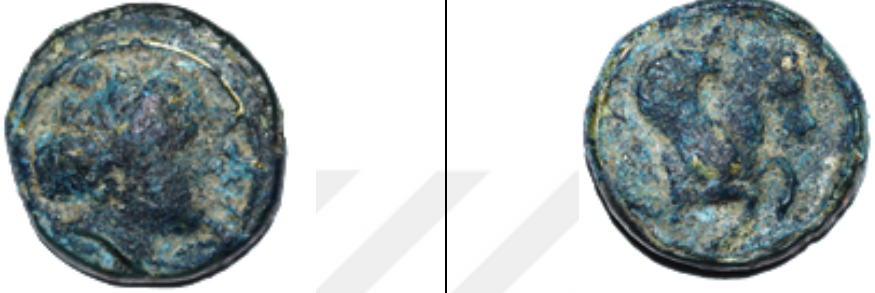
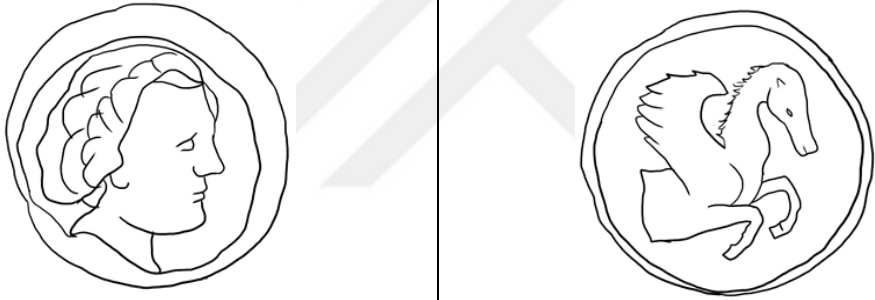
Katalog No	21
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	10454
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,1 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Caria Satrabı Hecatomnus
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Yeleli <i>aslan</i> , protomu, sola.	Arka Yüz: Kazıma incus içinde dört süslü yıldız motifi vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 395 -377'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 628. https://www.wildwinds.com/coins/greece/caria/satrap/hekatomnos/BMC_Miletus_42.jpg (18.08.2022).

Katalog No	22
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2021/112
Buluntu Yeri	Bağış.
Ölçüsü	Çap: 15 mm, Ağırlık: 1,74 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Histiaia (Euboea)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme başlamıştır. Üzerinde çok küçük kırık bulunmaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Genç erkek başı, sağa.
Arka Yüz:	Boğa ve koç protomları, sağa. Boğa başı cepheden gösterilmiştir. Altta; I- ΣΤΙ lejantı bulunmaktadır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 435 - 400'dür. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 369 - 336 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 96, Kat. 987b. https://www.wildwinds.com/coins/greece/euboea/histiaia/BMC_09.jpg (16.09.2022)

Katalog No	23
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13064
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,45 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Adramytteion (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Üç bölü iki cepheden Zeus başı.	Arka Yüz: Sola doğru altar üzerinde kartal.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 350 olarak tespit edilmiştir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/adramytteion/VonFritze_4.jpg (23.09.2022)

Katalog No	24
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6000
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 14 mm, Ağırlık: 2,2 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Atarnaeus (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin her iki yüzünde de aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden erkek başı.	Arka Yüz: Kıvrılmış, başı yukarıda olan <i>yılan</i> betimi.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 400 - 350 olarak tespit edilmiştir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 521. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/atarnaeos/Fritze_317.jpg (18.09.2022)

Katalog No	25
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6859
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 0,6 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Gambrion (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Apollon başı.	Arka Yüz: Yatar pozisyonda boğa betimi, sağa. Baş kısmı geriye dönüktür. Lejant okunmuyor.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 528.

Katalog No	26
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4243
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,2 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Iolla (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınmış durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Kadın başı, sağa.	Arka Yüz: Sağa yönelmiş <i>pegasus</i> protomu.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 528.

Katalog No	27
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13037
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 0,88 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Astyra (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin ön yüzü kesik darplıdır.
	
	
Ön Yüz: Miğferli Athena başı, sağa.	Arka Yüz: Atlı süvari, sağa doğru dörtlüğe koşmakta. Sağ elinde mızrak tutar. Solda TΙΣ. (şehir adı kısaltması) lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 400 - 395 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/astyra/Klein_255.jpg (15.09.2022) https://www.coinarchives.com/e861f449fa11cbcdf2600555d990c2c5/img/nomos/obolos_23/image00406.jpg (15.09.2022)

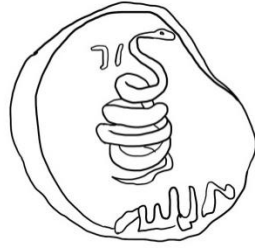
Katalog No	28
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2021/10
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,15 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Kyzikos (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
Ön Yüz: İncus içerisinde <i>aslan</i> protomu, sola dönüktür. Arka Yüz: <i>Yaban domuzu</i> protomu, arkasında <i>ton balığı</i> betimi vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 450 - 400'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979, 86: Kat. 1434.

Katalog No	29
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2980
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 4,87 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Kyzikos (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Kore Soteira başı.	Arka Yüz: <i>Ton balığı</i> üzerinde tripot, iki yanında KYII lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 280'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 526. Plant 1979: 86, Kat. 2460. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/Agora_91_17.jpg (15.09.2022)

Katalog No	30
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6090
Buluntu Yeri	Kazı (Miletopolis, 1975 Kurtarma Kazısı)
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,3 gr
Kesim Yönü	9
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Miletopolis (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Apollon başı, sağa.	Arka Yüz: Sola dönük ayakta duran boğa. MI lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 531. Okçu tarihsiz: Kat. 12198. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_03.jpg (15.09.2022)

Katalog No	31
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/180
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 14 mm, Ağırlık: 1,4 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Miletopolis (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Defne çelenkli Apollon başı, sağa.	Arka Yüz: Sola doğru ilerleyen boğa. MI-H-Λ lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 531. Okçu tarihsiz: Kat. 12198. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/SNGFr_130_1.jpg (14.09.2022)

Katalog No	32
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	9428
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 15 mm, Ağırlık: 2,20 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Parion (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Cepheden gösterilmiş Gorgo başı.
Arka Yüz:	Sola doğru yönelmiş ayakta duran <i>boğa</i> betimi vardır. Başını arkaya çevirmiş durumdadır. Üstte ve altta şehir monogramı; “TA” – “PI” yazılıdır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 300’dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 53. Sear 1979b: 365, Kat. 3919. Plant 1979: 65, Kat. 977.

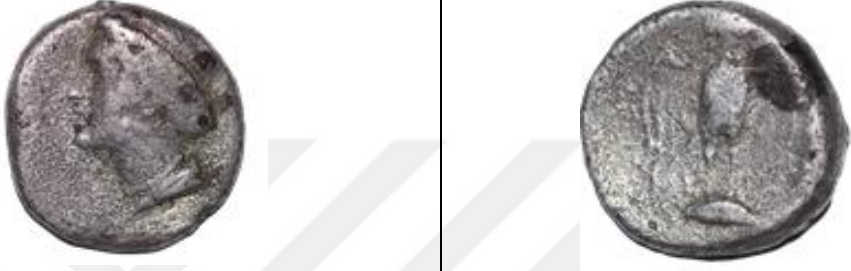
Katalog No	33
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5542
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,8 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Pitane (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin bir kenarı kopuktur.
 	
 	
Ön Yüz:	Zeus Amon başının üst kısmı. Hafif sağa dönük.
Arka Yüz:	Kendi etrafında sarılı yılan. III T lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 400 - 200 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 537. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pitane/SNGvA_1430.jpg (16.09.2022)

Katalog No	34
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	9591
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık 1,4 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Placia (Mysia) Yeniköy - Karacabey
Korunma Durumu	Sikkenin iki yüzünde de aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Kule taçlı Kybele başı, sağa.	Arka Yüz: Sağa doğru yönelmiş aslan, ΠΛΑ... lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 537. Plant 1979: 81, Kat. 1326.

Katalog No	35
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	6838
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,3 gr
Kesim Yönü	5
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Placia (Mysia) Yeniköy - Karacabey
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Kule taçlı Kybele başı, sağa.	Arka Yüz: Sağa doğru yönelmiş <i>aslan</i> , ΠΛΑΚΙΑ lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 58.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 537. Plant 1979: 81, Kat. 1326.

Katalog No	36
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	12540
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 0,60 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Proconnesus – Marmara Adası (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	At protomu, sağa. Gövdesi üzerinde A lejantı vardır.
Arka Yüz:	Merkezde oinokhoe, yanında Π monogramı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 59.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 77, Kat. 1244.

Katalog No	37
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13176
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 16,3 mm, Ağırlık: 4,50 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Aspendos (Pamphylia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde yer yer patina vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağa doğru koşar pozisyonda <i>pegasus</i> .
Arka Yüz:	Ortada sapan, yanlarda Θ-O lejantı var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 492. https://www.wildwinds.com/coins/greece/pamphylia/aspendos/SNGvA_4579.jpg (13.09.2022)

Katalog No	38
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5455
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 16 mm, Ağırlık: 2,08 gr
Kesim Yönü	11
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Amisos (Pontus)
Korunma Durumu	Sikkenin her iki yüzü de siliktir.
	
	
Ön Yüz:	Kule taçlı şehir tanrıçası başı, sola.
Arka Yüz:	Cepheden, kalkan üzerinde duran ve kanatları açık baykuş.
Tarih	Müze kayıtlarında sikkeye tarih verilmemiştir. Katalog taramalarında söz konusu sikkenin tarihi MÖ 400 - 360'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 96, Kat. 1657. Sear 1979b: 339, Kat. 3634 Grose 1929: 7349, 4. https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=2058557&AucID=4895&Lot=150&Val=dc4c9b6b7ada8158c1f23987351fa48d (08.08.2022)

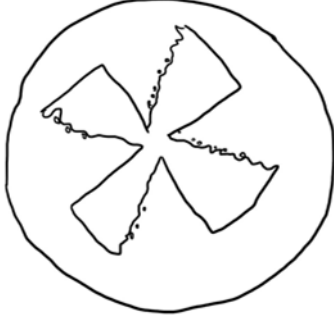
Katalog No	39
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	10480
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 15 mm, Ağırlık: 3,25 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Amisos (Pontus)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde yer yer aşınma vardır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden kule taçlı Tyche.	Arka Yüz: Cepheden kanatları yana açık baykuş motifi. Kanatları arasında ΛΓ ΙΣ lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırmaya Örnekleri	Sear 1979a: 339, Kat. 3635. https://www.wildwinds.com/coins/greece/pontos/amisos/SNGBMC_1113.jpg (13.09.2022)

Katalog No	40
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Etütlük Deposu.
Envanter No	Etütlük 1160 Numaralı Poşet içerisinde.
Buluntu Yeri	Bağış
Ölçüsü	21 mm, Ağırlık: 8,22 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Abdera (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Herakles, çıplak biçimde betimlenmiştir. Sola dönük kaya üzerine örtülmüş aslan postu üzerinde oturmaktadır. Sağ elinde sopasını tutmaktadır. ΕΠΙΦΙΛΙ – .ΟΣ lejanti vardır. Arka Yüz: Grifon sola dönük oturmaktadır. Ön kısmında Ağustos böceği betimi yer almaktadır.	
Tarih	Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 395 - 360'tır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.coinarchives.com/ba8eaddc3b22abd91cec54fb1417c85e/img/kunker/376/image04010.jpg (14.09.2022)

Katalog No	41
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5929
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 19 mm, Ağırlık: 7,55 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Aegospotami (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sol profilden stephanoslu Demeter başı.	Arka Yüz: Sola doğru ayakta duran <i>keçi</i> , üstte: ΑΙΓΟΣ - OU lejantı var.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır. Katalog taramasında MÖ 4. yüzyıla tarihlendiği tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 70, Kat. 1097.

Katalog No	42
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	35-118-97
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 13,5 mm, Ağırlık: 2,32 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Ainos (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Cepheden Hermes başı. Başına petesos takmış biçimde betimlenmiştir.
Arka Yüz:	Sağa doğru keçi, sağda amphora. ..ION lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 405 - 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979a: 158, Kat. 1569. https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/ainos/AMNG_317.jpg (15.09.2022)

Katalog No	43
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2009/2
Buluntu Yeri	Bağış.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 0,99 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Apollonia Pontica (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Gorgon başı, sağa. Cepheden betimlenmiştir.
Arka Yüz:	Merkezde yukarı doğru çapa. Sağda kerevit, solda A lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıl sonudur. Katalog çalışmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 450 - 400 olduğu tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 125, Kat. 2293.

Katalog No	44
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2021/114
Buluntu Yeri	Bağış.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,17 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Byzantion (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
	
	
Ön Yüz: Noktalı bordür içerisinde <i>yunus balığı</i>. Onun üzerinde <i>boğa</i> betimi. Boğa sola yürür durumda. Üst boşlukta ΠΥ.	
Arka Yüz: Yel değirmeni kolları şeklinde incus.	
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 340 - 320'dir. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 416 - 340 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 66, Kat. 1007.

Katalog No	45
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/194
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 19 mm, Ağırlık: 4,9 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Istros (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: İki genç erkek yüzü (biri ters, biri düz duruyor) .	Arka Yüz: <i>Yunus balığı</i> avlayan kartal, Altta ise monogram ve ΙΕΤΡΙΑ lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 52, Kat. 729. – Jenkins 1972: 125, Kat. 280-281.

Katalog No	46
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12981
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 16,5 mm, Ağırlık: 3,12 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Madytos (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sola doğru saldırır durumda olan <i>boğa</i> figürü. Üzerinde <i>balık</i> protomu. Arka Yüz: ΜΙΔΥ lejantı arasında sola doğru oturur hamle durumunda <i>köpek</i> figürü.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 64, Kat. 972.

Katalog No	47
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13193
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 15,5 mm, Ağırlık: 3,45 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Maranoeia (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, kenar kısmı uygun darp edilmemiştir.
 	
 	
Ön Yüz: Sağa doğru koşar durumda olan at betimi ve monogram bulunur.	Arka Yüz: Kare çerçeve içerisinde asma betimi. MAPQN lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 163, Kat. 1636.

Katalog No	48
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6009
Buluntu Yeri	Satın Alma
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 5 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Perinthus (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin her iki yüzünde de aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden yan yana Serapis ve İsis başı.	Arka Yüz: Sola doğru yürüyen boğa. ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ lejenti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 350 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 270. https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/perinthos/Moushmov_4398.jpg (14.09.2022)

Katalog No	49
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	11133
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap:- mm, Ağırlık: 6,45 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AV
Şehrin Adı	Tauric / Ponticapaeum
Korunma Durumu	Sikkede aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sarmaşıkla taçlandırılmış sakallı Pan başı, sola.
Arka Yüz:	Sola yönelmiş <i>Grifon</i> betimi vardır. Bu betim kanatlı, insan başlı, boynuzları olan ve aslan gövdeli, mitolojik yaratıktır. Ayakları arasında başak demeti bulunur.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmaları sonucu sikkenin MÖ 350 yıllarına tarihlendiği anlaşılmıştır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 84, Kat. 972. – Seaby 1966: 76, Kat.729.

Katalog No	50
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13007
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,58 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Antandros (Troas)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde kısmen aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Apollon başı.	Arka Yüz: Sağdan <i>aslan</i> protomu. Sağda; A.TAN lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 375, Kat. 4040.

Katalog No	51
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13180
Buluntu Yeri	Kazı (Antandros Kazısı 1995)
Ölçüsü	21 mm, Ağırlık: 7,09 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Antandros (Troas)
Korunma Durumu	Sikkede aşınmalar var.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden diademli Apollon başı.	Arka Yüz: Aslan başı, sağa. Üstte ANTA. lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 375, Kat. 4040.

Katalog No	52
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	10014
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,33 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Antandros (Troas)
Korunma Durumu	Sikkede aşınmalar var.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Artemis Astyreme başı.	Arka Yüz: Merkezde sağa doğru yönelmiş olan <i>keçi</i> motifi vardır. (Sikke aşınmış olduğundan lejant okunmuyor).
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 541. https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/antandros/BMC_02.jpg (17.09.2022)

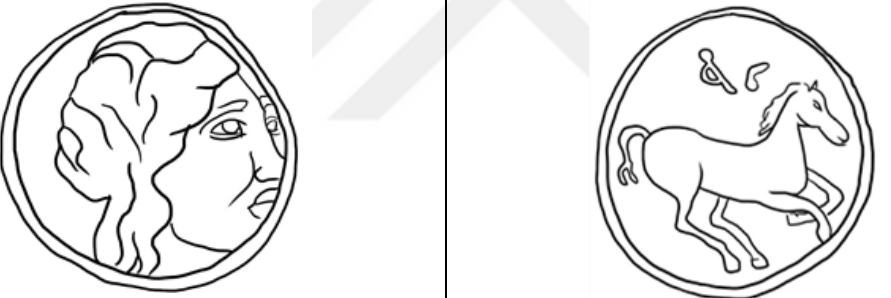
Katalog No	53
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13050
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 15 mm, Ağırlık: 3,81 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Assos (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden korint miğferli Athena başı.	Arka Yüz: Sola doğru giden <i>grifon</i> . ..ΣΙ lejantı. Altta buğday başağı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 375, Kat. 4053.

Katalog No	54
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13048
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	10 mm, Ağırlık: 1,55 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Assos (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Korint miğferli Athena başı.	Arka Yüz: Sola doğru <i>grifon</i> . Üstte AΣΣ. kısaltılmış şehir adı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 375, Kat. 4053.

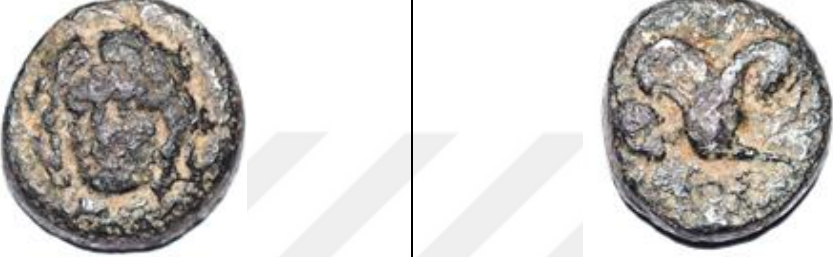
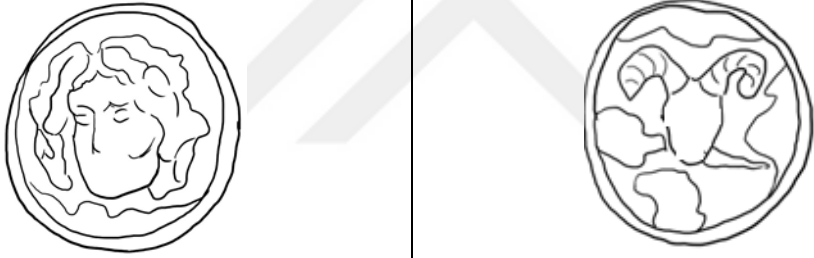
Katalog No	55
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12730
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 0,92 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Cebren (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin arka yüzü aşınmıştır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden diademli Apollon başı.	Arka Yüz: Sağ profilden <i>koç</i> protomu. K kısaltılmış şehir adı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 87, Kat. 1462. Sear 1979b: 376, Kat. 4069.

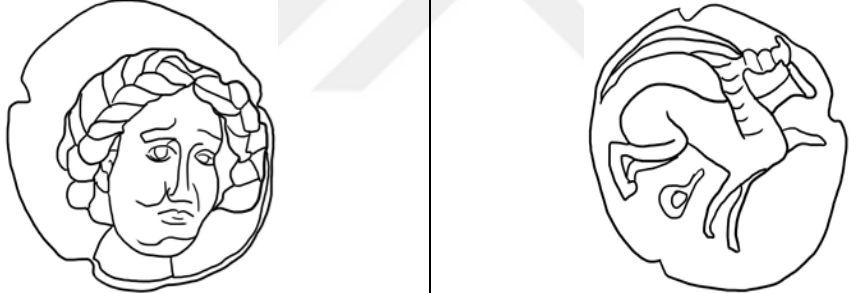
Katalog No	56
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12742
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 9 mm, Ağırlık: 1,02 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Cebren (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden diademli Apollon başı. Yanlarda K-E kısaltılmış şehir adı yazısı vardır. Arka Yüz: Sağdan <i>koç</i> protomu vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 87, Kat. 1462. Sear 1979b: 376, Kat. 4069.

Katalog No	57
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13003
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap:13,5 mm, Ağırlık: 2,27 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Dardanos (Troas)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde silikleşme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağa doğru hareketli <i>atlı</i> süvari.
Arka Yüz:	Sağa doğru <i>horoz</i> betimi. Başını geriye çevirmiş, arkasında ΔAP kısaltılmış şehir adı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 377, Kat. 4081.

Katalog No	58
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13052
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 8 mm, Ağırlık: 0,59 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Gargara (Troas)
Korunma Durumu	Sikkede aşınmalar var.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Apollon başı vardır.	Arka Yüz: Sağa doğru koşar pozisyonda at, ΓΑΡ. Şehir adı kısaltması vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 284'tür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 76, Kat.1206.

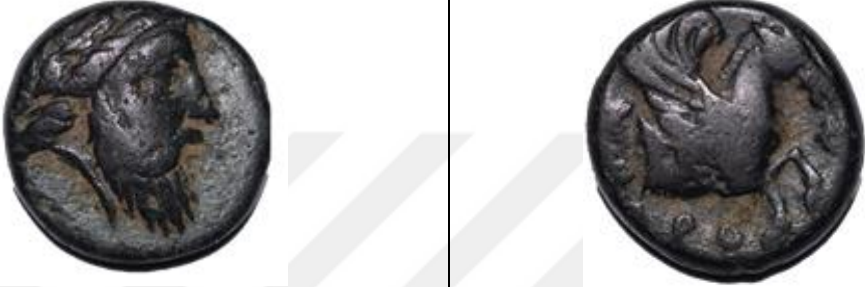
Katalog No	59
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3935
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,19 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Gentinus (Troas)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme var.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden kule taçlı kadın büstü (Artemis?)	Arka Yüz: Kare alan içinde <i>arı</i> motifi. Arının iki yanında ΓΕ –N-T lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 545.

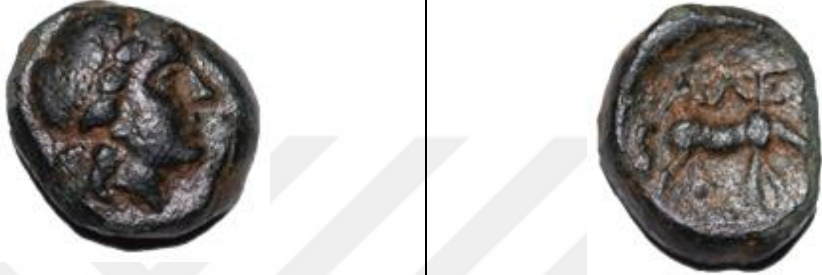
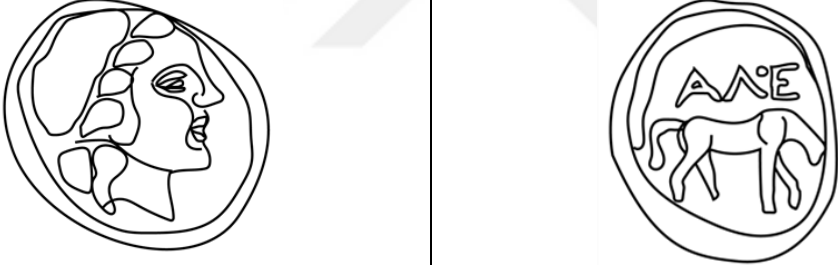
Katalog No	60
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5526
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 13 mm, Ağırlık: 2,7 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Gergis (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Cepheden Sibyl başı.	Arka Yüz: Sağa doğru oturan bir <i>sfenks</i> . ΓEP lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 546.

Katalog No	61
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13042
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 9,5 mm, Ağırlık: 0,67 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Gergis (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Üç bölü iki cepheden Sibly Herophile başı.	Arka Yüz: Sağa doğru yönelmiş <i>sfenks</i> , Sağda Γ.P şehir adı kısaltması vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 378, Kat. 4098.

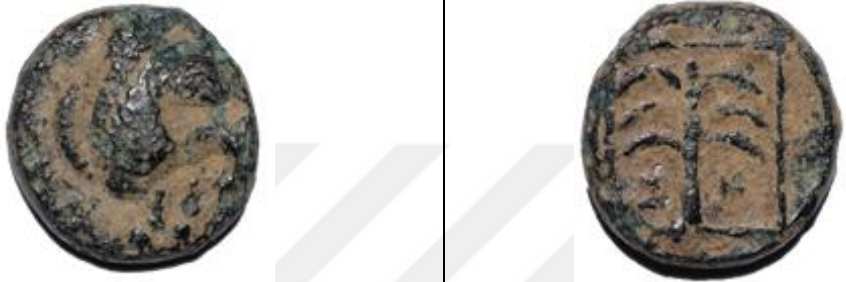
Katalog No	62
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4859
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,4 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Lampsakos (Troas)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma var.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden taçlı, taçlı Zeus başı.	Arka Yüz: Sağa yönelmiş <i>pegasus</i> protomu vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 528-530.

Katalog No	63
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3179
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 0,97 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Lampsakos (Troas)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden kabarık saçlı, Apollon başı.	Arka Yüz: Sağa doğru <i>pegasus</i> protomu. Lejant okunmuyor.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 528-530.

Katalog No	64
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/13
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,5 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Lampsakos (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz:	Sakallı satrap başı (Satrap Orontas)
Arka Yüz:	Pegasus protomu, sağa. Altta PO.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 362'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/lampsakos/SNGCop_199.jpg (14.09.2022)

Katalog No	65
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/78
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Neandrea (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden defne çelenkli Apollon başı, sağa.	Arka Yüz: Otlanan at, sağa. Üst boşlukta .EAN lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 400 - 310'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 76, Kat. 1207.

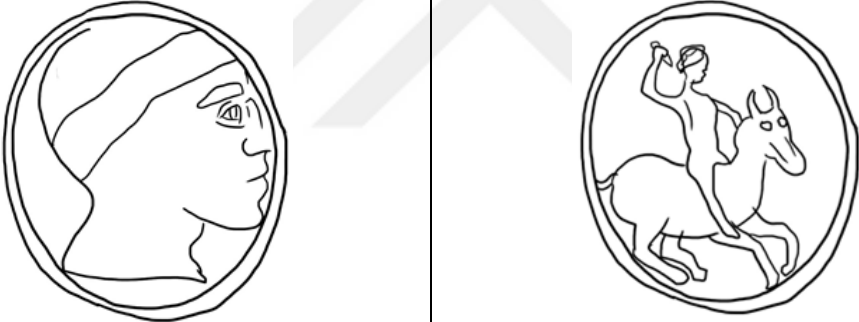
Katalog No	66
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	35.123.97
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 9 mm, Ağırlık: 1,6 gr
Kesim Yönü	
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Scepsis (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Pegasus protomu, sola.	Arka Yüz: Köknar ağacı, Altta Σ - KH lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350'dir.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 73.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 326, Kat. 3500A.

Katalog No	67
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/9
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,6 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Scepsis (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz:	<i>Pegasus</i> protomu, sağa.
Arka Yüz:	Sınırlanmış alan içerisinde palmye ağacı. Sağ boşlukta Σ, Sol boşlukta K
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 460 - 400 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 80, Kat. 1306.

Katalog No	68
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6299
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 6,55 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Zeleeia (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Artemis başı.	Arka Yüz: Sağa yönelmiş <i>geyik</i> motifi. IEAE lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 550. Plant 1979: 88, Kat. 1470. Sear 1979b: 371, Kat.4001b. https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/zeleeia/SNGCop_501.jpg (14.09.2022)

Katalog No	69
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3019
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 13 mm, Ağırlık: 1,83 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Zelea (Troas)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme var.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden taçlı Artemis başı.
Arka Yüz:	Sağa yönelmiş, geyik motifi görülmektedir. IEAE lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırm a Örnekleri	Head 1911: 550. Plant 1979: 88, Kat. 1470. Sear 1979b: 371, Kat.4001b. https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/zelea/SNGCop_501.jp g (14.09.2022)

Katalog No	70
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2011/12
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	17 mm, Ağırlık: 4,71 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Aigai (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Defne çelenkli Apollon başı, sağa.	Arka Yüz: Keçi protomu, sağa. Solda; ΑΙΓΑΕ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 71, Kat. 1117.

Katalog No	71
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13167
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 1,5 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Elaea (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Korint miğferli Athena başı, sağa.	Arka Yüz: Sağa doğru hareketli <i>atlı</i> süvari betimi. Bir elini yukarı doğru kaldırmıştır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 386, Kat. 4203.

Katalog No	72
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Etütlük Deposu.
Envanter No	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinde.
Buluntu Yeri	Bağış
Ölçüsü	Çap:11 mm, Ağırlık: 1,17
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Boione (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Kolye ve küpe takmış kadın başı, sağa.
Arka Yüz:	Boğa betimi, sağa. BOIΩNI..... lejantı vardır.
Tarih	Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 300 olduğu tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırm a Örnekleri	Sear 1979b: 384, Kat. 4173. BMC Aiolis: PL XIX 1-2. https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/boione/SNGCop_29.txt (25.08.2022)

Katalog No	73
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3934
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,70 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Cyme (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağa doğru ilerleyen <i>kartal</i> figürü görülmektedir.	Arka Yüz: Merkezde tek kulplu kap vardır. (Sikke aşınmış olduğundan lejanti okunamamaktadır)
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 320 - 250'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 553. BMC AIOLIS PL. XX 11-12. https://www.wildwinds.com/coins/greece/aeolis/kyme/BMC_16.jpg (14.09.2022)

Katalog No	74
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5518
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 16 mm, Ağırlık: 4,4 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Cyme (Aeolis)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağa yönelmiş <i>at</i> protomu, A ve ATIK lejantları vardır.
Arka Yüz:	Merkezde tek kulplu kap ve monogram var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 386, Kat. 4188. https://www.coinarchives.com/995734ec3b22cf287f46a9e98b3e05f2/img/agora/105/image00026.jpg (14.09.2022)

Katalog No	75
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2013/26
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 3,72 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Atina/ Attika
Korunma Durumu	Sikke üzerinde kararmalar var.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden miğferli Athena başı.
Arka Yüz:	Çelenk içerisinde amphoranın üzerine basan <i>baykuş</i> betimi var. Baykuşun başı cepheden, gövdesi dörtte üç pozisyonda betimlenmiştir. Baykuşun solunda şimşek demetinin üzerinde duran <i>kartal</i> betimi vardır. Baykuşun solunda A-MA, sağında A-BA-RIII- ΣΩΣ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 229 – 83 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 95, Kat. 1643.

Katalog No	76
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2011/21
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 9,5 mm, Ağırlık: 0,69 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Chios (İonia - Sakız Adası)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Oturur pozisyonda <i>Sfenks</i> , sağa.	Arka Yüz: Merkezde amphora, Sikkeler lejanı aşınmadan okunamıyor.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 85, Kat. 1405.

Katalog No	77
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	31.1.2000
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	17 mm, Ağırlık: - gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Herakleia Pontika (Bithynia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden aslan postlu genç Herakles başı. Aşınmadan dolayı lejant okunamıyor. Arka Yüz: İncus içinde <i>aslan</i>, altında Herakles sopası. Üzerinde ..PAKA / ΩTAN yazısı.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 32.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 354, Kat. 3788.

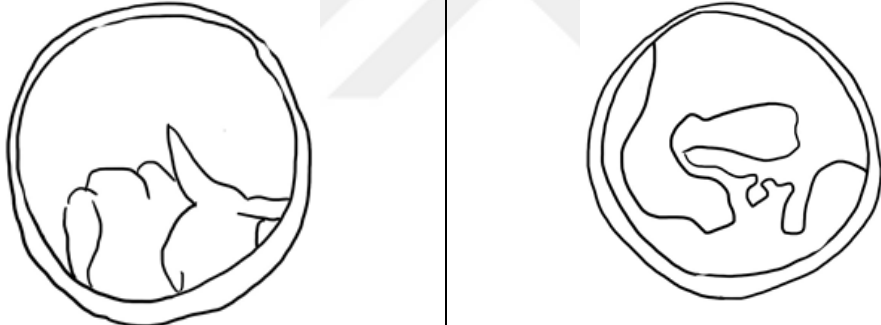
Katalog No	78
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5715
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 21 mm, Ağırlık: 3,83 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Aigeai (Cilicia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde silik kısımlar vardır.
 	
 	
Ön Yüz: İnci bordür içerisinde sağ profilden kule taçlı, Tyche başı.	Arka Yüz: Sola doğru at protomu. ..EAION - . ΠΛΥ lejantı vardır.
Tarih	Katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 160 - 120'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 78, Kat. 1250. - Levante 1986, 1636. https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/aigeai/SNGLev_1633.jpg (15.09.2022)

Katalog No	79
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2009/417
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 4,50 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Adana (Cilicia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Diademli Demeter başı, sağa.	Arka Yüz: ΑΔΑΝΕΩΝ Sola yönelmiş, sağ ön ayağını kaldırmış at, betimi. Önünde Σ lejantı var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 200 - 25'tir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 75, Kat. 1193. - Levante 1986: 1636.

Katalog No	80
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	14-2-99
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 21,3 mm, Ağırlık: 7,52 gr
Kesim Yönü	AE
Yapım maddesi	Antiocheia ad Orantum (Cilicia)
Şehrin Adı	-
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Zeus Ammon başı.	Arka Yüz: ANTIOXERN MHT.. ΑΡΧΕ Koşar durumda <i>koç</i> figürü, başını geriye çevirmiş, solda yıldız, sağda AP monogram
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 87, Kat. 1449.

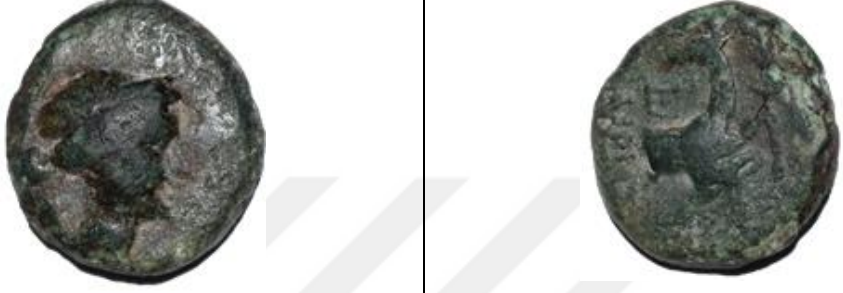
Katalog No	81
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	1-9-96
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 20,5 mm, Ağırlık: 7,1 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Antiocheia ad Orantum (Cilicia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde silik kısımlar var.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Zeus Ammon başı.	Arka Yüz: Sağa doğru koşar durumda <i>koç</i> . Başını geriye doğru çevirmiş. Sol üstte yıldız var. Lejant okunamıyor.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 87, Kat. 1449.

Katalog No	82
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12629
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 6,550 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Tarsos (Cilicia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Tyche başı.	Arka Yüz: APΣEΩN – KA-M-A yazıları arasında altar vardır. Altarın üzerinde piramidal bir yapı vardır. Bu yapının tepe kısmında <i>kartal</i> betimi bulunur.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 110, Kat. 1967. https://www.wildwinds.com/coins/greece/cilicia/tarsos/Lafaille_541.jpg (15.09.2022)

Katalog No	83
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4087
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 2,05 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Clazomenae (İonia)
Korunma Durumu	Sikke aşınmış durumdadır.
	
	
Ön Yüz:	<i>Boğa</i> protomu, sağa. Sikkenin baskısı yana kaymıştır.
Arka Yüz:	Kareye yakın hafif incus alan içinde “KAA” yazısı altında yaprak motifi görülmektedir.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 300’dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979a: 131, Kat. 1631.

Katalog No	84
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4737
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 14 mm, Ağırlık: 1,8 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Colophon (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden defne çelenkli Apollon başı.	Arka Yüz: Sağa yönelmiş at protomu. Solda yukarıdan aşağıya magistrat ismi ΔΙΟΝΥΣ.Ο altta ise KO lejantı yazar.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 569. Plant 1979: 770, Kat. 1240.

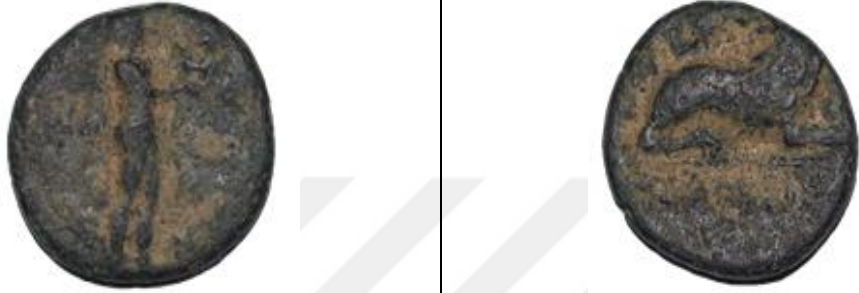
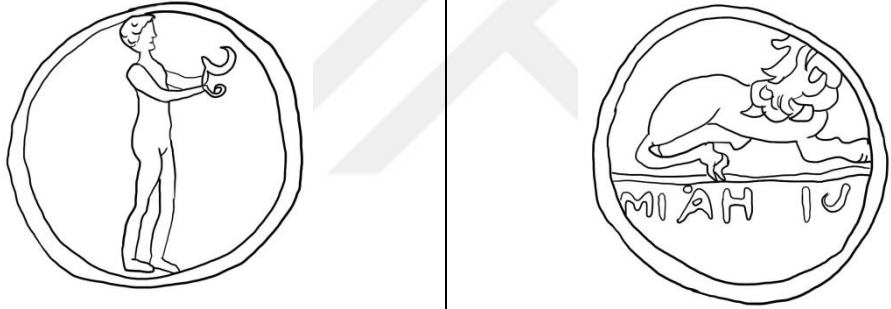
Katalog No	85
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2021/101
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 23 mm, Ağırlık: 14,9 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Ephesos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Noktalı bordür içerisinde <i>arı</i> . Sol boşlukta E, sağ boşlukta Φ şehir adı kısaltması bulunmaktadır.
Arka Yüz:	<i>Geyik</i> protomu sağa. Geyik başını geriye çevirmiştir. Geyiğin arkasında palmiye ağacı vardır. Geyiğin önünde ΦΥΡΤΑ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 340 - 325'tir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 88, Kat. 1484. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_42.jpg (15.09.2022)

Katalog No	86
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4086
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	15 mm, Ağırlık: 3,35 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Ephesos (İonia)
Korunma Durumu	Sikke aşınmış durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Artemis başı.	Arka Yüz: Başını geriye çevirmiş <i>geyik</i> protomu. E-Φ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 280 - 258'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 88, Kat. 1482. Head 1911: 574.

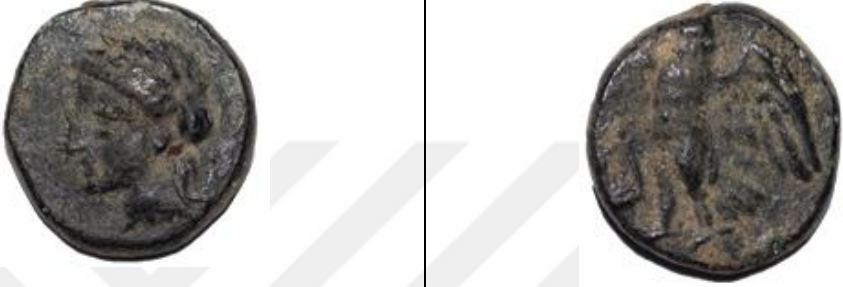
Katalog No	87
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5026
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 8 mm, Ağırlık: 0,5 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Ephesos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden topuz saçlı Artemis başı.	Arka Yüz: Başını geriye çevirmiş geyik protomu.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 280 - 258'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 88, Kat. 1482. Head 1911: 574.

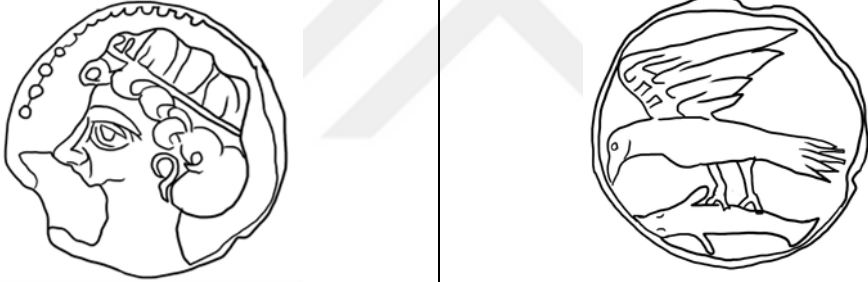
Katalog No	88
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	1161
Buluntu Yeri	Bilinmiyor.
Ölçüsü	Çap: 29 mm, Ağırlık: 12,80 gr
Kesim Yönü	AR
Yapım maddesi	Ephesos (İonia)
Şehrin Adı	Sikke üzerinde silik kısımlar vardır.
Korunma Durumu	
 	
 	
Ön Yüz:	Sarmaşık çelengi üzerinde ağzı yarı açık ve içinden bir yılan çıkan cista mystica.
Arka Yüz:	Başları seçilebilen birbirini içine girmiş iki yılan, solda şehir monogramı E, sağda bir meşale, sol taraf oldukça siliktir.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 133 - 67 yıllarına tarihlenmektedir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 536-574. Sear 1979a: 132, Kat. 1645. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/ephesos/BMC_170.jpg (14.09.2022)

Katalog No	89
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Etütlük Deposu.
Envanter No	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinde
Buluntu Yeri	Bağış
Ölçüsü	Çap:17 mm, Ağırlık: 3,48
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Magnesia (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Mızrak tutan <i>atlı</i> süvari betimi, sağa.	Arka Yüz: Sola doğru hamle halinde <i>boğa</i> betimi.
Tarih	Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 350 - 190'dır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 65, Kat. 973. BMC Ionia: PL. XVIII. 1 – 4. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/magnesia/BMC_19.jpg (12.08.2022)

Katalog No	90
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4376
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 17 mm, Ağırlık: 3,8 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Miletos (İonia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma vardır.
	
	
Ön Yüz: Sağa dönük, ayakta duran çıplak Apollon figürü. Elinde yay ve geyik tutmaktadır. (Sikkenin ön yüzü siliktir) Arka Yüz: MIAHCIWN lejant üzerinde sağa dönük, ayakları üzerinde oturan aslan, başını arkaya çevirmiştir.	
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 1. yüzyıl arasındır. Katalog taramasında sikkenin tarihi MÖ 190 ve öncesi olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 65, Kat. 228.

Katalog No	91
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2009/138
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 11,5 mm, Ağırlık: 2,01 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Phokaia (İonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Nymphe başı, sola. Arka Yüz: Grifon protomu, sola.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 350 - 300'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 65, Kat. 1399. https://www.wildwinds.com/coins/greece/ionia/phokaia/BMC_91.jpg (15.09.2022)

Katalog No	92
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/187
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,4 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Halikarnasos (Karia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Apollon başı, sola.	Arka Yüz: Hafif sola dönük <i>kartal</i> . Sol boşlukta lir var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 93, Kat. 1581.

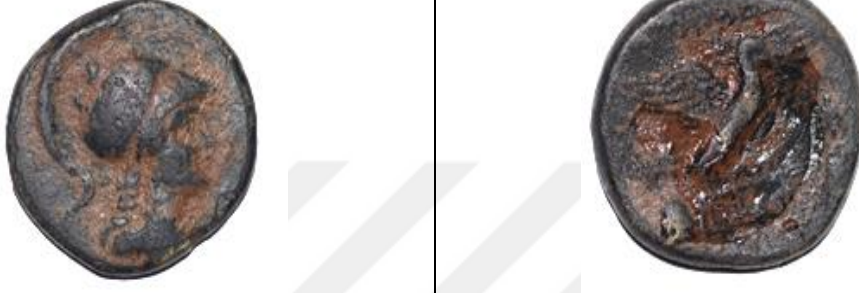
Katalog No	93
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	511
Buluntu Yeri	Bilinmiyor.
Ölçüsü	Çap: 19 mm, Ağırlık: 4,730 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Sinope (Paphlagonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kenarlarında kırıklar vardır.
	
	
Ön Yüz: Sol profilden başında taç olan Sinope.	Arka Yüz: Yunus balığı üzerinde duran kartal görülmektedir. Üzerinde yer alan lejantlar silinmiş olup okunamamaktadır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 322 - 320 yıllarına tarihlenmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 508. Sear 1979b: 344, Kat. 3698. Plant 1979: 89, Kat. 1497.

Katalog No	94
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	5018
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 1,47 gr
Kesim Yönü	
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Sinope (Paphlogonia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: ¾ Cepheden kolyeli ve küpeli Nymphe Sinope başı.	Arka Yüz: ΣΙ-ΝΩ lejantı arasında cepheden kanatları açık <i>kartal</i> .
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 322 - 220'dir.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 74.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 345, Kat. 3695. Plant 1979: 93, Kat. 1590.

Katalog No	95
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5604
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	18 mm, Ağırlık: 5,85 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Perge (Pamphilia)
Korunma Durumu	Sikkede silik kısımlar vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden defne çelenk taçlı Artemis başı.	Arka Yüz: ΠΕΡΓ lejantı, başı sola dönük, cepheden ayakta duran Artemis, kısa etek elbiseli. Sol elinde mızrak, sağ elinde çelenk tutuyor. Sağ yanında geyik var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 702. Plant 1979: 29, Kat. 235.

Katalog No	96
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4744
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 3,5 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Side (Pamphylia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağdan korint miğferli Athena başı. Miğferde kanatları açık bir <i>arı</i> vardır. Arka Yüz: Sola giden Nike, çelenk tutuyor. Önünde nar betimi var. .ΙΔΗ. lejanti yer alır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 190 - 36'dır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 704. Plant 1979: 21, Kat. 61.

Katalog No	97
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/130
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 17 mm, Ağırlık: 4,2 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Arados (Phoenicia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme bulunmamaktadır. Çok küçük kesik bulunmaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Noktalı bordür içerisinde kanatları açık arı. Sağda N, Solda HY monogramı
Arka Yüz:	Ayakta duran geyik, sağa. Önünde ΑΡΑΔΙ ΩΝ lejantı. Geyiğin arka planında palmye ağacı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 174 - 118'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear,1979b: 549, 5989. Plant 1979: 97, Kat. 1693.

Katalog No	98
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5885
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 23 mm, Ağırlık: 9 gr
Kesim Yönü	2
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Apameia (Phrygia)
Korunma Durumu	Sikkede oksitlenme vardır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden miğferli Athena başı.	Arka Yüz: Meander motifi üzerinde duran, kanatlarını açmış ve uçar pozisyonda <i>kartal</i> . İki yanlarda ve üst kısmında yıldız betimi. ΑΠΑΜΕΩ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 133 - 48'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 91, Kat. 1529.

Katalog No	99
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12674
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	23,5 mm, Ağırlık: 6,40 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Acmonia (Phrygia)
Korunma Durumu	Sikke kısmen aşınmıştır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden korint miğferli Athena başı.	Arka Yüz: Şimşek demeti üzerinde sağa doğru kanatları açık kartal. Yanlarda rozet, üst kısımda AKMON yazısı var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 91, Kat. 1528.

Katalog No	100
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5989
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 17 mm, Ağırlık: 3,8 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Synnada (Phrygia)
Korunma Durumu	Sikkede silik kısımlar vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden miğferli Athena başı.	Arka Yüz: ΣΥΝΝ ΛΑΜ lejantı arasında yere yatık durumda amphora ve üzerinde bir baykuş vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 586. Plant 1979: 96, Kat. 1658.

Katalog No	101
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	7857
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	28 mm, Ağırlık 18,5 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Amisos (Pontus)
Korunma Durumu	Sikkenin iki yüzünde de aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden defne çelenkli, sakallı Zeus başı.	Arka Yüz: AMI ΣΟΥ şehir monogramı üzerinde gök gürültüsü demeti. Üzerinde kanatları açık, başı sola dönük <i>kartal</i> . Solda monogram.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 497. Plant 1979: 92, Kat. 1561.

Katalog No	102
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6105
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 13 mm, Ağırlık: 3,6 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Amisos (Pontus)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sol profilden kule taçlı kadın başı.	Arka Yüz: Cepheden kanatları açık baykuş.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 96, Kat. 1657. https://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=2058557&AucID=4895&Lot=150&Val=dc4c9b6b7ada8158c1f23987351fa48d (08.08.2022)

Katalog No	103
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	11495
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	2,2 mm, Ağırlık: 8,75 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Dia (Pontus) Akçakoca - Düzce
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden sakallı Zeus başı.	Arka Yüz: Şimşek üzerinde cepheden <i>kartal</i> betimi vardır. Kartalın kanatları açıktır. Başını sağa çevirmiştir. Altta ..AI lejanti, sağ ve solda monogramlar vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 120 - 63'tür.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 32.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979a: 119, Kat. 1473.

Katalog No	104
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	11494
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	2,2 mm, Ağırlık: 8,53 gr
Kesim Yönü	
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Dia (Pontus) Akçakoca - Düzce
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Defne çelenkli Zeus başı, sağa.	Arka Yüz: Şimşek üzerinde cepheden <i>kartal</i> , kanatları açık, başını arkaya çevirmiştir. Altta silik biçimde ΔΙ.. yazıları, sol ve sağda monogram var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 120 - 63'tür.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 32.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979a: 119, Kat. 1473.

Katalog No	105
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2003/9
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	14 mm, Ağırlık: 2,29 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Etanna (Psidia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Yan yana koşan iki insan figürü. Ellerinde kanca şeklindeki bıçakları savurmaktadır. Arka Yüz: İnci dizili bordür içerisinde <i>yılanlı</i> kadın figürü. ET-EN lejantı vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 20, Kat. 42.

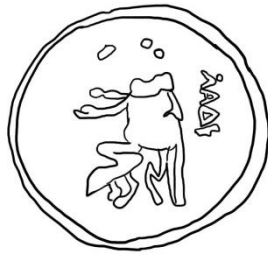
Katalog No	106
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2002/62
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 17 mm, Ağırlık: 4,27 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Isinda (Psidia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sol profilden Zeus başı.	Arka Yüz: Sağa giden <i>atlı</i> süvari, Kesimde ΣΙΝ.. lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 73, Kat. 1153.

Katalog No	107
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5396
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 16 mm, Ağırlık: 3,8 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Isinda (Psidia)
Korunma Durumu	Sikke aşınmış durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Sol profilden sakallı Zeus başı.	Arka Yüz: Sağa ilerleyen <i>atlı</i> süvari. Kesimde ΣΙΝ.. lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 73, Kat. 1153.

Katalog No	108
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4088
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 13 mm, Ağırlık: 1,87 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Selge (Psidia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır.
	
	
Ön Yüz: Cepheden yuvarlak sakallı erkek başı. Sikke aşınmıştır.	Arka Yüz: Sağdan koşar pozisyonda geyik motifi. Başını geriye çevirmiştir.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 712. Plant 1979: 88, Kat. 1481.

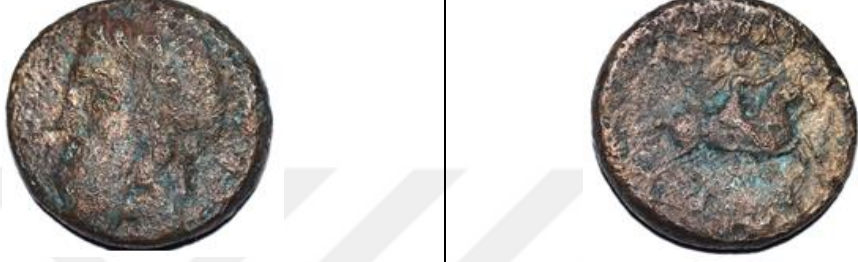
Katalog No	109
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4242
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 2,1 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Selge (Pisidia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Dörtte üç cepheden Herakles başı.
Arka Yüz:	ΣΕ –Λ-K lejantı. Bu harfler arasında sağa doğru uzanmış ve başını arkaya çevirmiş geyik var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 712. Plant 1979: 88, Kat. 1481.

Katalog No	110
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4200
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 15 mm, Ağırlık: 2,90 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Selge (Psidia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitleme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Cepheden, sakallı Herakles başı.
Arka Yüz:	Sağa yönelmiş <i>geyik</i> protomu. Başı geriye çevrilmiştir. İki yanında CEA lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog taramalarında sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/pisidia/selge/SNGCop_259.jpg (02.01.2023)

Katalog No	111
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12621
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 24,5 mm, Ağırlık: 10,350 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Philadelphia (Lydia)
Korunma Durumu	Sikkenin arka yüzü kısmen aşınmıştır.
 	
 	
Ön Yüz: Noktalı bordür içerisinde sağdan Artemis başı. Omuzunda yay ve ok kılıfı vardır.	Arka Yüz: ..ΛΑΔΕΛΦΕΩ. – ΕΡΜΙΠΠ... lejantları arasında Apollon; sola doğru oturmuş, sol dirseğini lyre üzerine dayamış, sağ elinde patera tutmaktadır. Yanında asa üzerinde <i>baykuş</i> vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 40, Kat. 678.

Katalog No	112
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5901
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 28 mm, Ağırlık: 12,5 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AR
Şehrin Adı	Tralles (Lydia)
Korunma Durumu	Sikkede oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Arka Yüz:
Ağzı yarı açık cista mystica (sır kutusu). İçerisinden bir yılan çıkmaktadır. Bunların tamamı sarmaşık çelengi içerisinde.	Bir biri içerisine geçmiş, başları belirgin iki yılan, arada oktanlık, solda şehir monogramı TPAΛ, sağda Asklepion sopası.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 200 -133'tür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 433, Kat. 4746. https://www.wildwinds.com/coins/greece/lydia/tralleis/BMC_006.jpg (14.09.2022)

Katalog No	113
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6246
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 13 mm, Ağırlık: 1,5 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Tralles (Lydia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır. Her iki yüzde de aynı motifin işlenmiş olması baskı hatası ihtimalini doğuruyor.
 	
 	
Ön Yüz:	Arka Yüz:
.PAAAI..NΩ. lejantı içinde ön ayakları üzerine diz çöken <i>boğa</i> motifi, sağa yönelmiştir.	.PAA. ANΩN lejantı arasında soldan ön ayakları üzerine çöken <i>boğa</i> motifi vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 660. https://www.wildwinds.com/coins/greece/lydia/tralleis/BMC_068.jpg (14.09.2022)

Katalog No	114
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4235
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 17 mm, Ağırlık: 4,2 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Adramyteum (Mysia)
Korunma Durumu	Sikke oldukça aşınmış durumdadır.
	
	
Ön Yüz: Sol profilden defne çelenkli sakallı Zeus başı.	Arka Yüz: Sağa giden <i>atlı</i> figürü. AΔPAMYTHNΩN lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 521. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/adramyteion/VonFritze_21_add.jpg (14.09.2022)

Katalog No	115
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	4173
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 26 mm, Ağırlık: - gr
Kesim Yönü	
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Kyzikos (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Noktalı bordür içerisinde tos vurur durumda <i>boğa</i> , sağa.
Arka Yüz:	KYII KHNΩN lejantı içinde meşale motifi. Altta monogram.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 200 - 100'dür.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 55.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 527. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/BMC_163.jpg (15.09.2022)

Katalog No	116
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Etütlük Deposu.
Envanter No	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinden
Buluntu Yeri	Bağış
Ölçüsü	Çap: 24 mm, Ağırlık: 6,45
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Kyzikos (Mysia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma ve oksitlenme bulunmamakla birlikte kenarında kesik vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Arka Yüz:
Noktalı bordür içerisinde tos vurur durumda <i>boğa</i> , sağa.	KYII KHNΩN lejantı içinde meşale motifi. Altta monogram.
Tarih	Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 200 - 100'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 527. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/kyzikos/BMC_163.jpg (15.09.2022)

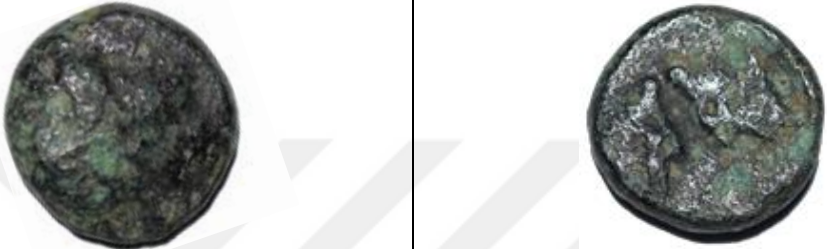
Katalog No	117
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12137
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,20 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Miletopolis (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin arka yüzü aşınmıştır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden diademli genç erkek başı.	Arka Yüz: Sola doğru boğa. ...Λ. lejantı yer alır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 364, Kat. 3919. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_03.txt (25.08.2022)

Katalog No	118
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2021 / 120
Buluntu Yeri	Miletopolis kazısı (2005-2006 yılları)
Ölçüsü	Çap: 19 mm, Ağırlık: 2 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Miletopolis (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin üzerinde aşınmalar vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden miğferli Athena başı.	Arka Yüz: Çift gövdeli baykuş. Etrafında ML. H.Π
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 95, Kat. 1650. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/miletopolis/BMC_01.jpg (15.09.2022)

Katalog No	119
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3575
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 19 mm, Ağırlık: 6,33 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Miletopolis (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden Athena başı.
Arka Yüz:	Yanyana iki <i>baykuş</i> motifi yer almaktadır. Sikke aşınmış olup lejant okunamamaktadır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. ve 1. yüzyıldır. Katalog incelemelerinde sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıl olarak tespit edilmiştir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 95, Kat. 1650. Head 1911: 531.

Katalog No	120
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12473
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 21 mm, Ağırlık: 8 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Poimanenon (Mysia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde yer yer patina vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Noktalı bordür içerisinde sağ profilden diadimli Zeus başı.
Arka Yüz:	Şimşek demeti üzerinde cepheden <i>kartal</i> , başını geriye çevirmiş durumdadır. Altta MHN ΩN lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979a: 125, Kat. 1545A.

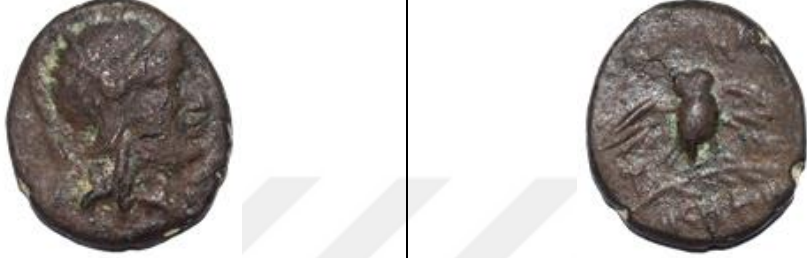
Katalog No	121
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	7120
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 23 mm, Ağırlık 6,4 gr
Kesim Yönü	9
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Parion (Mysia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Cepheden Gorgo başı. (Silik)	Arka Yüz: PA-ΓI... şehir monogramı arasında sağa dönük ayakta duran <i>kartal</i> .
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 531. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/parion/BMC_69.jpg (14.09.2022)

Katalog No	122
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	9416
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 9 mm, Ağırlık 0,9 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Pergamon (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
	
	
Ön Yüz:	Sol profilden Athena başı.
Arka Yüz:	Birbirine bakan karşılıklı iki boğa protomu.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 300 - 284'tür
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırm a Örnekleri	Head 1911: 532. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/SNGParis_1586.jpg (15.09.2022)

Katalog No	123
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3609
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 15 mm, Ağırlık: 3,230 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Pergamon (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden Asklepios başı.
Arka Yüz:	Sopaya sarılı yılan motifi yer almaktadır. ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 200 - 133'tür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 536. - BMC MYSIA, PL. XXVII. 2 – 4. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/BMC_151-152.jpg (15.09.2022)

Katalog No	124
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3613
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	13 mm, Ağırlık 2,95 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Pergamon (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Apollon başı.	Arka Yüz: Merkezde kıvrılmış <i>yılan</i> motifi vardır. .IAETAIP.. lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 158 - 138'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 534. Plant 1979, 98, Kat. 1702.

Katalog No	125
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2011/451
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 21 mm, Ağırlık: 8,53 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Pergamon (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden defne çelenkli Asklepion başı, ΣΕΛΕΥΚΟΥ lejantı vardır.
Arka Yüz:	Şimşek demeti üzerine basan kartal betimi, başı sağa dönük. ΠΕΡΓΑ – ΜΗΝΩΝ / Γ-A lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 133 - 27'dir. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 200 – 133 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 92, Kat. 1565. - BMC Mysia: PL. XXVII. 2 https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/SNGCop_379.jpg (14.09.2022)

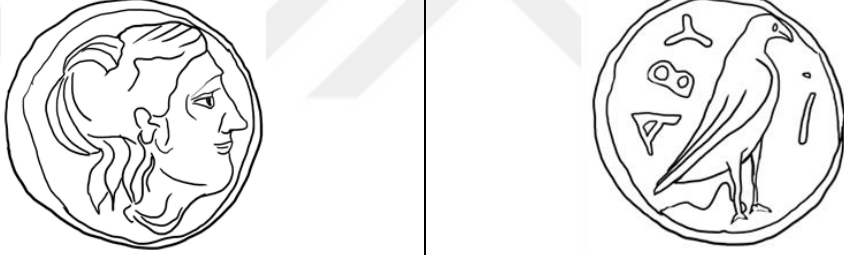
Katalog No	126
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13173
Buluntu Yeri	Müsadere
Ölçüsü	Çap: 15,5 mm, Ağırlık: 2,45 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Pergamon (Mysia)
Korunma Durumu	Sikkenin patinası aşınmıştır.
	
	
Ön Yüz:	Korint miğferli Athena başı, Sağa.
Arka Yüz:	Palmiye dalı üstüne tünemiş cepheden <i>baykuş</i> betimi. A....NA - .IKHTOP lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 2. ve 1. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 369, Kat. 3962.

Katalog No	127
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4069
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: 0,82 gr
Kesim Yönü	3
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Priapos (Mysia)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde yer yer aşınma ve oksitlenme vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden defne çelenkli Apollon başı.
Arka Yüz:	<i>Istakos</i> motifi görülmektedir. ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır.
Yayımlan dığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştı rma Örnekleri	Head 1911: 537. Sear 1979b: 370, Kat. 3987. Plant 1979: 100, Kat. 1747. https://www.coinarchives.com/ddd522ef96a53040786d8f03d12ee956/img/roma/elive5/image00398.jpg (15.09.2022)

Katalog No	128
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	4736
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 10 mm, Ağırlık: - gr
Kesim Yönü	
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Priapos (Mysia) Karabiga
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden defne çelenkli Apallon başı.
Arka Yüz:	<i>Istakos</i> motifi görülmektedir. ΠΡΙΑ lejanti vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır.
Yayımlan dığı Yer	Okçu tarihsiz: 59.
Karşılaştı rma Örnekleri	Head 1911: 537. Sear 1979b: 370, Kat. 3987. Plant 1979: 100, Kat. 1747. https://www.coinarchives.com/ddd522ef96a53040786d8f03d12ee956/img/roma/elive5/image00398.jpg (15.09.2022)

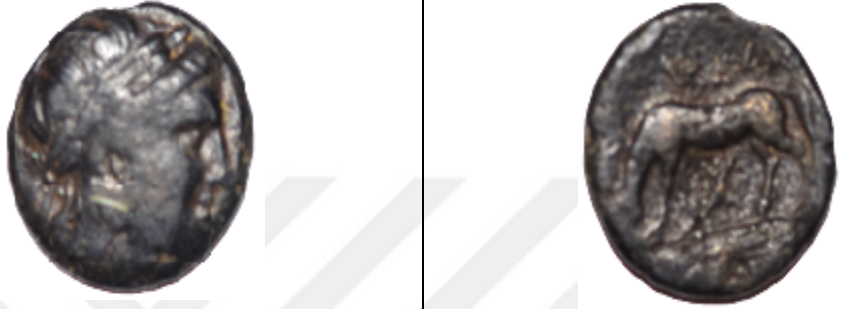
Katalog No	129
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	35.121.97
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 18,5 mm, Ağırlık: - gr
Kesim Yönü	
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Lysimakheia (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Lysimakhos'un diademli başı, sağa.	Arka Yüz: Oturan <i>aslan</i> , sağa. Önünde ΛΥΣΙΜ....., sol üstte ve ayakları arasında lejant var.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 309 - 281'dir.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 85.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 83, Kat. 1372.

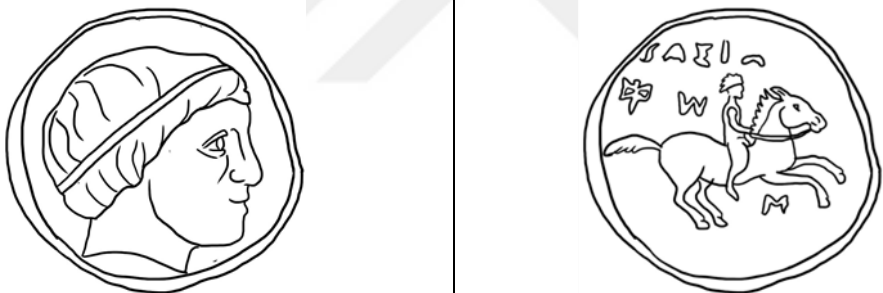
Katalog No	130
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2008/66
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 21 mm, Ağırlık: 10,60 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Odessus (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkede aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Diademli, sakallı erkek başı, sağa. Sikke aşınmıştır.
Arka Yüz:	Atlı süvari, sağa. Altta I/ OΔ HEΣITON lejantı
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 4. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 138 -117 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 73, Kat.1161. https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/odessos/AMNG_2200.jpg (14.09.2022)

Katalog No	131
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5539
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 11 mm, Ağırlık: 1,2 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Abydos (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Apollon başı.	Arka Yüz: Merkezde ayakta duran <i>kartal</i> , sağa. Solda ABY lejantı.
Tarih	Katalog taramalarına göre sikkenin tarihi MÖ 320-280 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 93, Kat. 1580. https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/abydos/BMC_12.jpg (14.09.2022)

Katalog No	132
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	4872
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 14 mm, Ağırlık: 3,59 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Abydos (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu çok iyi değildir.
 	
 	
Ön Yüz:	Cepheden kadın başı.
Arka Yüz:	Merkezde ayakta duran <i>kartal</i> , sağa. Solda ABY lejanı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 320 - 200'dür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 539. https://www.wildwinds.com/coins/greece/troas/abydos/BMC_41.jpg (14.09.2022)

Katalog No	133
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6678
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 17 mm, Ağırlık: 4,3 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Alexandria Troas (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin her iki yüzünde de aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden defne çelenkli, Apollon başı vardır.
Arka Yüz:	Merkezde otlanan at, sola. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. ve 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 76, Kat. 1205. Sear 1979b: 374, Kat. 4028. BMC Troas: PL. III. 9 – 14.

Katalog No	134
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	13055
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 4,17 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Alexandria Troas (Troas)
Korunma Durumu	Sikkenin durumu iyidir.
	
	
Ön Yüz: Sağdan diademli Apollon başı vardır.	Arka Yüz: Merkezde otlanan at, sola. A...AN lejantı, altta şimşek demeti.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 3 - 2. yüzyıldır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 76, Kat. 1205. Sear 1979b: 374, Kat. 4028. BMC Troas: PL. III. 9 - 14.

Katalog No	135
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/104
Buluntu Yeri	Bağış.
Ölçüsü	Çap: 19 mm, Ağırlık: 4,3 gr
Kesim Yönü	9
Yapım maddesi	AE
Şehrin Adı	Makedon Krallığı - Philip II
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
	
	
Ön Yüz:	Sağ profilden diademli kral başı.
Arka Yüz:	Makedon <i>atlı</i> süvarisi sağa doğru ilerlemektedir. Sol boşlukta çifte balta. BAIAE..Σ lejantı, altta, .ΑΛΛΑ... lejantı.
Tarih	Müze kayıtlarına göre sikkenin tarihi MÖ 3. yüzyıldır. Katalog çalışmalarında sikkenin tarihi MÖ 359 - 320 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/philip_II/Mueller_091.jpg (14.09.2022)

Katalog No	136
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/88
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 13 mm, Ağırlık: 3,4 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Makedon Krallığı - Philip II
Korunma Durumu	Sikke üzerinde kararma vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Aslan postlu Herakles başı, sağa.
Arka Yüz:	Atlı süvari sağa doğru dörtlü ile ilerlemektedir. ΦΙΛΙΠΠΟΥ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 359 - 336'dır.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Sear 1979b: 619, Kat. 6686 https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/philip_II/LeRider_314.jpg (24.09.2022)

Katalog No	137
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/132
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 4,1 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Krallığın Adı	Makedon Krallığı - Aleksandros III
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Aleksandros III'ün aslan postlu başı. Arka Yüz: Tahtta oturan Zeus, sola. Sol elinde mızrak, sağ elinde <i>kartal</i> tutmaktadır. Sol tarafta sola doğru <i>grifon</i> durmaktadır. AΛENAP lejantı vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 336 - 323'tür.
Yayımlan dığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştır ma Örnekleri	Sear 1979b: 622, Kat. 6713. - https://www.coinarchives.com/32d830c974da9a5953ff1be1d9e6faef/img/savoca/153/image00022.jpg (15.09.2022)

Katalog No	138
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2009/530
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 18 mm, Ağırlık: 4,80 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Makedon Krallığı - Kassander
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Aslan postlu ve giyimli genç Herakles başı, sağa.
Arka Yüz:	Merkezde oturan aslan, sağa. Sağ tarafta A lejantı. ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ - ΔΡΟΥ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 319 - 297'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 81, Kat. 1331. Sear 1979b: 627, Kat. 6753. https://www.wildwinds.com/coins/greece/macedonia/kings/kassander/AMNG_01.jpg (14.09.2022)

Katalog No	139
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	7121
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık 4,6 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Diadohlar - Lysimachos (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin her iki yüzünde de aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden miğferli Ares başı vardır.	Arka Yüz: Sağa giden aslan, altta ok ucu. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 323 - 281'dir
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 285. Sear 1979b: 635, Kat. 6825. https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kings/lysimachos/Mueller_061.1.jpg (14.09.2022)

Katalog No	140
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	12475
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 17,2 mm, Ağırlık: 4,21 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Diadohlar - Lysimachos (Thrakia)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden defne çelenkli Apollon başı.
Arka Yüz:	Sağa doğru ilerleyen atlı süvari. ΛΥ – ΑΛΕΞΑΝΔ.ΟΥ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 311 - 306'dır.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 84.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 284. https://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kings/lysimachos/ACA_3737.jpg (16.09.2022)

Katalog No	141
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/189
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	Çap: 12 mm, Ağırlık: 1,8 gr
Kesim Yönü	10
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Diadohlar - Seleukos Krallığı (Antiochos III)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden Antiochos'un diademli başı.
Arka Yüz:	Merkezde sola giden <i>fil</i> . ANTI.X.Y lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 222 - 187'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırmaya Örnekleri	https://www.wildwinds.com/coins/greece/seleucia/antiochos_III/SC_0979.jpg (15.09.2022)

Katalog No	142
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5379
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 6,7 gr
Kesim Yönü	1
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Diadohlar - Seleukos Krallığı (Achaeus)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınma ve oksitlenme görülür.
	
	
Ön Yüz: Sağ profilden Apollon başı.	Arka Yüz: Merkezde <i>kartal</i> motifi görülmektedir. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΧΑΙΟΥ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 221 - 214'tür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 762. https://www.wildwinds.com/coins/greece/Seleucia/achaios/SNGIs_835.jpg (14.09.2022)

Katalog No	143
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	5349
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 21 mm, Ağırlık: 7,25 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Diadohlar – Ptolemaios Krallığı (Ptolemy I)
Korunma Durumu	Sikke üzerinde aşınmalar görülür.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Zeus başı.	Arka Yüz: Merkezde <i>kartal</i> motifi görülmektedir. Kartalın kanatları açık. ΒΑΣΙΛΕΩ ΓΤΟΛΕΜΑΙΟΥ lejantı.
Tarih	Katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 305 - 285'tir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 850. Sear 1979b: 733, 7763. https://www.wildwinds.com/coins/greece/egypt/ptolemy_I/Svoronos_171.jpg (15.09.2022)

Katalog No	144
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2908
Buluntu Yeri	Satın alma.
Ölçüsü	Çap: 27 mm, Ağırlık: 13,70 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AR
Krallığın Adı	Diadohlar – Ptolemaios Krallığı (Ptolemy I)
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden kabarık ve bantla süslenmiş saç modeline sahip Ptolemy I başı.	Arka Yüz: Sola dönük <i>kartal</i> motifi görülmektedir. ΚΛ - ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ lejantı vardır.
Tarih	Katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 305 - 285 olarak tespit edilmiştir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 550, Kat. 382. Sear 1979b: 733, 7759.

Katalog No	145
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Adli Emanet Deposu
Envanter No	Mahkemelik
Buluntu Yeri	Mahkemelik
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 5,21 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Bithynia Krallığı - Prusias II
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden Dionysos başı.	Arka Yüz: Elinde lir tutan <i>kentaur</i> motifi görülmektedir. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΥΣΙΟΥ lejantı.
Tarih	Katalog araştırmaları sonucu sikkenin tarihi MÖ 183 - 149'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 519. Sear 1979b: 683, Kat. 7266. https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg (15.09.2022)

Katalog No	146
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2849
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 22 mm, Ağırlık: 4,55 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Bithynia Krallığı - Prusias II
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden Dionysos başı.
Arka Yüz:	Elinde lir tutan <i>kentaur</i> motifi görülmektedir. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΙΡΟΥΣΙΟΥ lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 183 - 149'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 519. Sear 1979b: 683, Kat. 7266. https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg (15.09.2022)

Katalog No	147
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	6858
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	23 mm, Ağırlık: 5,6 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Bithynia Krallığı - Prusias II
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden sarmaşık çelenkli Dionysos başı.	Arka Yüz: Sağdan elinde lyre tutan <i>kentauros</i> bulunmaktadır. Yanlarda ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΥΣΙΟΥΑΣ lejantı vardır.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 183 - 149'dur.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırm a Örnekleri	Head 1911: 519. Sear 1979b: 683, Kat. 7266. https://www.wildwinds.com/coins/greece/bithynia/kings/prusias_II/RecGen_26_mono04.jpg (15.09.2022)

Katalog No	148
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	2022/6
Buluntu Yeri	Müsadere.
Ölçüsü	14 mm, Ağırlık: 3,1 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Pergamon Krallığı - Attalos II
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu genel olarak iyi olup, üzerinde oksitlenme ya da kırık bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden miğferli Athena başı.	Arka Yüz: Merkezde sağa kıvrılmış yılan. Sol boşlukta; M, sağ boşlukta . ΛΤΑΙ... lejanti.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 159 -138'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 534. Plant 1979: 98, Kat. 1702.

Katalog No	149
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	3005
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 16 mm, Ağırlık: 3,65 gr
Kesim Yönü	12
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Pergamon Krallığı - Philetairos
Korunma Durumu	Sikkenin üzerinde aşınma vardır.
 	
 	
Ön Yüz:	Sağ profilden miğferli Athena başı.
Arka Yüz:	Oturan Asklepios, sağ eliyle yılanı pateradan beslemektedir. Sol eliyle mızrak tutmaktadır. Arkasında .IAETAIP.. yazısının bazı harfleri okunabilmektedir.
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 282 - 263'tür.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Head 1911: 534. https://www.wildwinds.com/coins/greece/mysia/pergamon/philetairos/SNGCOp_340.jpg (15.09.2022)

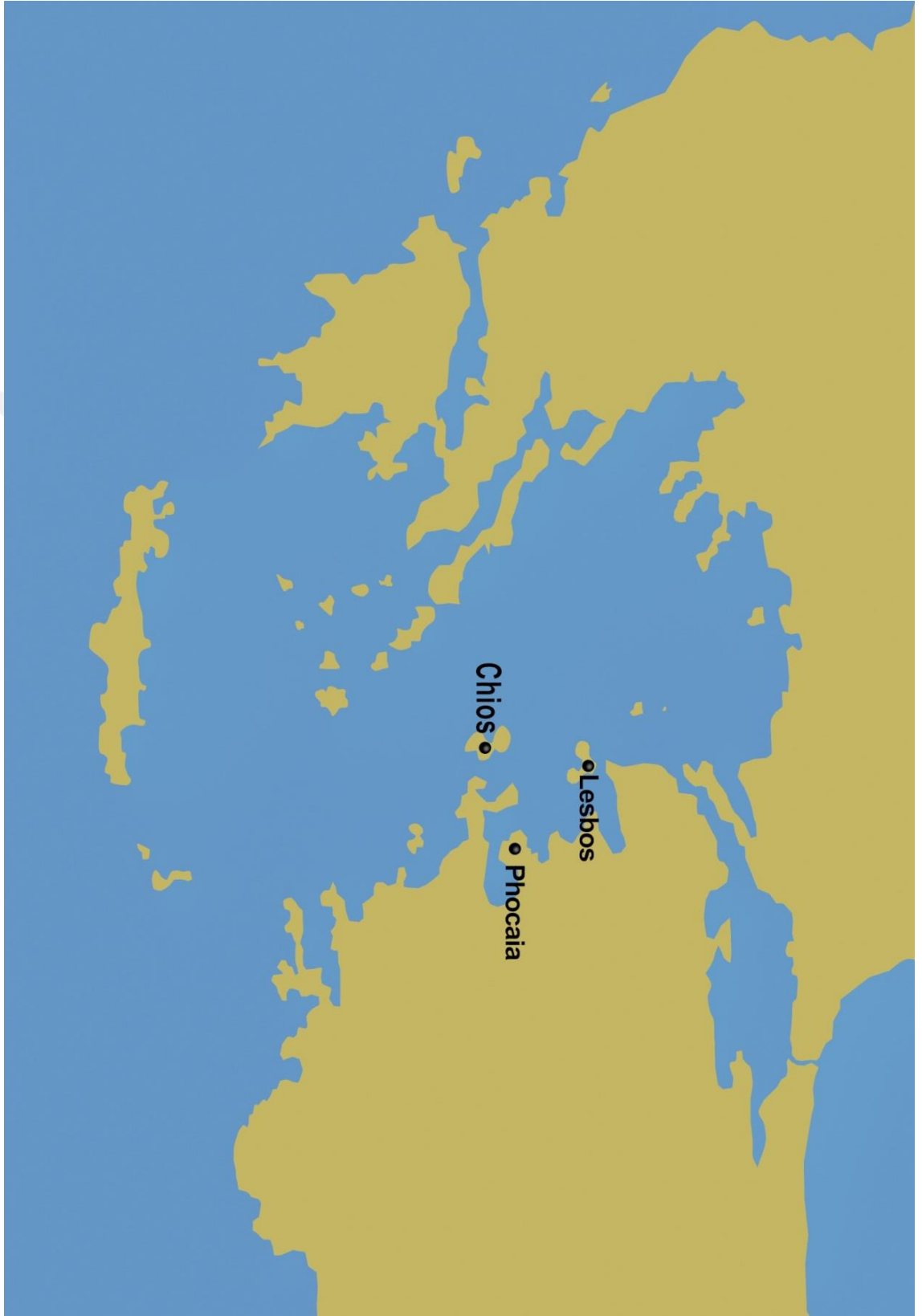
Katalog No	150
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Teşhir.
Envanter No	12208
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 20 mm, Ağırlık: 8,50 gr
Kesim Yönü	-
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Pontus Krallığı - Mithradates Eupator
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi olup, üzerinde herhangi bir aşınma ve oksitlenme bulunmamaktadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden defne çelenkli Zeus başı.	Arka Yüz: Şimşek demeti üzerinde cepheden, başı sağa dönük <i>kartal</i> . Solda monogram. Sağda yıldız. Altta ΦΑΡΝΑΚ lejantı
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 120 - 63'tür.
Yayımlandığı Yer	Okçu tarihsiz: 83.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 92, Kat. 1561.

Katalog No	151
Korunduğu Yer	Bursa Arkeoloji Müzesi, Depo.
Envanter No	12883
Buluntu Yeri	Satın Alma.
Ölçüsü	Çap: 26,5 mm, Ağırlık: 14,7 gr
Kesim Yönü	6
Yapım maddesi	AE
Krallığın Adı	Commagene Krallığı - Antiochos IV
Korunma Durumu	Sikkenin kondisyonu iyi durumdadır.
 	
 	
Ön Yüz: Sağ profilden kral Antiochos IV'ün başı. Sağda; ΒΑΣΙΛΕΥΣΜΕΙ lejantı var. Arka Yüz: Çelenk içerisinde akrep figürü ve KOMM.ΓΗNON lejantı vardır. Üzerinde ise bereket boynuzu vardır.	
Tarih	Müze kayıtlarına ve katalog çalışmalarına göre sikkenin tarihi MÖ 38 - MS 72'dir.
Yayımlandığı Yer	Yayınlanmadı.
Karşılaştırma Örnekleri	Plant 1979: 98, Kat. 1709. https://www.wildwinds.com/coins/greece/commagene/kings/antiochos_IV/RP_C_3857.jpg (15.09.2022)

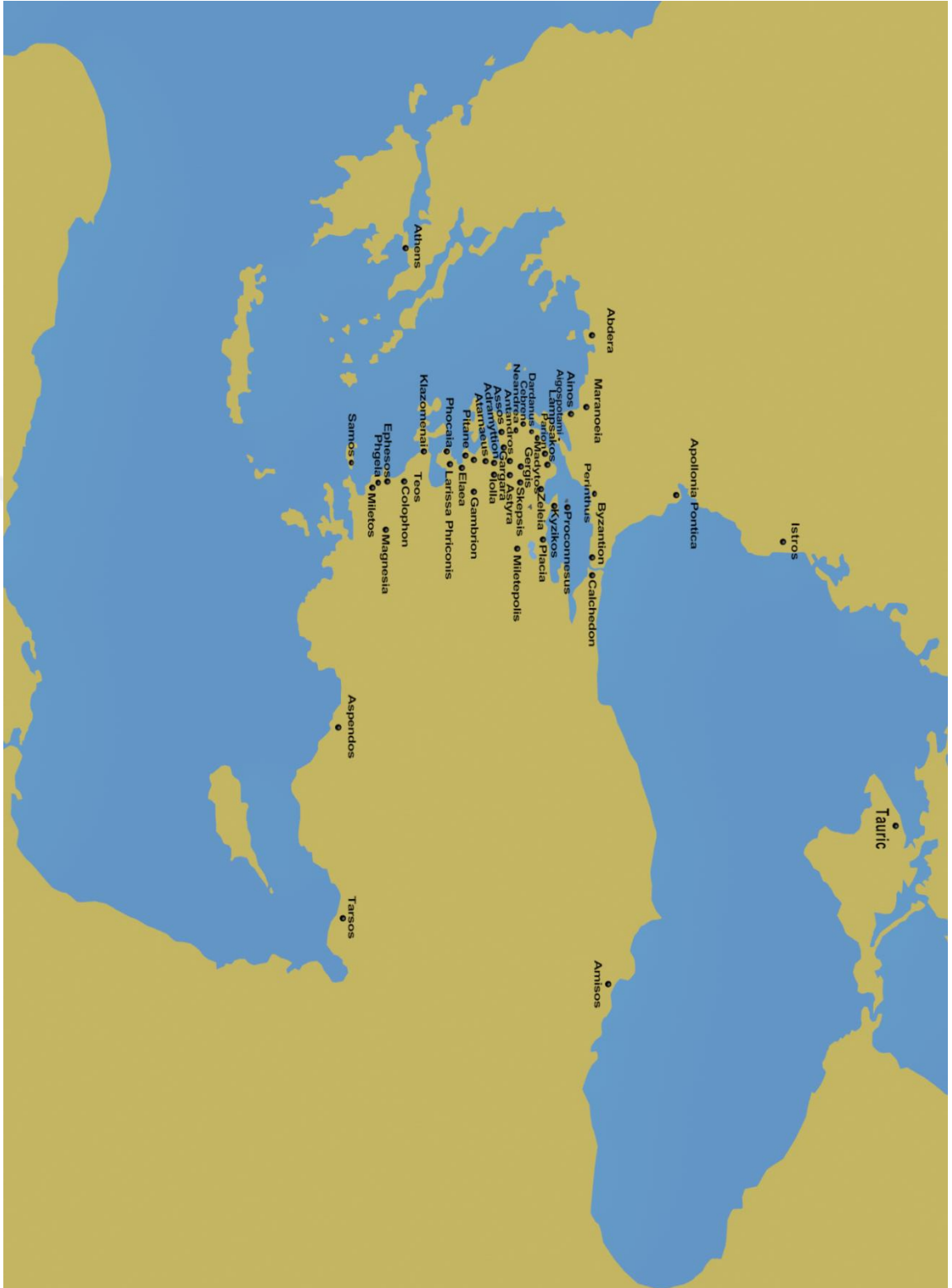
HARİTA LİSTESİ

Çalışma kapsamında kullanılan 151 sikkenin basıldığı kentler harita üzerinde işaretlenerek verilecektir. Haritalarda farklı bölgelere ait haritalar yer alacaktır.		
Harita: 1	Arkaik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası	3 adet kent harita üzerinde işaretlenmiştir.
Harita: 2	Klasik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası	48 adet kent harita üzerinde işaretlenmiştir.
Harita: 3	Helenistik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası	43 adet kent harita üzerinde işaretlenmiştir.
Harita: 4	Helenistik Dönem Krallıklar Haritası	8 adet Helenistik Krallığı harita üzerinde işaretlenmiştir.

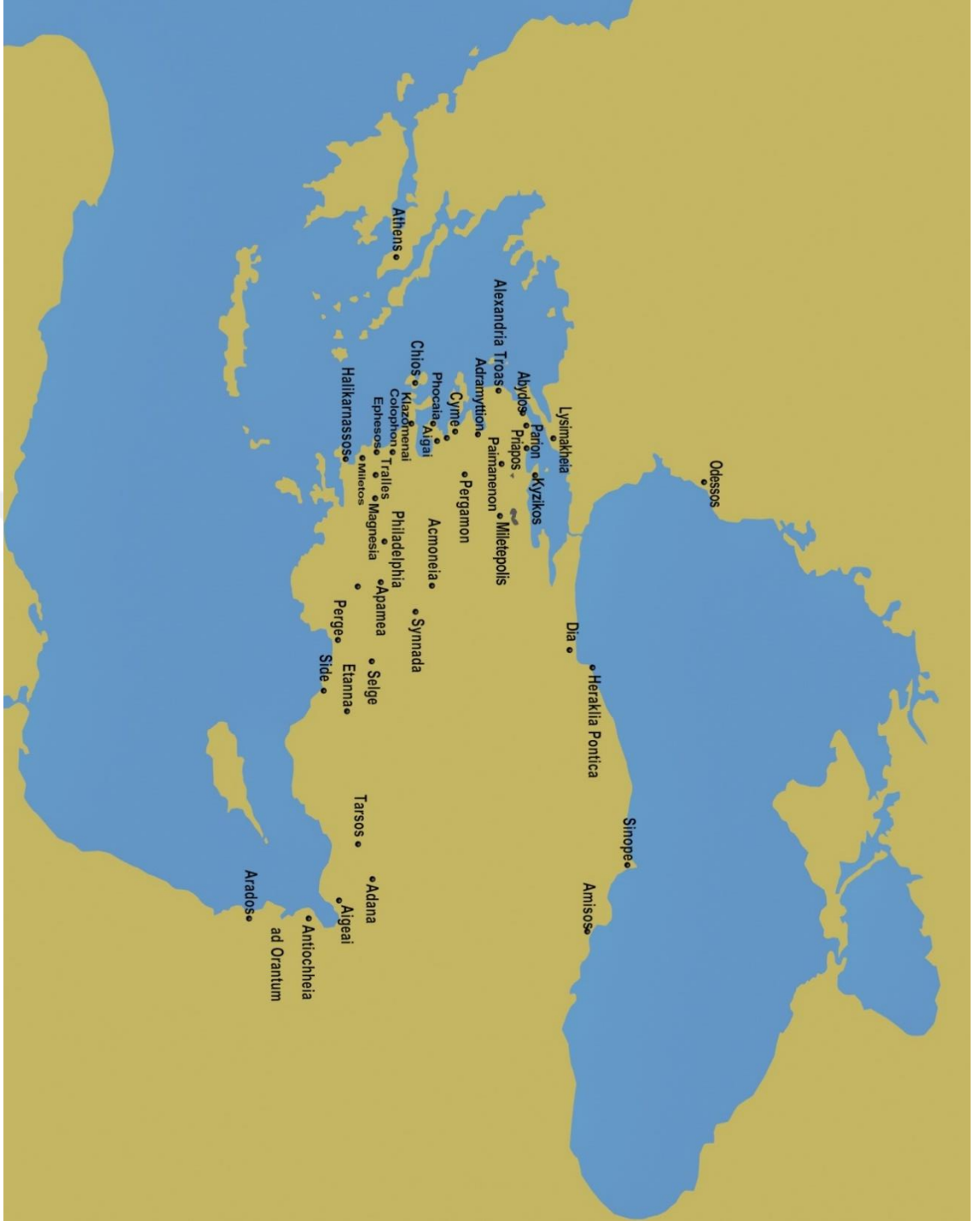
HARİTALAR

Harita 1: Arkaik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası.

Harita 2: Klasik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası.

Harita 3: Helenistik Dönem Sikke Basan Kentler Haritası

Harita 4: Helenistik Dönem Krallıklar Haritası.

GRAFİK VE TABLO LİSTESİ

Tablo 1	Arkaik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosu.	Bu tabloda; sıra no, katalog no, envanter no, sikkenin tarihi, kent/bölge, krallık/kral, hayvan ve mitolojik yaratık bilgileri bir arada gösterilmiştir.
Tablo 2	Klasik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosu.	Bu tabloda; sıra no, katalog no, envanter no, sikkenin tarihi, kent/bölge, krallık/kral, hayvan ve mitolojik yaratık bilgileri bir arada gösterilmiştir.
Tablo 3	Helenistik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosu.	Bu tabloda; sıra no, katalog no, envanter no, sikkenin tarihi, kent/bölge, krallık/kral, hayvan ve mitolojik yaratık bilgileri bir arada gösterilmiştir.
Grafik 1	Çalışma Kapsamında Kullanılan 151 Adet Sikkenin Hayvan ve Mitolojik Yaratık Kullanım Grafiği	Bu grafikte hayvan ve mitolojik yaratıkların sayısı grafik olarak verilmiştir.
Tablo 4	Çalışma kapsamında kullanılan 151 adet sikke üzerindeki hayvan ve mitolojik yaratık sayıları.	Bu tabloda sikke üzerinde yer alan hayvan ve mitolojik yaratıklarının toplamı gösterilmiştir.
Tablo 5	Sikkeler Üzerinde Tek Betim – Çift Betim – Üç Betim Kullanımı	Bu tabloda sikkeler üzerinde yer alan hayvan ve mitolojik varlıkların tek, çift ve üçlü kullanımı gösterilmektedir.
Tablo 6	Sikkelerde betimlenen hayvanlar.	Bu tabloda sikke üzerinde yer alan hayvanlara göre sınıflama yapılmıştır.
Tablo 7	Sikkelerde betimlenen mitolojik yaratıklar.	Bu tabloda sikke üzerinde yer alan mitolojik yaratıklara göre sınıflama yapılmıştır.
Grafik 2	Çalışma Kapsamında Kullanılan Sikkelerde Yer Alan Hayvan Betim Sayıları Grafiği	Bu grafikte sikke üzerinde yer alan hayvanlar ve sayıları gösterilmiştir.
Grafik 3	Çalışma Kapsamında Kullanılan Sikkelerde Yer Alan Mitolojik Yaratık Betim Sayıları Grafiği	Bu grafikte sikke üzerinde yer alan mitolojik yaratıklar ve sayıları gösterilmiştir.
Grafik 4	Sikkelerde Hayvanların Yaşamına Göre Dağılım Grafiği	Bu grafikte hayvanların yaşamına göre dağılımı verilmiştir.
Grafik 5	Sikkelerde Kullanılan Maddeler Grafiği	Bu grafikte çalışma kapsamında kullanılan sikkelerin maddeleri (altın-gümüş-bronz) gösterilmiştir.

GRAFİKLER VE TABLOLAR

ARKAİK DÖNEM SİKKELERİ						
Sıra	Katalog No	Envanter No	Sikkenin Tarihi	Kent / Bölge	Krallık/ Kral	Hayvan / Mitolojik Yaratık Betimi
1.	1	12933	MÖ 500-480	Chios (İonia)	-	Sfenks
2.	2	24.1.98	MÖ 6. yüzyıl.	Phokaia (İonia)	-	Grifon
3.	3	13044	MÖ 550-440	Lesbos (Midilli Adası)	-	Boğa (2 adet)

Tablo 1: Arkaik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosu.

KLASİK DÖNEM SİKKELERİ						
Sıra	Katalog No	Envanter No	Sikkenin Tarihi	Kent / Bölge	Krallık / Kral	Hayvan / Mitolojik Yaratık Betimi
1.	4	3247	MÖ 340	Elaea (Aeolis)	-	Baykuş
2.	5	48-13-97	MÖ 4. yüzyıl	Larissa (Aeolis)	-	Boğa (Protom)
3.	6	3530	MÖ 490-430	Atina/ Attika	-	Baykuş
4.	7	12849	MÖ 490-430	Atina/ Attika	-	Baykuş
5.	8	4948	MÖ 4. yüzyıl	Calchedon (Bithynia)	-	Boğa
6	9	6328	MÖ 4. yüzyıl	Calchedon (Bithynia)	-	Boğa
7.	10	12302	MÖ 360 - 334	Tarsos (Cilicia)	-	Kurt
8.	11	12514	MÖ 400 - 300	Klazomenai (İonia)	-	Koç
9.	12	5378	MÖ 4. yüzyıl	Colophon (İonia)	-	At (Protom)
10.	13	6.10.96	MÖ 390-330	Ephesos (İonia)	-	Arı - Geyik (2 Adet)
11.	14	2022/7	MÖ 350-190	Magnesia (İonia)	-	At (Süvari) - Boğa
12.	15	2022/40	MÖ 478-390	Miletos (İonia)	-	Aslan (Protom)
13.	16	2022 / 74	MÖ 521 – 478	Phokaia (İonia)	-	İnek (Protom)
14.	17	2006/48	MÖ 350 - 300	Phygela (İonia)	-	Boğa
15.	18	Mahkemelik	MÖ 394 – 315	Samos (İonia)	-	Boğa (Protom) Aslan (Protom)
16.	19	2022/27	MÖ 394 - 300	Teos (İonia)	-	Grifon
17.	20	5860	MÖ 394 - 300	Teos (İonia)	-	Grifon
18.	21	10454	MÖ 395-377	-	Caria Satrabı Hecatomnus	Aslan (Protom)
19.	22	2021/112	MÖ 369 – 336	Histiaia (Euboea)	-	Boğa - Koç
20.	23	13064	MÖ 350	Adramytteion (Mysia)	-	Kartal
21.	24	6000	MÖ 400 -	Atarnaeus	-	Yılan

			350	(Mysia)		
22.	25	6859	MÖ 4. yüzyıl	Gambrion (Mysia)	-	Boğa (Protom)
23.	26	4243	MÖ 4. yüzyıl	Iolla (Mysia)	-	Pegasus (Protom)
24.	27	13037	MÖ 400 - 395	Astyra (Mysia)	-	At (Süvari)
25.	28	2021/10	MÖ 450-400	Kyzikos (Mysia)	-	Aslan (Protom) - Domuz(Protom) Ton Balığı
26.	29	2980	MÖ 400-280	Kyzikos (Mysia)	-	Ton Balığı
27.	30	6090	MÖ 4. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)	-	Boğa
28.	31	2022/180	MÖ 4. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)	-	Boğa
29.	32	9428	MÖ 400-300	Parion (Mysia)		Boğa
30.	33	5542	MÖ 400-200	Pitane (Mysia)	-	Yılan
31.	34	9591	MÖ 4. yüzyıl	Placia (Mysia)	-	Aslan
32.	35	6838	MÖ 4. yüzyıl	Placia (Mysia)	-	Aslan
33.	36	12540	MÖ 400-350	Proconnesus (Mysia)	-	At (Protom)
34.	37	13176	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Aspendos (Pamphylia)	-	Pegasus (Protom)
35.	38	5455	MÖ 400-360	Amisos (Pontus)	-	Baykuş
36.	39	10480	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Amisos (Pontus)	-	Baykuş
37.	40	Etütlük 1160 Numaralı Poşet içerisinden.	MÖ 395 - 360	Abdera (Thrakia)	-	Grifon - Ağustos böceği
38.	41	5929	MÖ 4. yüzyıl	Aegospotami (Thrakia)	-	Keçi
39.	42	35-118-97	MÖ 405-350	Ainos (Thrakia)	-	Keçi
40.	43	2009/2	MÖ 450 - 400	Apollonia Pontica (Thrakia)	-	Kerevit
41.	44	2021/114	MÖ 416 - 340	Byzantion (Thrakia)	-	Boğa - Yunus Balığı

42.	45	2022/194	MÖ 400-350	Istros (Thrakia)	-	Kartal – Yunus balığı
43.	46	12981	MÖ 350	Madytos (Thrakia)	-	Boğa – Balık – Köpek
44.	47	13193	MÖ 400-350	Maranoeia (Thrakia)	-	At
45.	48	6009	MÖ 350	Perinthus (Thrakia)	-	Boğa
46.	49	11133	MÖ 350	Tauric / Ponticapaeum	-	Grifon.
47.	50	13007	MÖ 350	Antandros (Troas)	-	Aslan (Protom)
48.	51	13180	MÖ 350	Antandros (Troas)	-	Aslan (Protom)
49.	52	10014	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Antandros (Troas)	-	Keçi
50.	53	13050	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Assos (Troas)	-	Grifon
51.	54	13048	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Assos (Troas)	-	Grifon
52.	55	12730	MÖ 400-310	Cebren (Troas)	-	Koç (Protom)
53.	56	12742	MÖ 400-310	Cebren (Troas)	-	Koç (Protom)
54.	57	13003	MÖ 400-310	Dardanos (Troas)	-	At (Süvari) – Horoz
55.	58	13052	MÖ 400-284	Gargara (Troas)	-	At
56.	59	3935	MÖ 4. yüzyıl	Gentinus (Troas)	-	Arı
57.	60	5526	MÖ 4. yüzyıl	Gergis (Troas)	-	Sfenks
58.	61	13042	MÖ 4. yüzyıl ortalarına	Gergis (Troas)	-	Sfenks
59.	62	4859	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Lampsakos (Troas)	-	Pegasus (Protom)
60.	63	3179	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Lampsakos (Troas)	-	Pegasus(Protom)
61.	64	2022/13	MÖ 362	Lampsakos (Troas)	-	Pegasus (Protom)
62.	65	2022/78	MÖ 400-310	Neandrea (Troas)	-	At
63.	66	35.123.97	MÖ 350	Scepsis (Troas)	-	Pegasus
64.	67	2022/9	MÖ 460 - 400	Scepsis (Troas)	-	Pegasus (Protom)

65.	68	6299	MÖ 350-300	Zeleeia (Troas)	-	Geyik
66.	69	3019	MÖ 350-300	Zeleeia (Troas)	-	Geyik

Tablo 2: Klasik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosu.

HELENİSTİK DÖNEM SİKKELERİ						
No	Katalog No	Envanter No	Sikkenin Tarihi	Kent / Bölge	Krallık/ Kral	Hayvan / Mitolojik Yaratık Betimi
1.	70	2011/12	MÖ 3. ve 2. yüzyıl	Aigai (Aeolis)	-	Keçi (Protom)
2.	71	13167	MÖ 3. yüzyıl	Elaea (Aeolis)	-	At (Süvari)
3.	72	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinden.	MÖ 300	Boione (Aeolis)	-	Boğa
4.	73	3934	MÖ 320-250	Cyme (Aeolis)	-	Kartal
5.	74	5518	MÖ 3. yüzyıl	Cyme (Aeolis)	-	At (Protom)
6.	75	2013/26	MÖ 229 – 83	Atina/ Attika	-	Baykuş – Kartal
7.	76	2011/21	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Chios (İonia - Sakız Adası)	-	Sfenks
8.	77	31.1.2000	MÖ 3. ve 2. yüzyıl	Herakleia Pontika (Bithynia)	-	Aslan
9.	78	5715	MÖ160 - 120	Aigeai (Cilicia)	-	At (Protom)
10.	79	2009/417	MÖ 200-25	Adana (Cilicia)	-	At
11.	80	14-2-99	MÖ 1. yüzyıl	Antiocheia ad Orantum (Cilicia)	-	Koç
12.	81	1-9-96	MÖ 1. yüzyıl	Antiocheia ad Orantum (Cilicia)	-	Koç
13.	82	12629	MÖ 2. yüzyıl	Tarsos (Cilicia)	-	Kartal
14.	83	4087	MÖ 300	Clazomenae (İonia)	-	Boğa (Protom)
15.	84	4737	MÖ 350-300	Colophon (İonia)	-	At (Protom)
16.	85	2021/101	MÖ 340-325	Ephesos (İonia)	-	Arı – Geyik (Protom)
17.	86	4086	MÖ 280-258	Ephesos (İonia)	-	Geyik (Protom)

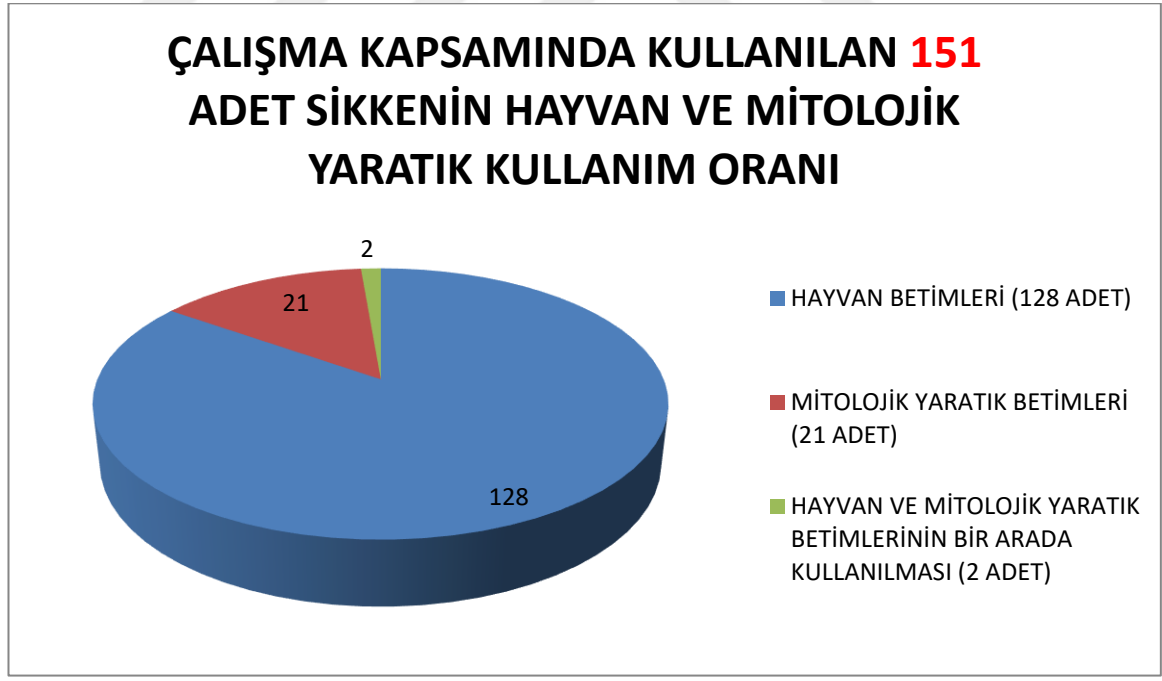
18.	87	5026	MÖ 280 - 258	Ephesos (İonia)	-	Geyik (Protom)
19.	88	1161	MÖ 133-67	Ephesos (İonia)	-	Yılan (2 adet)
20.	89	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinden	MÖ 350 - 190	Magnesia (İonia)	-	At (Süvari) - Boğa.
21	90	4376	MÖ 190 ve öncesi	Miletos (İonia)	-	Geyik - Aslan
22.	91	2009/138	MÖ 350-300	Phokaia (İonia)	-	Grifon
23.	92	2022/187	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Halikarnasos (Karia)	-	Kartal
24.	93	511	MÖ 322-320	Sinope (Paphlagonia)	-	Yunus balığı - Kartal
25.	94	5018	MÖ 322-220	Sinope (Paphlagonia)	-	Kartal
26.	95	5604	MÖ 2. ve 1. yüzyıl.	Perge (Pamphilia)	-	Geyik
27.	96	4744	MÖ 190-36	Side (Pamphylia)	-	Arı
28.	97	2022/130	MÖ 174 - 118	Arados (Phoenicia)	-	Arı - Geyik
29.	98	5885	MÖ 133 - 48	Apameia (Phrygia)	-	Kartal
30.	99	12674	MÖ 1. yüzyıl	Acmonia (Phrygia)	-	Kartal
31.	100	5989	MÖ 1. yüzyıl	Synnada (Phrygia)	-	Baykuş
32.	101	7857	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Amisos (Pontus)	-	Kartal
33.	102	6105	MÖ 2. yüzyıl	Amisos (Pontus)	-	Baykuş
34.	103	11495	MÖ 120-63	Dia (Pontus)	-	Kartal
35.	104	11494	MÖ 120-63	Dia (Pontus)	-	Kartal
36.	105	2003/9	MÖ 1. yüzyıl	Etanna (Psidia)	-	Yılan
37.	106	2002/62	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Isinda (Psidia)	-	At (Süvari)
38.	107	5396	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Isinda (Psidia)	-	At (Süvari)
39.	108	4088	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Selge (Psidia)	-	Geyik
40.	109	4242	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Selge (Psidia)	-	Geyik

41.	110	4200	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Selge (Psidia)	-	Geyik
42.	111	12621	MÖ 2. yüzyıl	Philadelphia (Lydia)	-	Baykuş
43.	112	5901	MÖ 200-133	Tralles (Lydia)	-	Yılan (2 adet)
44.	113	6246	MÖ 2. yüzyıl	Tralles (Lydia)	-	Boğa (2 adet)
45.	114	4235	MÖ 2. yüzyıl	Adramyteum (Mysia)	-	At (Süvari)
46.	115	4173	MÖ 200 - 100	Kyzikos (Mysia)	-	Boğa
47.	116	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinde	MÖ 200 - 100	Kyzikos (Mysia)	-	Boğa
48.	117	12137	MÖ 3. ve 1. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)	-	Boğa
49.	118	2021 / 120	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)	-	Baykuş
50.	119	3575	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)	-	Baykuş (2 adet)
51.	120	12473	MÖ 1. yüzyıl	Poimaneion (Mysia)	-	Kartal
52.	121	7120	MÖ 2. yüzyıl	Parion (Mysia)	-	Kartal
53.	122	9416	MÖ 300-284	Pergamon (Mysia)	-	Boğa (2 adet)
54.	123	3609	MÖ 200-133	Pergamon (Mysia)	-	Yılan
55.	124	3613	MÖ 158 - 138	Pergamon (Mysia)	-	Yılan
56.	125	2011/451	MÖ 200 - 133	Pergamon (Mysia)	-	Kartal
57.	126	13173	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Pergamon (Mysia)	-	Baykuş
58.	127	4069	MÖ 3. yüzyıl	Priapos (Mysia)	-	Istakoz
59.	128	4736	MÖ 3. yüzyıl	Priapos (Mysia)	-	Istakoz
60.	129	35.121.97	MÖ 309-281	Lysimachia (Thracia)	-	Aslan
61.	130	2008/66	MÖ 138 -117	Odessus (Thracia)	-	At (Süvari)
62.	131	5539	MÖ 320-280	Abydos (Troas)	-	Kartal

63.	132	4872	MÖ 320-200	Abydos (Troas)	-	Kartal
64.	133	6678	MÖ 3. ve 1. yüzyıl	Alexandria Troas (Troas)	-	At
65.	134	13055	MÖ 3. ve 1. yüzyıl	Alexandria Troas (Troas)	-	At
66.	135	2022/104	MÖ 359 -320	-	Makedon Krallığı - Philip II	At (Süvari)
67.	136	2022/88	MÖ 359-336	-	Makedon Krallığı - Philip II	At (Süvari)
68.	137	2022/132	MÖ 336-323	-	Makedon Krallığı - Aleksandros III	Kartal - Grifon
69.	138	2009/530	MÖ 319-297	-	Makedon Krallığı - Kassander	Aslan
70.	139	7121	MÖ 323-281	-	Diadohlar - Lysimachos (Thrakia)	Aslan
71.	140	12475	MÖ 311-306	-	Diadohlar - Lysimachos (Thrakia)	At (Süvari)
72.	141	2022/189	MÖ 222-187	-	Diadohlar - Seleukos Krallığı (Antiochos III)	Fil
73.	142	5379	MÖ 221-214	-	Diadohlar - Seleukos Krallığı (Achaesus)	Kartal
74.	143	5349	MÖ 305-285	-	Diadohlar - Ptolemaios Krallığı (Ptolemy I)	Kartal
75.	144	2908	MÖ 305-285	-	Diadohlar - Ptolemaios Krallığı (Ptolemy XIII)	Kartal
76.	145	Mahkemelik	MÖ 183 -149	-	Bithynia Krallığı Prusias II	Kentaur
77.	146	2849	MÖ 183-149	-	Bithynia Krallığı	Kentaur

					Prusias II	
78.	147	6858	MÖ 183-149	-	Bithynia Krallığı - Prusias II	Kentaur
79.	148	2022/6	MÖ 159-138	-	Pergamon Krallığı - Attalos II	Yılan
80.	149	3005	MÖ 282-263	-	Pergamon Krallığı - Philetairos	Yılan
81.	150	12208	MÖ 120-63	-	Pontus Krallığı - Mithradates Eupator	Kartal
82.	151	12883	MÖ 38 - MS 72	-	Commagene Krallığı - Antiochos IV	Akrep

Tablo 3: Helenistik Dönem Sikkeleri Genel Bilgiler Tablosu.

Grafik 1: Çalışma kapsamında kullanılan 151 adet sikkelerin hayvan ve mitolojik yaratık kullanım oranı.

ÇALIŞMA KAPSAMINDA KULLANILAN 151 ADET SİKKE ÜZERİNDEKİ <u>HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK SAYILARI</u>	
<i>HAYVAN BETİM SAYISI</i>	<i>MİTOLOJİK YARATIK SAYISI</i>
Arkaik Dönem: 2	Arkaik Dönem: 2
Klasik Dönem: 64	Klasik Dönem: 15
Helenistik Dönem: 88	Helenistik Dönem: 6
Toplam: 154	Toplam: 23

Tablo 4: Çalışma kapsamında kullanılan 151 adet sikke üzerindeki hayvan ve mitolojik yaratık sayıları.

SİKKELER ÜZERİNDEKİ BETİM SAYILARI (Tek Betim – Çift Betim – Üç Betim Kullanımı)		
<i>HAYVAN BETİMLERİ</i>		
Üzerinde <u>1 Adet</u> Hayvan Betimi Yer Alan Sikke Sayısı	Üzerinde <u>2 Adet</u> Hayvan Betimi Yer Alan Sikke Sayısı	Üzerinde <u>3 Adet</u> Hayvan Betimi Yer Alan Sikke Sayısı
105	19	3
<i>MİTOLOJİK YARATIK BETİMLERİ</i>		
Üzerinde <u>1 Adet</u> Mitolojik Yaratık Betimi Yer Alan Sikke Sayısı	Üzerinde <u>2 Adet</u> Mitolojik Yaratık Betimi Yer Alan Sikke Sayısı	Üzerinde <u>3 Adet</u> Mitolojik Yaratık Betimi Yer Alan Sikke Sayısı
21	-	-
<i>HAYVAN VE MİTOLOJİK YARATIK BETİMLERİNİN ORTAK KULLANILMASI</i>		
Üzerinde <u>1 Adet</u> Hem Hayvan Hem Mitolojik Yaratık Betimi Yer Alan Sikke Sayısı	Üzerinde <u>2 Adet</u> Hem Hayvan Hem Mitolojik Yaratık Betimi Yer Alan Sikke Sayısı	Üzerinde <u>3 Adet</u> Hem Hayvan Hem Mitolojik Yaratık Betimi Yer Alan Sikke Sayısı
2	-	-

Tablo 5: Sikkeler üzerindeki hayvan ve mitolojik yaratık betim sayıları.

BETİMLENEN HAYVAN	KATALOG NO	ENVANTER NO	SİKKENİN TARİHİ	KENT / BÖLGE KRALLIK/ KRAL
AĞUSTOS BÖCEĞİ	40	Etütlük 1160 Numaralı Poşet içerisinde.	MÖ 395 - 360	Abdera (Thrakia)
AKREP	151	12883	MÖ 38 - MS 72	Commagene Krallığı - Antiochos IV
ARI	13	6.10.96	MÖ 390 - 330	Ephesos (İonia)
	59	3935	MÖ 4. yüzyıl	Gentinus (Troas)
	85	2021/101	MÖ 340 - 325	Ephesos (İonia)
	96	4744	MÖ 190 - 36	Side (Pamphylia)
	97	2022/130	MÖ 174 - 118	Arados (Phoenicia)
ASLAN	15	2022/40	MÖ 478-390	Miletos (İonia)
	18		MÖ 394 - 315	Samos (İonia)
	21	10454	MÖ 395 - 377	Caria Satrabı Hecatomnus
	28	2021/10	MÖ 450 - 400	Kyzikos (Mysia)
	34	9591	MÖ 4. yüzyıl	Placia (Mysia)
	35	6838	MÖ 4. yüzyıl	Placia (Mysia)
	50	13007	MÖ 350	Antandros (Troas)
	51	13180	MÖ 350	Antandros (Troas)
	77	31.1.2000	MÖ 3. ve 2. yüzyıl	Herakleia Pontika (Bithynia)
	90	4376	MÖ 190 ve öncesi	Miletos (İonia)
	129	35.121.97	MÖ 309 - 281	Lysimakheia (Thrakia)
	138	2009/530	MÖ 319 - 297	Makedon Krallığı - Kassander
	139	7121	MÖ 323 - 281	Diadohlar - Lysimachos (Thrakia)
AT	12	5378	MÖ 4. yüzyıl	Colophon (İonia)
	84	4737	MÖ 350 - 300	Colophon (İonia)
	14	2022/7	MÖ 350-190	Magnesia (İonia)
	27	13037	MÖ 400 - 395	Astyra (Mysia)
	36	12540	MÖ 400 - 350	Proconnesus (Mysia)
	47	13193	MÖ 400 - 350	Maranoeia (Thrakia Bölgesi)
	57	13003	MÖ 400 - 310	Dardanos (Troas)
	58	13052	MÖ 400 - 284	Gargara (Troas)
	65	2022/78	MÖ 400 - 310	Neandrea (Troas)
	71	13167	MÖ 3. yüzyıl	Elaea (Aeolis)
	74	5518	MÖ 3. yüzyıl	Cyme (Aeolis)
	78	5715	MÖ160 - 120	Aigeai (Cilicia)
	79	2009/417	MÖ 200 - 25	Adana (Cilicia)

	89	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinden	MÖ 350 - 190	Magnesia (İonia)
	106	2002/62	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Isinda (Psidia)
	107	5396	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Isinda (Psidia)
	114	4235	MÖ 2. yüzyıl	Adramyteum (Mysia)
	130	2008/66	MÖ 138 -117	Odessus (Thrakia)
	133	6678	MÖ 3. ve 2. yüzyıl	Alexandria Troas (Troas)
	134	13055	MÖ 3. ve 2. yüzyıl	Alexandria Troas (Troas)
	135	2022/104	MÖ 359 - 320	Makedon Krallığı - Philip II
	136	2022/88	MÖ 359 - 336	Makedon Krallığı - Philip II
	140	12475	MÖ 311 - 306	Diadohlar - Lysimachos (Thrakia)
BALIK	46	12981	MÖ 350	Madytos (Thrakia)
(BALIK) TON BALIĞI	28	2021/10	MÖ 450 - 400	Kyzikos (Mysia)
	29	2980	MÖ 400 - 280	Kyzikos (Mysia)
(BALIK) YUNUS BALIĞI	44	2021/114	MÖ 416 -340	Byzantion (Thrakia)
	45	2022/194	MÖ 400 - 350	Istros (Thrakia)
	93	511	MÖ 322 - 320	Sinope (Paphlagonia)
BAYKUŞ	4	3247	MÖ 340	Elaea (Aeolis)
	6	3530	MÖ 490 - 430	Atina/ Attika
	7	12849	MÖ 490 - 430	Atina/ Attika
	75	2013/26	MÖ 229 - 83	Atina/ Attika)
	38	5455	MÖ 400 - 360	Amisos (Pontus)
	39	10480	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Amisos (Pontus)
	102	6105	MÖ 2. yüzyıl	Amisos (Pontus)
	100	5989	MÖ 1. yüzyıl	Synnada (Phrygia)
	111	12621	MÖ 2. yüzyıl	Philadelphia (Lydia)
	118	2021 / 120	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)
	119	3575	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Miletopolis (Mysia) (2 adet)
	126	13173	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Pergamon (Mysia)
	3	13044	MÖ 550 - 440	Lesbos (Midilli Adası) (2 adet)
	5	48-13-97	MÖ 4. yüzyıl	Larissa (Aeolis)

BOĞA	8	4948	MÖ 4. yüzyıl	Calchedon (Bithynia)
	9	6328	MÖ 4. yüzyıl	Calchedon (Bithynia)
	14	2022/7	MÖ 350 - 190	Magnesia (İonia)
	17	2006/48	MÖ 350 - 300	Phygela (İonia)
	18	Mahkemelik	MÖ 394 - 315	Samos (İonia)
	22	2021/112	MÖ 369 - 336	Histiaia (Euboea)
	25	6859	MÖ 4. yüzyıl	Gambrion (Mysia)
	32	9428	MÖ 400 - 300	Parion (Mysia)
	44	2021/114	MÖ 416 - 340	Byzantion (Thrakia)
	46	12981	MÖ 350	Madytos (Thrakia)
	48	6009	MÖ 350	Perinthus (Thrakia)
	72	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinde.	MÖ 300	Boione (Aeolis)
	83	4087	MÖ 300	Clazomenae (İonia)
	89	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinde	MÖ 350 - 190	Magnesia (İonia)
	113	6246	MÖ 2. yüzyıl	Tralles (Lydia) (2 adet)
	115	4173	MÖ 200 - 100	Kyzikos (Mysia)
	116	Etütlük 1090 Numaralı Poşet içerisinde	MÖ 200 - 100	Kyzikos (Mysia)
	117	12137	MÖ 3. ve 1. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)
	30	6090	MÖ 4. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)
	31	2022/180	MÖ 4. yüzyıl	Miletopolis (Mysia)
	122	9416	MÖ 300 - 284	Pergamon (Mysia) (2 adet)
DOMUZ	28	2021/10	MÖ 450 - 400	Kyzikos (Mysia)
FİL	141	2022/189	MÖ 222 - 187	Diadohlar - Seleukos Krallığı (Antiochos III)
GEYİK	13	6.10.96	MÖ 390 - 330	Ephesos (İonia) (2 adet)
	85	2021/101	MÖ 340 - 325	Ephesos (İonia)
	86	4086	MÖ 280 - 258	Ephesos (İonia)
	87	5026	MÖ 280 - 258	Ephesos (İonia)
	68	6299	MÖ 350 - 300	Zeieia (Troas)
	69	3019	MÖ 350 - 300	Zeieia (Troas)
	90	4376	MÖ 190 ve öncesi	Miletos (İonia)
	95	5604	MÖ 2. ve 1.	Perge (Pamphilia)

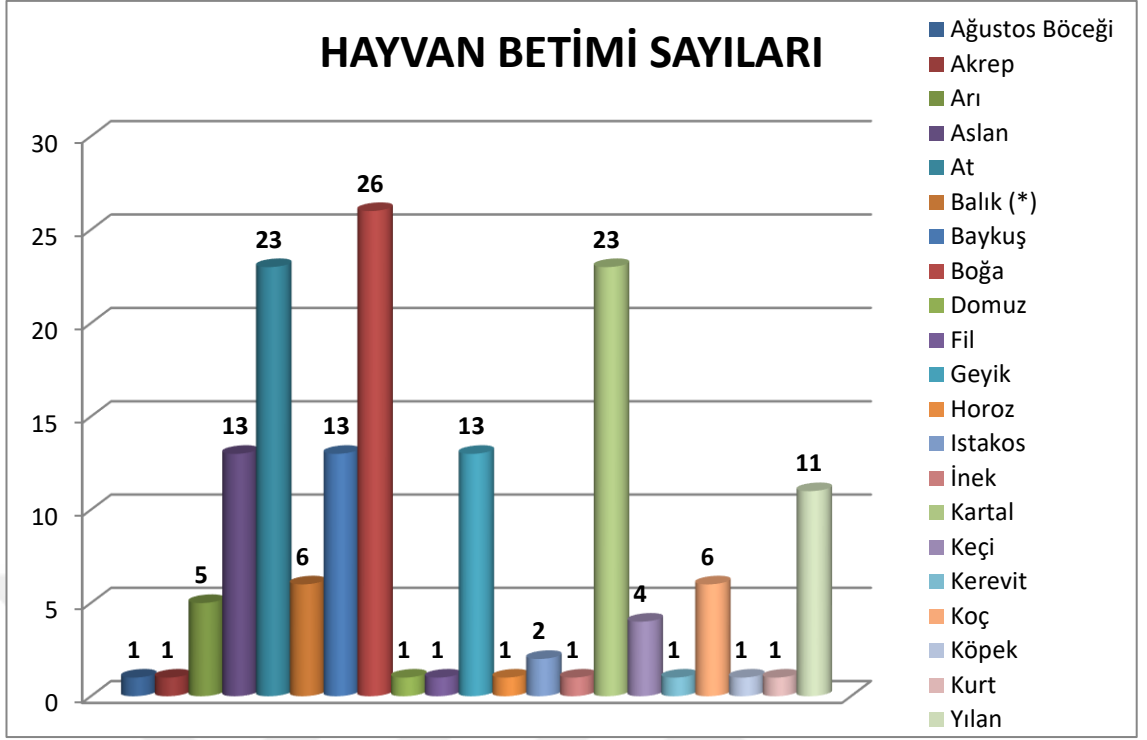
			yüzyıl	
	97	2022/130	MÖ 174 - 118	Arados (Phoenicia)
	108	4088	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Selge (Psidia)
	109	4242	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Selge (Psidia)
	110	4200	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Selge (Psidia)
HOROZ	57	13003	MÖ 400 - 310	Dardanos (Troas)
ISTAKOZ	127	4069	MÖ 3. yüzyıl	Priapos (Mysia)
	128	4736	MÖ 3. yüzyıl	Priapos (Mysia)
İNEK	16	2022 / 74	MÖ 521 - 478	Phokaia (İonia)
KARTAL	23	13064	MÖ 350	Adramytteion (Mysia)
	45	2022/194	MÖ 400 - 350	Istros (Thrakia)
	73	3934	MÖ 320 - 250	Cyme (Aeolis)
	75	2013/26	MÖ 229 - 83	Atina/ Attika)
	82	12629	MÖ 2. yüzyıl	Tarsos (Cilicia)
	92	2022/187	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Halikarnasos (Karia)
	93	511	MÖ 322 - 320	Sinope (Paphlagonia)
	94	5018	MÖ 322 - 220	Sinope (Paphlagonia)
	98	5885	MÖ 133 - 48	Apameia (Phrygia)
	99	12674	MÖ 1. yüzyıl	Acmoneia (Phrygia)
	101	7857	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Amisos (Pontus)
	103	11495	MÖ 120-63	Dia (Pontus)
	104	11494	MÖ 120-63	Dia (Pontus)
	120	12473	MÖ 1. yüzyıl	Poimaneion (Mysia)
	121	7120	MÖ 2. yüzyıl	Parion (Mysia)
	125	2011/451	MÖ 200 - 133	Pergamon (Mysia)
	131	5539	MÖ 320-280	Abydos (Troas)
	132	4872	MÖ 320 - 200	Abydos (Troas)
	137	2022/132	MÖ 336 - 323	Makedon Krallığı - Aleksandros III
	142	5379	MÖ 221 - 214	Diadohlar - Seleukos Krallığı (Achaeus)
	143	5349	MÖ 305 - 285	Diadohlar - Ptolemaios Krallığı (Ptolemy I)
	144	2908	MÖ 305 - 285	Diadohlar - Ptolemaios Krallığı (Ptolemy I)
	150	12208	MÖ 120 - 63	Pontus Krallığı - Mithradates

				Eupator
KEÇİ	41	5929	MÖ 4. yüzyıl	Aegospotami (Thrakia)
	42	35-118-97	MÖ 405 - 350	Ainos (Thrakia)
	52	10014	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Antandros (Troas)
	70	2011/12	MÖ 3. ve 2. yüzyıl	Aigai (Aeolis)
KEREVİT	43	2009/2	MÖ 450 - 400	Apollonia Pontica (Thrakia)
KOÇ	11	12514	MÖ 400 - 300	Klazomenai (İonia)
	22	2021/112	MÖ 369 - 336	Histiaia (Euboea)
	55	12730	MÖ 400 - 310	Cebren (Troas)
	56	12742	MÖ 400 - 310	Cebren (Troas)
	80	14-2-99	MÖ 1. yüzyıl	Antiocheia ad Orantum (Cilicia)
	81	1-9-96	MÖ 1. yüzyıl	Antiocheia ad Orantum (Cilicia)
KÖPEK	46	12981	MÖ 350	Madytos (Thrakia)
KURT	10	12302	MÖ 360 - 334	Tarsos (Cilicia)
YILAN	24	6000	MÖ 400 - 350	Atarnaeus (Mysia)
	33	5542	MÖ 400 - 200	Pitane (Mysia)
	88	1161	MÖ 133 - 67	Ephesos (İonia) (2 adet)
	105	2003/9	MÖ 1. yüzyıl	Etanna (Psidia)
	112	5901	MÖ 200 - 133	Tralles (Lydia) (2 adet)
	123	3609	MÖ 200 - 133	Pergamon (Mysia)
	124	3613	MÖ 158 - 138	Pergamon (Mysia)
	148	2022/6	MÖ 159 - 138	Pergamon Krallığı - Attalos II
	149	3005	MÖ 282 - 263	Pergamon Krallığı - Philetairos

Tablo 6: Sikkelerde betimlenen hayvanlar.

BETİMLENEN MİTOLOJİK YARATIKLAR	KATALOG NO	ENVANTER NO	SİKKENİN TARİHİ	KENT / BÖLGE KRALLIK/ KRAL
GRİFON	2	24.1.98	MÖ 6. yüzyıl	Phokaia (İonia)
	19	2022/27	MÖ 394 - 300	Teos (İonia)
	20	5860	MÖ 394 - 300	Teos (İonia)
	40	Etütlük 1160 Numaralı Poşet içerisinden.	MÖ 395 -360	Abdera (Thrakia)
	49	11133	MÖ 350	Tauric / Ponticapaum
	53	13050	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Assos (Troas)
	54	13048	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Assos (Troas)
	91	2009/138	MÖ 350-300	Phokaia (İonia)
	137	2022/132	MÖ 336-323	Makedon Krallığı Aleksandros III
KENTAUR	145	Mahkemelik	MÖ 183-149	Bithynia Krallığı Prusias II
	146	2849	MÖ 183-149	Bithynia Krallığı Prusias II
	147	6858	MÖ 183-149	Bithynia Krallığı Prusias II
PEGASUS	26	4243	MÖ 4. yüzyıl	Iolla (Mysia)
	37	13176	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Aspendos (Pamphylia)
	62	4859	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Lampsakos (Troas)
	63	3179	MÖ 4. ve 3. yüzyıl	Lampsakos (Troas)
	64	2022/13	MÖ 362	Lampsakos (Troas)
	66	35.123.97	MÖ 350	Scepsis (Troas)
	67	2022/9	MÖ 460 - 400	Scepsis (Troas)
SFENKS	1	12933	MÖ 500 - 480	Chios (İonia)
	60	5526	MÖ 4. yüzyıl	Gergis (Troas)
	61	13042	MÖ 4. yüzyıl ortaları	Gergis (Troas)
	76	2011/21	MÖ 2. ve 1. yüzyıl	Chios (Sakız Adası)

Tablo 7: Sikkelerde betimlenen mitolojik yaratıklar.

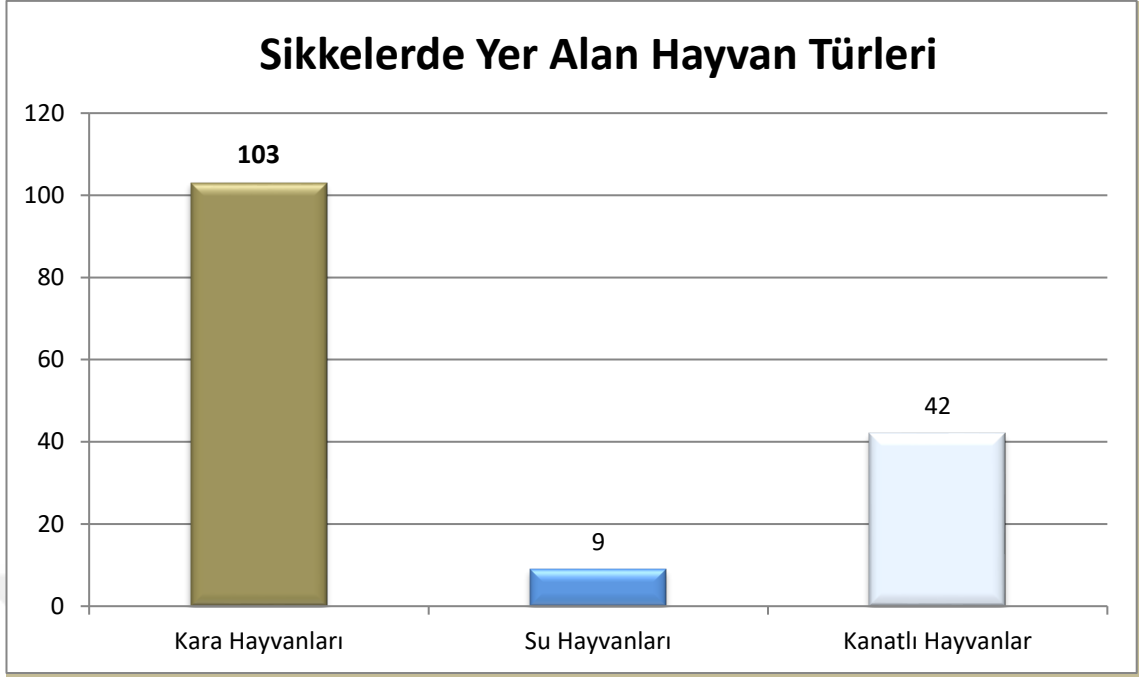

(*) Balık sayısının içerisinde türü belirlenemeyen 1 adet balık, 2 adet ton balığı ve 3 adet yunus balığı dahil edilmiştir.

Grafik 2: Çalışma kapsamında kullanılan sikkelerde yer alan hayvan betim sayıları.

Grafik 3: Çalışma kapsamında kullanılan sikkelerde yer alan mitolojik yaratık betim sayıları.

Grafik 4: Sikkelerde hayvanların yaşamına göre dağılımı.

Grafik 5: Sikkelerde kullanılan maddeler.

SÖZLÜK*

Asklepios: Yunan mitolojisinde sağlık tanrısıdır.

Büst: İnsan betimlemelerinde başın tamamının veya üst kısmının betimlenmesidir.

Cista Mystica: Sır sepeti.

Diadem: Zaferi simgeleyen taç veya çelenk.

Dioscur: Zeus'un delikanlıları anlamında kullanılan mitolojik bir kavramdır.

Gorgo: Mitolojide yılan saçlı, korkunç görünümlü üç kızdır.

Grifon: Aslan vücutlu, kartal başlı, pençeli ve kanatlı mitolojik yaratık.

İncus: Sikkelerin arka yüzünde darp sırasında oluşan çukur.

Kentaur: Vücudunun üst kısmı insan, belden aşağısı at olan mitolojik yaratık.

Kore: Genç kız

Lejant: Sikke üzerinde yer alan yazılar için kullanılan sözcüktür.

Lyre: Apollon'un atribülerinden olan müzik aletidir.

Magistrat: Yüksek dereceli memur anlamında kullanılmaktadır.

Monogram: Sikkelerin basıldığı atölye ve basan memuru simgeleyen şekillerdir.

Nymphe: Su perileridir.

Pan: Hayvan ve çobanların tanrısıdır.

Pegasus: Mitolojide kanatlı at.

Petesos: Hermes'in atribülerinden geniş kenarlı şapkadır.

Protom: Sikke üzerinde betimlenen hayvan betiminin ön kısmıdır.

Satrap: Eyalet valilerine verilen isimdir.

Sinope: Karadeniz'de yer alan Sinop şehrine ismini veren efsanevi kişiliktir.

Sfenks: İnsan başlı, aslan gövdeli bir yaratık betimlemesidir.

Sibyl: Anadolu'daki bilicilik merkezlerindeki kâhin kadınlara verilen isimdir.

Stephane: Kadınların saç süslemelerinde kullandıkları taç.

Tripot: Üçayaklı kutsal kabul edilen kazandır.

*Bu sözlük bölümü oluşturulurken R. Okçu'ya ait Bursa Arkeoloji Müzesi Sikke Teşhir Kataloğu, A. Erhat'a ait Mitoloji Sözlüğü, A. S. Tulay'a ait Genel Nümizmatik Sözlüğü ve S. Saltuk'a ait Arkeoloji Sözlüğü eserlerinden faydalanılmıştır.